Proceedings of National Webinar

IMPACT OF COVID 19: EFFECTIVENESS OF GOVERNMENT

JOURNAL OF CURRENT STUDIES (JCS)

JOURNAL OF CURRENT STUDIES (JCS)

VOLUME 01

Special Issue | ISSN: 2277-2707

Publication Divison

Centre For Research, S.N.M College, Maliankara

Ernakulam, India-683513 | www.snmcollege.ac.in

Proceedings of National Webinar

IMPACT OF COVID 19: EFFECTIVENESS OF GOVERNMENT

JOURNAL OF CURRENT STUDIES (JCS)

Published on: January 2022

Publication Divison
Centre For Research
S.N.M College, Maliankara
Ernakulam, India-683513
www.snmcollege.ac.in

Special Issue
Volume 01
ISSN: 2277-2707

EDITORIAL

I am indeed honoured in welcoming you all at Maliankara, a traditional part of Muziris Project, for the International conference on Green Economy Initiatives:- Perspectives and Challenges being organized on 28 &29 March 2023.I would like to express my gratitude to Kerala State Higher Education Council for giving great support for this International conference.

The theme of the conference was chosen to highlight the importance of Environmental thoughts in the changing scenario of research, new developments and experience related to green economy by the great conference. This conference set a platform for effective interactions and exchange of knowledge on recent developments in the area of the conference.

On behalf of the Organizing committee, it is my pleasure to present before you the compendium of the conference 2023. The contributions presented in this special issue consist of Theme and lead papers. Given the time limit for editing, all submissions were just corrected for typographical errors. The coverage of the contributions are very wide, which is one of the distinguishing features of this conference.

I, sincerely hope that the deliberations made in the International Conference would yield meaningful suggestions/recommendations leading to further strengthening of research. In closing, we would like to thank all authors for submitting their work and all members of the organizing committee for their co-operation. My sincere thanks are due to each and every one, without the unstinted support of whom an event of this scale would not have possible.

Dr. Renjith P.G
Chief Editor

ORGANIZING COMMITTEE

Chairperson

Dr. T. H. Jitha, Principal,SNM College, Maliankara

General conveners

Dr. E.C Baiju, IQAC Co-ordinator, SNM College, Maliankara

Smt: Nitha A.U, NAAC Co-ordinatoe, SNM College, Maliankara

Organizing Secretary

Dr. Lakshmi S Bose, Department of Physics, SNM College, Maliankara

Chief Editor

Dr.Renjith P.G, Department of Sanskrit, SNM College, Maliankara

Editorial Board Members

Dr.Krishnakumar U.R (Associate editor),Department of Commerce, SNM College.

Dr. Babitha K, Department of Hindi, SNM College

Dr. RekhaParthasarathy, Department of Zoology, SNM College

Dr. Linu M.N, Department of Statistics, SNM College

Dr. Thushara V.S, Department of Botany, SNM College

Organizing Committee Members

Dr.Neelima C.A, Department of Mathematics, SNM College

Dr.Ajeesh S, Department of English, SNM College

Dr.Gayathri T.H, Department of Chemistry, SNM College

Ms.Divya K.Mani, Department of Self Financing, SNM College

Dr.Simi M.S, Department of Botany, SNM College

Ms.Priya S.Nair, Department of Physics, SNM College

Ms. Archana K.S, Department of Zoology, SNM College

Ms.Rejee Ittiyera, Department of Mathematics, SNM College

Dr.Urmila K.S, Department of Physics, SNM College

Ms. Neethu Murali, Department of Self Financing, SNM College

JCS Editorial Advisory Board

Dr. Prof. K.L. Sebastian, Professor Inorganic and Physical Chemistry Dept, Indian Institute of Science, Bangalore

Dr. Rajan Varughese, Former Pro -Vice Chancellor, M.G. University

Dr. Prof. K.S. Radhakrishnan, former Vice Chancellor, Kalady University

Prof. M.K. Prasad, Former Pro-Vice Chancellor, Calicut University

Dr. N.D. Inasu, Former pro-vice chancellor, CUSAT, Cochin.

Dr. K. Kunjikrishnan, Former Registrar, CUSAT, Cochin.

Dr. Prof. Eby Thachil, Former HOD, Department of Polymer Science and Rubber Technology, CUSAT, Cochin

Dr. Prof. Sabu Thomas, Dean of Faculty of Technology and Applied Science, M.G. University.

Dr. Prof. Rani Marry George, Central Marine Fisheries,Research Institute, Cochin

Dr. P.R. Poduval, Former Head of the Department of Management studies, CUSAT, Cochin

Dr. Prof. Geetha Parameswaran, Former Professor, Dept. of Chemistry, University of Calicut

Prof. A Renga Reddy, Department of Economics, Sri Venketeswara University, Tirupati

Dr. Prof.Rany Joesph, Department of polymer science and rubber technology, CUSAT, Cochin

Dr. Prof. V.M. Manoharan, Former Deputy Director Collegiate Education

Dr. Prof. K.C. Sankaranarayanan, Former Dean of Social Sciences, CUSAT, Cochin.

Dr. Prof. M. Sivadasan, College of Science, Kings Saudi University, Kingdom of Saudi Arabia

Dr. Prof. Babu Philip, Professor School of Marine Sciences, CUSAT, Cochin.

Dr. E.A.Jaison, Senior scientist, Kerala Forest Research Institute, Peechi

Dr. Prof. Mary Joseph, Director school of Management studies, CUSAT, Cochin.

Dr. Prof. V.R. Prakasam, Former HOD of Environmental sciences, Kerala University.

Prof. P.V Suraj Babu, Former Principal, SNM Training College Moothakunam.

Dr. C.S. Geetha Lakshmi, Former Principal, SNM College Maliankara

Prof. M.J. Jacob, Department of Mathematics, NITC, Calicut

Prof. M Manoharan, Department of Statistics, University of Calicut

Dr. K. A. Karmaly, Vice Principal (Retd.), St. Xavier's College for women, Aluva.

Dr. Boban Thomas, Associate professor, P. G. department and research center in physics, MA college, Kothamangalam.

Dr. Vijaya Mohan, Associate Professor, Department of English, Maharajas College, Ernakulam.

Dr. S. Jayalekshmi, Professor (Emeritus), Department of Physics, CUSAT, Cochin-22.

Dr. M. G. Ramesh Babu, Associate Professor (Retd.), S N M College, Maliankara

Dr. C N Sunil, Associate Professor (Retd.), S N M College, Maliankara

CONTENTS

Page No.	Paper
8	Environment in Advaita Vedanta Philosophy
13	Eco-Criticism: A Green Revolution in Literature
16	Impact of Environmental Studies among Youngsters
20	പാരിസ്ഥിതിക അവബോധം കല്ലേൽ പൊക്കുടന്റെ കണ്ടൽക്കാടുകൾക്കിടയിലെ എന്റെ ജീവിതം എന്ന കൃതിയെ മുൻനിർത്തിയുള്ള പഠനം
23	പ്രകൃതി-പ്രകൃതബന്ധം നിയോഗമെന്ന നോവലിൽ
26	പാരിസ്ഥിതിക സ്ത്രീപക്ഷ വിമർശനവും അവബോധവും-
26	ശീലാബതി, ചോല എന്നീ സിനിമകളിൽ
33	പാരിസ്ഥിതികാവബോധം തെരഞ്ഞെടുത്ത് ബഷീർ കഥകളിൽ
38	अनुज लुगुन की कविता 'गुरिल्ले का आत्मकथन' में पर्यावरण शोषण
41	പരിസ്ഥിയും സമകാലികവസ്ഥയും ലോർഡ് ലിവിങ്സ്റ്റൺ ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന സിനിമയെ മുൻനിർത്തി ഒരു പഠനം
45	समकालीन ह दिंी कहिता और पर्ाारिण बोध
49	ആധുനികതയിലെ പാരിസ്ഥിതിക കഥാകാരി
52	പരിസ്ഥിതി സൗന്ദര്യശാസ്ത്രം പി സുരേന്ദ്രന്റെ നോവലിൽ
56	Digitalization and Green economy – Changes of Business Perspectives
62	Environmental conservation and role of women with special reference to Green task force in Kerala : A Review
75	India in the landscape of Climate Finance: Prospects and Challenges
80	Sustainable Tourism as a driving force of Tourism Industry in Kerala

01

Environment in Advaita Vedanta Philosophy

Dr. Renjith P.G
Assistant professor, Dept. of Sanskrit, SNM College, Maliankara
Email: renjithpgskt@gmail.com

ABSTRACT

Current study was carried out to know the role of Advaita Vedanta philosophy in environmental conservation. Vedanta is a very deep and delicate subject. Understanding it requires utmost dedication and preparedness. This infomations examines Vedanta, the dominant form of Indian Philosophy, in order to identify those aspects of the religion that facilitate radical ecological change among believers. Activists working in the subcontinent can then utilize these aspects of Vedanta to engage the Indian population regarding ecological matters in a "vedic" way. The most alarming situation today is the degradation of environment. There is a perpetual deterioration of environment internally, externally and cosmically. Environmental pollution is rooted in `Avidya'. External disturbances are sparked by the distortion of internal states, which lead to pollution, deforestation, animal cruelty, global warming, and other environmental concerns.

KEYWORDS: **Environment, Advaitavedanta, Antahkaranam, Upanisads, Sadhana, Drig, Drisya, pratibhasika paramarthika, Jñana, Ajñana**

1. Introduction

Man inhabits two worlds. One is the natural world of plants and animals, of soils and airs and waters which preceded him by billions of years and of which he is a part. The other is the world of social institutions and artifacts he builds for himself, using his tools and engines, his science and his dreams to fashion an environment obedient to human purpose and direction.*2

The above words, written in 1972, begin the report entitled Only One Earth; the result of an international collaboration of scientific and intellectual leaders from fifty-eight countries. It is a curious statement and one that reaches to the core of our situation. Moreover, humanity depends upon each of these environments, culture and the greater community of life, for survival. Yet it seems that the processes and institutions that create and sustain civilization are at odds with the processes that sustain the community of life.

Environment in Vedanta

This is an attempts to deduce 'Environmental Ethics' from the subtle metaphysics of Vedanta. It delves deeply into the philosophy, spiritual Sadhana, works and practical endeavors in order to emphasize an environmental and eco-esthetical perspective that elevates 'Environment' to the status of the 'All-pervasive Truth, Highest Good, Supreme Beauty, and Ultimate Reality.' One can particularly see the above said viewpoint highlighted in Adi Sankaracarya's Prakarana granthas. The book identifies lessons of universal compassion in view of environmental harmony. It focuses on the elucidations in accordance with the teachings of Advaita Vedanta and endeavors to apply the same in the most practical manner. It is to be pointed out that no known research or book related to Adi Sankaracarya's philosophy and environment has been carried out or published in India or abroad. Therefore, this book emerges as a unique, innovative and critical work of all times. The aim of this book is not merely

to see environment in view of Adi Sankaracarya's philosophy rather it also endeavors to kick-start a new era where ancient thoughts, philosophies, teachings and visions will be reinterpreted while being rooted in their metaphysics in order to deal with the current environmental, social, political, religious, scientific and cosmic chaos.

According to Advaita Vedanta, mind is a subtle substance (dravya). It is neither atomic nor infinite in size, but it is said to be of madhyama parinama, medium size, which may be taken to mean that it pervades the body of the particular jiva to which it belongs. The mind of each jiva is different. The mind, which is called 'internal organ' (antahkaranam), is produced from the sattva part of all the five subtle elements together. It is known by four different names according to the function. The four names are - manas, buddhi, chittam and ahamkara. Sometimes only two names, manas and buddhi, are mentioned, as in Panchadashi*1, the other two being included in them. The function of cogitation is known as the manas or mind. When a determination is made, it is known as buddhi or intellect. The function of storing experiences in memory is called chittam. Egoism is ahamkara. The word 'mind' is also used to denote the antahkaranam as a whole when these distinctions are not intended. Present day environment is disturbed by our actions. Ego based selfishness of mind is the cause for the entire disturbance in the world outside. Ecological threat is not nature's threat to us rather our threat to nature. Until we get a healthier mental and intellectual attitude to lifes.

The Upanisads and Bhagvad Gita provide vital essences concerning environmental sensitivity and ethics. The general ethical framework and some specific passages from the Upanisads and Bhagvad Gita help us to reconstruct traditional views on certain issues like ahimsa, dharma, anthropocentrism, anthropomorphism, the question of value, etc. The Narasimha Purana describes the concept of Dasavatara which states that the first incarnation of Lord Visnu was a fish. The second was a tortoise, then a boar, then Vamana — the dwarf incarnation of Vishnu and so on. The Yajñavalkya Sm_rti suggests and supports vegetarianism. The Santiparva of Mahabharata describes the fact that the life of a man and an animal is of equal value and impose the same punishment for the destruction of either forms of life.

Vedanta we mean the Advaita or non-dualist school founded by Sankara, its potential contribution to environmental philosophy has been vastly over estimated. Undoubtedly, Advaita Vedanta represents a profound spiritual foundation for fostering environmental sensitivity. In tune with environmental line of thought, it fosters values such as simplicity of life, frugality and non-violence. But there are opponents who claim that Advaita Vedanta also encourages attitudes of devaluation and neglect to the natural universe. Such attitudes are not directly responsible for environmental degradation, but may carry the potentialities to undermine environmental concern. What Advaita Vedanta has to say about environmental concern and ecology, therefore, has been and continues to be important. Advaita Vedanta has long been known to deny the substantive reality of the world. However, there is a need to rethink this aspect of our tradition in light of the current literature on religion and environmental ethics debate. Let us try to show that how Advaita contributes to the following three notions*3 that are critical to a satisfactory environmental ethics:

1. The concept of karma, a pervasive theory within Hinduism and according to which humanity is interconnected with everything else in the cosmos.
2. The unity of all things is in Brahman. This implies that fundamentally all life is one, and that in essence, everything is Real. This way of thinking supports reverence for all living things in the cosmos.
3. A logical consequence of the Vedantic 'emanationist' theory of creation, i.e. everything in nature has 'intrinsic spiritual worth'. For Advaita Vedanta, there is no sharp duality between the body and spirit of man; each contributes to the whole and may express the full integrity of the whole.*4

The goal of human life is not to escape from life but to escape from the self-centred view of life. Advaita Vedanta believes that Atman or the true Self is one with Brahman, the idea that all beings are separate only apparently, but actually emanations of the one Reality/Brahman. This gives Advaita Vedanta a 'cosmic' outlook on life: The nature of the self includes all lesser forms of existence. The universe, though it appears to be merely symbolic or pratibhasika, is actually paramarthika or Divine Consciousness itself. Thus, it can be said that Advaita Vedanta tradition has an ecological conscience as it proposes an essential unity of all existence in God which promotes a sense of identity and empathy with the natural world. But, there are some difficulties too which may be addressed thus:

- The claim that Advaita Vedanta finds spiritual value inherent in nature is quite difficult to accept.
- We cannot overlook the fact that Sankara and his followers devalue the material world and that in the Advaitic liberation experience, the world is not reverenced but rather tolerated until all consciousness of the world passes away*5 .

In Chandogya Upani]sad we can find the birth of a human being as a dog or a pig whose conduct has been evil. Those who neglect both spiritual knowledge and ritual works will be reborn again and again in disgraceful births as tuchha prani. Sankara comments: They take birth as small creatures: mosquitoes and other insects —

which are reborn again and again. Their continuity in a succession of births and deaths is said to be caused by the Lord. They spend their time in mere birth and death, having opportunity for neither ritual nor enjoyment. Such tiny creatures pass their lives in experiencing pain. They are "driven into terrible darkness from which it is difficult to escape, as if into a bottomless sea without any raft, without hope of crossing it *6.

In Taitariya Upanisad:

Tasmadva etasmadva akasa sambhuva

Akasad vayu:vayoragni:agnerapa:

Apbhyam prithvi prithivyath oshati

Oshatibhyo anna: annat purusha iti. *7

Which means from God – the space, air, fire, earth, water, the food ,plants and human arises through the process of pancikarana.

In Sankara's Advaita metaphysics, the world of cosmos/ nature, i.e. the world of change and multiplicity, undergoes a comprehensive objectification and radical ontological devaluation. This process includes human body and mind. Advaita bases itself on viveka (discrimination) between Atman and Anatman, a process that is dualistic. This idea is sometimes called Drig_drisyaviveka, i.e. the discrimination between the seer (drik) and the seen (drisya). This is not the familiar Western dualism of mind and body. We need to distinguish between spirit and matter, the pure subject and its objects. Mind along with emotion, memory, and all that constitutes personality is regarded as a subtle form of matter. It must be rejected, together with body and nature, in favour of the pure awareness of the Self. One may say that it is pointless and misleading to say that Advaita fully overcomes the Western duality of mind and body. The body, which is considered as a symbol of change, decay, and the bondage of spirit, is objectified as an object of mistrust. In the Aparoksan ubhuti, it is said, "I am not the body whose nature is unreal or asadrupa"*8. The goal of Advaita is to realize that the Self is in fact other than matter, other than the body and that its embodiment is only apparent. The truth to be realized is that the Self is eternally liberated, eternally disembodied or asarira. One may ponder; can we speak of 'matter' in a system in which all is Brahman according to Advaita? The answer may be yes since along with the idea of objectivity or drisyatva, the notion of insentience or jadatva alsocomes.

According to the objectivity, all that is other than the Self is insentient, unconscious, jada, or ajñana. Sankara argues against Samkhya that it is possible for Brahman, which is conscious, to be the cause of the world, which is unconscious. That the cause is conscious does not entail that the world must be. Although it exists, it does share in Brahman's satta, and the world itself, as phenomenal, is in fact unconscious or acetana and asuddha Padmapada, a disciple of Sankara, mentions that ignorance, the source of the world-appearance, is an insentient power (jadatmika avidyasakti).*9 Since maya or the creative power of Brahman and all its products, including mind, are insentient, the universe as universe is unconscious and inert. Thus, in the context of Advaita, to say that the natural world is the supreme Consciousness itself is out of question. In fact the goal of the Advaitins is to attain a state of complete independence (niralambata) in which spirit is no longer dependent on or limited by the body, the mind, or the world of nature.*10 Having an objectified cosmos/nature and reduced it to insentience, the ascetic turns his attention away from it. To help him overcome his natural human identification and attachment to his false phenomenal support, the ascetic must practice "seeing the defects" in them, i.e. dosa-darsana. The body for him is inert or ja]da and endless impurities. Thus, he needs to cultivate positive disgust for it and for all other phenomena. The defects of the body, mind, and objects of experience are innumerable. The discriminating Self has also no more liking for them. This distaste needs to extend to include the entire cosmos/creation. The Advaitin contemplates it as illusory (mayika), transient (agamapayin), insignificant (tu]c]cha), painful (du]hkharupa), and to be abandoned (heya). Ultimately, the ascetic must aim at a total 'renunciation of the universe' (tyago prapañ]ca-rupasya) Advaita Vedanta regards the world as an illusion and some thinkers have taken such ideas to encourage breaking away from all worldly bondages to attain ultimate liberation. This attempt negates and denies the world and, therefore, does not promise environmentalism, at least not in the sense as environmental philosophy is practiced today. Also, the theory of transmigration of soul encourages the connection of humans with other living beings, thus encouraging an awareness of interdependence and respect/reverence towards nature. Thus, environmental thinkers in Indian traditions have applied Vedantic idea of omnipresence of divinity to give highest respect the natural/non-human entities such as rivers, mountains, animals and trees. It can be said that it is very tough to avoid the argument that Advaita is alienated from ecocentrism. It achieves its non-duality not inclusively but exclusively: the world of cosmos/nature is finally cast out of the Absolute, cast out of existence. We can find world alienation and Sankara's position denies the existence of cosmic world thus, he ultimately became monistic. From the paramarthika perspective, the world is simply not there and has a dependent status. Advaita's nonduality is, in fact, only provisional. From the vyavaharika Advaita Vedanta and Environmental Ethics perspective, the world is admitted as an inexplicable appearance, neither real nor unreal, neither different from nor identical with Brahman.

Conclusion

There can be no doubt that Advaita Vedanta tradition as a whole promotes devaluation and disregard of the world, with important consequences for people's attitude towards cosmos/nature. While responding to the environmental disasters, an Ethics of Responsibility may be the appropriate perspective in the 21st century environmental crisis. This is because, we think that we are not bound to solve all the problems in the world; our duty is only to avoid creating problems. We must not be responsible for evil to others; we must not harm others; if we harm, we must repair the damage. This is called Ethics of Responsibility. Vedanta philosophy puts great importance on environment sustainability and has advised to co-exist with the environment and have an ecological balance.

Notes:

1. *Panchadashi 1.20*
2. *Ward & Dubos, 1972, pg. 1*

3. *Eliot Deutsch, 'Vedanta and Ecology,' Indian Philosophical Annual. Madras: The Center for Advanced Study in*

   Philosophy, 7: 1970, pp. 81-83.

4. *Ibid, pp. 81-83.*

5. *lbid, pp. 81-83*

6. *Chandogya Upanisad with Sankara's Bhasya 5.10.8*

7. *Tait.Up .,III.3*

8. *Aparok]sanubhuti of Sankara, 24-28*

9. *Surendranath Dasgupta, A History of Indian Philosophy. Delhi; Motilal Banarsidass; 1975, 2:105 and Sri Swami Satchidanandendra, The Method of the Vedanta. London: Kugnn Paul International, 1989, p. 388.*

10. *Aparok]sanubhuti of Sankara, p. 123*

02

Eco-Criticism: A Green Revolution in Literature

Athira N.S.

Assistant Professor of English, S.N.M.College, Maliankara
Email: athiravy@gmail.com

ABSTRACT

This article focuses on the dimensions of eco-criticism. Eco-criticism is a relatively new field of critical study, with the history of its founding only going back to the mid-twentieth century. The theory focuses on exploring humanity's relationship with the natural world, with many aspects of it found in modern literature. As the global climate crisis worsens, eco-criticismhas significantly grown in importance. Environmental history and the ecological imagination suggest that today we are facing a global crisis not because of the function of ecosystems but because of the way our moral system works.

KEYWORDS: **Eco-criticism, Literature, Nature, Ecofeminism, Pastrol, Wilderness, Human life**

1. Introduction

Eco-criticism is a term used for the observation and study of the relationship between the literature and the earth's environment. It takes an interdisciplinary point of view by analysing the works of authors, researchers, and poets in the context of environmental issues and nature. In the context of scope, the critics call this term as a broad approach that is also by several other names such as environmental literary criticism, green studies, and ecopoetics. Ecocriticism was first defined by CheryllGlotfelty in simple words making it clear for other critics and writers. Considering the definition, it can be called an "increasingly heterogeneous movement" that takes an entirely earth-centered approach. It is mainly about the literature on the environment. So, it is mostly seen in association with the "Association for the Study of Literature and Environment" this is also referred to as ASLE and it holds biennial meetings for the scholars writing about the environmental issues in their literature.

History of Eco-Criticism

Rachel Carson's (1907-1964) 'Silent Spring'(1962) is thought to have begun the literary eco-critical movement. 'Silent Spring' investigated and criticised the use of pesticides in farming and the ways in which they can fundamentally damage the environment. Pesticides had been found to be deeply destructive to the natural world, yet many people continued to use them regardless, as they served a purpose. Carson's novel sheds light on the dangers of pesticides and the human impact on the environment more broadly. It was the first literary text of its kind.

The term eco-criticism was first coined by author William Rueckert (1926-2006) in his essay 'Literature and Ecology: An Experiment in Ecocriticism' (1978). The eco-criticism movement of the late twentieth century was marked by an appreciation of nature and all its beauty. The movement made a relatively strict distinction between the human world and the natural world, though it did attempt to eliminate this distinction. It promoted fighting for better environmental policy that would benefit the planet. In 2005, the prominent professor and critic Michael P. Cohen called for eco-criticism to become more wide-ranging and aware as a critical field. The changes that were called for have come to define the ways in which modern eco-criticism operates today. Recently, eco-criticism has become a much more

critical discipline, particularly as the worldwide ecological crisis worsens.

Importance of eco-criticism in literature

Recently, eco-criticism has become much more relevant and important in literature as the global climate crisis grows in severity. As a critical field, eco-criticism provides us with a way to analyse our relationship with the natural world in both a positive and negative sense. The study can put humanity's place on earth into perspective as part of a broader eco system. Eco-critical texts encourage a nuanced view of the environment around us and, particularly, the ways in which it can be saved from pollution and damage.Cormac McCarthy's (1933-) The Road (2006) is an example of an eco-critical text.

Approaches and tropes of eco-criticism

There are several approaches and literary tropes proposed by the scholars to understand the theory and works of ecocritics and the relationship between nature and literature created by many famous writers and thinkers. Some of them are discussed in detail below.

Ecofeminism: a trope of eco-criticism

The term was originally coined in the book 'Le Feminismeou la Mort' (1974) written by the French author Francoise d'Eaubonne. This approach combines the ecology and feminism and explains the feminist nature to understand the ecology. Feminists have given the concept of gender theory to analyze the relationship between the human and nature. So, it can be considered a branch of ecocriticism and is the field of studying the interconnection between the oppression of women and nature. Women and earth are connected in many ways such as biological status, reproductive role, discrimination etc. And therefore ecofeminism stands for one of the major theoretical, philosophical and even practical ways of resolving the environment problems. It is not only women's movement but also a movement for ecological restoration.

Pastoral: a trope of eco-criticism

This is basically a lifestyle of shepherds and strongly states the duality of urban and rural life and is deep-rooted in the western culture. This trope has presented itself in the genres of literature, art, and music which shows the rural life in such an idealized manner that can attract the attention of urban audiences. The author displays the complex life or pastoralism of the rural areas in a simple way in the literature by using various techniques. Well-known literary theorist Terry Gifford in his book 'Pastoral' has defined the pastoral in three ways. The first way is the historical literary perspective which recognizes the lifestyle of shepherds and discusses their hardship. The second way is about the literature that explains the country life in an opposite context to the urban life. The third way is about the way of classification of the country life.

Wilderness: a trope of eco-criticism

Wilderness is the environment naturally existing around us on the earth that is not affected by the human activities yet. In a more comprehensive meaning, they are the areas which humans does not control and where they have not created any disturbance by making roads and installing pipelines or developing infrastructures for the industries and are still intact as there were. Wilderness examines the ways in which the wilderness is constructed, valued and engaged with. There are two branches of wilderness ecocriticism: Old World and New World. Old World portrays the wilderness as a scary, threatening place beyond the borders of civilization and as a place of exile. New World portrays the wilderness as a place of sanctuary where one can find relaxation and reflection. Literature has paid

enough attention to develop and define trope to understand the wilderness. How the wilderness is developed and plays a valuable role in nature and life on the earth is the subject of examination in this approach. This has also successfully attracted the attention of ecocritics.

Conclusion

Therefore, Eco-criticism which was synonymous with the American nature writings as well as the British Romantic literature has now gained its momentum with worldwide eco-literature. It has changed its colour from local to global perspective in view of the present ecological crisis around the globe. The humans have only one earth to live in and we are at the bring of our forth coming destruction unless we are careful of the blue planet. Environmental literary works beautifully deal with human nature, relationship and interconnection the keynote of eco-literature. Environmental history shows that today we are facing a global crisis not because of the function of ecosystems but because of the way our moral system works.

References

1. *Lodge David and Nigel Wood. Modern Criticism and Theory, New Delhi: Pearson Education; 2015.*
2. *McCarthy, Cormack, and Paul S.Quick. An Ecocritical Approach to the Southern Novels. 2004. Pdf.*
3. *Glotfelty, Cheryll, and Harold Fromm. The Ecocriticism Reader: Landmarks in Literary Ecology : The University of Georgia Press; 1996. Pdf.*
4. *Andersson, A. Helen. Everything Is Connected to Everything Else: An Ecocritical and Psychological Approach to Jane Urquhart's The Stone Carvers;2013. Pdf*
5. *Barry, Peter. Beginning Theory: An Introduction to Literary and Cultural Theory. New York: Viva Publications, 2002. Pdf.*
6. *Barry, Peter. Beginning Theory: An Introduction to Literary and Cultural Theory.Bloom, Harold. Herman Melville. Chelsea HousePublishers ;1986.*
7. *Kerridge, Richard. Writing the Environment: Ecocriticism and Literature. Zed Books ;1998. 534*
8. *Kerridge, Richard. Environmentalism and Ecocriticism, in Patricia Waugh (ed.) Literary Theory and Criticism: An Oxford Guide.New Delhi: Oxford University Press; 2006.*

03

Impact of Environmental Studies among Youngsters

Drishya Dileep | Sarimol

Assistant Professor, Department of English, SNM College, Maliankara, Ernakulam,
Assistant Professor, Department of English, T John College, Bannarghatta, Bangalore
Email: drishyaaneesh@gmail.com

ABSTRACT

Human power is the greatest asset of any country. The youngsters, the future citizens, are considered to be the agents of any change in any society. Environment, the heritage of a man, in which one lives, will definitely affect the quality of our life and an awareness on environment is a must for improving the quality of life especially on this contaminated hitech era. The present paper is an attempt to analyse the impact of teaching Environmental Studies among undergraduate students in Kerala. It also assesses how environmental knowledge helps to be a responsible citizen who has knowledge, values and positive attitude towards environment, to develop skills to solve environmental problems and to preserve environment in different ways. It also discusses how it helps the students to participate vigorously in different activities that ensures preservation and sustainability of environment. The study reveals that environmental Studies have a great impact on developing a positive attitude towards Nature and there is a significant positive relationship between Environmental Knowledge and Environmental Attitude.

KEYWORDS: **Environment, Environmental Awareness, Environmental Studies, Environmental Knowledge, Environmental Attitude.**

1. Introduction

As Nature is immensely strong and inherently graceful, we rely on the reviving and rejuvenating power of the nature. The objective of raising an awareness of the same is the absolute necessity in the present scenario and it is motto of environmental studies. In this modern era, students gather information from various social networks and television. Their significant potential educates themselves and train them for future decision making that enhances a more protective approach to the environment. The recent illustration that draws the attention of thousands of people was the devastating fire at Kochi's Brahmapuram Garbage Plant in Kerala. It made many hapless residents breathless on March 2nd, 2023. It resulted in extremely noxious fumes and have turned the city into a "gas chamber" and causing severe challenges to the environment. The unfortunate incident exposes Kerala's poor waste management system. The site owned and operated by Kochi Corporation is a major source of environmental pollution, fire hazards and other health problems. The fire was finally brought under control on the evening of March 13,2023. But the toxic emissions of gas could make the people's life in peril. The psychological tendencies caused by evaluating these perceptions on natural environment can be called as Environmental Attitude.

Environmental Studies impart the Environmental Knowledge for understanding various environmental issues and its impact on our natural surroundings. In the current scenario, Environmental Awareness is so crucial that pupils could analyse the causes of different types of pollution and its consequences. Apart from these negative impacts, pupils can cultivate healthy and best utilization of available resources around us like wind, solar, water etc. It's our duty to nourish life on earth.

Environmental Studies also enhance the skills in youngsters, to identify and help resolve environmental challenges. Here, the youngsters turn to be critical thinkers who enhances their own problem-solving skills. Articles related to environmental issues catches a lot of attention among youngsters. They also realize the fact that sustainability of life on earth is interconnected to nature. Human beings are not dominant to nature. We are just a strand in the web of life. And everything is inter connected. Therefore, it's our duty to preserve and protect the bio diversity.

Need and Significance of the study

"The highest education is that which does not merely give us information but makes our life inharmony with all existence".1 (Tagore)

Education is of paramount importance in anyone's life. True education is not merely passing information to the students. As Gandhiji said education aims for an all-round development of body mind and spirit – in child and man. Accordingly, the entire system of education has to be changed as per the needs of the society. NPE by the government made several changes into all levels of education from elementary education to higher education. According to National Policy on Education (NPE) 1986, protection of Environment is considered as the basic element of education at different levels. Inculcation of environmental consciousness, among all ages of students is the need of the hour. National Education Policy (NEP) 2020 stresses upon appropriate integration of Environmental Awareness and sensitivity towards its conservation and sustainable development in school curricula well as in all B. Ed programmes. In Kerala, Undergraduate students in all streams of the colleges affiliated to MG University, has to learn a compulsory paper titled Environmental Studies and Human Rights in fifth semester. Some of the objectives of the programme was to acquaint the students;

- To understand the relationship between man and environment
- To acquaint the students with the significance of environmental science and human rights
- To develop a positive attitude towards environment
- To enable students to understand the various environmental issues, their impact on the ecosystem and their control measures
- To Make the students aware about the extent of the total biodiversity and the importance of their conservation.
- To make the students aware about the importance of sustainable utilization of natural resources.
- Make the students aware about various environmental laws in India and the role of various movements in the protection of nature and natural resources

The present study tries to analyses whether Environmental Studies helps undergraduate students to have a better knowledge on Environment and Environmental Attitude among the students who have learned the paper on Environmental Studies and Human Rights.

Objectives of the study

- To find out the level of Environmental Knowledge among undergraduate students in Kerala
- To find out the level of Environmental Attitude among undergraduate students in Kerala
- To find out the relationship between Environmental Knowledge and Environmental Attitude among undergraduate students in Kerala.

Hypothesis

- There is no significant relationship between Environmental Knowledge and Environmental Attitude among undergraduate students in Kerala

Methodology of the Study

Survey method was used for collecting the data on environmental knowledge and environmental attitude. Sample of the study was 100 undergraduate students. The sample was taken from S.N.M College, Maliankara and MES College, Kunnukara, affliated to Mahathma Gandhi University, Kottayam. A Questionnaire on 'Knowledge and Attitude of Environment' was used as the tool of the study. The questionnaire was given to the experts and made necessary corrections according to their suggestions. For the primary analysis of the data Mean, Median, Mode, Standard Deviation was calculated. Coefficient Correlation and t test were used to find out the significant relationship between the independent variable, Environmental Knowledge and dependent variable Environmental Attitude.

Analysis and Interpretation

In preliminary analysis, the existing level of Environment Knowledge and Environment Attitude was found out using the questionnaire on 'Knowledge and Attitude of Environment', that consists of two sections, Section A on Environmental knowledge and Section B – Environmental Attitude. Mean, Median, Mode and Standard Deviation was calculated and found that both of the variables are distributed normally.

Variables	Mean	Median	Mode	SD
Environmental Knowledge	6.29	6.5	6	1.7
Environmental Attitude	9.5	10	10	0.86

Table. 1. Mean, Median, Mode and Standard Deviation of the Environmental Knowledge and Environmental Attitude

The comparison of the collected data reveals that 50%, 33%, 16% of the total sample shows high, medium and low levels of Environmental Knowledge respectively. It also acknowledges that 97% of the undergraduate students have a high level of Environmental Attitude. They have a great love towards Nature. The extent of relationship between Environmental Knowledge and Attitude was studied using the correlation coefficient. The obtained value for 'r' coefficient correlation is 0.49 which is moderate positive. The obtained 'r' is tested to find whether it is significant or not by using t test. The t value7.68 is greater than the table value at 0.01 level and at 0.05 level. Hence the null hypothesis is rejected. And so, there is a significant relation between Environmental Knowledge and Environmental Attitude for the total sample.

Conclusion and Suggestions

The study reveals that majority of the students have a high level of Environmental Attitude and there exists a significant relationship between Environmental Knowledge and Environmental Attitude. Environmental Studies as a multidisciplinary subject during fifth semester of university undergraduate students of colleges affiliated to Mahatma Gandhi University is helpful to create a universally responsible citizens, one who is efficient in environmental protection or very sensitive to environmental problems related his surroundings; one who knows how to use natural resources for sustainability and propagate the need for environmental protection to the society in which he belongs. The study can be conducted in a large sample. The present study is limited to Environmental Knowledge and Environmental Attitude. Similar studies on variables like Environmental Awareness, Environmental Protection, Sustainability on Environment can also be conducted at different levels of education. In short, the study reveals that human resources and informative materials together helps to create environmentally responsible students in Kerala. As Leaky's words, "We, like every species with which we share the world are the product of many chance events, ……understand this intimate connection with the rest of the nature in terms of our origin, an ethical imperative follows: it's our

duty to protect, not harm them" (113).

References

1. *Kashyap, Ankur. "Is it time to rethink about the meaning of Education?" Medium. Nov 28, 2018. Web. 28 Mar 2023 https://ankurkashyap85.medium.com/is-it-time-to-rethink-about-meaning-of-education-23d46c2ee1c*

2. *Ministry of Education. "Government promotes environment protection and nature education through curricula on conservation of forest, water and soil" The Press Information Bureau, 15 MAR 2023. Web 28 Mar 2023<https://pib.gov.in/PressReleaseIframePage.aspx?PRID=1907255#:~:text=Some%20of%20the%20recommendations%20of,stages%3B%20incorporation%20of%20traditional%20Indian>*

3. *Norris I. Erhabora et al. Dona Impact of Environmental Education on the Knowledge and Attitude of Students Towards the Environment. International Journal of Environmental & Science Education .2016, VOL. 11, NO. 12, 5367-5375 ERIC https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1115646.pdf*

4. *Milfont, Tiacno et al. The Environmental Attitudes Inventory: A Valid and Reliable Measure to Assess the Structure of Environmental Attitudes. Science Direct. March 2010. Web. Journal of Environmental Studies. Volume 30, Issue No 1, 80-94 https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0272494409000565*

5. *Leakey, Richard. Does it Matter? Issues that Matter edited by R Anitha et all. MacMillian Education, 2017. Pg 113.*

6. *Rajagopalan, R. Environmental Studies from Crisis to Cure. New Delhi: Oxford University Press, 2016*

04

പാരിസ്ഥിതിക അവബോധം കല്ലേൽ പൊക്കുടന്റെ കണ്ടൽക്കാടുകൾക്കിടയിലെ എന്റെ ജീവിതം എന്ന കൃതിയെ മുൻനിർത്തിയുള്ള പഠനം

ഷിജി ടി എസ്

അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ മലയാളം വിഭാഗം

താക്കോൽവാക്കുകൾ: പരിസ്ഥിതി, പാരിസ്ഥിതിക അവബോധം, ദളിത്, ആത്മകഥാസാഹിത്യം, കല്ലേൽപൊക്കുടൻ

ആമുഖം

പരിസ്ഥിതി സൗന്ദര്യശാസ്ത്രം വളർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു വിജ്ഞാന ശാഖയാണ്. ആധുനികാന്തരതയിൽ ആഗോളതലത്തിൽ ഉയർന്നുവന്ന പാരിസ്ഥിതിക അവബോധത്തിന്റെ പരിണിതഫലമായാണ് സാഹിത്യത്തിൽ ഇത്തരം ഒരു സൗന്ദര്യശാസ്ത്രം രൂപപ്പെടുന്നത്. ഇത്തരത്തിൽ ഒരു ചിന്ത ആദ്യം കടന്നുവന്നത് പാശ്ചാത്യസംസ്കാരത്തിലാണ്. പ്രകൃതിയും മനുഷ്യന്റെ ആന്തരിക പ്രകൃതിയും തമ്മിലുള്ള ജൈവികബന്ധങ്ങളെ പ്രത്യക്ഷമായോ പരോക്ഷമായോ ആവിഷ്കരിക്കുന്ന കലയെയും സാഹിത്യത്തെയും പരിസ്ഥിതി സൗന്ദര്യശാസ്ത്രത്തിന്റെ ഭൂമികയിൽ നിന്നുകൊണ്ട് ആസ്വദിക്കാനും വിശകലനം ചെയ്യാനും വിമർശിക്കാനും സാധിക്കും. കല്ലേൽ പൊക്കുടന്റെ ആത്മകഥയായ കണ്ടൽകാടുകൾക്കിടയിലെ എന്റെ ജീവിതം എന്ന ആത്മകഥയിലും ഇത്തരത്തിലുള്ള ഒരു ആസ്വാദനമാണ് പ്രകീർത്തിക്കുന്നത്. കണ്ടൽവനങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയും അതിനെ നശിപ്പിച്ചാലുള്ള ഭവിഷ്യത്തിനെ കുറിച്ച് ലോകത്തെ ബോധവൽക്കരണം നടത്തുകയും ചെയ്തിരുന്ന മലയാളിയായ ഒരു പരിസ്ഥിതിപ്രവർത്തകനാണ് കല്ലേൽ പൊക്കുടൻ. കേരളത്തിലെ പരിസ്ഥിതി പ്രവർത്തനത്തിന് തുടക്കം കുറിച്ചവരിൽ പ്രധാനിയാണ് ഇദ്ദേഹം. കണ്ടലുകളുടെ പ്രാധാന്യം മനസ്സിലാക്കാതെ നശിപ്പിക്കുന്ന ഒരു കാലമുണ്ടായിരുന്നു. അതിന്റെ ഭവിഷത്ത് നേരിട്ട് അനുഭവിച്ചതിൽനിന്ന് പ്രചോദനം ഉൾക്കൊണ്ടാണ് ഇത്തരം ഒരു പ്രവർത്തനത്തിന് തന്റെ ഗ്രാമത്തിൽ നിന്നു തന്നെ അദ്ദേഹം തുടക്കം കുറിക്കുന്നത്. ഒരാളുടെ ജീവിതകഥ അയാൾ തന്നെ എഴുതുന്നതാണ് ആത്മകഥ. ഒരുജീവിതകഥയായി മാറുന്ന രീതിയിലുള്ള ഒരു പ്രവർത്തനമായിരുന്നുവോ അദ്ദേഹത്തിന്റേത് എന്നുള്ള അന്വേഷണമാണ് ഈ പ്രബന്ധത്തിൽ ചെയ്യാൻ ശ്രമിക്കുന്നത്.

ആത്മകഥ

അനുഭവങ്ങളെ അറിവുമായി സമന്വയിപ്പിക്കുന്ന രചനയുടെ സവിശേഷമണ്ഡലമാണ് ആത്മകഥ. അത് ഓർമ്മയിലൂടെ ഭൂതകാലത്തിന്റെയും വർത്തമാനകാലത്തിന്റെയും സംഭവങ്ങളുടെ പുനർനിർമ്മിതിയാണ് നടത്തുന്നത്. സാമുദായികവും രാഷ്ട്രീയവുമായ സാഹചര്യങ്ങളോട് അടുത്ത് നിൽക്കുന്ന ഘടകങ്ങൾ വ്യക്തികളുടെ അനുഭവങ്ങളെ വ്യത്യസ്തമാക്കുന്നുണ്ട്. ഏത് വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവരാകട്ടെ അവരുടെ സ്വത്വത്തെ മറ്റുള്ളവർക്ക് മുമ്പിൽ പ്രകടിപ്പിക്കാൻ അനുയോജ്യമായ ഒരു വേദിയായി ഇന്ന് ആത്മകഥ സാഹിത്യം മാറിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇത്തരത്തിലുള്ള വ്യക്തി സങ്കല്പങ്ങൾ മലയാളത്തിൽ ശക്തമാകുന്നത് ആധുനികതയോട് കൂടിയാണ്. അസ്തിത്വ ചിന്തയാണ് ആധുനി കതയുടെ അടിസ്ഥാന ഘടകങ്ങളിൽ ഒന്ന്. മനുഷ്യൻ അവനെതന്നെ സ്വയം കണ്ടെത്തുകയും പ്രവർത്തിയിലൂടെ അവന്റെ ജീവിതം പൂർണമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു എന്ന തത്വമാണിത്. സ്വന്തം ആത്മത്തെതിരയുന്ന മനുഷ്യന്റെ അന്വേഷണം ഒരു ഘട്ടത്തിൽ ആത്മകഥയിലേക്ക് തിരിയുന്നു. അതിലൂടെ അവർ അവരെ തന്നെ കണ്ടെത്താനുള്ള ശ്രമമാണ് നടത്തുന്നത്. 1809 ലെ ഓക്സ്ഫോർഡ് നിഘണ്ടുവിൽ ഓട്ടോബയോഗ്രഫി എന്ന പദം ആദ്യമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടത് ഗ്രീക്ക് പദത്തിലാണ്.

ഓട്ടോബയോഗ്രഫി എന്ന ഗ്രീക്ക് പദത്തിന് തുല്യമായി ഇംഗ്ലീഷിൽ ഓട്ടോ (self) ബയോസ് (life) ഗ്രാഫിയ (graphin-write) എന്ന് മൂന്ന് പദങ്ങളിൽ നിന്നും നിഷ്പന്നമായതാണ് ഓട്ടോബയോഗ്രഫി എന്ന പദം. ഒരു വ്യക്തി സ്വന്തം ജീവിതകഥ സ്വയം എഴുതുക എന്നതാണ് ഇതിനർത്ഥം.

പരിസ്ഥിതി

പരിസ്ഥിതിയെ പറ്റിയുള്ള മനുഷ്യന്റെ കാഴ്ചപ്പാടുകൾ മാനവരാശിയോളം പഴക്കമുണ്ട്. മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയും തമ്മിലുള്ള ആഴത്തിലുള്ള ബന്ധത്തിലാണ് പരിസ്ഥിതി അവബോധം ഊന്നുന്നത്. വ്യവസായിക വിപ്ലവത്തോടെയാണ് മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തിൽ ഉരച്ചിൽ സംഭവിക്കുന്നത്. പരിസ്ഥിതി സൗന്ദര്യശാസ്ത്രം വളർന്നുകൊിരിക്കുന്ന ഒരു വിജ്ഞാന ശാഖയാണ്. ആധുനികാനന്തര കാലഘട്ടത്തിൽആഗോളതലത്തിൽ ഉയർന്നുവന്ന പാരിസ്ഥിതിക അവബോധത്തിന്റെ പരിണിതഫലമായാണ് ഇത്തരം ഒരു സൗന്ദര്യശാസ്ത്രം സൈദ്ധാന്തികമായി ഉയർന്നുവന്നത്. ഉത്തരാധുനിക കാലഘട്ടത്തിൽ സംരക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയെ മുൻനിർത്തി ഉയർന്നുവന്ന ധാരണകളാണ് സ്ത്രീ, പരിസ്ഥിതി, ദളിത് എന്നത്. ഇതിൽപരിസ്ഥിതി പഠനശാസ്ത്രത്തിന്റെ എന്ന് പറയുന്നത് ഭൂമിയാണ്.

മനുഷ്യന്റെയും ഇതര ജീവജാലങ്ങളുടെയും നിലനിൽപ്പിന് ഭൂമി കൂടിയെ തീരൂ. ഭൂമിയെ അമിതമായി ചൂഷണം ചെയ്യുന്നത് പ്രകൃതിയുടെ നിലനിൽപ്പിനെ ബാധിക്കും. ഭൂമിയുടെ സംതുലിതാവസ്ഥ നിലനിറുത്തിയാൽ മാത്രമേ മനുഷ്യരുൾപ്പെടുന്ന ജീവജാലങ്ങൾക്ക് ഭൂമിയിൽ നിലനിൽക്കാൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. ഓരോ പാരിസ്ഥിതിക കൃതികളും വായിക്കപ്പെടുമ്പോൾ പാരിസ്ഥിതിക കാഴ്ചപ്പാടുകളിലെ ആഴവും പരപ്പും വർദ്ധിക്കുന്നു. അതിനാൽ അത്തരത്തിലുള്ള ഓരോ സാഹിത്യരൂപവും പ്രകൃതി സംരക്ഷണത്തിന്റെ ഒരു പാഠം നൽകുന്നതോടൊപ്പം പ്രകൃതിക്കും മനുഷ്യനും എതിരെ അധികാര സംസ്കാരം ചെയ്തുകൊിരിക്കുന്ന ചൂഷണത്തിനെതിരെയുള്ള ഒരു ഉപരോധം കൂടിയായി മാറുകയാണ് ഇത്തരം കൃതികൾ. 1970 മുതലാണ് പാരിസ്ഥിതിക കൃതികൾക്ക് കൂടുതൽ പ്രാധാന്യം സാഹിത്യത്തൽ വരുന്നത്.

കല്ലേൽ പൊക്കുടൻ

1937 ൽകണ്ണൂർ ജില്ലയിലെ ഏഴാം പഞ്ചയാത്തിലെഎടക്കൽ തറയിൽ അരിങ്ങളേയൻ ഗോവിന്ദൻ പറോട്ടിയുടെയും കല്ലേൽ വെള്ളച്ചിയുടെയും മൂന്നാമത്തെ മകനായി ജനിച്ചു. അച്ഛൻ മമ്മദ് എന്ന ജന്മിയുടെ പണിക്കാരനായിരുന്നു. ചപ്പൻ എന്നാണ് അച്ഛനെ വിളിച്ചിരുന്നത്. മമ്മദ് മുതലാളിയുടെ പാടത്തെ ഒറ്റ മുറിയുള്ള ചാളയിലായിരുന്നു പൊക്കുടനും കുടുംബവും താമസിച്ചിരുന്നത്. മഴക്കാലത്ത് വെള്ളം ചോരുന്നതും വെള്ളപ്പൊക്കം ഉണ്ടായാൽ വെള്ളം കേറുന്നതും ആയിരുന്നു വീട്. ജനനസമയത്ത് പൊക്കിൾകൊടി വീർത്തിരുന്നതാണ് പൊക്കുടൻ എന്ന പേരിന് കാരണമെന്ന് പൊക്കുടൻ തന്നെ വിശദീകരിക്കുന്നു. അക്കാലത്ത് സവർണ്ണ ഹിന്ദുക്കൾ ഇടുന്ന പേരുകൾ പുലയർക്ക് ഉപയോഗിക്കാൻ പാടില്ലായിരുന്നു. യൂനസ്കോയുടെ പാരിസ്ഥിതിക പ്രവർത്തന വിഭാഗം കണ്ടൽക്കാടുകളുടെ സംരക്ഷണത്തിൽ പൊക്കുടന്റെ സംഭാവനകൾ പരാമർശിച്ചിട്ടുണ്ട്. കേരളത്തിലെ പരിസ്ഥിതി പ്രവർത്തനത്തിന് തുടക്കം കുറിച്ചവരിൽ പ്രധാനിയാണ് കല്ലേൽ പൊക്കുടൻ. ആദിവാസി ഭൂമികൾക്കെതിരെ നടന്ന ചൂഷണങ്ങൾ തുറന്നുകാട്ടിക്കൊണ്ട് 2013 പുറത്തിറങ്ങിയ പാപ്പിലിയബുദ്ധൻ എന്ന സിനിമയിൽ കരിയൻ എന്ന കഥാപാത്രത്തെ പൊക്കുടൻ ചെയ്തു. ശ്വാസകോശം സംബന്ധമായ അസുഖത്തെ തുടർന്ന് 2015 അന്തരിച്ചു.

ഒരു നോട്ടുപുസ്തകത്തിലാണ് പൊക്കുടൻ തന്റെ ആത്മകഥ എഴുതാനുള്ള പ്രാരംഭം കുറിക്കുന്നത്. കൃത്യമായി അക്ഷരം അറിയാത്ത അദ്ദേഹം തന്റേതായ അറിവിന്റെ കോണിൽ നിന്നുകൊണ്ട് വൃത്തികെട്ട കയ്യക്ഷരത്തിൽ കണ്ടലിനെക്കുറിച്ചും തന്നെക്കുറിച്ചും എന്തൊക്കെയോ എഴുതാൻ ശ്രമിച്ചു. രണ്ടാമത് ഒരുവട്ടം വായിച്ചു നോക്കാൻ ഇഷ്ടപ്പെടാത്ത ആ പുസ്തകം അദ്ദേഹം കീറിക്കളഞ്ഞില്ല അത്രമാത്രം. സമൂഹത്തിന്റെ ഉയർന്ന തലത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നവരോടേതുപോലെ താഴെ തട്ടിലുള്ളവർക്കും എഴുതാനും പ്രകടിപ്പിക്കാനും ഉണ്ടാകും. അത്തരക്കാരുടെ എഴുത്തിൽ പച്ചമണ്ണിന്റെയും പുതുനെല്ലിന്റേയും പച്ചമീനിന്റെയും അനുഭവ സത്ത ഉണ്ടായിരിക്കും. അങ്ങനെയുള്ള ഒന്നാണ് പൊക്കുടന്റെ ഈ കൃതിയും. ആ കാലഘട്ടത്തിൽ പുലയ സമുദായം അനുഭവിച്ചിരുന്ന ദുരിതങ്ങളെകുറിച്ചും വിഷമഘട്ടങ്ങളെ കുറിച്ചുമാണ് ഈ കൃതിയിൽ ആദ്യമായിട്ട് പറയുന്നത്. അവരുടെ തൊഴിലിനെക്കുറിച്ചും ജാതിയെക്കുറിച്ചും സമുദായത്തെക്കുറിച്ചും വർഗ്ഗത്തെക്കുറിച്ചുള്ളഅഭിപ്രായങ്ങൾ പൊക്കുടൻ ഈ കൃതിയിൽ രേഖപെടുത്തുന്നുണ്ട്. ഓരോ പ്രായത്തിനനുസരിച്ചാണ് തൊഴിലിൽ വരുമാനം ലഭിച്ചിരുന്നത്. ആണ്ണിനും പെണ്ണിനും കുട്ടികൾക്കും കിട്ടുന്ന വരുമാനത്തിൽ ഏറ്റകുറച്ചിലുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ കാലഘട്ടത്തിൽ പുലയർക്ക് പ്രത്യേകമായി കഴിക്കാൻ ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നതിനെക്കുറിച്ചും. അവർ കഴിക്കുന്ന ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ മറ്റുള്ളവർ ഉപയോഗിക്കാത്തതിനെപ്പറ്റിയും കൃതിയിൽ പരാമർശിക്കുന്നു. ഒരു തേങ്ങ എട്ടു കഷണം ആക്കി ഉപ്പിലിടും ഒരു നേരത്തെ ഭക്ഷണം അതായിരുന്നു. മറ്റുള്ളവർ കഴിക്കാത്ത മീനുകളും കിഴങ്ങുകളും മറ്റുമായിരുന്നു അവരുടെ ഭക്ഷണം. ബ്രിട്ടീഷ് സർക്കാരിന്റെ നിയമപ്രകാരം കുട്ടികളെ സ്കൂളിൽ പഠിപ്പിക്കാൻ വിടണമെന്ന് ഒരു നിയമം വന്നത് പ്രകാരം, കുട്ടികൾ സ്കൂളിൽ പോകാൻ തുടങ്ങി. പോകാൻ മടി കാണിക്കുന്ന കുട്ടികളെ നിർബന്ധിച്ചു കൊണ്ട് പോകുന്ന അവസ്ഥയും ഉണ്ടായി. ഇങ്ങനെ പോകാൻ തുടങ്ങിയതോടെ ജീവിതത്തിൽ ഒരു അടുക്കും ചിട്ടയും വന്നു എന്ന് പാക്കുടൻ അവകാശപ്പെടുന്നു. പൂരത്തിനു പോയതിനെക്കുറിച്ചും മാറാവ്യാധികൾ വരുമ്പോൾ വളരെ അകലെ നിന്ന് ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ തൊഴുതതിനെപറ്റിയുമുള്ള ഓർമകൾ അദ്ദേഹം പങ്കുവെയ്ക്കുന്നു. പുലയർക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യവും അവകാശവും ഇല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ട് പുലയവിഭാഗം ക്രിസ്ത്യാനികളായി മാറുകയും, ജന്മിമാരുടെ ആട്ടുംതുപ്പലിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. പല പ്രലോഭനങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടും മതം മാറാൻ പൊക്കുടൻ താൽപര്യം കാണിച്ചില്ല. അതിഭയങ്കരമായ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിന്റെ ഓർമ്മകളും അദ്ദേഹം പങ്കുവെക്കുന്നു. അതിനുശേഷം കോളറ, വസൂരി, കുരിപ്പ് തുടങ്ങിയ മാറാവ്യാധികൾ സമൂഹം നേരിടേി വന്നതിനെക്കുറിച്ചും എന്നാൽ ഇതിൽ നിന്നെല്ലാം രക്ഷപ്പെട്ടു നിൽക്കാൻ പൊക്കുടനും കുടുംബത്തിനും സാധിച്ചു എന്നുള്ള കാര്യവും പൊക്കുടൻ പറയുന്നുണ്ട്. പലതരം ജലജീവികളെ കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മകളും അതിൽ കുറെ ജീവികൾ ഇന്ന് കാണാനില്ലാത്ത കാര്യവും, നല്ല രുചിയുള്ള മീനുകളെ കുറിച്ചും ഓരോ ജാതിക്കാർ അന്ന് കഴിച്ചിരുന്ന മീനുകളെക്കുറിച്ച് ഇവിടെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പക്ഷികളെ കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങളും ഔഷധഗുണം ഉള്ളതിനെ പറ്റിയുമുള്ള വിവരങ്ങളും ഇവിടെ പങ്കുവെക്കുന്നു. ഇതോടൊപ്പം നീർനായ, പെരുച്ചാഴി, പാമ്പ് തുടങ്ങിയ വിശേഷങ്ങളും പങ്കുവെയ്ക്കുന്നു. കണ്ടലിന്റെ വിത്ത് തേടിയുള്ള യാത്ര വിശദീകരിക്കുന്നു. പൊക്കുടനെ ഏറെ ആകർഷിച്ച കണ്ടൽണ്ട പിരാന്തൻ കണ്ടലാണ്. കണ്ടലിന്റെ വേരുകൾ മണ്ണിൽ ആഴത്തിലിറങ്ങുകയില്ല . വേരുകൾക്കിടയിൽ നുഴഞ്ഞുകയറിയാണ് വിത്തുകൾ ശേഖരിക്കുന്നത്. പുഴയിലെ മാലിന്യങ്ങൾ വേരുകൾക്കിടിയിൽ അടിഞ്ഞുകൂടി കിടക്കുന്നുണ്ടാകും, അതിനിടയിൽ നിന്നും വിത്തുകൾ എടുക്കുക വളരെയധികം ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള കാര്യമാണ്. രാവിലെ തന്നെ തോണിയിൽ കഴിക്കാനുള്ള ആഹാരം എടുത്ത് വിത്ത് തേടി പോകും. ശേഖരിക്കുന്ന വിത്തുകൾ മൂന്നുമാസം വരെ കേടുകൂടാതിരിക്കും. ഈ പ്രവർത്തികളെ വിദ്യാസമ്പന്നരായിട്ടുള്ള ആളുകൾ ഒരു പ്രാന്തന്റെ പ്രവർത്തിയായി കളിയാക്കി പറയാറുണ്ട്. അത് കേൾക്കുന്നത് പൊക്കുടനു ഇഷ്ടമുള്ള കാര്യം തന്നെയായിരുന്നു. കണ്ടൽ കൃഷിയുടെ രണ്ടാംഘട്ടത്തിൽ ആയിരം കണ്ടൽ ചെടികൾ ഭംഗിയായി വളർന്നുവന്നതിന്റെ ചിത്രം പയ്യന്നൂർ കോളേജിലെ ടി പവിത്രൻ മാഷ് മാതൃഭൂമി പത്രത്തിൽ ഒരു വാർത്തയാകുന്നതിന് നിമിത്തമായി. വാർത്ത വന്നതിനെ തുടർന്ന് നിരവധി വ്യക്തികൾ അത് പഠിക്കാൻ വരുകയും ചെയ്തു. ഉപ്പുവെള്ളത്തെ ശുദ്ധീകരിക്കാനും കാറ്റിനെ തടയാനുംകരയെ സംരക്ഷിക്കാനും കണ്ടലുകൾ സഹായിക്കുന്നു. പലതരം കണ്ടലുകളെ കുറിച്ചും അതിന്റെ നടീലിനെക്കുറിച്ചും വ്യക്തമായി ആത്മകഥയിൽ പരാമർശിക്കുന്നു. വാക്കിന്റെയും അനുഭവസത്യത്തിന്റെയും പ്രത്യേകത കൊണ്ട് ആരെയും ആകർഷിക്കുന്ന ഒരാത്മകഥയാണിത്. നേരിന്റെ ചിത്രം ഇതിൽ നിന്നും വായിച്ചെടുക്കാം. പ്രകൃതിയിലെ ഓരോ സൂക്ഷ്മകണത്തെയും സ്നേഹിക്കാനും ചേർത്തുനിർത്താനും വായനക്കാരെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്ന ഒരു ആന്തരികമായ ചൈതന്യം ഈ കൃതിക്കുണ്ടെന്ന് നിസംശയം പറയാം.

ഭാഷാപരമായ പ്രത്യേകതകളും എടുത്തുപറയേണ്ട ഒന്നാണ്. ജാതിയുടെയും പ്രദേശത്തിന്റെയും പ്രത്യേകതകൾ ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ട് തന്നെ മാനകഭാഷയോട് അടുത്തുനിൽക്കുന്ന ഒരു ഭാഷയാണ് ഇതിനു ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്. കല്ലേൽ പൊക്കുടൻ ജീവിച്ചിരുന്ന വിഭാഗത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന രീതിയിൽ തന്നെയാണ് കൃതിയുടെ ആഖ്യാനരീതി. ഒരു കൃതിക്കുണ്ടായിരിക്കേണ്ട പതിവ് ഘടനയിൽ നിന്നും തികച്ചും വ്യത്യസ്തമായ രീതിയിലാണ് ഈ കൃതിആലേഖനം ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. പതിവ് ശൈലിയിൽ നിന്നും ഒന്നു മാറി നടക്കാൻ ഇവിടെ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. ക്രമമില്ലായ്മയുടെ ഒരു ക്രമം ഈ കൃതിയിൽ കാണുന്നു, അതൊരു പക്ഷേ കീഴാളസ്വത്വത്തിനെ എടുത്തു കാണിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി മനപ്പൂർവം ചെയ്തിരിക്കുന്നതായി അനുഭവപ്പെടുന്നു.

ഒരു കൃതി ഏറെ വായിക്കപ്പെടണമെങ്കിൽ, സമൂഹം അംഗീകരിക്കണമെങ്കിൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ ജീവിതത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയവും സംസ്കാരികവുമായ തലങ്ങളിൽ ഉയർന്ന സ്ഥാനം ലഭിച്ച ആൾ ആയിരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ സവർണ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ അനുഭവങ്ങൾ അടങ്ങിയതായിരിക്കണം, വരേണ്യ വർഗ്ഗത്തിന്റെ ഭാഷയായിരിക്കണം, ഹൈന്ദവ പുരാണ ഇതിഹാസ കഥകളുടെ സൂചനകൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാ

യിരിക്കണം എന്നിങ്ങനെ പല നിബന്ധനകളും പറയുന്നു. ഇത്തരം മാനദണ്ഡങ്ങളെയെല്ലാം കാറ്റിൽ പറത്തിക്കൊണ്ട് ഈ ആത്മകഥയക്ക് തന്റേതായിടം സാഹിത്യത്തിൽ ഉറപ്പിക്കാൻ കഴിഞ്ഞെങ്കിൽ അത് ആ സാഹിത്യ രൂപത്തിന്റെ പ്രത്യേകത കൊണ്ട് തന്നെയാണെന്ന് കണ്ടെത്താൻ കഴിയും. കൃതികൾ രചിക്കണമെങ്കിൽ ഇത്തരം വ്യവസ്ഥ പാലിക്കണമെന്ന് തെറ്റായ ധാരണകൾ നിലനിന്നിരുന്നതുകൊണ്ട് എത്രയോ പേരുടെ ജീവിത അനുഭവങ്ങളാണ് ഇന്ന് സാഹിത്യത്തിന് നഷ്ടമായിരിക്കുന്നത്. ഇത്തരമൊരു സാഹചര്യത്തിൽ സമൂഹത്തിൽ ഏറ്റവും താഴെക്കിടയിൽ നിൽക്കുന്ന ഒരു വ്യക്തിയുടെ ജീവിതാനുഭവങ്ങൾ അതും പ്രാദേശികതക്ക് പ്രാധാന്യം നൽകികൊണ്ട് എഴുതപ്പെട്ട ഈ കൃതിക്ക് ഇത്രയും അംഗീകാരം ലഭിച്ചെങ്കിൽ അത് ആ കൃതിയുടെ മൂല്യത്തെ തന്നെയാണ് എടുത്തു കാണിക്കുന്നത്. കണ്ടൽക്കാടുകൾക്കിടയിലെ എന്റെ ജീവിതം എന്ന കൃതി മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്ന പ്രശ്നതലം എന്നത് അത് വയക്തിക അനുഭവങ്ങൾക്ക് പ്രാധാന്യം കൊടുക്കുന്നതോടൊപ്പം, പരിസ്ഥിതിയെയും ജാതിയെയും ഈ കൃതിയിൽ ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുന്നു. കണ്ടൽ പൊക്കുടൻ എന്ന പേരിൽ താൻ അറിയപ്പെടണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുകയും ആഗ്രഹസാഫല്യത്തിനു വേണ്ടി പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്ത വ്യക്തിയാണ് അദ്ദേഹം. പൊഴയിലെ മോതയടിച്ച് (തിര) വഴി തകരുന്നത് തടയാനും, കുട്ടികൾ സ്കൂളിൽ പോകുമ്പോൾ കാറ്റിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാൻ വേിയാണ് പൊക്കുടൻ കണ്ടലുകൾ വച്ചുപിടിപ്പിച്ചു തുടങ്ങിയത്. ചെടികൾ വളർന്നു വന്നപ്പോൾ അതൊരു പുതിയ കാഴ്ച അനുഭവമായി മാറുകയും ചെയ്തു. ഈ രീതിയിൽ തികച്ചും അകൃത്രിമമായ പരിസ്ഥിതി ദർശനമാണ് അദ്ദേഹത്തിന് ഉണ്ടായിരുന്നത് മനുഷ്യരും പക്ഷികളും പലതരം മീനുകളും കൈപാമ്പും കണ്ടൽമരങ്ങളും തുല്യപരിഗണന നിലനിൽക്കുന്ന ലോകമാണ് അദ്ദേഹം സ്വപ്നം കണ്ടത്. ജാതീയമായ വേർതിരിവ് കൊണ്ട് ഏതാനും ദശകങ്ങൾ വരെ സാമൂഹ്യജീവിതത്തിന്റെ അതിരുകളിൽ കഴിയേണ്ടി വന്ന ഒരു ജനവിഭാഗത്തിന്റെ പ്രതിനിധിയാണ് പൊക്കുടൻ. ആ അധമ ബോധത്തിൽ ഒതുങ്ങി കൂടാതെ ആദ്യം രാഷ്ട്രീയത്തിലും പിന്നെ പരിസ്ഥിതിയിലും തന്റെ അസ്ഥിത്വം ഉറപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയാണ് അദ്ദേഹം ചെയ്യുന്നത്. അനേകം ജീവജാലങ്ങൾക്ക് അവസരം ഒരുക്കുന്ന ഒരു മരത്തോട് തന്റെ അസ്ഥിത്വത്തെ ഉറപ്പിക്കുവാനാണ് അദ്ദേഹം ശ്രമിച്ചത്. ഒരു പ്രാന്തൻ കണ്ടലിനോടാണ് അദ്ദേഹം സ്വയം തന്നെ സാദൃശ്യപെടുത്തിരിക്കുന്നത്.

ഈ വാക്കുകളിൽ നിന്നും മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിയുന്നത് അദ്ദേഹത്തിന് ആ ചെടിയോടുള്ള മമതതന്നെയാണ്. കല്ലേൽ പൊക്കുടന്റെ ആത്മകഥയക്ക് അനുബന്ധമായി ചേർത്തിരിക്കുന്ന ജാഫർ പാലോടിന്റെ 'കണ്ടൽകാടിന്റെ പാരിസ്ഥിതികപ്രാധാന്യം' എന്ന ലേഖനം കല്ലേൽ പൊക്കുടന്റെ ആത്മകഥയുടെ സമകാലിക പ്രസക്തി വർധിപ്പിക്കുന്നു. വിവിധതരം കണ്ടലുകൾ, വിത്തുകൾ, നടീൽക്രമം, സംരക്ഷണം, കണ്ടലുകളുടെ ഉപയോഗം തുടങ്ങി, കണ്ടലുകൾ ഏത് വിധത്തിൽ ആണ് പരിസ്ഥിതിക്ക് സംരക്ഷണ കവചമായി മാറുന്നതെന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നതിലൂടെ ജാഫർ പാലോട്ട്, കല്ലേൽ പൊക്കുടന്റെ കണ്ടൽ ചിന്തകളെ സമൂഹത്തിലേക്ക് പകരുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്.

പാരിസ്ഥിതിക ചിന്തകൾ

കടലിൽ വേലിയേറ്റ വേലിയിറക്കപ്രദേശത്തും, നദികളുടെ കായൽ കടൽ ചേരുന്ന സ്ഥലത്തും വളരുന്ന പ്രത്യേക സവിശേഷതയുള്ള കാടുകളാണ് കണ്ടൽക്കാടുകൾ. ഉപ്പു കലർന്ന വെള്ളത്തിൽ വളരുന്ന ഇവ നിത്യഹരിത സ്വഭാവമുള്ളവയാണ്. വിവിധതരം മത്സ്യങ്ങൾക്കും ജലജീവികൾക്കുംആവാസ വ്യവസ്ഥ പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന ഇവ പ്രകൃതിയുടെ നേഴ്സറി എന്നാണ് വിളിക്കുന്നത്. ഇന്ന് വികസനത്തിന്റെ പേരുപറഞ്ഞ് കണ്ടൽവെട്ടി നശിപ്പിക്കുകയാണ്. മത്സ്യ സമ്പത്തിന്റെ ഉറവിടമായ കണ്ടൽക്കാടുകൾ ദേശാടന പക്ഷികൾക്കും ജലപക്ഷികൾക്കും ആവാസം ഒരുക്കുന്നു. കൂടാതെ മലിനീകരണം, കരയിടിച്ചിൽ ഉപ്പുവെള്ളത്തിന്റെ കയറ്റം, വെള്ളപ്പൊക്കം, സുനാമി എന്നിവയെ തടയുന്നു. മത്സ്യങ്ങൾക്ക് പ്രജനനസൗകര്യം ഒരുക്കുക കൂടി ചെയ്യുന്നു. ഞണ്ടുകളുടെ പ്രജനനം നടക്കുന്നതും ഈ കണ്ടൽക്കാടുകളിലാണ്. കണ്ടൽക്കാടുകൾ ടൂറിസത്തേയും വളരെയധികം സഹായിക്കുന്നു. കണ്ടലിന്റെ തടി വ്യാവസായിക ആവശ്യത്തിനും തടി ഉപകരണങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുവാനും ഉപയോഗിക്കുന്നു. കണ്ടൽ പൂക്കളിൽ നിന്നുള്ള തേൻ വ്യവസായവും മെഴുകുനിർമാണം വളരെ പ്രധാനമാണ്. കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക പുരോഗതിക്കും, കടലാക്രമത്തിൽ നിന്നുള്ള രക്ഷയ്ക്കും മത്സ്യത്തൊഴിലാളി ഉന്നമനത്തിനും കണ്ടൽക്കാടുകളുടെ സംരക്ഷണം ആവശ്യമാണ്. കണ്ടൽക്കാടുകൾക്കിടയിലെ എന്റെ ജീവിതം എന്ന ആത്മകഥ ഭാഷാപരമായി മറ്റു ആത്മകഥകളിൽനിന്ന് വ്യതിരിക്തമായിനിൽക്കുന്നതാണ്. ജീവിതത്തിലെ അലങ്കാരങ്ങളില്ലാത്ത ആ ഭാഷ ഉപയോഗിച്ച് വൈകാരിക രാഷ്ട്രീയ അനുഭവങ്ങൾ ഒട്ടും കലർപ്പില്ലാതെ വലിച്ചു നീട്ടാതെ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ജീവിത അവബോധതിന്റെയും പാരിസ്ഥിതികാവബോധത്തിന്റെ കാര്യവും അതുപോലെയാണ്. ജീവിതാനുഭവത്തിലൂടെ നേടിയെടുത്ത പാരിസ്ഥിതികാവബോധം പ്രകൃതിയെ മാറ്റിനിർത്തിക്കൊണ്ട് സസ്യഭുക്കായികൊണ്ട്, ജീവജാലങ്ങളെ മറ്റുകാര്യങ്ങൾക്കൊന്നും ഉപയോഗിക്കാതെയും മറ്റും പ്രകൃതിയെ സംരക്ഷിക്കുക എന്ന ഉപരിവിപ്ലവമായ പ്രകൃതി സംരക്ഷണമല്ലകല്ലേൽ പൊക്കുടന്റേത്. പ്രകൃതിയോട് ചേർന്ന് അതിന്റെ ഭാഗമായി നിന്നുകൊണ്ട് പ്രകൃതിയെ, പരിസ്ഥിതിയെ സംരക്ഷിക്കുക എന്നതിനു വേണ്ടിയുള്ള വിവേകപൂർവ്വമായ ചിന്തകളാണ് അദ്ദേഹം തന്റെ ആത്മകഥയിൽ വിവരിക്കുന്നത്. ചോദ്യങ്ങളേക്കാൾ ഉത്തരങ്ങൾ നൽകിക്കൊണ്ട് പ്രകൃതിയെ സംരക്ഷിക്കാം എന്നതിന്റെ ജീവിതഗന്ധിയായ തെളിവ് കൂടിയാണ് കല്ലേൽപൊക്കുടന്റെ കണ്ടൽക്കാടുകൾക്കിടയിലെ എന്റെ ജീവിതം.

ഉപസംഹാരം

ഉത്തരാധുനിക കാലഘട്ടത്തിൽ ആഗോളതലത്തിൽ ഉയർന്നു വന്ന ഒരു പ്രശ്നം തന്നെയാണ് പരിസ്ഥിതി ചൂഷണം എന്നത്. ഇന്ന് ഇത്തരമൊരു ചിന്താപദ്ധതിക്ക് പ്രസക്തി ഏറിവരുന്നു. എന്നാൽ വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പേ തന്നെ പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുകയും അതിനുവേണ്ടി തന്റെ ജീവിതം തന്നെ അർപ്പിക്കുകയും ചെയ്ത വ്യക്തിയാണ് കല്ലേൽ പൊക്കുടൻ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയും ഇതു തന്നെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു.

സഹായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ

1. *ഗോപാലകൃഷ്ണൻ, നടുവട്ടം (1985) ആത്മകഥ സാഹിത്യം മലയാളത്തിൽ ,കേരള ഭാഷ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട്, തിരുവനന്തപുരം*
2. *പൊക്കുടൻ, കല്ലേൽ, കണ്ടൽക്കാടുകൾക്കിടയിലെ എന്റെ ജീവിതം, ഡിസി ബുക്സ് ,കോട്ടയം.*
3. *പരമേശ്വരൻപിള്ള, എരുമേലി, പ്രൊഫസർ(2012) മലയാള സാഹിത്യം കാലഘട്ടങ്ങളിലൂടെ, ഡിസി ബുക്സ്, കോട്ടയം.*
4. *മധുസൂദനൻ ജി.(2002) ഹരിതനിരൂപണം മലയാളത്തിൽ, കറന്റ്ബുക്സ്, കോട്ടയം*

05

പ്രകൃതി-പ്രകൃതബന്ധം നിയോഗമെന്ന നോവലിൽ

ഡോ. ടി.എച്ച്. ജിത
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ ഇൻ മലയാളം & പ്രിൻസിപ്പാൾ ഇൻ ചാർജ്ജ് എസ്.എൻ.എം. കോളേജ്, മാല്യങ്കര
Email: vijishilppy@gmail.com

പ്രബന്ധസംഗ്രഹം

പ്രകൃതിയുടെ അജയ്യതയേയും മനുഷ്യജീവിതത്തിനു പ്രകൃതിയുമായുള്ള ജീവദായകമായ ബന്ധത്തെയും കുറിച്ചുള്ള കാഴ്ചപ്പാടുകൾ ഭാരതീയ സാഹിത്യത്തിൽ വേദകാലങ്ങളിൽ തുടങ്ങി മഹാഭാരത രാമായണാദി ഇതിഹാസകാവ്യങ്ങളിൽക്കൂടിയും അതിൽ നിന്നുറവെടുത്ത വിവിധ സാഹിത്യശാഖകളിലെ കൃതികളിൽക്കൂടിയും ഇന്നും സാഹിത്യഭൂമികയെ സേചനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. 'ഭൂമി നമ്മുടേതല്ല, നാം ഭൂമിയുടേതാണ്' എന്ന തിരിച്ചറിവിനെത്തുടർന്ന് പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണത്തിന്റെ പ്രാധാന്യത്തിൽ ഊന്നുന്നതായ സാഹിത്യം കഥയും കവിതയും നോവലുമൊക്കെയായി മലയാളത്തിൽ ഹരിത ശാഖയായി വളർന്നു വന്നിട്ടുണ്ട്. ശമസ്ഥായീഭാവത്തിനുകാരണമാകുന്ന, പ്രകൃതിയെയും നമ്മെയും ഒന്നാക്കി മാറ്റുന്ന ഭാരതീയമായ ദർശനസ്ഫുരണങ്ങൾ ഒളിഞ്ഞും തെളിഞ്ഞും കിടക്കുന്ന ആധുനിക-ഉത്തരാധുനിക കൃതികളും വിരളമല്ല. സേതുവിന്റെ നിയോഗമെന്ന നോവലും അതിലെ കമലാക്ഷിയമ്മയെന്ന കേന്ദ്രകഥാപാത്രവും ഈ ഗണത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി വായിക്കപ്പെടേണ്ടവ തന്നെയാണ്. പ്രസ്തുത രീതിയിലുള്ള പഠനമാണ് ഈ പ്രബന്ധത്തിലൂടെ നിർവ്വഹിച്ചിരിക്കുന്നത്.

താക്കോൽവാക്കുകൾ: മനസ്സ്, പ്രകൃതി, പുരുഷൻ, നിയോഗം, പ്രളയം, മമത, അമ്മ, അഭയം

ആമുഖം

മനുഷ്യന് സ്വയം നിയന്ത്രണവിധേയമല്ലാത്തതാണ് മനസ്സ്. മനസ്സിന്റെ അവസ്ഥാഭേദങ്ങൾ പ്രകൃതിയെക്കൂടി ആശ്രയിച്ചിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതേ വസ്തുതയെ മനുഷ്യന്റെ സ്വത്വമെന്നത് ദൃഢവും നിശ്ചലവുമല്ലെന്നും സാഹചര്യങ്ങളുടെയും താല്പര്യങ്ങളുടെയും സ്വാധീന ശക്തികളാൽ മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതുമാണെന്നുമുള്ള ഫൂക്കോവിന്റെ ദർശനത്തെക്കൂടി ഉൾക്കൊണ്ട് ക്രിസ്റ്റഫർ മെയ്ൻസ്, Nature & Silence എന്ന തന്റെ പ്രബന്ധത്തിൽ വിശദമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. പ്രകൃതിയിലെയും സമൂഹത്തിലെയും എല്ലാ സൃഷ്ടികളും മുറകളും ക്രമങ്ങളും പരസ്പരം ബന്ധപ്പെട്ട് മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതാണെന്നും, പരിണാമവിധേയമല്ലാത്ത യാതൊരു സത്തയുമില്ലെന്നും മനുഷ്യരും മൃഗങ്ങളും അചേതനങ്ങളുമെല്ലാമടങ്ങുന്ന പ്രകൃതിയിൽ പരസ്പരം ബന്ധവും സംവാദങ്ങളും എന്നും അടങ്ങു പോകാത്തതും അന്തിമമായ ജീവിതത്തിൽ കാലത്തിന്റെയും സ്ഥലത്തിന്റെയും സംയുക്തമായ സ്വാധീനശക്തികൾ നോവൽ രചനയിൽ ഏതാശയങ്ങൾക്കും മജ്ജയും മാംസവും നൽകുന്ന ഘടകങ്ങളാകണമെന്നുമാണ് ബാക്റ്റിൻ 'ക്രോണോടോപ്' എന്ന ആശയത്തിന്റെ വിശകലനത്തിലൂടെ ഉദ്ബോധിപ്പിക്കുന്നത് എന്ന് ഡോ.എം. അച്യുതൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ട്. ഔദ്യോഗിക സാഹിത്യത്തിൽ കാണുംപോലെ പ്രകൃതിയെ രംഗസജ്ജീകരണത്തിലോ, പിൻകർട്ടനുകളിലോ ഒതുക്കി മാറ്റി നിർത്താതെ ജീവിത നാടകത്തിലെ കഥാപാത്രമാക്കിമാറ്റുക - ഇതാണ് ബാക്റ്റിൻ നൽകുന്ന പാഠം. പ്രകൃതിയെ വസ്തുനിഷ്ഠതയോടെ അവതരിപ്പിക്കുകയോ പ്രകൃതി വസ്തുക്കളിൽ മനുഷ്യധർമ്മം ആരോപിക്കുകയോ അല്ല, മറിച്ച് മനുഷ്യനിലെ പ്രകൃതിയെ കണ്ടെത്തുക, പരിസ്ഥിതിയെ ജീവിതത്തിൽ നിർണ്ണായകശക്തിയായി അനുഭവപ്പെടുത്തുക എന്നതാണ് പ്രധാനം. മേൽപ്പറഞ്ഞ ലക്ഷണങ്ങളെല്ലാം തികഞ്ഞ, മികച്ച ഒരു നോവലാണ് സേതുവിന്റെ നിയോഗം. പ്രസ്തുത തത്വങ്ങളുടെ വെളിച്ചത്തിൽ വിശകലനാത്മകവും അപഗ്രഥനാത്മകവുമായ രീതികളിലൂടെ കഥാപാത്രങ്ങളേയും കഥയേയും പഠിക്കുകയാണ് ഈ പ്രബന്ധത്തിലൂടെ ചെയ്തിട്ടുള്ളത്.

കമലാക്ഷിയമ്മയെന്ന കേന്ദ്രപാത്രപ്രകൃതി

ഓരോ മനുഷ്യനും ജീവിതത്തിൽ ഓരോ നിയോഗമുണ്ട്. ഒരു കൂട്ടം മനുഷ്യരുടെ ജീവിതങ്ങളെ ഇഴചേർത്ത്, വ്യഥകളുടെയും വ്യർത്ഥ പ്രയാണങ്ങളുടെയുമൊക്കെ ദർശനം അനുഭൂതമാക്കുന്ന ഈ നോവലിൽ, ഒരുപക്ഷെ തന്റെ നിയോഗത്തെ യഥാവിധി അറിഞ്ഞ് അനുഷ്ഠിക്കുകയും മമതയുടെ ഓളങ്ങളിൽ നിന്നും നിർമ്മമതയുടെ ആഴങ്ങളിലേക്കെത്തുകയും ചെയ്യുന്ന ഏക കഥാപാത്രമാണ് കമലാക്ഷിയമ്മ.

മഴയിൽനിന്നു തുടങ്ങി, പ്രളയത്തിലവസാനിക്കുന്ന ഒരു ബാഹ്യപ്രകൃതി ഈ നോവലിലുണ്ട്. കമലാക്ഷിയമ്മയുടെ കടിഞ്ഞൂൽപ്പേറിൽ നോവലാരംഭിക്കുമ്പോൾ പ്രകൃതി ക്ഷുഭിതമാണ്. ഭാര്യയുടെ കാലം തെറ്റിയ കടിഞ്ഞൂൽപ്പേറിനെപ്പറ്റി ഭയാശങ്കാകുലനാകുന്ന ദാമോദരൻമാഷും, താൻ പേറെടുത്ത കുഞ്ഞിന്റെ പിതൃത്വത്തെകുറിച്ചുള്ള സംശയഭാരം മനസ്സിലേന്തി ഉത്തരം അന്വേഷിക്കുന്ന കാർത്തുവമ്മയും, അയലോക്കത്തെ തിരിമറികളറിയാത്ത പെണ്ണുങ്ങളും - എല്ലാവരും അസ്വസ്ഥരാണ്. നോവലിന്റെ ആദ്യ അദ്ധ്യായം വായനക്കാരിൽ ഉളവാക്കുന്ന സംശയങ്ങൾക്ക് അവസാനം വരെ വ്യക്തമായ മറുപടി ലഭിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും അവസാന അധ്യായത്തിലെ പ്രളയമെത്തുമ്പോഴേക്കും കമലാക്ഷിയമ്മ പെയ്തൊതുങ്ങുന്നുണ്ട്. പിറവിയിലും വളർച്ചയിലും അസാധാരണത്വമുള്ള കുടിഞ്ഞൂൽക്കനിയായ വിശ്വം വളരുമ്പോൾ കമലാക്ഷിയമ്മ യുടെ സകല സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങൾക്കും തിമിർത്തൊഴുകാനുള്ള ചാലു കീറപ്പെടുന്നു. അവന്റെ സ്വഭാവത്തെയും ഉറവിടത്തെയും കുറിച്ചാരാഞ്ഞവർ കമലാക്ഷിയമ്മയ്ക്ക് ശത്രു തുല്യരാവുകയും ചെയ്യുന്നു.

കമലാക്ഷി പെറ്റ് അരുമയായി വളർത്തുന്ന കുഞ്ഞിനെ കണ്ണുവെയ്ക്കാൻ ഞാനാര്? എന്നിങ്ങനെ ദാമോദരൻ മാഷിൽപ്പോലും ഭയം ജനിപ്പിക്കും വിധം കമലാക്ഷിയമ്മ ചിറകുകൾക്കിടയിൽ വിശ്വത്തെ ഒതുക്കുന്നത് നോവലിന്റെ ആദ്യഘട്ടത്തിൽ കാണാം. പറക്കമുറ്റിയ വിശ്വം തന്റേതായ ഇടം തേടി സ്വതന്ത്രനായപ്പോൾ അവരുടെ മുഖം കാറുമൂടുകയും തന്റെ തലവിധിയെ പഴിച്ചുകൊണ്ട് അവർ പൊട്ടിക്കരയുകയും ചെയ്യുന്നു. വിശ്വത്തിന്റെ പൊറുതി ഏതാണ്ട് പൂർണ്ണമായും അമ്മേടത്തിയോടൊപ്പമാകുമ്പോഴും ശാന്തൻ തന്റെ അസ്തിത്വദുഃഖവുമായി അലയുമ്പോഴും ഉള്ളു കലങ്ങി തകർന്നടിയുന്നത് കമലാക്ഷിയമ്മയുടെ മനസ്സാണ്. പ്രശ്നങ്ങൾക്കു കൃത്യമായ ഉത്തരം കണ്ടെത്താൻ കഴിയാതെ വരുമ്പോൾ

എല്ലാം ഇട്ടെറിഞ്ഞ് ഒഴിഞ്ഞുപോകാൻ ദാമോദരൻ മാഷെന്ന പുരുഷന് കഴിയുന്നുണ്ട്. പ്രകൃതിയായ കമലാക്ഷിയമ്മയാകട്ടെ, അവസാനം വരേയ്ക്കും ഒറ്റയ്ക്ക് നിന്ന് പൊരുതുകയും ഒടുവിൽ അനിവാര്യമായ പ്രളയത്തെ സ്വീകരിക്കാനാവും വിധം സ്വസ്ഥമനസ്കയാവുകയും ചെയ്യുന്നു. മാഷ് ശാന്തതയും സമാധാനവും തേടുന്നത് പുറത്താണെങ്കിൽ, തന്റെ ഉള്ളിൽ തന്നെ അത് കണ്ടെത്താനും, അസ്വസ്ഥപ്പെടുത്തുന്ന വർത്തമാന കാലയാഥാർത്ഥ്യങ്ങളോട് പൊരുത്തപ്പെടാനും കമലാക്ഷിയമ്മയ്ക്ക് കഴിയുന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ടാണ്, നോവലിന്റെ ഒടുവിലെത്തുമ്പോൾ, വീട്ടിൽ വെള്ളം കയറുന്നുവെന്ന് നാട്ടുകാരും മാഷും ആശങ്കപ്പെടുമ്പോഴും, രക്ഷപ്പെടാൻ ആക്രോശിക്കുമ്പോഴും ഞാൻ എങ്ങട്ടുംല്യ എന്നു പറഞ്ഞ് കൂർക്കം വലിച്ചുറങ്ങാൻ അവർക്കു സാധിക്കുന്നത്. മാഷിനും ഒടുവിൽ അഭയമാകുന്നതും ധൈര്യമേകുന്നതും അവർ പുതച്ച അതേ കരിമ്പടത്തിനകത്തെ ഊഷ്മളത തന്നെയാണ്. പൊടിപ്പുകളുടെ മേൽ ആർക്കും അധികാരമില്ലെന്ന് അതിനകം അയാൾ തിരിച്ചറിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. തിരിച്ചെത്തുന്ന ദാമോദരൻമാഷ് മക്കളെത്തിരക്കുമ്പോൾ അവർ എവിടെപ്പോയെന്ന് തനിക്കറിയില്ലെന്നു പറയുന്ന കമലാക്ഷിയിൽ ഒരുതരം നിസ്സംഗതയുടെ അംശമുണ്ട്. നിങ്ങളു പോയ്ക്കോളൂ, തന്നെ രക്ഷപ്പെട്ടോളൂ. എന്നുപറയുമ്പോഴും ഞാൻ എപ്പോഴും തനിച്ചായിരുന്നല്ലോ എന്ന ബോധവും അവർക്കുണ്ട്. വലിയൊരു കലങ്ങി മറിച്ചിലിനു ശേഷം ശാന്തമായൊഴുകുന്ന തെളിഞ്ഞ പ്രളയജലം തന്നെയാകുന്നു, നോവലിന്റെ അന്ത്യത്തിൽ കമലാക്ഷിയമ്മ. (കമലാക്ഷനായ വിഷ്ണുവാണല്ലോ പ്രളയോപരി ശിശുവായി ആലിലയിൽ വിരലീമ്പി കിടക്കുന്നത് എന്ന സങ്കല്പം ഇതോടു ചേർത്തു വച്ചു നോക്കാവുന്നതാണ്.)

നോവലിലെ പ്രത്യക്ഷ പ്രകൃതി – ജലം

''അനാദിയായ സാഗരം അതിൽ നിന്നുയിർക്കൊണ്ട ഭൂമിയെ വീണ്ടെടുക്കുന്നതിന്റെ സാധ്യതയെയാണ് പ്രളയങ്ങൾ നമ്മെ ആവർത്തിച്ച് ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത്. പ്രളയത്തിലകപ്പെട്ട ജീവികളുടെ ഭൗതികാവശിഷ്ടങ്ങൾ അവർക്ക് ജന്മം നൽകിയ ഉർവ്വരമായ ജലഗർഭാശയത്തിലേക്ക് വീണ്ടും മടങ്ങുന്നു. വ്യത്യസ്ത മൂലകങ്ങൾ രൂപം വെടിഞ്ഞ്, അരൂപികളായി ജലത്തിൽ ലയിക്കുന്നു; വീണ്ടും ഒരിക്കൽ ജീവന്റെ ചൈതന്യമായി ജലത്തിൽനിന്നും ഉയിർക്കൊള്ളുവാനായി. തിന്മയെ തുടച്ചുനീക്കുവാനെത്തിയ പ്രളയം അങ്ങനെ പുതിയൊരു പുലരിയുടെ ഉണർവ്വിന്റെ പ്രത്യാശയും അവശേഷിപ്പിക്കുന്നു.'' എന്നിങ്ങനെ ജി. മധുസൂദനൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ട്. മാറിക്കൊറിക്കുന്ന ജലത്തിന്റെ വ്യത്യസ്തഭാവങ്ങൾ കുത്തൊഴുക്കായും കലങ്ങിമറിച്ചിലായും, കാറ്റായും ശാന്തഗതിയായുമൊക്കെ – കമലാക്ഷിയമ്മയെന്ന കഥാപാത്രത്തിലും നമുക്ക് കണ്ടെത്താനാകും.

ജലം അതിന്റെ ഉർവ്വര സിദ്ധികളെ എന്നും ഉള്ളിൽ വഹിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. ദാമ്പത്യ ജീവിതത്തിലെ നീണ്ടൊരു വേനൽ വരൾച്ചയ്ക്കു ശേഷം മാതൃത്വസുഖം അനുഭവിക്കാനിടയാകുന്ന കമലാക്ഷിയമ്മ, അതോടെ പൂർണ്ണമായും സ്വാർത്ഥമതിയായി മാറുകയാണ്. ആ സ്വാർത്ഥതയാകട്ടെ, മമതാബോധത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മഫലമാണു താനും. ശാന്തനെ ഇടിച്ചതിന് വിശ്വത്തെ ഈർക്കിൽ കൊണ്ടടിക്കുന്ന ദാമോദരൻ മാഷുടെ മുമ്പിൽ മുടിയഴിച്ചാടുന്ന അവർ തന്റെ ദീർഘകാല അനപത്യത്തിന് കാരണമായി കണക്കാക്കുന്നത് ദാമോദരൻ മാഷുടെ ചൂരൽ ഭരണമാണ്. (അടിച്ചൊതുക്കുന്നിടത്ത് പൊടിപ്പുകളില്ല.) തന്റെ കുഞ്ഞിനെ ഭർത്താവായ മാഷ് താലോലിക്കുന്നതു പോലും കണ്ണേറ് ഭയന്ന് അവർ സഹിക്കുന്നില്ല. മമതയിൽ നിന്നുണർന്ന സ്വാർത്ഥതയുടെ മൂർത്തീഭാവത്തിൽ നിന്നും കമലാക്ഷിയമ്മയുടെ പ്രകൃതത്തെ മാറ്റിയെടുക്കുന്നത് വിശ്വത്തിന്റെ വളർച്ചാഘട്ടത്തിൽ പ്രകൃതിപരമായി അവനുണ്ടാകുന്ന സ്വഭാവ മാറ്റങ്ങളാണ് എന്നു കാണാം.

കമലാക്ഷിയമ്മയും വിശ്വവും അമ്മ്യേടത്തിയും

ഏറെ ഓമനിച്ചു വളർത്തിയ കുഞ്ഞാണ് കൈയും കാലും നെഞ്ചുമുറച്ചപ്പോൾ, പ്രായത്തേക്കാൾ കവിഞ്ഞ ശരീര വളർച്ച വന്നപ്പോൾ, കുടിയേറ്റക്കാരിയും ഒറ്റയ്ക്കു താമസിക്കുന്നവളുമായ അമ്മ്യേടത്തിയോട് കൂട്ടുകൂടുന്നത്. തെളിഞ്ഞും, മറഞ്ഞും അവരെക്കുറിച്ച് നാട്ടുകാർ അനേകം കഥകൾ ഉണ്ടാക്കി പ്രചരിപ്പിക്കുന്നുമുണ്ട്. എന്നാൽ ഇക്കാര്യം ചോദിക്കവെ വിശ്വത്തിന്റെ തറുതല മറുപടി കേട്ട് കമലാക്ഷിയമ്മയുടെ മുഖം കാറു മൂടുകയും അന്തരീക്ഷം കാറ്റ് നിറയുകയും ചെയ്യുന്നു. നാട്ടുകാർക്കിടയിൽ വ്യത്യസ്തങ്ങളായ കുശുകുശുപ്പുകൾക്കിടയാക്കിയവളാണെങ്കിലും നെറിയുള്ള സ്ത്രീയായാണ് അമ്മ്യേടത്തിയെ നോവലിസ്റ്റ് പരിചയപ്പെടുത്തുന്നത്. പ്രായം കൊണ്ടുളവാകുന്ന ലൈംഗികാകർഷണം വിശ്വത്തിന് അമ്മ്യേടത്തിയോടുണ്ടെന്ന സൂചനകൾ പലയിടത്തുമുണ്ട്. എന്നാൽ തന്റെ തകർന്ന പഴയ കുടുംബ ബന്ധത്തെ താലോലിച്ച് കഴിയുന്ന അമ്മ്യേടത്തിക്ക് വിശ്വത്തിനോടുള്ളത് മകനോടുള്ള വാത്സല്യമാണെന്നും സൂചനകളുണ്ട്. സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ തമ്മിൽ സ്വാഭാവികമായും, പ്രകൃതി ജന്യമായും ഉണ്ടാകുന്ന ലൈംഗീകാകർഷണം അവർക്കും ഉണ്ടാകുന്നുണ്ട്. തന്റെ സ്വയംവര കാലഘട്ടത്തിൽ വിശ്വം ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ തെരഞ്ഞെടുപ്പിന് ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടായേനെ എന്ന അവരുടെ ഭാവന, ഫ്രോയ്ഡിയൻ മനഃശാസ്ത്ര വീക്ഷണത്തിൽ നോക്കിയാൽ ഈഡിപ്പസ് കോംപ്ലക്സിലേക്ക് നമ്മെ എത്തിക്കും. പ്രായത്തിൽ തന്നേക്കാൾ മുതിർന്ന, ഏതാണ്ട് മാതൃസമാനയായ അമ്മ്യേടത്തിയെ വിശ്വത്തിനു മുമ്പിൽ നോവലിസ്റ്റ് അവതരിപ്പിക്കുന്നതും അതിന് യോജ്യമായ രീതിയിൽ ആണ്. അവരുടെ സൗന്ദര്യത്തിന്റെ തീക്ഷ്ണത അവതരിപ്പിക്കാൻ കിഴക്ക് ചുവന്ന കനൽക്കട്ട പഴുത്തുവരികയാണെന്ന ഉദയപ്രക്രിയയെയാണ് നോവലിസ്റ്റ് ചേർത്തുവയ്ക്കുന്നത്. അവരുടെ നോട്ടത്തിൽ വിശ്വത്തിന്റെ മുഖം പൊള്ളുകയും തൊണ്ടവരളുകയും കണ്ണുകൾ അടയുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒരു വശത്ത് ഈ ആകർഷണം ഇരുവരുടെയും ബന്ധങ്ങളെ ബലവത്താക്കുമ്പോൾ, മറുവശത്ത് കമലാക്ഷിയമ്മ തളരുകയും തകരുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ഒരുമ്പെട്ടോളുടെ വീട് പ്രകൃതിക്ഷോഭത്തിൽ തകരുമ്പോൾ സന്തോഷിക്കുന്ന കമലാക്ഷിയമ്മ, അമ്മ്യേടത്തിയോട് സൗഹൃദം സ്ഥാപിക്കാനോ അവരെ അടുത്തറിയാനോ ഒരിക്കലും ശ്രമിക്കുന്നില്ല. മകനെ അന്വേഷിച്ചുപോകാൻ അവർ ദാമോദരൻ മാഷെയാണ് നിർബന്ധിച്ചുവിടുന്നത്.

ദാമോദരൻ മാഷിന്റെ പ്രകൃതം

ക്ഷോഭിക്കുന്ന പ്രകൃതിയെപ്പോലെ തന്നെ ക്ഷോഭിക്കുന്ന പ്രകൃതം ഏറെനാൾ ഉള്ളിൽ കൊണ്ടു നടന്നയാളാണ് ഈ നോവലിലെ ദാമോദരൻ മാഷ്. ഭാര്യയായ കമലാക്ഷിയമ്മയോടുള്ള സംശയമുണർന്ന നിമിഷം മുതൽ അയാൾ അസ്വസ്ഥനാണ്. മക്കൾ തന്റേതല്ലെന്ന തോന്നലുകൾ ഉണ്ടാകുമ്പോൾ ആ മനസ്സ് സംഘർഷങ്ങൾക്കടിപ്പെടുന്നു. താൻ തെറ്റുചെയ്തിട്ടില്ലെന്ന് കമലാക്ഷിയമ്മ ആണയിട്ടു പറയുമ്പോഴും എന്തു വിശ്വസിക്കണം എന്ന സംശയത്തിലാണയാൾ. കാറ്റിന്റെ ജാരസന്തതിയെന്നു വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്ന വിശ്വം കമലാക്ഷിയമ്മയോട് കയർത്തു സംസാരിക്കുകയും അവർ പൊട്ടിക്കരയുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, പ്രാകൃതമായൊരു സംതൃപ്തിയോടെ മാഷ് കാറ്റുകളെണ്ണി രസിക്കുന്നുണ്ട്. അതേ സമയം, അച്ഛൻ, ഭർത്താവ് എന്നീ നിലകളിൽ മകന്റെ പാർപ്പിടത്തിലേക്ക് ചെന്ന് അവനെ അന്വേഷിക്കാനും അയാൾ മടിക്കുന്നില്ല. എന്തായാലും, സ്വേച്ഛ പ്രകാരമുള്ള എല്ലാ അലച്ചിലുകൾക്കും അസ്വസ്ഥതകൾക്കുമൊടുവിൽ പെണ്ണായ പ്രകൃതിയുടെ കൂടെച്ചേർന്നു നിൽക്കാൻ മാത്രമേ പുരുഷനായ ദാമോദരൻമാഷിന് സാധിക്കുന്നുള്ളൂ. സംശയത്താൽ അസ്വസ്ഥനായി, ഉപേക്ഷിച്ചലഞ്ഞ് ഒടുവിൽ അവരിൽ തന്നെ അഭയം

തേടുന്ന മാഷ്, പ്രകൃതിയിലേക്ക് മടങ്ങുന്ന മനുഷ്യന്റെ പ്രതിരൂപം തന്നെയാണ്. ആത്യന്തികമായി പ്രകൃതിയെ വിട്ടകലാൻ മനുഷ്യനൊരിക്കലും സാധിക്കില്ല. അതിശക്തമായ ആ കാന്തിക വലയത്തെ ഭേദിക്കാൻ ഭൗതിക നാശഭീഷണി പോലും അപര്യാപ്തമാകുന്നു.

പ്രകൃതിയുടെ ഭിന്നഭാവങ്ങളും നോവലിലെ ഭ്രമാത്മകതയും

കമലാക്ഷിയമ്മയുടെ കുടുംബം/വീട് ഭൗതിക പ്രകൃതിയെപ്പോലെ തന്നെ വ്യത്യസ്തതകളുടെ ഒരു സംഗമകേന്ദ്രമാണെന്നു പറയാം. ഭൗതികമായ ആസക്തിയിൽ പുളയുന്ന മൂത്ത പുത്രനായ വിശ്വം, ഇളംപ്രായത്തിലേ വിരക്തനായ ഇളയവനായ ശാന്തൻ, സംശയാലുവും നാളികേര പാകത്തിലുള്ളവനുമായ ദാമോദരൻ മാഷ്, ഉള്ളിൽ ഉറച്ച വിശ്വാസങ്ങളോടെ ജീവിക്കുന്ന കമലാക്ഷിയമ്മ, മക്കളോട് സ്നേഹം പ്രകടിപ്പിക്കാത്ത മാഷ്, എന്റെ കുട്ട്യോളെ നോക്കാൻ എനിക്കറിയാം. അവരെ നന്നാക്കാൻ ആരുടേം ഓശാരം വേണ്ട – എന്ന് മക്കളെ വിട്ടുകൊടുക്കാനിഷ്ടമില്ലാത്ത കമലാക്ഷിയമ്മ; (ഒരമ്മയുടെ ശക്തിയും അവകാശവും എത്രയുണ്ടെന്ന് വ്യക്തമായ തിരിച്ചറിവ് അവർക്കുണ്ട്.)

യുക്തിക്ക് നിരക്കാത്ത, ഗ്രാമീണമായ ചില സങ്കല്പങ്ങൾ/ വിശ്വാസങ്ങൾ നോവലിൽ അവതരിപ്പിക്കപ്പെടുന്നുണ്ട്. കാറ്റിന്റെ മകനായി വിശ്വത്തെയും, കാലന്റെ മകനായി ശാന്തനെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നതിന് സങ്കല്പങ്ങളുടെ ഭ്രമാത്മകമായ അന്തരീക്ഷം നൽകുന്നു. ഭ്രമാത്മകതയ്ക്കു കേരളീയാനുഭവത്തിന്റെ ആഴം നൽകിയ കഥാകൃത്താണ് സേതു. ആധുനികതയെ ഗ്രാമീണ പാരമ്പര്യത്തിന്റെ ചില കണ്ണികളുമായി ഇണക്കിയ സേതുവിന്റെ കഥകൾക്ക് മർത്ത്യാവസ്ഥയെക്കുറിച്ചുള്ള സഹജാവബോധജന്യമായ ഉൾക്കാഴ്ചകൾ ബലം കൊടുക്കുന്നു എന്ന ഡോ. രവികുമാറിന്റെ നിരീക്ഷണം ഈ നോവൽ പഠനത്തിൽ പ്രസക്തമാണ്. മനുഷ്യൻ തന്റെ ആന്തര പ്രകൃതിയിലേക്ക് നടത്തുന്ന ധ്യാനയാത്രകളുടെ പാദമുദ്രകൾ നോവലിൽ, വിശേഷിച്ച് കമലാക്ഷിയമ്മയെന്ന കഥാപാത്രത്തിന്റെ ചിത്രീകരണത്തിൽ കാണാനാകും.

പെണ്ണും പ്രകൃതിയും

കേവലം പെണ്ണ് എന്ന അവസ്ഥയിൽ നിന്നും പ്രകൃതി എന്ന പദവിയിലേക്കുള്ള പടിപടിയായ മാറ്റങ്ങൾ കമലാക്ഷിയമ്മയിൽ നടക്കുന്നുണ്ട്. അമ്മയാകാനുള്ള കൊതി, അമ്മയായ ശേഷം മക്കളെ പൊതിഞ്ഞു പിടിക്കുന്ന മമത, പറക്കമുറ്റിയ മക്കൾ സ്വന്തം വഴികൾ തേടിയപ്പോഴുണ്ടായ നിരാശയും നഷ്ടബോധവും, ആ ഒറ്റപ്പെടലിനെ ഉൾക്കൊള്ളാനുള്ള ആർജിതമായ പക്വത, യാതൊന്നിനോടും തന്റെ ജീവനോടു തന്നെയും മമതയില്ലാത്ത സന്തുലിതാവസ്ഥ, ഇങ്ങനെ, കമലാക്ഷിയമ്മയെന്ന സ്ത്രീകഥാപാത്രത്തിന്റെ മാറ്റം/വളർച്ചയാണ് നിയോഗത്തിൽ നാം കാണുന്നത്. അവരുടെ പ്രതികരണങ്ങളെയും വൈകാരികാവസ്ഥകളെയും അവതരിപ്പിക്കാൻ പ്രകൃതിയെയാണ് നോവലിസ്റ്റ് കൂട്ടുപിടിക്കുന്നതും.

ഉപസംഹാരം

ഈ നോവലിൽ കാടിന്റെയോ, മരങ്ങളുടേയോ കൃഷിയുടേയോ, ചെടികളുടേയോ, വസന്തം ഗ്രീഷ്മങ്ങളുടേയോ പക്ഷിമൃഗാദികളുടെയോ വർണ്ണനകളില്ല. എന്നിട്ടും നോവലിനെ പ്രകൃതിയുമായി സമാസമം ചേർത്ത അനുഭവം നൽകാൻ നോവലിസ്റ്റിന് സാധിക്കുന്നുണ്ട്. പാത്രപ്രകൃതങ്ങളുടെ സൂക്ഷ്മാവതാരണത്തിലൂടെ തന്നെ അവരെ പ്രകൃതിഭാഗമാക്കി അനുഭവവേദ്യമാക്കുകയെന്ന ടെക്നിക്കാണ് എഴുത്തുകാരൻ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്. മനുഷ്യൻ തന്റെ ജീവിതത്തിലൂടെ, അനുഭവങ്ങളിലൂടെ എത്തിച്ചേരേണ്ടതായ ഉദാത്തമായ അവസ്ഥയിലേക്ക് നിയോഗം വഴികാട്ടുന്നുണ്ട്. നമ്മെ ഇക്കാര്യം പഠിപ്പിച്ചു തരിക എന്നതാണ് കമലാക്ഷിയമ്മയെന്ന പെൺപ്രകൃതിയുടെ നിയോഗം.

ഗ്രന്ഥസൂചി

1. *സേതു, നിയോഗം, ഡി.സി.ബുക്സ്, കോട്ടയം 1988*
2. *പ്രൊഫ. അച്ചുതൻ, എം., ഹരിത സാഹിത്യദർശനം, പാശ്ചാത്യ സാഹിത്യ ദർശനം, ഡി.സി. ബുക്സ്, കോട്ടയം, 2011, പുറം 505,*
3. *മധുസൂദനൻ, ജി., കഥയും പരിസ്ഥിതിയും, കറന്റ് ബുക്സ്, തൃശ്ശൂർ, 2000, പുറം 90*
4. *ഡോ. രവികുമാർ, കെ.എസ്. ചെറുകഥ വാക്കും വഴിയും, സാഹിത്യപ്രവർത്തകസഹകരണസംഘം, കോട്ടയം, 2009, പുറം 34*
5. *Bakhtin M.M, The dialogic Imagination Four essays, University of Texas Press, Austin, 1981*

06

പാരിസ്ഥിതിക സ്ത്രീപക്ഷ വിമർശനവും അവബോധവും- ശീലാബതി, ചോല എന്നീ സിനിമകളിൽ

വിജി എം. പി

അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, മലയാളം വിഭാഗം, എസ്. എൻ. എം. കോളേജ്, മാല്യങ്കര

Email: vijishilppy@gmail.com

പ്രബന്ധസംഗ്രഹം

പ്രകൃതി ജൈവ-അജൈവ പരിസ്ഥിതികളുടെ ഐക്യത്തോടെയുള്ള നിലനില്പാണ്. മനുഷ്യന്റെ കടുകയറ്റം പരിസ്ഥിതിയെ നശിപ്പിക്കുന്നു. സ്ത്രീയും പരിസ്ഥിതിയെപ്പോലെ ചൂഷണം ചെയ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്. പാരിസ്ഥിതികാവബോധം കലകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിവിധ മേഖലകളിൽ നടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. സിനിമ വിവിധതരത്തിൽ സ്ത്രീ, പരിസ്ഥിതി സൗന്ദര്യദർശനത്തെയും അവബോധത്തെയും മുൻനിർത്തിയുള്ള പ്രമേയങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കുുണ്ട്. 2005 ൽ പുറത്തിറങ്ങിയ ശീലാബതി. 2019 ൽ റിലീസ് ചെയ്ത ചോല എന്നീ സിനിമകൾ കലർപ്പില്ലാതെ സ്ത്രീ, പരിസ്ഥിതി ചൂഷണങ്ങളെ തുറന്നു കാണിക്കുകയും സാമൂഹിക പ്രതിബദ്ധതയോടെ അതിനെതിരെ അവബോധം സൃഷ്ടിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തവയാണ്. സ്ത്രീ, പ്രകൃതി ചൂഷണങ്ങളുടെ ബോധവത്കരണം ഈ സിനിമകൾ ഏതു വിധത്തിലാണ് അവതരിപ്പിക്കുന്നത് എന്ന് കണ്ടെത്താനുള്ള ശ്രമമാണ് ഈ പഠനത്തിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്.

താക്കോൽവാക്കുകൾ: പരിസ്ഥിതി, പാരിസ്ഥിതികവബോധം, പാരിസ്ഥിതികസ്ത്രീവാദം, സിനിമ, ചോല, ശീലാബതി

പരിസ്ഥിതി

ഗ്രീക്കുപദമായ ഒയിക്കോസ് എന്ന പദത്തിൽ നിന്നാണ് ഇക്കോളജി എന്ന പദം രൂപം കൊണ്ടത്. 1930-കളിലാണ് പരിസ്ഥിതി ചിന്തകൾ ശാസ്ത്ര വിശകലനത്തിനു വിധേയമാകുന്നത്. അതിനും നാല്പതു വർഷങ്ങൾക്കിപ്പുറമാണ് സാഹിത്യം, പരിസ്ഥിതി എന്നിവ തമ്മിൽ ബന്ധപ്പെടുത്താൻ തുടങ്ങുന്നത് തുടർന്നാണ് ഇക്കോക്രിട്ടിസിസം സാഹിത്യത്തിൽ വരുന്നത്. പരിസ്ഥിതി-ജൈവപരിസ്ഥിതി, അജൈവപരിസ്ഥിതി എന്നിങ്ങനെ രണ്ടുതരത്തിലാണ്. ഇവ രണ്ടും ഒന്നു ചേർന്നുകൊണ്ട് പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന്റെ ഫലമായാണ് ആവാസവ്യവസ്ഥ നിലനില്ക്കുന്നത്.

ഈ ആവാസവ്യവസ്ഥയ്ക്ക് മനുഷ്യൻ വലിയ മാറ്റങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. കാരണം അവൻ മാത്രമാണ് ഭൂമിയുടെ അവകാശി എന്ന സ്വാർത്ഥത, തന്റെ പരിസ്ഥിതിയെ മുഴുവനായും കൈവശപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് പ്രകൃതിയെ കീഴടക്കാൻ സാധിക്കും അതിലൂടെ പ്രപഞ്ചത്തിൽ അജയ്യനായി നിലനില്ക്കാം എന്ന മിഥ്യബോധമാണ് മനുഷ്യനെ ഇതിനു പ്രേരിപ്പിക്കുന്നത്.

കൊളോണിയലിസവും വ്യവസായികവിപ്ലവവും തുടങ്ങി മനുഷ്യൻ സാംസ്കാരിക മുന്നേറ്റം എന്ന് പേരിട്ടുകൊണ്ട് നടത്തുന്ന എല്ലാത്തരം കണ്ടുപിടുത്തങ്ങളും എല്ലാത്തരം വളർച്ചകളും ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നത് പാരിസ്ഥിതിക നാശത്തിനു കാരണമാകുന്ന പാഴ്‌വസ്തുക്കളാണ്. ഭൂമിയിലെ മറ്റേതൊരു ജീവജാലവും ചെയ്യാത്ത അക്ഷന്തവ്യമായ തെറ്റാണ് ഇത് മനുഷ്യൻ മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല പാരിസ്ഥിതിക നാശത്തിനും ജീവനാശത്തിനും ഇടയാക്കുന്നതാണ് ഇത് എന്ന് ബോധ്യമായതോടെ പാരിസ്ഥിതികമേഖലയും മറ്റു വിജ്ഞാനമേഖലകളും സംയുക്തമായി 1980-കളോടെ വിവിധ പഠനപദ്ധതികൾ തുടങ്ങി. വിവിധ സംഘടനകളും ഇതേത്തുടർന്ന് പാരിസ്ഥിതകാവബോധം വളർത്താൻ വേണ്ടി ആരംഭിച്ചു. ഗഹന പരിസ്ഥിതി വാദം, സോഷ്യൽ ഇക്കോളജി, അനാർക്കോ കമ്മ്യൂണലിസം, വൈരുദ്ധ്യാധിഷ്ഠിത പരിസ്ഥിതിവാദം, പരിസ്ഥിതി സ്ത്രീവാദം, പരിസ്ഥിതി ലാവണ്യശാസ്ത്രം, ഇങ്ങനെയുള്ള പഠനപദ്ധതികളും ചിപ്കോ, ഗ്രീൻ ബെൽറ്റ് തുടങ്ങിയ പ്രസ്ഥാനങ്ങളും ഇതിനുദാഹരണമാണ്.

മനുഷ്യൻ, പരിസ്ഥിതി, കല

പരിസ്ഥിതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഘടകങ്ങൾ എല്ലാം മനുഷ്യനുമായി ബന്ധപ്പെട്ടവയാണ്. ആധുനികമായ എല്ലാം തന്നെ, വ്യവസായിക വിപ്ലവം പോലുള്ളവ മനുഷ്യനുവേണ്ടി വിഭവ സമാഹരണം നടത്തുന്നവയാണ്, പരിസ്ഥിതി നശിപ്പിക്കുന്ന മനുഷ്യൻ തന്നെയാണ് പാരിസ്ഥിതിക നാശത്തിനെതിരെ ബോധവല്ക്കരണവും നടത്തുന്നത്. ആദ്യകാലത്ത് ഭൂമിയിൽ നിലനില്ക്കുന്നതിനായി ആരംഭിച്ച പ്രകൃതി ആരാധന, പാരിസ്ഥിതികാവബോധപ്രവർത്തനം എന്ന നിലയിൽ വ്യഖ്യാനിക്കുന്നതുപോലും ഇത്തരം പ്രവർത്തനത്തിന്റെ ഭാഗമായിത്തീർന്നു. പ്രകൃതിയെ മനസ്സിലാക്കിയതിൽ നിന്നാണ് പ്രകൃതിയെ കീഴടക്കാനുള്ള മനുഷ്യന്റെ ആഗ്രഹത്തിന്റെ നിലനില്പ്പ് മനുഷ്യൻ കീഴടക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും പ്രകൃതി പ്രതിരോധിക്കുകയും ചെറുത്തു നില്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പക്ഷേ സാങ്കേതികമായ വളർച്ചയുടെ ഫലമായി മനുഷ്യൻ കണ്ടുപിടിച്ച ഉപകരണങ്ങളും മറ്റും പ്രകൃതിയുടെമേൽ മേധാവിത്വം നേടാൻ മനുഷ്യനെ സഹായിക്കുന്നു. അതിന്റെ ഭാഗമായി, കലകൾ, വിവിധതരത്തിലുള്ള നാടോടികലാരൂപങ്ങൾ തുടങ്ങി സാങ്കേതിക തികവിന്റെ മൂർത്തരൂപങ്ങളായ സിനിമ വരെ പരിസ്ഥിതിയും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള വിവിധതരം ബന്ധങ്ങളെ നിർവ്വചിക്കാൻ തുടങ്ങി.

അതിലൂടെ പരിസ്ഥിതിബോധം എല്ലാ മേഖലകളിലും വളർത്തുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തിലേക്ക് മുന്നേറുകയും ചെയ്യുന്നു. സിനിമയും പരിസ്ഥിതിയും ലൂമിയർ സഹോദരന്മാരുടെ സിനിമാറ്റോഗ്രാഫിൽ തുടങ്ങുന്ന സിനിമചരിത്രം ഡേവിഡ്മാർക്ക് ഗ്രിഫിത്തിലൂടെ ദാദാസാഹിബ് ഫാൽക്കെയിലൂടെ ഇന്ത്യൻ സിനിമ കടന്ന് മലയാളത്തിൽ ജെ. സി. ഡാനിയേലിന്റെ വിഗതകുമാരനിലേക്ക് എത്തുമ്പോഴും മൂന്നു ദശാബ്ദം പിന്നിട്ടിരുന്നു. 1978 ൽ 'ബാലൻ' എന്ന ശബ്ദസിനിമയിലൂടെ മലയാള സിനിമ ജൈത്രയാത്ര ആരംഭിച്ചിട്ട് എട്ട് ദശാബ്ദത്തിൽ അധികമായിരിക്കുന്നു. അപ്പോഴേക്കും സിനിമ, പുതിയ സാങ്കേതിക വളർച്ചയുടെ അനേകം പടവുകൾ കയറി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. മാറ്റത്തിന്റേയും വൈവിധ്യത്തിന്റെയും

പുതിയ പാതയിലൂടെ സിനിമ ചരിക്കാൻ തുടങ്ങിയിട്ട് വളരെ നാളുകളായിരിക്കുന്നു സർഗ്ഗാത്മകതയുടെ പുതിയ ഉണർവുകൾക്കൊപ്പം സാങ്കേതികവളർച്ചയുടെ ഫലമായുണ്ടായ ഉപകരണങ്ങൾ കൂടി സിനിമയെ മറ്റു പുതിയ കലാരൂപങ്ങൾക്കൊപ്പം നിർത്തുകയും ജനകീയതയുടെ കാര്യത്തിൽ മറ്റെല്ലാ കലാരൂപങ്ങളേക്കാളും മുന്നിൽ നിർത്തുകയും ചെയ്യുന്നു.

കലാപരതക്ക് കൂടുതൽ പ്രാധാന്യം നൽകിയിട്ടുള്ള സിനിമ, വ്യവസായം എന്നതിനേക്കാൾ ജീവിതത്തോട് ചേർന്നു നില്ക്കുന്ന, സാമൂഹിക പ്രതിബദ്ധതയുള്ള കലാരൂപം എന്ന നിലയിലാണ് അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. ഈ രീതി മലയാളസിനിമ ആരംഭിച്ച ആദ്യദശകത്തിൽ തന്നെ തുടങ്ങിതാണ്. സമൂഹം സിനിമയുടെ കലാമൂല്യത്തിനനുസരിച്ച് അതിനെ ഏറ്റക്കുറച്ചിലുകളോടെ സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

സിനിമ പ്രമേയത്തിന്റെ വൈവിധ്യം കൊണ്ട് എല്ലാക്കാലത്തും ആകർഷിക്കപ്പെടുന്ന ഒന്നാണ്. ചരിത്ര സിനിമകളും ഭാവനാത്മക സിനിമകളും നിറഞ്ഞ സിനിമലോകം യഥാർത്ഥ ജീവിതം ചിത്രീകരിക്കാൻ തുടങ്ങിയത് അക്കാലത്തിന്റെ പുതുമ ആയിരുന്നു. ഇക്കാലത്തേക്ക് വരുമ്പോൾ പുതിയ പ്രമേയം കൊണ്ടും ആഖ്യാനരീതി കൊണ്ടും പ്രേക്ഷകനെ പിടിച്ചിരുത്താൽ ശ്രമിക്കുന്നു എന്നതിൽ മാത്രമാണ് വ്യത്യാസമുള്ളത്. കാലഘട്ടത്തിനനുസരിച്ച് സിനിമയുടെ പ്രമേയത്തിലും മാറ്റം വരുന്നത് കാണാൻ സാധിക്കും. ജീവിതത്തിന്റെ പകർപ്പുകളായിട്ടാണ് സിനിമ എല്ലാ കാലഘട്ടങ്ങളിലും വിലയിരുത്തപ്പെട്ടത്.

ജീവിതത്തിൽ വരുന്ന എല്ലാ മാറ്റങ്ങളും സിനിമ ഒപ്പിയെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആഖ്യാനത്തിന്റെ പുതുമകൾ കൊണ്ട് വൈവിധ്യപൂർണ്ണമായ ജീവിതത്തിന്റെ എല്ലാത്തരം ഘടകങ്ങളേയും ചേർത്തുവയ്ക്കാനുള്ള സിനിമ എന്ന കലയുടെ കഴിവ് അപാരമാണ്. പ്രതിഭാധനരായ ഫിലിം മേക്കേഴ്സ് ജീവിതത്തിന്റെ ബഹുമുഖമായ പരിസരങ്ങളെ പകർത്തുകയും, വിമർശനത്തിന് പാത്രീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ജീവിതത്തിൽ എന്നും പുതിയതായ ഘടകങ്ങൾ പ്രണയം, കുടുംബബന്ധങ്ങൾ, സൗഹൃദം, ചരിത്രം തുടങ്ങിയവ എപ്പോഴും സിനിമയുടെ വൃത്തത്തിൽ നില്ക്കുമ്പോഴും പുതിയ സാങ്കേതികതയും ഭാഷാവൈവിധ്യവും പ്രാദേശികവൈവിധ്യവും കൊണ്ട് ഏറ്റവും പുതിയതായി തീർക്കാനുള്ള സിനിമയുടെ മാന്ത്രികശേഷി, അത് സിനിമ എന്ന കലയ്ക്കു മാത്രം അവകാശപ്പെടാൻ കഴിയുന്നതാണ്. മറ്റു കലകളിൽ നിന്ന് സിനിമയെ വ്യത്യസ്തമാക്കുന്ന ഒരു ഘടകം ഇതുതന്നെയാണ്.

സിനിമ കാലത്തിനനുസരിച്ച് മാറുമ്പോൾ, ഓരോ കാലഘട്ടത്തിനും ഇണങ്ങുന്ന, ചില പ്രത്യേകവസ്തുതകൾ ഉണ്ടായിരിക്കാം. ആ കാലത്തെ സിനിമകൾ അത്തരത്തിൽ അവതരിപ്പിക്കപ്പെടുകയും അതിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമായ ആഖ്യാനം വരുമ്പോൾ, അതിനെ ആ കാലഘട്ടത്തിൽ നിന്നും വ്യത്യസ്തമായവ എന്നതിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. 'ക്ലാസ്സ്മേറ്റ്സ്' സിനിമ പുറത്തിറങ്ങിയ കാലഘട്ടം ഇതിനുദാഹരണമാണ്. അതിനെ തുടർന്നു ഗൃഹാതുരകത്വം ഉണർത്തുന്ന അനേകം സിനിമകൾ മലയാളത്തിൽ ഉണ്ടായി. പെൺപ്രതിരോധങ്ങളുടെ സിനിമകൾ വന്ന സമയത്ത് അത്തരം സിനിമകൾ ഒന്നിനു പിറകെ ഒന്നായി റിലീസ് ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ ഇറങ്ങപ്പെടുന്ന കാലഘട്ടത്തിന്റെ സ്വഭാവം ഒട്ടുമിക്ക സിനിമകൾക്കുമുണ്ട്.

കല എപ്പോഴും സാമൂഹികവിമർശനത്തിന്റെ ഉപകരണമാണ്, അവബോധം നല്കുക എന്ന ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട സിനിമകൾ ഉണ്ട്. ഭീമൻ സാമ്പത്തിക ഉപഭോഗത്തിന്റെ ഭാഗമായിത്തീരുന്നത് കൊണ്ട് കമ്പോളവല്കരണം ലക്ഷ്യമിട്ടുതന്നെയാണ് സിനിമകൾ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടത്, എന്നിരുന്നാലും ഏതൊരു കലയേയും പോലെ ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ നീതിയുടെയും നന്മയുടെയും സമത്വത്തിന്റെയും സന്ദേശം പേറിക്കൊണ്ടാണ് എല്ലാ സിനിമകളും പുറത്തിറങ്ങുന്നത്. അത് ആവശ്യമായിടത്തേക്ക് സന്ദേശത്തിന്റെ അനുരണനങ്ങൾ പ്രവഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ആ പ്രവാഹത്തിന് ആക്കം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നത് സിനിമ ആസ്വദിച്ച് സന്ദേശം സ്വാംശീകരിച്ചപ്രേക്ഷകരിലൂടെയാണ്.

കോവിഡ് 19 എന്ന മഹാമാരിയും അതിനെത്തുടർന്നുള്ള അടച്ചിടൽ കാലഘട്ടവും മറ്റു സാമ്പത്തികമേഖലകളെപ്പോലെ സിനിമരംഗത്തേയും ബാധിക്കുകയുണ്ടായി. എന്നാൽ അതിജീവിക്കുക എന്ന മനുഷ്യസഹജമായ പ്രക്രിയയെത്തുടർന്ന് കോവിഡ് കാലത്ത് നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട സിനിമകളും ഒ.ടി.ടി.റിലീസുകളും ഉണ്ടായി. അത് ആ കാലം ആവശ്യപ്പെട്ടതാണ്. കാലം ആവശ്യപ്പെടുന്നവ നല്കുക എന്നത് കലയുടെ കടമയാണ്. അത്തരം ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ കലയെ പുതിയ വഴികളിലൂടെ നടത്തുന്നു. പ്രതിസന്ധികളെ തകർക്കുന്ന സന്നാഹങ്ങൾ കല പുതുതായി സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്യും.

മലയാളത്തിലെ പെൺപ്രതിരോധസിനിമകൾ പാരിസ്ഥിതിക പ്രമേയമാക്കിയ സിനിമകൾ എന്നിവ അപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടവയാണ്. സ്ത്രീ, പരിസ്ഥിതി, പാർശ്വവത്കരിക്കപ്പെട്ടവർ ഇങ്ങനെ എപ്പോഴും ചൂഷണത്തിന് വിധേയമാകുന്നവർ. നീതിക്കേടിന് പാത്രമാകുന്നവർ അവർക്കു വേണ്ടി, സമൂഹത്തിനെ ബോധവത്കരിക്കുക എന്നത് ഏതൊരു കലയുടെ ലക്ഷ്യമാണ്. ഇങ്ങനെ നോക്കുമ്പോൾ ഏറ്റവും ജനകീയമായ കല എന്ന നിലയിൽ സിനിമയും ഇത്തരം പ്രശ്നങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ആദ്യകാലം തുടങ്ങി സിനിമചരിത്രം പരിശോധിക്കുമ്പോൾ ഇത് മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണ്. മലയാളത്തിലേക്ക് വരുമ്പോൾ ആദ്യസിനിമയായ ജെ. സി. ഡാനിയേലിന്റെ വിഗതകുമാരൻ തുടങ്ങി ഇത്തരം പ്രശ്നങ്ങൾ അകത്തും പുറത്തും സിനിമ അനുഭവിച്ചിരുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ ആദ്യ നിയോ റിയലിസ്റ്റിക് ചിത്രമായ 1955 ൽ പുറത്തു വന്ന ന്യൂസ്പേപ്പർ ബോയ്, രണ്ടിടങ്ങഴി, ഉമ്മാച്ചു, കണ്ടംവെച്ച കോട്ട്, പ്രസിഡന്റിന്റെ സുവർണ്ണചക്രം ലഭിച്ച ചെമ്മീൻ തുടങ്ങിയവ ഇതിരുദാഹരണമായി എടുക്കാവുന്നതാണ് തൊണ്ണൂറുകൾ മാത്രമാണ് അല്പമെങ്കിലും ഇതിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമായത് താരാധിപത്യത്തിൻ കീഴിലേക്ക് മലയാള സിനിമ തലതാഴ്ത്തുകയും കോമഡി, ആക്ഷൻ എന്നിവയ്ക്ക് കൂടുതൽ പ്രാധാന്യം കൊടുക്കുകയും ചെയ്തതിന്റെ ഫലമായി കലാമൂല്യം കുറഞ്ഞ സിനിമകൾ ധാരാളമായി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടു.

21-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ആദ്യദശകത്തിൽ ആക്ഷൻ-മസാലപ്പടങ്ങൾക്ക് പ്രാധാന്യം കൂടുതലായി ഉണ്ടായെങ്കിലും കാലഘട്ടത്തിന്റെ വിവിധ പ്രശ്നങ്ങൾ-പരിസ്ഥിതി, സ്ത്രീ തുടങ്ങിയവ സിനിമകളിൽ ചർച്ച ചെയ്തു. ആദ്യകാലസിനിമകൾ സാമൂഹ്യ-ചരിത്രകഥനങ്ങൾ അതിഭാവുകത്വത്തോടു കൂടി അവതരിപ്പിച്ചപ്പോൾ സാമൂഹ്യ-ചരിത്രസിനിമകൾ സമൂഹത്തെയും ഭൂതകാലത്തേയും യഥാതഥമായി ചിത്രീകരിക്കുവാനും പ്രശ്നങ്ങളെ പ്രശ്നങ്ങളായി തന്നെ അവതരിപ്പിക്കാനും പ്രായോഗികമായ പോംവഴികളിലേക്ക് എത്തിച്ചേരാൻ മനുഷ്യനെ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ജലമർമ്മരം (1990) ഒരു ചെറുപുഞ്ചിരി (2000) കാടുപൂക്കുന്നനേരം വലിയ ചിറകുള്ള പക്ഷികൾ, പേരറിയാത്തവർ, ഒറ്റാൽ (2015) നിറയെ തത്തകളുള്ള വൃക്ഷം, ലോർഡ് ലിവിംഗ്സ്റ്റൺ 7000 കണ്ടി (2015), ആവാസവ്യൂഹം (2021) ബ്ലാക്ക്ഫോറസ്റ്റ് (2013), ശീലാബതി (2005), ചോല (2019) തുടങ്ങിയ പാരിസ്ഥിതിക സിനിമകൾ പരിസ്ഥിതി, സ്ത്രീ പ്രശ്നങ്ങളെയും കാലഘട്ടം മുന്നോട്ടു വയ്ക്കുന്ന പ്രായോഗിക പോംവഴികളെയും ഉപരിയായി ഇത്തരം പ്രശ്നങ്ങളെ മനുഷ്യ സമൂഹത്തിനു മുന്നിലേക്കിട്ടുകൊണ്ട് അവബോധം സൃഷ്ടിക്കാനാണ് ശ്രമിച്ചത്.

മലയാളത്തിലെ പരിസ്ഥിതി സിനിമകളുടെ പ്രമേയങ്ങൾ

പ്രകൃതിയെ, ചുറ്റുപാടിനെ ആവിഷ്കരിക്കുക എന്നത് ആദ്യകാല സിനിമകൾ തുടങ്ങി ഇന്നോളമുള്ള സിനിമകളിൽ ഉണ്ട്. പതഞ്ഞൊഴുകുന്ന പുഴയും, അലയടിക്കുന്ന കടലും, കുളിർത്തു പൂത്തുലയുന്ന മരങ്ങളും, മനസ്സിന് കുളിർമ്മ നല്കുന്ന കുന്നുകളും, ആർത്തിരമ്പി പായുന്ന വെള്ളച്ചാട്ടങ്ങളും തുടങ്ങി മനോഹരമായതും പേടിപ്പിക്കുന്നതുമായ പ്രകൃതിയുടെ ദൃശ്യങ്ങൾ സിനിമകളിൽ, പ്രമേയം ആവശ്യപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിൽ സീനുകളാക്കുക എന്നത് പ്രതിഭാധനരായ സിനിമാസംവിധായകർ എന്നും ചെയ്തു വരുന്നു. പ്രകൃതിയുമായുള്ള മനുഷ്യന്റെ ബന്ധം, പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നങ്ങൾ എന്ന നിലയിൽ ആയിരുന്നില്ല അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടത്. എന്നാൽ 1990 കളിൽ ലോകമെമ്പാടും പടർന്ന പാരിസ്ഥിതിക അവബോധത്തിന്റെ ഫലമായി മറ്റു മേഖലകളിൽ എന്നപോലെ സിനിമയിലേക്കും പരിസ്ഥിതി ചിന്തകൾ കടന്നുവന്നു. അതിന്റെ ഫലമായി ഗ്രാമം നഗരമായി മാറിയതിന്റെയും മാറുന്നതിന്റെയും സംഘർഷങ്ങളും തകർച്ചകളും സാമൂഹികപ്രതിബദ്ധതയുള്ള സംവിധായകൻ സിനിമയുടെ പ്രമേയമാക്കി തീർത്തു. വ്യവസായിക-സാങ്കേതിക-സാമ്പത്തിക വികാസത്തിന്റെ പാർശ്വഫലമായി നശിക്കുന്ന പ്രകൃതിയും, സൗന്ദര്യവും, സിനിമയുടെ ഭാഗമാക്കി. അതിലൂടെ പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നങ്ങൾ മറനീക്കി പുറത്തുവരികയും ജനങ്ങളിലേക്ക് അവബോധത്തിന്റെ പുതിയ ചിന്തകൾ ആഴ്ന്നിറങ്ങുകയും ചെയ്തു. പരിസ്ഥിതി സൗന്ദര്യദർശനത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയത്തെ ചർച്ച ചെയ്യുന്ന പ്രമേയങ്ങൾ അടിസ്ഥാനമാക്കിയ കാടുപൂക്കുന്ന നേരം, ആവാസവ്യൂഹം, നിറയെ തത്തകളുള്ള വൃക്ഷം, ഒറ്റാൽ തുടങ്ങിയ സിനിമകൾ തിയേറ്ററുകളിലെത്തി. ബ്ലോക്കോഫീസ് ഹിറ്റുകളെക്കാൾ നശിക്കുന്ന പരിസ്ഥിതിയെ തുറന്നു കാട്ടുക എന്നതായിരുന്നു അവയുടെ ലക്ഷ്യം.

പാരിസ്ഥിതിക സ്ത്രീവാദം

പരിസ്ഥിതി ദർശനം മറ്റുമേഖലകളുമായി ചേർന്നപ്പോൾ ഉണ്ടായ പുതിയ സൗന്ദര്യദർശനമായ പരിസ്ഥിതിസ്ത്രീവാദത്തെ മുൻനിർത്തിയുള്ള സിനിമകളും ധാരാളമായി മലയാള സിനിമയിൽ ഉണ്ടായി. പ്രകൃതിയേയും സ്ത്രീയെയും ഒന്നായി കണ്ട് വർണ്ണിക്കുന്ന പാട്ടുകളും, സ്ത്രീക്കു നേരെയുള്ള അതിക്രമങ്ങളും അവളുടെ തകർച്ചയും പരിസ്ഥിതിക്കുമേൽ മനുഷ്യന്റെ കയ്യേറ്റമായും പ്രകൃതിയുടെ തകർച്ചയായും ചിത്രീകരിക്കുന്ന സിനിമകൾ 70-80കളിലുണ്ടായി. ചെമ്പരത്തി, കുട്ട്യേടത്തി, ഇതാ ഇവിടെ വരെ, തുലാവർഷം തുടങ്ങിയ സിനിമകൾ ഉദാഹരണങ്ങളാണ്. ഇത് ആദ്യകാലം മുതൽ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും സ്ത്രീയെയും പ്രകൃതിയെയും ഒന്നായി കണ്ട് അവരുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ സാമൂഹിക-രാഷ്ട്രീയ പ്രശ്നമായി ചിത്രീകരിക്കുകയും അവബോധം നല്കുകയും ചെയ്യുന്ന സിനിമകൾ 2000 നു ശേഷം മാത്രമാണ് മലയാളസിനിമലോകത്ത് ഇടംപിടിക്കുന്നത്. ചോല, ശീലാബതിതുടങ്ങിയ സിനിമകൾ ഇതിനുദാഹരണമാണ്.

ആധുനികകാലഘട്ടത്തിന്റെ പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നങ്ങൾ, മാലിന്യവർദ്ധനവായും, പ്രളയമായും ഉരുൾപൊട്ടലായും ജൈവസമ്പത്തിന്റെ നാശമായും ചിത്രീകരിക്കുകയും അത് സാമൂഹിക രാഷ്ട്രീയ പ്രശ്നം എന്ന നിലയിൽ സിനിമകളിലൂടെ അവതരിപ്പിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ന്യൂജനറേഷൻസിനിമകളും ഇത്തരം വിഷയങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ശീലാബതി, ചോല എന്നീ സിനിമകൾ സ്ത്രീയെയും പരിസ്ഥിതിയെയും ഒന്നായി കാണുകയും പുതിയ പാരിസ്ഥിതികാവബോധം സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

സ്ത്രീ പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നങ്ങൾ ശീലാബതി എന്ന സിനിമയിൽ

2005 ൽ ഷിദ്രിസായ്ഫിലിം റിലീസ് ചെയ്ത ആർ ശരത്ത് സംവിധാനം നിർവഹിച്ച സിനിമയാണ് ശീലാബതി. അമ്മയോടൊപ്പം അമ്മവീട്ടിൽ വരുന്ന ശീലാബതി എന്ന കഥാപാത്രത്തിലൂടെയാണ് സിനിമ മുന്നോട്ടു പോകുന്നത്. നാരീപൂജ നടത്തുന്ന രംഗത്തിലൂടെ തുടങ്ങുന്ന സിനിമ സ്ത്രീകൾക്കെതിരെയും പരിസ്ഥിതിക്കെതിരെയും ഉള്ള ആക്രമണങ്ങളും സ്ത്രീയും പ്രകൃതിയും ഒരേപോലെ അതിക്രമത്തിനിരയാകുന്നുവെന്നും പ്രതിരോധിക്കുവാൻ പോലും കെല്പില്ലാത്തവരായി സ്ത്രീ സമൂഹം മാറുന്നു എന്നും ചിത്രീകരിക്കുന്നു. നാരീപൂജ നടത്തുന്നിടത്തു തന്നെ സംരക്ഷിക്കപ്പെടാത്തവരായി സ്ത്രീകളെയും സംരക്ഷിക്കേണ്ടവരെ ഒറ്റുകാരായും അവതരിപ്പിക്കുന്നു ഈ സിനിമ. ശീലാബതി ഒരു സ്കൂളിലെ കമ്പ്യൂട്ടർ അദ്ധ്യാപികയായി ജോലി ചെയ്യുകയും അവിടത്തെ വിദ്യാർത്ഥിനികളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ശീലാബതി ടീച്ചറുടെ ക്ലാസിലെ മൂന്ന് വിദ്യാർത്ഥിനികളെ കാണാതാവുന്നു. ലൈംഗിക ചൂഷണത്തിന് വിധേയരായാണ് അവർ തിരിച്ചു വരുന്നതെന്ന് ശീലാബതി മനസ്സിലാക്കുന്നു. അതിൽ ഗർഭിണിയായ വിദ്യാർത്ഥിനിയെ ഗർഭം അലസിപ്പിക്കാൻ ഡോക്ടറുടെ പക്കൽ ശീലാബതി കൊണ്ടുപോകുന്നതുപോലും ശീലാബതിയുടെ തെറ്റായി സമൂഹം മുദ്രകുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. കന്യകാത്വം നഷ്ടപ്പെടുന്ന പെൺകുട്ടികൾ, വിശുദ്ധി നഷ്ടപ്പെടുന്ന ഗ്രാമത്തിന്റെ പ്രതീകങ്ങളാണ്. ശീലാവബതിയെ പ്രണയിക്കുന്ന ഡോക്ടർ, അവളുടെ വിശുദ്ധി നഷ്ടപ്പെട്ടു എന്നു കരുതിക്കൊണ്ട്, ആ നാട് ഉപേക്ഷിച്ചുപോകുന്നുണ്ട്. നാടിന്റെ നന്മയിൽ ഉറച്ചു വിശ്വസിക്കാത്ത മനുഷ്യരുടെ പ്രതീകമാണ് ഡോക്ടർ.

അദ്ദേഹം തിരിച്ചറിവിലേക്ക് എത്തുമ്പോഴേക്കും ശീലാബതിയും നാടുപോലെ വരണ്ട് ഇല്ലാതായിപോകുന്നു. സാങ്കേതികതയുടെ വരവ് (കമ്പ്യൂട്ടർ വല്കരണം) സംശയത്തോടെ നോക്കിക്കാണുന്നവർ പോലും ഒരിക്കലും പ്രകൃതിയുടെ നാശമോ, സ്ത്രീകൾക്കെതിരെയുള്ള ചൂഷണങ്ങളോ സംശയിക്കുകകൂടി ചെയ്യുന്നില്ല എന്നതും ചിന്തനീയമാണ്. എല്ലായിടത്തും സ്ത്രീ, ഗ്രാമത്തിലും നഗരത്തിലും ഒരുപോലെ ആക്രമിക്കപ്പെടുന്നു എന്ന് ശീലാബതിയുടെ സുഹൃത്തുക്കളിൽ നിന്നും കുടുംബത്തിൽ നിന്നും അറിയുന്നുണ്ട്. അവിടെയുള്ള ജനങ്ങൾ വെള്ളം ലഭിക്കാതെ വിഷമിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് ശീലാബതി വേവലാതിപ്പെടുന്നുണ്ട്. പൊതുകിണറിന്റെ വക്കിൽ വെള്ളത്തിനായി തല്ലു കൂടുന്ന പെണ്ണുങ്ങളെ ചിത്രീകരിച്ചുകൊണ്ട് വ്യാവസായികവത്കരണം ഇല്ലാതാക്കാൻ പോകുന്ന ജലസ്രോതസ്സുകളെക്കുറിച്ച് ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. അതേ രംഗത്ത് തന്നെ അവിടെ നടക്കുന്ന ഒന്നും തന്നെ ബാധിക്കുന്നില്ല എന്ന മട്ടിൽ അതേ കിണറ്റിൽ നിന്ന് വെള്ളം കോരി കുളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു മദ്ധ്യവയസ്കനെ ചിത്രീകരിക്കുയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങൾ കൂടുതലായും ബാധിക്കുന്നത് സ്ത്രീകളെയാണ് എന്ന ആൺചിന്തയാണ് ആ രംഗത്തിലൂടെ അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. മലയിടിക്കുന്ന യന്ത്രങ്ങളും വെള്ളം വറ്റിക്കുന്ന യന്ത്രങ്ങളും ചിത്രീകരിച്ചുകൊണ്ട് സാമ്പത്തിക-അധികാര-കമ്പോളവത്കരണത്തിന്റെ ഫലമായി കന്യകാത്വം നഷ്ടപ്പെടുന്ന പ്രകൃതിയെ കൂടി വരച്ചുകാട്ടുകയാണ്. മണ്ണിന്റെയും പെണ്ണിന്റെയും അധികാരി പുരുഷനാണെന്നും അവന് കീഴടങ്ങുകമാത്രമാണ് പ്രകൃതിക്കും സ്ത്രീക്കും മുന്നിലുള്ള പോംവഴി എന്നും പറഞ്ഞു കൊണ്ട് പരിസ്ഥിതിയുടെയും സ്ത്രീയുടെയും ഭാവി എങ്ങനെ എന്ന വലിയ ചോദ്യം അവശേഷിച്ചു കൊണ്ടാണ് സിനിമ അവസാനിക്കുന്നത്.

സ്ത്രീ, പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നങ്ങളെ 21-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ആദ്യ കാലത്ത് നോക്കിക്കണ്ടിരുന്ന രീതി വ്യക്തമാക്കുന്ന സിനിമയാണ് ശീലാവതി. സ്ത്രീകൾക്കു മാത്രമേ സ്ത്രീകൾക്കും പരിസ്ഥിതിക്കുമെതിരെയുള്ള കയ്യേറ്റങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുകയുള്ളു എന്നും ഈ സിനിമ അടിവരയിട്ട് പറയുന്നു.

അധികാരപ്രമത്തനായ മനുഷ്യൻ, പ്രതികാരത്തിന്റെയും സമരസപ്പെടലിന്റെയും സ്ത്രീയും പ്രകൃതിയും ചോല എന്ന സിനിമയിൽ. 2019 ൽ റിലീസ് ചെയ്ത ജോജു ജോർജ്ജ് നിർമ്മിച്ച സനൽകുമാർ ശശിധരൻ സംവിധാനം നിർവഹിച്ച സിനിമയാണ് ചോല. ഗ്രാമ-നഗര നന്മ-തിന്മ ദ്വന്ദങ്ങളെ കൂടി അവതരിപ്പിക്കുന്ന സിനിമയാണിത്. സ്കൂൾ വിദ്യാർത്ഥിനിയായ ജാനകി പട്ടണം കാണാൻ കാമുകന്റെ ഒപ്പം പോകുന്നു. കാമുകന്റെ ആശാനാൽ ലൈംഗികഅതിക്രമത്തിന് ഇരയാകുന്നു. ജാനകി പിന്നീട് നാട്ടിലേക്ക് പോകാൻ കൂട്ടാക്കുന്നില്ല. പക്ഷേ ആശാൻ അവളെയും കൂട്ടി കാടിന്റെ വന്യതയിലേക്ക്, വെള്ളച്ചാട്ടത്തിന്റെ തിവ്രതയിലേക്ക് പോകുകയും പേടിപ്പിച്ച് വളരെ ക്രൂരമായി തന്റെ ഇംഗിതങ്ങൾക്ക് ഉപയോഗിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കാമുകൻ ആശാനോട് അവളെ ഉപദ്രവിക്കരുത് എന്ന് കേണപേക്ഷിക്കുകയും അവളെ ആക്രമിക്കുന്നതു കാണുമ്പോൾ, അയാളെ ആക്രമിച്ച് കൊല്ലുകയും ചെയ്യുന്നു. ആശാന്റെ അതിക്രമങ്ങൾക്ക് പാത്രമാകുന്ന ജാനകി, പേടിച്ചുകൊണ്ട് ഇഷ്ടമില്ലാതെ അയാളുടെ പ്രവൃത്തികളോട് ചേർന്ന് നില്ക്കുന്നതും, ആശാനെ കൊന്ന തന്റെ കാമുകനെ കല്ലുകൊണ്ട് തലക്കടിച്ച് കൊന്നുകൊണ്ട് ആ ചോര പരക്കുന്ന ചോലയിലേക്ക് തലപൂഴ്ത്തി ഇനിയെന്ത് എന്നറിയാതെ ഇരിക്കുന്നിടത്താണ് സിനിമ അവസാനിക്കുന്നത്.

സിനിമ ആരംഭിക്കുന്നിടത്ത് മലയോരഭംഗി നിറഞ്ഞ പ്രദേശങ്ങളും മലവെള്ളപ്പാച്ചിലിലൂടെ ജീപ്പ് വളരെ അനായാസം കടന്നുപോകുന്നതും കാണിക്കുന്നു. ഇത് യാന്ത്രികവല്കരണവും മറ്റും എങ്ങനെയാണ് പ്രകൃതിയെ കീഴടക്കാൻ സഹായിക്കുന്നത് എന്ന് പ്രതീകവല്കരിക്കുകയാണ്. അതേ രംഗത്തിൽ രണ്ടു വഴിയാത്രക്കാരെയും കാണിക്കുന്നു. എന്നാൽ നടന്നു പോകുന്ന ചെറുപ്പക്കാരൻ യാതൊരു ഭയവും കൂടാതെ ആറു കടക്കുമ്പോൾ പ്രായമായ മനുഷ്യൻ പേടിച്ച് ആറ് കടക്കാൻ പറ്റാതെ നില്ക്കുന്നു. കാടിനെ ഭയക്കാത്ത ചെറുപ്പവും കാടിനെ ഭയക്കുന്ന വാർദ്ധക്യവും പ്രകൃതിയെ രണ്ട് പ്രായത്തിലുള്ളവർ എങ്ങനെയാണ് കാണുന്നത് എന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നു. നഗരത്തിൽ വച്ച് യാതൊരു തയ്യാറെടുപ്പുകളും കൂടാതെ ജാനകിയെ ലൈംഗികമായി ഉപയോഗിക്കുന്ന ആശാൻ കാട്ടിലേക്കെത്തുമ്പോൾ ഭ്രാന്തു പിടിച്ചവനെ പോലെയാണ് കാടിന്റെ വന്യത തിമിർത്ത് ആസ്വദിക്കുകയും വെള്ളച്ചാട്ടത്തിന്റെ കീഴിൽ ജാനകിയെ പീഡിപ്പിക്കുന്നത്. കന്യകാത്വം നഷ്ടപ്പെട്ട പെൺകുട്ടി തന്റെ നാട്ടിലേക്ക് പോകാൻ കൂട്ടാക്കാത്തത്, കാട് എന്ന വിശുദ്ധി നഷ്ടപ്പെടാത്ത ഇടത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു പോകാൻ ഇഷ്ടമില്ല എന്നതിനോടൊപ്പം കൂടെയുള്ള നന്മയില്ലാത്തവൻ അവിടം കൂടി നശിപ്പിക്കും എന്ന തിരിച്ചറിവാണോ എന്ന് പ്രേക്ഷകർ സംശയിക്കുന്നു. വാവിട്ട കരച്ചിലായി തുടങ്ങി ഏന്തൽ മാത്രമായി അവസാനിക്കുന്ന പെൺകുട്ടിയുടെ ദുഃഖം തന്റെ ഈ വിധിക്കു കാരണമായ രണ്ടുപേരും മരണത്തിൽ എത്തുന്നതോടെ അവസാനിക്കുകയും തന്റെ വിധിയോട് പൊരുത്തപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. രണ്ട് സ്ത്രീകൾ ഈ സിനിമയിൽ ഉണ്ട്. ജാനകിയും ആശാന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം വരുന്നവളും. ജാനകി കന്യകയാണ്. മറ്റേ സ്ത്രീയാകട്ടെ ലൈംഗിക തൊഴിലാളിയും. മനുഷ്യന്റെ കടന്നുകയറ്റമില്ലാത്ത പ്രകൃതിയുടെ പ്രതീകമായി ജാനകിയും മനുഷ്യനാൽ ആക്രമിക്കപ്പെട്ട് നഗരമായി മാറിക്കഴിഞ്ഞ പ്രകൃതിയുടെ പ്രതീകവുമാണ്. കമ്പോളവത്കരണത്തിന്റെ ഭാഗമാണ് അവൾ.

നഗരത്തിലും വനത്തിലും വ്യത്യസ്ത സ്വഭാവങ്ങൾ കാണിക്കുന്ന പുരുഷന്റെ അധികാരത്തിന്റെ പ്രതീകമാണ് ആശാൻ. പ്രകൃതിയുടെ ഏതു ഭാവത്തിനെയും നിഷ്പ്രയാസം പേടിയില്ലാതെ ആസ്വദിക്കുന്ന വേശ്യസ്ത്രീയെയും കന്യകയായ പെൺകുട്ടിയേയും ഒരേപോലെ തന്റെ ശരീരസുഖത്തിനായി ഉപയോഗിക്കുന്ന ആശാൻ, പണത്തിനുവേണ്ടി പ്രകൃതിയെയും മനുഷ്യനെയും നന്മ തിന്മകൾ വകവെക്കാതെ ഉപയോഗിക്കുന്ന കമ്പോളത്തിന്റെയും മാഫിയകളുടെയും അധികാരത്തിന്റെ പ്രതീകമാണ്. തന്റെ കാമുകിക്കുവേണ്ടി ആശാനോട് കെഞ്ചുന്ന ജാനകിയുടെ കാമുകൻ, ഏതു വിധേനയും ജീവിക്കുവാൻ അധികാരത്തിന്റെയും സമ്പത്തിന്റെയും മുന്നിൽ യാചിക്കേണ്ടിവരുന്ന സാധാരണക്കാരന്റെ പ്രതിബിംബമാണ്. മനുഷ്യന്റെ കടന്നുകയറ്റങ്ങളെ ചെറുക്കാൻ പറ്റാതെ എല്ലാത്തിനും വിധേയയായ പെൺകുട്ടി പ്രകൃതി തന്നെയാണ്. അവസാനം ഇഷ്ടവും വെറുപ്പും വേർതിരിക്കാതെ കാമുകനെക്കൂടി കൊന്നുകൊണ്ട് സ്വതന്ത്രയാകുന്ന പെൺകുട്ടി പ്രകൃതിക്ഷോഭങ്ങളിലൂടെ മനുഷ്യന്റെ ചങ്ങലപ്പൂട്ടിനെ പൊട്ടിച്ചുകളയുന്ന പ്രകൃതിയാണ്, എന്ന് ഓർമ്മിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് സിനിമ അവസാനിക്കുമ്പോൾ ചോല ചോരയായി പരിണമിക്കുന്നു. പരിസ്ഥിതി, സ്ത്രീ സംരക്ഷണത്തിന്റെ പ്രസക്തി വെളിപ്പെടുത്തുന്ന, മനുഷ്യകുലത്തിന്റെ നിലനില്പിന് സ്ത്രീ, പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണം അവശ്യമാണ് എന്നോർമ്മിപ്പിക്കുന്ന സിനിമയാണ് ചോല.

2005 ൽ ഇറങ്ങിയ ശീലാവതി പരിസ്ഥിതി നാശത്തിന്റെ വക്കിലാണ്, സ്ത്രീ ചൂഷണം ചെയ്യപ്പെടുന്നു എന്ന് സമൂഹത്തിനെ ബോധ്യപ്പെടുത്തുകയും, എന്താണ് ഇതിനുള്ള പരിഹാരം എന്ന് പറയാതെ, അതൊരു സാമൂഹിക രാഷ്ട്രീയ പ്രശ്നം എന്ന രീതിയിൽ അവതരിപ്പിക്കുക മാത്രമാണ് ചെയ്തത്. എന്നാൽ 2019 ൽ ഇറങ്ങിയ ചോലയാവട്ടെ പ്രകൃതിയും സ്ത്രീയും ഒരേപോലെ ആക്രമിക്കപ്പെടുന്നു എന്ന തിരിച്ചറിവ് നൽകുന്നു. അത്തരം തിരിച്ചറിവിൽ നിന്ന് അവബോധം ഉൾക്കൊണ്ട് അതിനെതിരെ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതാണ് അല്ലെങ്കിൽ മനുഷ്യവംശം തന്നെ നാശത്തിലേക്ക് പൊയ്പ്പോകും എന്ന അവബോധം നൽകുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. ശീലാബതിയും ചോലയും പരിസ്ഥിതി അവബോധം കാലഘട്ടത്തിനനുസരിച്ച് മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു എന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്ന സിനിമകളാണ്.

സഹായകഗ്രന്ഥങ്ങൾ

1. *എതിരൻ കതിരവൻ, സിനിമയുടെ സാമൂഹിക വെളിപാടുകൾ, കോട്ടയം : ഡി. സി. ബുക്സ്, 2023.*
2. *മധുസൂദനൻ ജി. (എഡി.), ഹരിതനിരൂപണം മലയാളത്തിൽ, കോട്ടയം : കറന്റ് ബുക്സ്, 2015.*
3. *രാജശേഖരൻ പി. കെ., സിനിമാസന്ദർഭങ്ങൾ, കോട്ടയം : ഡി. സി. ബുക്സ്, 2022.*
4. *രാമചന്ദ്രൻ നായർ പന്മന, (പ്രൊഫ.), കോട്ടയം : കറന്റ് ബുക്സ്, 1970.*
5. *വെങ്കിടേശ്വരൻ സി. എസ്., മലയാള സിനിമാപഠനങ്ങൾ, കോട്ടയം : ഡി. സി. ബുക്സ്, 1970.*
6. *വെങ്കിടേശ്വരൻ സി. എസ്., സിനിമാടാക്കീസ്, കോട്ടയം : ഡി. സി. ബുക്സ്, 1970.*

07

പാരിസ്ഥിതികഫോക്ലോറും പ്രകൃത്യാരാധനയും
പൊങ്കൽ, പൊങ്കാല, ഏർപ്പ്, ഉച്ചാരൽവേല, ഉദയൻപൂജ, കലംകനിപ്പ്, വൃക്ഷാരാധന എന്നീ ഫോക്‌ലോറുകളുടെ മുൻനിർത്തിയുള്ള പഠനം

രാഗി ശേഖരൻ കെ
അസി. പ്രൊഫസർ, മലയാള വിഭാഗം, എസ്. എൻ. എം. കോളേജ്, മാല്യങ്കര
Email: nanda4u2me@gmail.com

പ്രബന്ധസംഗ്രഹം

മനുഷ്യൻ തന്റെ ജീവിതത്തോട് ചേർത്തു വയ്ക്കുന്ന കലാസാംസ്കാരിക പൈതൃകങ്ങളെ അടുത്തറിയാനുള്ള വൈജ്ഞാനിക പഠനശാഖയാണ് ഫോക്‌ലോർ. കേരളീയ ജനത പാരമ്പര്യത്തെയും പൈതൃകങ്ങളെയും വിശ്വാസത്തോടുകൂടി ചേർത്തുപിടിക്കുന്നവരാണ്. കാലഘട്ടത്തിന്റെ ഓർമ്മകളും ഓർമ്മപ്പെടുത്തലുകളും ആണ് ഈ ഫോക്‌ലോറുകൾ. പ്രകൃതിയുടെ ഭാഗമായിരുന്നു മനുഷ്യൻ അതിജീവനത്തിനായി പ്രകൃതിയെ ആരാധിച്ചിരുന്നു. ആ ആരാധനകളാണ് മനുഷ്യന്റെ നിലനിൽക്കാൻ കാരണമായി തീർന്നത്.

താക്കോൽവാക്കുകൾ: പരിസ്ഥിതി, ഫോക്കലോർ, പാരിസ്ഥിതിക ഫോക്കലോർ, പ്രകൃത്യാരാധന

ആമുഖം

മാനവരാശിയുടെ കലാസാംസ്കാരിക പൈതൃകങ്ങളെ കുറിച്ചുള്ള വിജ്ഞാനധാരയാണ് ഫോക്‌ലോർ. ഫോക്, ലോർ എന്നീ രണ്ട് പദങ്ങളുടെ സംയുക്തമാണിത്. നിരക്ഷരരായ, ഗ്രാമീണരായ, സമൂഹത്തിന്റെ മുഖ്യധാരയിൽ നിന്നും മാറ്റി നിർത്തപ്പെട്ട ഒരു വിഭാഗത്തിന്റെ, ഒരു കൂട്ടം ആളുകളുടെ, അറിവിനെയാണ് ഫോക്‌ലോർ എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. പാരമ്പര്യത്തിന്റെ വഴിക്ക് ജീവിക്കുന്നവരാണ് ഇവർ. ഈ (folk- Society) ജനസമൂഹം എപ്പോഴും ചെറുതും ഒറ്റപ്പെട്ടതും ആയിരിക്കും. ഇവരിൽ വാചിക പാരമ്പര്യ വിശ്വാസങ്ങളും യഥാർത്ഥ നാടൻ സംസ്കാരവും കാണാൻ സാധിക്കും. പ്രകൃതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പുരാവൃത്തങ്ങളുടെ പ്രമാണം എന്ന നിലയിലാണ് മാക്സ്മുള്ളർ ഫോക്‌ലോറിനെ വീക്ഷിച്ചത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ പാരിസ്ഥിതിക പഠനങ്ങൾ ഫോക്‌ലോറുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ജനങ്ങളുടെ മാത്രമല്ല ജീവജാലങ്ങളുടെയെല്ലാം ജീവിതം ചുറ്റുപാടുങ്ങളുമായി അഭേദ്യമാംവിധം ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്ന തത്വത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള വിജ്ഞാനമാണ് പാരിസ്ഥിതികവിജ്ഞാനം. ഫോക്‌ലോർ പഠനത്തിൽ പാരിസ്ഥിതിക പഠനത്തിന് വളരെയേറെ സാധ്യതകളുണ്ട്. ഫോക്‌ലോർ പഠനപദ്ധതിയിൽ ഇക്കോ-ഫോക്‌ലോർ എന്ന ആശയം ഉദയം ചെയ്തത് പത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അന്ത്യത്തിലാണ്. സ്വീഡനിലെ പ്രശസ്ത ഫോക്‌ലോർ പണ്ഡിതനായിരുന്ന വോൺസിഡോ പ്രാദേശികവും ചരിത്രപരവുമായ ഘടകങ്ങൾ ഫോക്‌ലോർ ഗുണങ്ങളെ തനിമയുള്ളതാക്കി തീർക്കുമെന്ന് വാദിച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിന്തകളാണ് ഇക്കോ - ഫോക്‌ലോർ എന്ന ആശയത്തെ വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്നത്. പരിതോവസ്ഥകളുടെ സ്വാധീനം കൊണ്ടാണ് ഇക്കോ ടൈപ്പുകൾ രൂപംകൊള്ളുന്നതെന്ന് അദ്ദേഹം സിദ്ധാന്തവത്കരിക്കുന്നു. സന്ദർഭത്തിനും പ്രാകൃതിക ചുറ്റുപാടുകൾക്കുമുള്ള പ്രാമുഖ്യവും അദ്ദേഹം വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഇക്കോ ഫോക്‌ലോറിനെ കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുമ്പോൾ പ്രാക്തന തമിഴ്ഗ്രന്ഥമായ തൊൽകാപ്പിയത്തെ ഓർക്കേണ്ടതുണ്ട്. അതിലെ പൊരുളതികാരം ദ്രാവിഡസൗന്ദര്യ ശാസ്ത്രത്തിന്റെ ആധികാരികരേഖയാണ്. ഭൂപ്രകൃതി, കാലാവസ്ഥ എന്നിവയുമായി മാനവജീവിതം എത്രമാത്രം ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്ന് അത് വ്യക്തമാക്കുന്നു അതിലെ തിണസങ്കല്പം സ്ഥലകാലങ്ങളെ കുറിച്ചുള്ള ചിന്തകളുടെ പ്രസക്തിയെ വ്യക്തമാക്കുന്നുണ്ട്.

പ്രാകൃതിക പ്രതിഭാസങ്ങളെ കുറിച്ചുള്ള ആഖ്യാനങ്ങൾ - ആദ്യകാലത്ത് ഋതുക്കൾ, ഇടി, മിന്നൽ, മഴ, മഞ്ഞ് തൊട്ടുള്ളവയെ സംബന്ധിച്ചുള്ള പുരാവൃത്തങ്ങൾ പല സംസ്കാരങ്ങളിലും കാണാൻ കഴിയും. ഇവയ്ക്കെല്ലാം ദേവതാസങ്കല്പവും ഉണ്ട്. സസ്യജീവിതം, ഉർവ്വരത എന്നിവയ്ക്കും ദേവതകൾ ഉണ്ട്. പുണ്യനദികളെയും പുണ്യവൃക്ഷങ്ങളെയും കുറിച്ചുള്ള മിത്തുകൾ ധാരാളമായി നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. പ്രകൃത്യാരാധനയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ധാരാളം ദേവതാചരിതങ്ങൾ നാടൻ പുരാവൃത്തങ്ങളിൽ കാണാൻ സാധിക്കും ഗോത്രചിഹ്നങ്ങൾ ആയി സങ്കൽപിക്കപ്പെട്ട ചെടികൾ, വൃക്ഷങ്ങൾ, മൃഗങ്ങൾ, പക്ഷികൾ, ഉരഗങ്ങൾ എന്നിവയെ പരിപാവനമായി കരുതി ആരാധിക്കുന്ന രീതിയും നമുക്കിടയിൽ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. ജനജീവിതം പ്രകൃതിയുമായി അഭേദ്യമാംവിധം ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നതിന്റെ തെളിവാണ് മേൽ സൂചിപ്പിച്ച കാര്യങ്ങൾ. ആധുനിക ഘട്ടത്തിലാണ് മനുഷ്യൻ പ്രകൃതിയിൽനിന്ന് അകലുവാൻ തുടങ്ങിയത്. അത് അവനെ ഏറെ ദോഷവും ചെയ്തു. മനുഷ്യന്റെ അറിവ് മുഴുവൻ പ്രകൃതിയിൽ നിന്നും ലഭിച്ചതാണ് കണ്ടും കേട്ടും അനുഭവിച്ചും ഉൾക്കൊണ്ട അറിവാണ് അവയെല്ലാം. വിശ്വാസം, ആരാധന, ഉത്സവം, ആഘോഷം, കലാ നിർവഹണം, ഭക്ഷണം തുടങ്ങി ജീവിതത്തിലെ എല്ലാ ഘടകങ്ങളും പ്രകൃതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നിൽക്കുന്നു. രോഗചികിത്സാ രീതികളും രോഗപ്രതിരോധ മരുന്നുകളും മനുഷ്യൻ പ്രകൃതിയിൽ നിന്നും കണ്ടെത്തിയതാണ്. കാർഷിക - തൊഴിൽ രംഗത്തെ അറിവ് മുഴുവൻ പ്രകൃതി അറിവുകളാണ്. ഋതുഭേദങ്ങളും ഭൂപ്രകൃതിയും ജീവിതത്തിലെ സർവ്വ രംഗങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്ന മാറ്റങ്ങളെ കുറിച്ചും മനുഷ്യൻ പ്രകൃതിയിൽ നിന്നാണ് അറിഞ്ഞിരുന്നത്. ഫോക്‌ലോർ പഠനത്തിൽ പാരമ്പര്യമായി നേടിയ ഇത്തരം അറിവുകൾ വളരെ വിലപ്പെട്ടവയുമാണ്.

മനുഷ്യൻ തന്റെ ചുറ്റുമുള്ള പ്രകൃതിയെ ആരാധിച്ചിരുന്ന ഒരു കാലമുണ്ടായിരുന്നു. മനുഷ്യന് കീഴടക്കാൻ സാധിക്കാത്തവയെ ഭയഭക്തി ബഹുമാനത്തോടുകൂടി സമീപിച്ചിരുന്ന ഒരു കാലം മനുഷ്യർക്ക് ഉണ്ടായിരുന്നു. അക്കാലത്താണ് പ്രകൃത്യാരാധന നിലനിന്നിരുന്നത്. പ്രകൃതി ശക്തികളായ സൂര്യൻ, അഗ്നി, വായു, വെള്ളം, ഭൂമി, എന്നിവയിൽ ചേതനത്വം ആരോപിച്ചാണ് ആരാധിച്ചിരുന്നത്. പൊങ്കൽ, ഉച്ചാർവേല, പൊങ്കാല, ഏർപ്പ്, കലംകനിപ്പ്, ഉദയൻപൂജ എന്നിവയെല്ലാം പ്രകൃത്യാരാധനയുടെ സ്വഭാവം ഉൾക്കൊള്ളുന്നവയാണ്. സചേതനങ്ങളായ നാഗങ്ങൾ, വൃക്ഷങ്ങൾ എന്നിവയേയും ഇവയോടൊപ്പം തന്നെ ആരാധിച്ചിരുന്നു. നാഗാരാധന, കാവുപൂജ, വൃക്ഷാരാധന എന്നിവയും പ്രകൃത്യാരാധനയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

പൊങ്കൽ

തമിഴ്പാരമ്പര്യത്തിൽ ഉള്ളതും പ്രകൃത്യാരാധനപരവുമായ ആഘോഷമാണ് പൊങ്കൽ. കർക്കടകമാസത്തിൽ ആരംഭിക്കുന്ന കൃഷി പണി മകരസംക്രമത്തോടു കൂടി അവസാനിക്കുന്ന, സൂര്യൻ മകരരാശിയിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന സമയത്താണ് തൈപൊങ്കൽ അഥവാ മകര പൊങ്കൽ നടത്തുന്നത്. നാലു ദിവസങ്ങളിലായി നടത്തുന്ന ആഘോഷത്തിൽ നാലുതരത്തിലുള്ള ആചാരനുഷ്ഠാനങ്ങൾ ഉൾകൊള്ളുന്നു. ബോധിപ്പൊങ്കൽ, സൂര്യപൊങ്കൽ, മാട്ടുപൊങ്കൽ, കാണംപൊങ്കൽ എന്നിവയാണ് നാലു ദിവസങ്ങളിലായി നടത്തുന്നത്. കൃഷിയുടെ അവസാന ദിവസത്തിലെ വിളവെടുപ്പാഘോഷമാണ് ബോധിപൊങ്കൽ. സൂര്യനെ പൂജിക്കുന്നതാണ് സൂര്യപൊങ്കൽ. കന്നുകാലികളെ മഞ്ഞൾ വെള്ളത്തിൽ കുളിപ്പിച്ച് ചന്ദനം, മഞ്ഞൾ, വസ്ത്രം എന്നിവ കൊണ്ട് അലങ്കരിച്ച് പൂജ ചെയ്യുന്നതാണ് മാട്ടുപൊങ്കൽ. പലതരത്തിലുള്ള കളികളും വിനോദ ങ്ങളും കലാപ്രകടനങ്ങളും ആണ് കാണം പൊങ്കലിൽ ഉള്ളത്. മഴയുടെ ദേവനായ സൂര്യനെയും ഗോമാതാവിനെയും പൂജിക്കുന്ന പൊങ്കൽ ഉർവരതാനുഷ്ഠാനമായ പ്രകൃത്യാരാധനയാണ്.

പൊങ്കാല

മധ്യ-ദക്ഷിണ കേരളത്തിലെ വിവിധ പ്രദേശങ്ങളിൽ നടത്തിവരുന്ന പ്രകൃത്യാരാധനപരമായ ആചാരനുഷ്ഠാനമാണിത്. കുംഭ മാസത്തിലെ ഭരണിനാളിലാണ് പൊങ്കാല ആഘോഷിക്കുന്നത്. അന്ന് പ്രഭാതം മുതൽ പ്രദോഷം വരെ അടുപ്പുകൾ കൂട്ടി സ്ത്രീകൾ പുത്തൻ മൺപാത്രത്തിൽ ശർക്കര പായസമുണ്ടാക്കി നിവേദിക്കും.

ഉച്ചാരൽവേല

മധ്യകേരളത്തിലെ ചില ദേവീക്ഷേത്രങ്ങളിൽ മകരമാസാന്ത്യത്തിൽ നടത്തിവരുന്ന ഉത്സവമാണിത്. രണ്ടാം വിളവെടുപ്പ് കഴിഞ്ഞു വരുന്ന വേനൽ, ഭൂമിയുടെ അടിയിലുള്ള ചൂട് പൊന്തിവരുന്ന കാലമാണ്. നാലു ദിവസമാണ് ആഘോഷം. ആദ്യത്തെ മൂന്നു ദിവസങ്ങളിൽ കൃഷിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒന്നും ചെയ്യാൻ പാടില്ല എന്നാണ് വിശ്വാസം. ആ നാളുകളെ ഭൂമിദേവിയുടെ ആർത്തവകാലമായാണ് കാണുന്നത്. നാലാം ദിവസം രാവിലെ കൃഷികാര്യങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നു.

ഏർപ്പ്

വടക്കേ മലബാറിലെ ചില പ്രദേശങ്ങളിൽ മകരമാസാന്ത്യത്തിൽ നടത്തുന്ന ആഘോഷമാണിത്. മകരപൊങ്കലുമായി ഇതിന് ബന്ധമുള്ളതായി കാണാം. തണുത്തതും ശക്തവുമായ കാറ്റടിക്കുന്ന കാലമാണ് ഏർപ്പുകാലം . ആ കാറ്റിനെ ഏർപ്പുകാറ്റ് എന്നാണ് പറയുക. ഏർപ്പുകാലത്ത് (മകരം 28 ന്) ഗൃഹങ്ങളിൽ തുവര, പയറ്, അരി, ഉഴുന്ന് തുടങ്ങിയ ധാന്യങ്ങൾ പുഴുങ്ങി (ഏർപ്പ് പുഴുക്ക്) ഒരു നാക്കിലയിൽ പകർന്ന് കാറ്റത്തു കൊണ്ടു വയ്ക്കും. കാറ്റിനെ പൂജിക്കുകയാണ് എന്നതാണിവിടത്തെ സങ്കല്പം. പ്രകൃതിയെ മയപ്പെടുത്തിയെടുക്കാനുള്ള പ്ര കൃത്യാരാധന രീതിയാണിത്. കണ്ണൂരിലുള്ള രാമന്തളി ശ്രീ ശങ്കരനാരായണക്ഷേത്രത്തിൽ ഏർപ്പുത്സവം പ്രധാനമാണ്. മകരസംക്രമം, കുംഭം ഒന്ന് എന്നീ ദിവസങ്ങളിലാണ് ഇത് നടത്തുന്നത്.

ഉദയൻപൂജ

പാടത്തുപൂജ , ആദിത്യൻപൂജ എന്നൊക്കെ പേരുകളുള്ള ഉദയൻപൂജ എന്ന അനുഷ്ഠാനം നടക്കുന്നത് തെക്കേ മലബാറിൽ അപൂർവ്വം ചില പ്രദേശങ്ങളിലും കോട്ടയം ആലപ്പുഴ തിരുവനന്തപുരം എന്നീ ജില്ലകളിലുമാണ്. മീനം, മേടം മാസങ്ങളിൽ രണ്ടാം വിളവെടുപ്പിനു ശേഷം നടത്തുന്ന ഈ ആഘോഷം പത്താമുദയം കൊണ്ട് അവസാനിക്കും. വിളവെടുപ്പ് കഴിഞ്ഞ വയലുകളിൽ നിർമ്മിച്ച അലങ്കരിച്ച പന്തലുകളിൽ വെച്ചാണ് ഈ ആരാധനാ നടത്തുന്നത്. ഈ പ്രകൃതി പൂജയ്ക്ക് മധുരക്കള്ളിൽ കുഴച്ചുണ്ടാക്കുന്ന അപ്പം ആണ് നിവേദിക്കുന്നത്. പന്തലിൽ വച്ചു തന്നെയാണ് അപ്പം വാർക്കുന്നത്. അപ്പം നിറച്ച പാത്രങ്ങൾ കൈയ്യിലേന്തി സൂര്യന്നഭിമുഖമായി നിന്ന് കീർത്തനങ്ങൾ പാടും. കൊട്ടും കുരവയും ആർപ്പുമൊക്കെയായി ആഘോഷമായാണ് ഉദയൻപൂജ നടത്തുന്നത്.

കലംകനിപ്പ്

കാസർകോടു ജില്ലയിലെ തീയ സമുദായക്കാരുടെ മുഖ്യആരാധനാ കേന്ദ്രമാണ് പാലക്കുന്ന് കഴകം. മകരമാസത്തിലാണ് കലം കനിപ്പ് ഉത്സവം നടത്തുന്നത്. സ്ത്രീകൾ വ്രതാനുഷ്ഠാനത്തോടെ ഉണക്കലരിപ്പൊടി നിറച്ച പുത്തൻ മൺപാത്രത്തിന്റെ മുകളിൽ വെറ്റില, പഴുക്ക, നാളികേരം, ശർക്കര എന്നിവ പൊതിഞ്ഞ് വച്ച്, കലംകനിപ്പിനായി കൊണ്ടുവന്നു വയ്ക്കും. ആയിരക്കണക്കിന് കലങ്ങൾ ഇങ്ങനെ വന്നു ചേരും. പിറ്റേന്ന് കലത്തിലുള്ള അരിപ്പൊടിയും ശർക്കരയും നാളികേരവും കൊണ്ട് പ്രത്യേകം അടയുണ്ടാക്കും. ദണ്ഡൻ അട എന്നാണ് ഇതിനെ പറയുക. കലം കൊണ്ടുവന്നവർക്കെല്ലാം അട പ്രസാദമായി നൽകും. കലംകനിപ്പുത്സവം ഉർവ്വരതാനുഷ്ഠാനമുറകളിലൊന്നാണ്. ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് വരുന്ന മറ്റൊരു വഴിപാടാണ് കലങ്കരി. മധ്യകേരളത്തിലാണ് ഇതിന് പ്രചാരം. കാവ്, കോട്ട, മണ്ടകം, തറ തുടങ്ങിയ പേരുകളിൽ അറിയപ്പെടുന്ന ഭഗവതി സ്ഥാനങ്ങളിലാണ് ഇത് നടത്തിവരുന്നത്. വ്രതമെടുത്ത സ്ത്രീകൾ പുത്തൻ മൺകലത്തിൽ അരിയും ശർക്കരയും തേങ്ങയും കൊണ്ട് പായസമുണ്ടാക്കുന്നതാണ് കലങ്കരിയുത്സവം.

വൃക്ഷാരാധന

വൃക്ഷങ്ങളെ ആരാധിക്കുക, വൃക്ഷമൂലങ്ങളിൽ ദേവതകളെ കുടിയിരുത്തുക, വൃക്ഷങ്ങളും വള്ളികളും നട്ടുവളർത്തി 'കാവു'ണ്ടാക്കി അതിനുള്ളിൽ ദേവതകളെ കുടിയിരുത്തുക മുതലായവയെല്ലാം വൃക്ഷാരാധനയുടെ ഭാഗമാണ്. നാഗാരാധനയും വൃക്ഷാരാധനയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പാലുള്ള വൃക്ഷങ്ങളാണ് ദേവതാ സ്ഥാനങ്ങളായി കൂടുതൽ കാണുന്നത്. അയ്യപ്പൻ കാവ്, നാഗകാവ്, കാളിക്കാവ്, ഗണപ തിക്കാവ് എന്നിവയെല്ലാം കാവാരാധനയ്ക്ക് ഉദാഹരണമാണ്. പാല, ചെമ്പകം, ആല്, പ്ലാവ്, ഇലഞ്ഞി, കാഞ്ഞിരം, വേപ്പ്, കോളി തുടങ്ങിയ പാലുള്ള വൃക്ഷങ്ങൾ ദേവതകളുടെ പ്രിയ സങ്കേതങ്ങളായാണ് കരുതുന്നത്. ആല്, അരയാല് എന്നിവ പ്രദക്ഷിണം ചെയ്യുന്നത് പുണ്യകർമ്മമാ യാണ് കരുതുന്നത്. വേപ്പ് കാളിയ്ക്ക് ഇഷ്ടപ്രദമാണ്. കൂവളത്തിൽ മഹാലക്ഷ്മിയുടെ സാന്നിധ്യമുണ്ട്. ശിവപൂജയ്ക്കും കൂവളത്തില ഉത്തമമാണ്. കാഞ്ഞിരത്തിന് കാർഷിക സംസ്കാരവുമായി അഭേദ്യമായ ബന്ധമുണ്ട്. കാലിച്ചേകോൻ തുടങ്ങിയ ഉർവരദേവതകളുടെ സ്ഥാനം കാഞ്ഞിര വൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്ടിലാണ്. നെൽക്കതിർ ആദ്യമായി അകത്തു കയറ്റുമ്പോൾ (നിറയ്ക്ക്) കാഞ്ഞിരത്തില കൂടി നിറയ്ക്കാറുണ്ട്. നെല്ല് സൂക്ഷിക്കുന്ന പത്തായത്തിലും അളക്കുന്ന പറയിലും കാത്തിരത്തില ഇടാറുണ്ട്. വിളകൊയ്യുമ്പോൾ കത്തിയൊടൊപ്പം കാഞ്ഞിരത്തിലയും

പിടിക്കണമെന്നാണ് നിയമം. 'നിറ' യ്ക്ക് 'നിറോലം' കെട്ടുവാൻ നെല്ലി, അരയാല്, കാഞ്ഞിരം, മാവ്, മുള, വട്ടപ്പലം, പൊലുവള്ളി എന്നിവയുടെ ഇല ഉപയോഗിക്കുന്നു. ഓരോ ജന്മനക്ഷത്രങ്ങൾക്കും ഓരോ വൃക്ഷങ്ങളുണ്ട്. അവരവർ ജനിച്ച നക്ഷത്രത്തിന് കൽപിച്ചിട്ടുള്ള വൃക്ഷങ്ങളെ നശിപ്പിക്കാതെ വളർത്തുന്നത് ആയുരാരോഗ്യാഭിവൃദ്ധിക്ക് കാരണമാകുന്നു. നമ്മുടെ പൂർവ്വികർ വീടിന്റെ ഓരോ ഭാഗത്തും നട്ടുവളർത്തേണ്ട വൃക്ഷങ്ങളെക്കുറിച്ചും ധാരണയുള്ളവരായിരുന്നു. ഇലഞ്ഞി, പേരാൽ, പ്ലാവ്, കൂവളം എന്നിവ കിഴക്കുവശത്തും. അത്തി, കവുങ്ങ്, പുളി, അമ്പഴം, എന്നിവ തെക്കുഭാഗത്തും പാല, അരയാൽ, തെങ്ങ് എന്നിവ പടിഞ്ഞാറും ഇത്തി, മാവ്, നാഗമരം എന്നിവ വടക്കുഭാഗത്തും പുന്ന, വേങ്ങ, ചമ്പകം തുടങ്ങിയവ എല്ലാഭാഗത്തും ഉത്തമമാണെന്ന് തച്ചുശാസ്ത്ര ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിച്ചു കാണാം. മേൽ സൂചിപ്പിക്കപ്പെട്ട വിശ്വാസങ്ങളിൽ നിന്നും അറിവുകളിൽ നിന്നും നമ്മുടെ പൂർവ്വസൂരികൾക്ക് വൃക്ഷങ്ങളോടുണ്ടായിരുന്ന പ്രതിപത്തിയും ആരാധനാമനോഭാവവും സ്നേഹവും മനസിലാക്കാവുന്നതാണ്. ആചാരനുഷ്ഠാനങ്ങളുടേയും വിശ്വാസങ്ങളുടേയും ആരാധനയുടെയും ചുവടുപിടിച്ച് വൃക്ഷങ്ങളെയും പ്രകൃതിയേയും സംരക്ഷിക്കുകയായിരുന്നു ആദിമമനുഷ്യൻ ചെയ്തിരുന്നതെന്ന് മനസിലാക്കാം. വൃക്ഷാരാധനയെയും പ്രകൃത്യാരാധനയുടെ ഭാഗമായി കാണാം.

പ്രകൃത്യാരാധനയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചില ആചാരനുഷ്ഠാനങ്ങൾ പരാമർശിക്കുന്നതിലൂടെ പാരിസ്ഥിതി കവാദവുമായുള്ള ഫോക് ലോർ ബന്ധത്തെ അവതരിക്കുകയാണിവിടെ ചെയ്യുന്നത്.ദ്രാവിഡഗോത്ര സംസ്കൃതിയുടെ ഭാഗമായുള്ള ആചാരനുഷ്ഠാനങ്ങളിലെല്ലാം തന്നെ പ്രകൃത്യാരാധന ദർശിക്കാവുന്നതാണ്. ഭൂമിപൂജയും വൃക്ഷാരാധനയും നാഗാരാധനയും എല്ലാം പ്രകൃത്യാരാധനയുടെ ഭാഗമായി കണക്കാക്കാവുന്നതാണ്. കാവ്, കോട്ട, മണ്ടകം,തറ തുടങ്ങിയ പേരുകളിൽ അറിയപ്പെടുന്നത ഭഗവതി സ്ഥാനങ്ങളെല്ലാം തന്നെ പ്രകൃതിയുടെ തൽഇടങ്ങളാണ്. കെട്ടിടങ്ങളോ എടുപ്പുകളോ ക്ഷേത്രങ്ങളോ നിർമ്മിക്കാതെ പ്രകൃതിയുടെ ഭാഗമായി തന്നെ നിലനിൽക്കുന്ന ഇടങ്ങളാണിവ. ഇവിടത്തെ ഭഗവതി സങ്കല്പം, ഭൂമിദേവിയെന്ന അമ്മ സങ്കല്പം തന്നെയാണെന്നതിൽ സംശയമില്ല. എല്ലാത്തിനും ആധാരമായ അമ്മ തന്നെയാണ് പ്രകൃതി. പ്രകൃതിയെ സംരക്ഷിച്ചാൽ മാത്രമേ മനുഷ്യനടക്കമുള്ള ജൈവരാശിയ്ക്ക് നിലനിൽപ്പുണ്ടാവുകയുള്ളൂ എന്ന ചിന്തയാണ് ഉർവ്വരാരാധനയ്ക്ക് പിന്നിലുള്ളത്. ജീവന്റെ ആധാരമായ പ്രകൃതിയെ സ്ത്രീയായാണ്, അമ്മയായാണ് നാം കാണുന്നത്. ഈ അമ്മപ്രകൃതി സങ്കല്പത്തിൽ ഇക്കോ ഫെമിനിസ സിദ്ധാന്തത്തേയും ചേർത്തു വായിക്കാവുന്നതാണ്. കലംകനിപ്പ്, പൊങ്കൽ, പൊങ്കാല തുടങ്ങിയ അനുഷ്ഠാനങ്ങളെല്ലാം തന്നെ നിർവ്വഹിക്കുന്നത് സ്ത്രീകളാണ്. ഭഗവതി, അമ്മ എന്ന സ്ത്രീസ്വത്വസങ്കല്പത്തെ അഭീഷ്ടദായിനിയായി കണ്ടാണ് അനുഷ്ഠാനകർമ്മങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കപ്പെടുന്നത്. ഇതെല്ലാം തന്നെ പാരിസ്ഥിതിക സ്ത്രീവാദവുമായി ചേർത്തു വായിക്കാവുന്നതാണ്. തെയ്യം, തിറ, മുടിയേറ്റ്, പടയണി തുടങ്ങിയ അനുഷ്ഠാന കലാരൂപങ്ങളിലെല്ലാം പ്രകൃതി വിഭവങ്ങളുടെ സാന്നിധ്യവും ഉപയോഗവും കടന്നുവരുന്നുണ്ട്. മലയാളിയുടെ ആചാരനുഷ്ഠാനങ്ങളായ വിഷു, ഓണം, തിരുവാതിര തുടങ്ങിയവയുടെ ആരാധനക്രമങ്ങളിൽ നിന്നും പ്രകൃതിയെ മാറ്റി നിർത്താനാവില്ല എന്ന വസ്തുത പ്രകൃത്യാരാധനയുടെ പ്രാധാന്യം വ്യക്തമാക്കുന്നതോടൊപ്പം പരിസ്ഥിതിയ്ക്ക് ഫോക് ലോറുമായുള്ള ബന്ധത്തെ അരക്കിട്ടുറപ്പിക്കുക കൂടി ചെയ്യുന്നു. വിഷുകണി, അത്തപൂക്കളം, തിരുവാതിര പുഴുക്ക് എന്നിവ ഉദാഹരണം. പൊങ്കൽ, പൊങ്കാല, ഏർപ്പ്, കലംകുനിപ്പ്, ഉദയൻപൂജ, വൃക്ഷാരാധന എന്നീ പ്രകൃത്യാരാധനകളെല്ലാം പാരിസ്ഥിതിക ഫോക്ലോറായി (Eco folklore) കണക്കാക്കാവുന്നതാണ്.

പരിസ്ഥിതിയെ ചൂഷണം ചെയ്യുന്ന മനുഷ്യൻ ആദ്യകാലങ്ങളിൽ അവയെ ആരാധിച്ച് സംരക്ഷിച്ചിരുന്നു എന്ന വസ്തുത വ്യക്തമാകുന്നതാണ് നമ്മുടെ ആചാരനുഷ്ഠാനങ്ങൾ

ആധാരഗ്രന്ഥസൂചി

1. അച്യുതമേനോൻ, ചേലനാട്ട് (ഡോ), കേരളത്തിലെ കാളിസേവ. മദിരാശി ; 1959

2. കേരള ഫോക്ലോർ അക്കാദമി, കാളീസങ്കല്പം കേരള പരിസരത്തിൽ. (എഡി: എം. വി വിഷ്ണുനമ്പൂതിരി), ചിറക്കൽ:2004

3. കേരള ഫോക്ലോർ അക്കാദമി, ഫോക്ലോറിന്റെ കൈവഴികൾ. (ര@ു വാല്യങ്ങൾ) 2004

4. കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമി, ഫോക്ലോറിന് ഒരു പഠന പദ്ധതി. തൃശൂർ : 1998

5. ജോർജ് , കെ. എം (ഡോ) (എഡി:), സാഹിത്യചരിത്രം പ്രസ്ഥാനങ്ങളിലൂടെ. കോട്ടയം :1958

6. പരമേശ്വരയ്യർ, എസ്. ഉള്ളൂർ, കേരളസാഹിത്യചരിത്രം (ഒന്നാം വാല്യം). തിരുവനന്തപുരം: 1967

7. രാഘവൻ പയ്യനാട് (എഡി:), കേരള ഫോക്ലോർ. കണ്ണൂർ: സമയം പബ്ലിക്കേഷൻസ്, 2012

8. രാജഗോപാലൻ, സി ആർ (ഡോ.), കാവേറ്റം. കണിമംഗലം : 2004.

9. രാജഗോപാലൻ, സി ആർ (ഡോ.) (എഡി:), നാട്ടറിവുകൾ (വാല്യങ്ങൾ). കോട്ടയം : കറന്റ് ബുക്സ് , 2004

10. രാജേന്ദ്രൻ പി. ജി, ക്ഷേത്രവിജ്ഞാനകോശം . കോട്ടയം : ഡി സി ബുക്സ്, 2000

11. വിദ്യാസാഗർ കെ , അനുഷ്ഠാന പുരവൃത്തം പൊരുൾ. പയ്യന്നൂർ: എഫ്. എഫ്. എം. പബ്ലിക്കേഷൻ, 1998

12. വിഷ്ണുനമ്പൂതിരി, എം വി (ഡോ),ഫോക്ലോർ നിഘ@ു. തിരുവനന്തപുരം: കേരള ഭാഷാ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട്, 2010

13. വിഷ്ണുനമ്പൂതിരി, എം വി (ഡോ), നാടോടിവിജ്ഞാനീയം . കോട്ടയം: ഡി സി ബുക്സ് , 1996

14. വിഷ്ണുനമ്പൂതിരി, എം വി (ഡോ, കേരളത്തിലെ നാടോടി വിജ്ഞാനീയത്തിന്നൊരു മുഖവുര. കോട്ടയം: 1978

15. വെട്ടം മാണി, പുരാണിക് എൻസൈക്ലോപീഡിയ. കോട്ടയം: ഡി സി ബുക്സ് , 2014

08

പാരിസ്ഥിതികാവബോധം തെരഞ്ഞെടുത്ത് ബഷീർ കഥകളിൽ

സജീവ് സദാനന്ദൻ

അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, മലയാള വിഭാഗം, എസ്. എൻ. എം. കോളേജ്, മാല്യങ്കര

Email: vijishilppy@gmail.com

പ്രബന്ധസംഗ്രഹം

പാരിസ്ഥിതിക ചിന്താപദ്ധതികളുടെ വീക്ഷണകോണിലൂടെ കയറിയും ഇറങ്ങിയുമാണ് ബഷീർ കഥക ൾ സഞ്ചരിക്കുന്നതെന്നു പറയാം. പാരിസ്ഥിതിക ചിന്താപദ്ധതികൾ രൂപപ്പെടുന്നതിനും മുമ്പേ എഴുതി ഈ ചെറുക ഥ ക ൾ പുതിയ ചിന്താപദ്ധതികളുടെ വെളിച്ചത്തിൽ വായിക്കാനാകുന്നുവെന്നതാണ് ഈ രചനകളുടെ പ്രത്യേകത. കാലഘട്ടത്തിന്റെ മാറ്റത്തിനനുസരിച്ച് തൂലിക ചലിപ്പിക്കേണ്ടവരാണ് എഴുത്തുകാർ. എന്നാൽ പുതിയ കാലഘട്ടത്തിൽ തന്റെ കഥകളിലെ ആശയങ്ങൾ പുതിയ രീതിയിൽ വായിക്കപ്പെടുമെന്നു ദീർഘദർശനം ചെയ്ത് എഴുതിയ വ്യക്തിയാണ് ബഷീർ. നഗരവൽക്കരണങ്ങളും മാലിന്യപ്രശ്നങ്ങളും, ജനപ്പെരുപ്പവുമൊക്കെ നാടിനെയും നാട്ടുകാരെയും വേരോടെ നശിപ്പിക്കുമെന്നു ഈ കഥകളിലൂടെ വിമർശനാത്മകമായി ബഷീർ തുറന്നു കാട്ടുന്നു. ഹരിത ആത്മീയവാദവും, ഗ്രാമങ്ങളിലേക്കുള്ള മടങ്ങിപ്പോക്കും ഈ കഥകളിലൂടെ ബഷീർ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു.

ആമുഖം

ചെറുകഥ സാഹിത്യത്തിൽ ദർശനങ്ങൾ കൊണ്ടും ആഖ്യാനശൈലികൊണ്ടും വ്യത്യസ്തത പുലർത്തുന്ന എഴുത്തുകാരമാണ് വൈക്കം മുഹമ്മദ് ബഷീർ. പരിസ്ഥിതി ദർശനം നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന ബഷീറിന്റെ മൂന്നു കഥക ളെ വിശദമായ പഠനത്തിനു വിധേയമാക്കുകയും നിരീക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഭൂമിയുടെ അവകാശികൾ, വൃക്ഷങ്ങൾ, തേന്മാവ് മുതലായ കഥകളെയാണ് വിശദപഠനത്തിനു തെരഞ്ഞെടുത്തിരുക്കുന്നത്. ഈ കൃതികളെ പാരിസ്ഥിതിക ചിന്താപദ്ധതികളുടെ പിൻബലത്തിൽ നിരീക്ഷിക്കുകയാണ്.

താക്കോൽവാക്കുകൾ: പ്രകൃതി, ജീവജാലങ്ങൾ, ഹരിത ആത്മീയവാദം, ഗ്രാമം-നഗരങ്ങൾ

പാരിസ്ഥിതികസംവേദനം "ഭൂമിയുടെ അവകാശികളി"ൽ

പാരിസ്ഥിതിക കഥകളുടെ മുൻഗാമി എന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കാവുന്ന കഥയാണ് വൈക്കം മുഹമ്മദ് ബഷീറിന്റെ ഭൂമിയുടെ അവകാശികൾ. ഭൂമുഖത്തെ ജൈവവും അജൈവവുമായ ഇതര സത്തകൾക്കും ഈ ഭൂമിയിൽ അവകാശമില്ലേ? എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ട് പാരിസ്ഥിതിക ചിന്തപദ്ധതിക്ക് തുടക്കം കുറിച്ച കഥയാണിത്. ആത്മകഥാ രൂപത്തിൽ രചിക്കപ്പെട്ട ഈ കഥയിൽ ബഷീറിന്റെ ജീവിതവും പരിസ്ഥിതി സങ്കല്പങ്ങളും ദർശനങ്ങളും എല്ലാം ഒത്തു ചേർന്നിരിക്കുന്നു. സഹവർത്തിത്വമാണ് കഥയിലെ പ്രമേയം. മനുഷ്യരെപ്പോലെ തന്നെ സസ്യജന്തുക്കളും ഭൂമിയുടെ അവകാശികൾ ആണെന്ന് പാരിസ്ഥിതിക ബോധമാണ് കഥയിൽ ഉള്ളത്. കോഴിക്കോടിനടുത്ത് ബേപ്പൂരിൽ ബഷീർ പുതിയതായി വാങ്ങിയ രണ്ടേക്കർ പറമ്പിലും അതിലുള്ള വീട്ടിലും ആണ് കഥ നടക്കുന്നത്. തെങ്ങിനു പുറമേ മാവുകളും, രണ്ട് വരിക്കപ്ലാവുകളും, പേരകളും, കശുമാവുകളും, മുരിങ്ങകളും, പുളികളും, പപ്പായകളും, സപ്പോട്ട മരങ്ങളും ഉണ്ട്. കൂടാതെ ആറ്റമരങ്ങളും, റോമൻ മരങ്ങളും, തേക്കുകളും, പൈൻ മരങ്ങളും, ഗോൾഡൻ ചെമ്പകവും, മാങ്കോസ്റ്റിൻ വൃക്ഷവും, പൂച്ചെടികളും, പനിനീർ ചെമ്പകവും മറ്റും നിറഞ്ഞ രണ്ട് ഏക്കർ പറമ്പിൽ കഥാകൃത്ത് സുഖമായി കഴിയുകയായിരുന്നു. അപ്പോഴാണ് പക്ഷികളും ചിത്രശലഭങ്ങളും തുടങ്ങി നിരുപദ്രവകാരികളായ ജീവികൾ മുതൽ കാക്ക, പരുന്ത്, എറളാടൻ, കീരി, കുറുക്കൻ, എലി, പാമ്പ്, ചിതൽ, പഴുതാര, മൂട്ട, കൊതുക്, പല്ലി, ചിലന്തി, ഓന്ത്, വവ്വാൽ തുടങ്ങി ഉപദ്രവകാരികളായ ജീവികൾ വരെ ആ രണ്ടേക്കർ പറമ്പിന്റെ അവകാശ സ്ഥാപനത്തിനായി എത്തുന്നത്. ഈ അവകാശത്തെ ചോദ്യം ചെയ്തുകൊണ്ട് അവയെല്ലാം ആട്ടിയോടിക്കണമെന്നും കൊല്ലണമെന്നും കഥാകൃത്തിന്റെ ഭാര്യ ആവശ്യപ്പെടുന്നു. എങ്കിലും അദ്ദേഹം സമ്മതിക്കുന്നില്ല. എല്ലാ ജീവജാലങ്ങൾക്കും ആ രണ്ടേക്കർ പറമ്പിൽ സ്ഥാനമുണ്ടെന്ന് സ്ഥാപിക്കുകയാണ് ബഷീർ. ആദർശവാദവും യാഥാർത്ഥ്യവും തമ്മിലുള്ള ഏറ്റുമുട്ടൽ ആണ് "ഭൂമിയുടെ അവകാശികളി"ൽ കാണുന്നത്. സമത്വത്തിന്റെയും സാഹോദര്യത്തിന്റെയും ആവശ്യകതയെ കുറിച്ച് ഈ കഥയിലൂടെ കഥാകാരൻ ചിന്തിക്കുന്നുണ്ട്.

അഗാധപാരിസ്ഥിതികവാദം (Deep ecology) ഭൂമിയുടെ അവകാശികളിൽ

പരിസ്ഥിതി വാദത്തിലെ ഒരു പരിഷ്കരണവാദമാണ് അഗാധ പരിസ്ഥിതി വാദം. താനാണ് ഈ പ്രപഞ്ചം എന്ന ഉടമസ്ഥത ബോധത്തിൽ നിന്നും ഉടലെടുത്ത അഹന്തയെ വിമർശിക്കാനാണ് ഗഹന പരിസ്ഥിതി വാദം ശ്രമിക്കുന്നത്. പ്രകൃതിയിലെ എല്ലാ സത്തകൾക്കും തനതായ മൂല്യവും നിലനിൽക്കാനുള്ള അവകാശവും ഉണ്ടെന്നും പ്രകൃതിയിലെ ഇടപെടലിലൂടെ ജീവജാലങ്ങൾക്കും പരിസ്ഥിതിക്കും ദോഷം ഉണ്ടായിക്കൂടെന്നും ഗഹന പരിസ്ഥിതി വാദം ശഠിക്കുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ നോക്കുമ്പോൾ അഗാധ പരിസ്ഥിതി ബോധത്തിൽ നിന്നും ഉടലെടുത്ത ഒരു കഥയാണ് ഭൂമിയുടെ അവകാശികൾ എന്ന് പറയാം. കോഴിയെ പിടിക്കാനായി പറമ്പിലെത്തിയ മൂർഖൻ പാമ്പിനെ അടിച്ചു കൊല്ലാൻ ഭാര്യ ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ 'ഇല്ല ഭഗവതിയെ പോലെ ഈശ്വര സൃഷ്ടി'. അതും ജീവിക്കട്ടെ ഈ ഭൂഗോളത്തിന്റെ അവകാശിയാണ് എന്നാണ് ബഷീർ പറഞ്ഞത്. ഈ പ്രപഞ്ചത്തിലെ എല്ലാ ചരാചരങ്ങളോടും സ്നേഹത്തോടെ പെരുമാറണമെന്ന് ബഷീർ ഉപദേശിക്കുന്നു. ഈ പ്രപഞ്ചങ്ങളായ പ്രപഞ്ചങ്ങളെ മുഴുവൻ എനിക്ക് ആലിംഗനം ചെയ്യാൻ തോന്നുന്നു എന്ന് പറയുന്ന ബഷീറിനോട് ഞാനും മക്കളും മറ്റും ആണ് പ്രപഞ്ചം എന്നു വിചാരിച്ചാൽ മതിയെന്ന് ഭാര്യ പറയുന്നു. എന്നാൽ അത്രയ്ക്ക് ചെറുതാവാൻ വയ്യ എന്ന മറുപടിയാണ് ബഷീർ നൽകിയത്. ഈ മറുപടിയിൽ ബഷീറിന്റെ വിശാലമായ പ്രാപഞ്ചിക വീക്ഷണം ആണുള്ളത്. താനാണ് ഈ പ്രപഞ്ചം എന്ന ഭാര്യയുടെ അഹന്തയെ പുച്ഛിക്കുന്നതിലൂടെ ആധുനിക ജനതയുടെ സ്വാർത്ഥ താൽപര്യങ്ങളിലും ലോക വീക്ഷണത്തെ കൂടി വിമർശിക്കുകയാണ് ബഷീർ. "ഭൂഗോളം തന്നെ ഒട്ടധികഭാഗവും

കഷ്ണം കഷ്ണമായി ഓരോരുത്തരും, അതായത് മനുഷ്യർ തീർവാങ്ങി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെ പ്രപഞ്ചസൃഷ്ടാവ് എല്ലാവർക്കും കൂടി നൽകിയ ഭൂമിയിൽ മനുഷ്യർ ആധിപത്യം സൃഷ്ടിച്ചു'. ഈ ആധിപത്യത്തെയും കയ്യേറ്റത്തെയും ചോദ്യം ചെയ്യുകയാണ് ബഷീർ ഈ കഥയിൽ. താനും തന്റെ കുടുംബവും എന്ന ചിന്തയാണ് ഇന്നത്തെ സകല പ്രശ്നങ്ങൾക്കും കാരണമാകുന്നത് നാം പ്രകൃതിയുടെ ഭാഗമാണെന്ന് ചിന്തയുണ്ടാകണം. സഹവർത്തിത്വവും സമഭാവനയും ഉണ്ടെങ്കിൽ 'വസുധൈവ കുടുംബകം' എന്ന അവസ്ഥയിലേക്ക് നാം ഓരോരുത്തരും സ്വമേധയാ എത്തിച്ചേരും. ഈ വീക്ഷണം ആയിരുന്നു ബഷീറിന് ഉണ്ടായിരുന്നത്.

ഭൂമിയുടെ യഥാർത്ഥ അവകാശി ആരാണ് എന്നാണ് ബഷീർ ചോദിക്കുന്നത്. ഈ ചോദ്യം പാമ്പിനെ കാണുമ്പോഴും ലോകത്തിലുള്ള എല്ലാ ജീവികളെയും സസ്യങ്ങളെയും കാണുമ്പോഴും ചോദിക്കുന്നുണ്ട്. ലോകത്തെ നശിപ്പിക്കാതെ നമുക്കിവിടെ ജീവിക്കാൻ കഴിയുമോ എന്നുള്ള മൗലികമായ ഉടമസ്ഥാവകാശത്തിന്റെ ചോദ്യമാണിത്. ഇങ്ങനെ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുക മാത്രമല്ല' ഒരു 500 കൊല്ലത്തിനകത്ത് ഈ ഭൂമിയിലുള്ള സർവ്വ ജന്തുക്കളെയും മനുഷ്യർ കൊന്നൊടുക്കും. മരങ്ങളെയും ചെടികളെയും നശിപ്പിക്കും. എന്നിട്ട് ഒന്നടങ്കം ചാകും'' എന്ന ദീർഘവീക്ഷണം ഉന്നയിക്കുക കൂടി ചെയ്യുന്നുണ്ട് ബഷീർ. മനുഷ്യന്റെ അവിവേകവും സ്വാർത്ഥപരവുമായ ഇടപെടലുകൾ പരിസ്ഥിതിയെ നശിപ്പിക്കും എന്നും അത് അവന്റെ തന്നെ മൂലനാശത്തിന് കാരണമാകുമെന്ന് തിരിച്ചറിവ് ബഷീറിന് ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ തിരിച്ചറിവാണ് ഈ കഥ പകർന്നു നൽകുന്നത്. വർഷങ്ങൾക്ക് മുമ്പ് തന്നെ പാരിസ്ഥിതിക ചിന്താ പദ്ധതികൾ ഉദയം ചെയ്യുന്നതിന് മുൻപേ പരിസ്ഥിതിയുടെ നാശത്തെക്കുറിച്ച് ഉത്കണ്ഠാകുലനായ ബഷീറിനെ പോലുള്ള പരിസ്ഥിതി സ്നേഹികളുടെ വാക്കുകൾ നാം ചെവിക്കൊണ്ടിരുന്നുവെങ്കിൽ പ്രകൃതിയെയും അതിൻറെ സന്തുലിതാവസ്ഥയെയും നമുക്ക് നഷ്ടമാകുമായിരുന്നില്ല. പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണത്തിനുവേണ്ടി മുറവിളി ഉയർത്തേണ്ടിയും വരുമായിരുന്നില്ല. ഇന്ന് ഈ ഭൂഗോളത്തിൽ മരങ്ങളും ചെടികളും കാടുകളും കാവുകളും ഇല്ലാതായി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നിത്യഹരിത വനങ്ങളുടെ തലപ്പൊക്കം ഇന്ന് ഫ്ളാറ്റുകളും മൊബൈൽ ടവർ കൈയടക്കിയിരിക്കുകയാണ്. ഭൂമിയുടെ പച്ചപ്പും പ്രാണവായുവും ജലവും ഒക്കെ പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യങ്ങൾ കൊണ്ട് അശുദ്ധമായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന ജനപ്പെരുപ്പവും വികസനഭ്രമവും ആണ് ഈ അരക്ഷിതാവസ്ഥയ്ക്ക് കാരണമാകുന്നത്. ഭൂമിയുടെ അവകാശികളായ സർവ്വചരാചരങ്ങളും അവകാശ സ്ഥാപനത്തിനല്ല മറിച്ച് പ്രാണരക്ഷക്കാണ് ഇപ്പോൾ മുറവിളി കൂട്ടുന്നത്. ജനപ്പെരുപ്പം നിയന്ത്രിച്ച് ജലം, വായു, മണ്ണ്, ശബ്ദമലിനീകരണങ്ങൾ എന്നിവ ഒഴിവാക്കി ശരിയായ വികസന പദ്ധതികൾക്ക് തുടക്കം കുറിക്കണം.

ഹരിത ആത്മീയതാവാദം

പാരിസ്ഥിതിക ചിന്താ പദ്ധതിയിൽ ഭാരതീയ പാരമ്പര്യവും ബഷീർ പിന്തുടരുന്നുണ്ട്. വിശ്വപ്രകൃതിയോടുള്ള സ്നേഹം ഈശ്വരാആരാധനയായാണ് കാണേണ്ടത് എന്ന ബഷീർ കൃതികൾ പഠിപ്പിക്കുന്നു. അലിവും അറിവും വിശ്വാസവുമാണ് ആത്മീയതയുടെ ശക്തി ജന്തുക്കളെയും വൃക്ഷങ്ങളെയും ഒക്കെ പൂജിച്ചും ആരാധിച്ചും ആയിരുന്നു ആദ്യകാലത്ത് മനുഷ്യർ പ്രകൃതിയെ കാത്തുസൂക്ഷിച്ചിരുന്നത്. അന്ധമായ ഈ ആരാധനകളിൽ വിശ്വാസമില്ലെങ്കിലും ജീവികളുടെയും വൃക്ഷങ്ങളുടെയും നിലനിൽപ്പിന് ഇത്തരത്തിലുള്ള വിശ്വാസങ്ങൾ നല്ലതാണെന്ന് പക്ഷക്കാരൻ ആയിരുന്നു അദ്ദേഹം. ജീവികളെ കൊല്ലുന്നത് വിലക്കുന്ന ബഷീർ ജന്തു പൂജയാണ് ചെയ്യുന്നതെന്നും പറയുന്ന ഭാര്യയോട് ഞാൻ ഒരു ജന്തുവിനെയും പൂജിക്കുന്നില്ല എന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നുണ്ട്. പരിസ്ഥിതിയുടെ പേരിൽ അന്ധമായ പൂജകൾക്ക് വിലകൽപ്പിക്കാതെ സഹജീവികളെയും സകല ചരാചരങ്ങളെയും സ്നേഹിക്കുവാനും അവയുടെ നിലനിൽപ്പിനാധാരമായ പ്രപഞ്ചശക്തിയിൽ വിശ്വസിക്കുവാനും ആയിരുന്നു ബഷീറിന് ഇഷ്ടം. ഭൂമിയെ ആരാധിക്കുകയും ശത്രുതയോടെ കാണുകയും ഒന്നുമല്ല വേണ്ടത് മറിച്ച് തന്നെപ്പോലെ കാണുകയാണ് വേണ്ടതെന്ന് ബഷീർ ഓർമിപ്പിക്കുന്നു. കരിക്കുകൾ വീഴ്ത്തുന്നത് എലികളാണെന്ന് കരുതി ഭാര്യ എലിവിഷം വയ്ക്കുന്നു. എന്നാൽ അതിനുശേഷവും മുറക്ക് കരിക്കുകൾ വീണുകൊണ്ടിരുന്നു. പിന്നീടാണ് അതിനുത്തരവാദി വവ്വാലുകൾ ആണെന്ന് അറിയുന്നത് അവയെ കൊല്ലാനായി ഭാര്യയും കൂട്ടുകാരും അവയുടെ വാസസ്ഥലത്തേക്ക് ചെല്ലുന്നുണ്ടെങ്കിലും വവ്വാലുകൾ പൂർവികരുടെ ആത്മാക്കൾ ആണെന്ന പേരിൽ തദ്ദേശവാസികൾ അവരെ വിരട്ടിയോടിച്ചു. ഇവിടെ അന്ധമായ വിശ്വാസത്തിന്റെ പേരിലാണെങ്കിലും വവ്വാലുകൾ രക്ഷപ്പെട്ടതിൽ ആശ്വസിക്കുകയാണ് കഥാകാരൻ. മതാധിഷ്ഠിതമായ അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾ മനുഷ്യരെ ഭ്രാന്തരാക്കി മാറ്റുന്നതിനേയും ബഷീർ ഇവിടെ വിമർശിക്കുന്നുണ്ട്. അന്ധമായ വിശ്വാസത്തിൽ ഉപരി മറ്റുള്ളവരുടെ വിശ്വാസങ്ങളെ കാണിക്കാനാണ് നാം പഠിക്കേണ്ടത് എന്ന് ആത്മീയ പാഠം കൂടി ഇവിടെ ബഷീർ പഠിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ മതേതരമായ ഹരിത ആത്മീയതയുടെ വക്താവായിരുന്നു ബഷീർ എന്ന് നിസ്സംശയം പറയാം.

ഗ്രാമനാഗരിക പ്രകൃതികൾ

ഭൂമിയുടെ അവകാശികളിൽ ഗ്രാമ-നാഗരിക പ്രകൃതികളുടെ സമന്വയമാണുള്ളത്. ഗ്രാമപ്രകൃതിയുടെ സൗമ്യതയ്ക്കുമേൽ നാഗരികതയുടെ കടന്നുകയറ്റവും കഥാകാരൻ വ്യഞ്ജിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. ഗ്രാമീണ നാഗരിക പ്രകൃതികളുടെ വക്താക്കളായി ഈ കഥയിൽ കടന്നുവരുന്നത് ബഷീറും അദ്ദേഹത്തിൻറെ ഭാര്യയും ആണ്. തെങ്ങും, മാവും, പ്ലാവും, പേരകളും, പുളികളും, പപ്പായകളും, പനിനീർച്ചെടികളും മുറ്റമാകെ വെള്ളമണലും അരികിൽ കാവലിനായി ഷാൻ എന്ന നായയും കോഴികളും ആടും പൂച്ചയും ചിതലും ഉറുമ്പുകളുമായി ഗ്രാമീണതയുടെ സകല വിശുദ്ധിയോടും കൂടി ജീവിച്ച ബഷീറിലൂടെയാണ് ഗ്രാമീണ പ്രകൃതിയുടെ സൗന്ദര്യാത്മകത ഈ കഥയിൽ തെളിയുന്നത്. ആ ഗ്രാമീണ വിശുദ്ധിക്കുമേൽ ഭയാശങ്കകളും ആധുനികതയുടെ ഉത്കണ്ഠകളുമായി വീടിന്റെ മോന്തായം ചിതലുകളും ഉറുമ്പുകളും നശിപ്പിക്കുന്നുവെന്നും അവയെ കൊല്ലണമെന്ന് ഉള്ള ആവശ്യവുമായി ബഷീറിൻറെ ഭാര്യ എത്തുന്നു. ഇവിടെ മുതലാണ് നഗരവൽക്കരണത്തിന്റെ നശീകരണ വ്യഗ്രത ആരംഭിക്കുന്നത്. ജൈവ കേന്ദ്രിതത്വത്തിൽനിന്നു മാറി മനുഷ്യ കേന്ദ്രമായ ജീവിത ദർശനമാണ് നാഗരികതയുടെ മുഖമുദ്ര. എന്തും മനുഷ്യനന്മയ്ക്ക് മാത്രമാണുള്ളത് എന്ന ചിന്താശക്തിയാണ് ഇതിന് കാരണം. പ്രകൃതിധ്വംസകയായാണ് ഈ കഥയിൽ ബഷീർ ഭാര്യയെ അവതരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. മനുഷ്യനിർമ്മിതമായ പ്രകൃതിയുടെയും സാങ്കേതികവിദ്യയുടെയും കടന്നുകയറ്റവും ഭൂമിയുടെ അവകാശികളിൽ വിമർശന വിധേയമാകുന്നു. സാങ്കേതികവിദ്യ വെറുക്കപ്പെടേണ്ടതാണെന്ന് അഭിപ്രായം ബഷീറിന് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല എലിവിഷം തോക്ക് ഫാൻ ഇലക്ട്രിക് ബൾബ് തുടങ്ങിയവ നാഗരിക പ്രകൃതി ബിംബങ്ങൾ ആയി കഥയിൽ കടന്നു വരുന്നുണ്ട്. ഇവയെല്ലാം ഓരോ വിധത്തിൽ മനുഷ്യന് ഗുണം ചെയ്യുന്നവതന്നെയാണ്. വിവേക ബുദ്ധിയോടെ ഉപയോഗിച്ചാൽ ഏത് സാങ്കേതികവിദ്യയും മനുഷ്യന്റെയും ജീവജാലങ്ങളുടെയും നന്മയ്ക്കായി ഉപയോഗിക്കാം എന്ന സങ്കല്പമായിരുന്നു ബഷീറിന് ഉണ്ടായിരുന്നത്. തോക്ക് നാഗരിക പ്രകൃതിയുടെ നിർമിതിയാണ്. ഇതുപയോഗിച്ച ഗ്രാമീണ പ്രകൃതിയെയും അതിലെ ജൈവവസ്തുക്കൾക്ക് എതിരെയും ആക്രമണങ്ങൾ നടത്തുന്നു. ഗ്രാമീണ പ്രകൃതിയുടെ മേൽ കൃത്രിമമായ നാഗരിക പ്രകൃതി നടത്തുന്ന കടന്നുകയറ്റത്തെ വിമർശിക്കുകയാണ് കഥാകാരൻ.

വൃക്ഷങ്ങൾ

മനുഷ്യകുലത്തേക്കാൾ മനോഹരമായ സൃഷ്ടി വിശേഷങ്ങൾ ആണ് വൃക്ഷങ്ങൾ എന്ന് പറഞ്ഞുകൊണ്ടാണ് ബഷീർ വൃക്ഷങ്ങൾ എന്ന കഥ ആരംഭിക്കുന്നത്. ഇരുളും വെളിച്ചവും എല്ലാം തന്ന പ്രപഞ്ചങ്ങളെ സജീവമാക്കി തീർത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അനാദിയായ ദൈവം തമ്പുരാന്റെ പ്രത്യേക അനുഗ്രഹമാണ് വൃക്ഷങ്ങൾ എന്നാണ് ബഷീർ കരുതുന്നത്.

പ്രകൃതിയിൽ മനുഷ്യത്വം ആരോപിക്കുന്നവരാണ് കവികളും കഥാകാരന്മാരും അതുകൊണ്ട് മാത്രമല്ല പ്രകൃതിയെ വേറിട്ട് കാണാതെ സ്വയം അർദ്ധ ഭാഗമായി കാണുന്നതിനാലാണ് പ്രകൃതിയിൽ ബഷീർ മനുഷ്യത്വം ആരോപിക്കുന്നത്. വിചാരങ്ങളും വികാരങ്ങളും ഉള്ളവരായാണ് വൃക്ഷങ്ങളെ കാണുന്നത്. അതുകൊണ്ടാണ് ഒരു വൃക്ഷത്തെ തൊടുമ്പോൾ ഒരു പുരുഷനെയോ ഒരു സ്ത്രീയെയോ തൊട്ട പ്രതിവിധി അനുഭവപ്പെടുമെന്ന് ബഷീറിനെ പറയാനാകുന്നത്.

ആശാന്തി നിറഞ്ഞ മനസ്സിൽ ശാന്തിയുടെയും സമാധാനത്തിന്റെയും കുളിർമ പടർത്താൻ വൃക്ഷങ്ങൾക്ക് സാധിക്കും. കുവളം കരയാമ്പൂ ബദാം ജാതിക്ക തുടങ്ങി എല്ലാതരം വൃക്ഷങ്ങളും ബഷീർ സ്വന്തം പറമ്പിൽ വച്ചു പിടിപ്പിച്ചു. എല്ലാ വൃക്ഷങ്ങൾക്കും വേണ്ടിയുള്ള സ്ഥലം തന്റെ പറമ്പിൽ ഇല്ലെങ്കിൽ കൂടിയും വൃക്ഷങ്ങളുടെ ഒരു വൻ തോട്ടത്തെ കുറിച്ച് സ്വപ്നം കണ്ടിരുന്നു. എല്ലാവരും തന്നെ പോലെ ചിന്തിക്കുന്നില്ലല്ലോ എന്നോർത്ത് ഖേദിക്കുന്നുമുണ്ട്.

വേനൽ ചൂടിൽ താൻ പറിച്ചു കൊണ്ടുവന്ന തൈകൾ ഉണങ്ങിപ്പോകും എന്ന് മറ്റുള്ളവർ പറഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന് പേടിയില്ലായിരുന്നു. ഒന്നും ഉണങ്ങില്ലെന്ന് മാത്രമല്ല നന്നായി വളരുകയും ചെയ്തു. കാരണം ബഷീർ എല്ലാറ്റിന്റെയും ചുവട്ടിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു അവയ്ക്ക് വെള്ളവും വളവും നൽകാൻ അവയോട് സല്ലപിക്കാൻ. നമ്മുടെ കാർഷിക സംസ്കാരത്തിന്റെ അടിത്തറ ശ്രദ്ധയോടെയും സ്നേഹത്തോടെയും അർപ്പണ മനോഭാവത്തോടെയുള്ള ഈ പരിചരണം ആണ്. വൃക്ഷലതാദികൾക്കും വികാരവിചാരങ്ങൾ ഉണ്ടെന്ന് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുകയാണ് ഈ കഥയിലൂടെ ബഷീർ.

സ്വന്തം നാട്ടുകാരെക്കാൾ ഇംഗ്ലീഷുകാർ വൃക്ഷസ്നേഹികൾ ആയിരുന്നു എന്ന് ഈ കഥയിലൂടെ ബഷീർ ഓർക്കുന്നു. അവരുടെ മരണകാലത്ത് അനേകം വൃക്ഷങ്ങൾ കടൽ വഴി കൊണ്ടുവന്ന് ഇവിടെ വച്ചുപിടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഭരണം സ്വദേശികളിൽ എത്തിയപ്പോൾ ഭിന്ന ജാതിയിൽപ്പെട്ട അസംഖ്യം വൃക്ഷങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുക ഉണ്ടായി.

നമ്മുടെ പച്ചപ്പിനെയും വൃക്ഷങ്ങളെയും ഒക്കെ നശിപ്പിക്കുന്നവരെ അതിനിശിതമായി വിമർശിക്കുകയാണ് ഈ കഥയിൽ കഥാകാരൻ. വൃക്ഷങ്ങളുടെ വംശനാശത്തിനും ഇടജന്തുക്കൾ, മൃഗങ്ങൾ, പക്ഷികൾ തുടങ്ങിയവയുടെ വംശനാശത്തിന് ഒക്കെ കാരണമായ നഗരവൽക്കരണത്തെയും ഭരണകൂടത്തിന്റെ അനാസ്ഥതയേയും ഈ കഥയിൽ കഥാകാരൻ ചോദ്യം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ഈ ചോദ്യ സ്വരവും വിമർശനവും ഒക്കെ വളരെ വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പാണെങ്കിലും അവയ്ക്ക് കാലിക പ്രസക്തിയുണ്ടെന്ന് കാണാം. നഗരവൽക്കരണവും മാലിന്യ കൂമ്പാരങ്ങളും ആണവ പ്രശ്നങ്ങളും വനനശീകരണവും ഭരണകൂടത്തിന്റെ അനാസ്ഥതയും ഇന്ന് തുടർക്കഥകൾ ആണ്.

നാഗരികബിംബങ്ങളും അവയുടെ പ്രത്യാഘാതങ്ങളും

ശാന്തിയും സമാധാനവും നിറഞ്ഞ പച്ചപ്പിലേക്ക് നുഴഞ്ഞുകയറിയ തീ ബോംബുകളെയും നക്ഷത്ര യുദ്ധങ്ങളെയും നാഗരിക പ്രകൃതിയുടെ അസുര ശക്തികളായാണ് ബഷീർ കണക്കാക്കുന്നത്. നക്ഷത്ര യുദ്ധങ്ങളും പ്രപഞ്ച യുദ്ധങ്ങളും ഒക്കെ ഈ ഭൂമിയെയും സകല ജീവജാലങ്ങളെയും തച്ചുടയ്ക്കുമെന്ന്സനാതന സത്യമാണ് വൃക്ഷങ്ങൾ എന്ന കഥയിൽ തെളിയുന്നത്. നാഗരികതയുടെ മുതൽക്കൂട്ടാണ് ശാസ്ത്രങ്ങൾ എന്നാൽ ആ ശാസ്ത്ര മനുഷ്യന്റെയും ജീവജാലങ്ങളുടെയും സസ്യജാലങ്ങളുടെയും പരിസ്ഥിതിയുടെയും സന്തുലിതാവസ്ഥയെ തകർക്കാൻ ഉള്ളതല്ല എന്ന സത്യത്തിലേക്ക് കഥാകാരൻ വിരൽചൂണ്ടുന്നു.

നമ്മുടെ സുന്ദരമായ ഈ ഭൂഗോളം ചീഞ്ഞുനാറുന്ന ബ്രഹ്മാണ്ഡ മഹാബ്രമാണ്ഡ ശവപ്പറമ്പായി തീരാൻ പോകുകയാണ്.

"ഒക്കെയും കത്തിയുരുകി ആവിയായി പോകും". ഈ ഓർമ്മിപ്പിക്കൽ വർത്തമാനകാല പരിസ്ഥിതിയെ നശിപ്പിക്കുന്നനാഗരിക ജനതയ്ക്ക് നേരെയുള്ള വിമർശനമാണ്നമ്മുടെ പരിസ്ഥിതിയെയും ഭൂമിയുടെ സന്തുലിതാവസ്ഥയെയും നശിപ്പിക്കുന്നത് മനുഷ്യർ തന്നെയാണ്". എല്ലാ അത്ഭുത ഭീകര അനന്തശാന്തമായ ആദി മാന്തകാരത്തിൽ മുങ്ങിമായാൻ പോകുകയാണ് ഓർത്തോ'. ഈ ഓർമ്മപ്പെടുത്തൽ ചെവിക്കൊള്ളാൻ നമുക്ക് ഇനിയും കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല എന്നാണ് വാസ്തവം. വിളപ്പിൽശാല പോലുള്ള മാലിന്യ കൂമ്പാരങ്ങളും തലമുറകളായി അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന എൻഡോസൾഫാൻ ദുരിതങ്ങളും ആണവനിലയ പ്രശ്നങ്ങളും ഒക്കെ പരിസ്ഥിതി നാശത്തിന് ശക്തി കൂട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

മനുഷ്യൻ അവനവൻജീവിക്കുന്ന ഇടങ്ങളിലെ പരിസ്ഥിതിയെ തിരിച്ചറിയുന്നതേയില്ല. കാടിനെക്കാളും ഇന്ന് നാടാണ് നശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് സ്വന്തം വീടും നാടും മാലിന്യ കൂമ്പാരങ്ങൾ ആക്കി മാറ്റി അതിനു മുകളിൽ കയറി നിന്നുകൊണ്ട് പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ പ്രസംഗം നടത്തുന്ന പരിസ്ഥിതി പ്രേമികളാണിതിനുള്ളത്. കാടിന്റെയും കടലിന്റെയും ആകാശത്തിന്റെയും സ്വകാര്യങ്ങളിലേക്ക്കച്ചവട കണ്ണുകളുമായി ചുഴ്ന്നുറങ്ങുന്നവരാണ് ഇന്നത്തെ മനുഷ്യർ. ഈ കടന്നുകയറ്റത്തിന്റെ തിക്തഫലങ്ങളാണ് വറ്റിവരളുന്ന ജലാശയങ്ങളും മാറിമറിയുന്ന കാലാവസ്ഥകളും വനങ്ങളുടെയും വന്യജീവികളുടെയും വംശനാശവും ഒക്കെ. ആധുനിക ശാസ്ത്രം പുരോഗമിക്കുംതോറും മാനവ സംസ്കാരം അധപതിക്കുന്ന കാഴ്ചയാണ് കാണാൻ കഴിയുന്നത്. അനുഗ്രഹമായി കിട്ടിയ മനുഷ്യ ജീവിതത്തെയും സസ്യ ജന്തുജലാദികളെയും ജീവിതത്തെയും മതങ്ങളും രാഷ്ട്രീയവും തൊഴിലാളി മുതലാളി കർഷക തൊഴിലില്ലായ്മ സമരങ്ങളും ഒക്കെ വികസനത്തിന്റെ പേരിൽ ശാപമാക്കി മാറ്റുന്ന വിചിത്ര വിശേഷണമാണ് വൃക്ഷങ്ങൾ എന്ന കഥയിലൂടെ വ്യക്തമാക്കുന്നത്.

ഹരിത ആത്മീയപാഠം വൃക്ഷങ്ങളിൽ

പ്രകൃതിയിലും പ്രപഞ്ചത്തിലും ഈശ്വര സാന്നിധ്യം കണ്ടുകൊണ്ട് ജീവിത ത്യാഗപൂർണ്ണമായ സാധനയാക്കി മാറ്റുമ്പോൾ ആണ് ഹരിത ആത്മീയത എന്ന പാരിസ്ഥിതിക ദർശനം ഫലപ്രാപ്തിയിലെത്തുന്നത്. ഈ ദർശനത്തിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ വൃക്ഷങ്ങൾ എന്ന കഥയിലും ഹരിത ആത്മീയതയുടെ പാഠങ്ങൾ വായിച്ചെടുക്കാനാകും. അനന്തമായ പ്രാർത്ഥനയാണ് ജീവിതം എന്നും ഒരു വൃക്ഷം അല്ലെങ്കിൽ ഒരു ചെടി നട്ടു നനച്ചു പിടിപ്പിക്കുന്നത് ഒരു വലിയ പുണ്യകർമ്മമാണ് ഈശ്വരാ രാധനയാണ്, എന്നും പറഞ്ഞാണ് വൃക്ഷങ്ങൾ എന്ന കഥ ആരംഭിക്കുന്നത്. പ്രകൃതിയുടെ പവിത്രതയിൽ ഉള്ള വിശ്വാസത്തിൽ ഊന്നിയ ഹരിത ആത്മീയ പാഠമാണ് ഇതിൽ ഉള്ളത്. ഭാരതീയ പാരമ്പര്യം പ്രകൃതിക്കും അതിലെ ചരാചരങ്ങൾക്കും ഈശ്വരീയ സ്ഥാനം നൽകുന്നുണ്ട്. മരങ്ങളെ ജീവനുള്ളവയായി കണക്കാക്കുകയും ആദരവോടെ അവയോട്

പെരുമാറുകയും ചെയ്യുന്ന ആർഷഭാരത സംസ്കാരമാണ് നമുക്കുള്ളത്. വൃക്ഷ ലതാദികളെ നാശത്തിൽ നിന്നും രക്ഷിക്കാനുള്ള ഒരു ഉപാധി കൂടിയാണ് ഈ ആരാധന പാപം കഴുകി കളയാനും അഭിവൃദ്ധി ആസ്വദിക്കാനും മരങ്ങൾ നട്ടുപിടിപ്പിക്കുന്നത് സഹായകമാണ്, കിണറുകൾ, കുളങ്ങൾ, കായലുകൾ എന്നിവ യിലേക്കുള്ള ജല ഒഴുക്ക് തടസ്സപ്പെടുത്തുന്ന വിധം മരങ്ങൾ മുറിക്കുന്ന പരമദുഷ്ടനായ മനുഷ്യന്റെ കുടുംബം അധപതനം നേരിടുന്നു. അവന്റെ അകന്ന ബന്ധുക്കൾ പോലും നരകത്തിലേക്ക് അയക്കപ്പെടുന്നു. അഗ്നിപുരാണത്തിലെ ഈ വാക്കുകൾ വൃക്ഷലതാദികൾക്ക് നൽകുന്ന സ്ഥാനത്തിന് തെളിവാണ്.

വൃക്ഷങ്ങൾ പൂവും പഴങ്ങളും മാത്രമല്ല ജ്ഞാനവും മോക്ഷവും പ്രദാനം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. രാജകുമാരനായിരുന്ന സിദ്ധാർത്ഥൻ ബുദ്ധനായി തീർന്നത് ബോധിവൃക്ഷച്ചുവട്ടിൽ ഇരുന്നാണ്. ആൽവൃക്ഷത്തിനും ഈശ്വരസ്ഥാനമാണുള്ളത്. ആൽവൃക്ഷത്തിന്റെ ഈ മഹനീയതയെ കുറിച്ച് വൃക്ഷങ്ങൾ എന്ന കഥയിൽ ബഷീർ പറയുന്നുണ്ട്. ദോവാലയങ്ങൾ, ആരാധനാലയങ്ങൾ, തുടങ്ങിയ സ്ഥലങ്ങളിൽ എല്ലാം സർവ്വവ്യാപിയായി കാണുന്ന മരമാണ് ആൽമരം. ബുദ്ധഗയയിൽ വെച്ച് ആൽമരച്ചുവട്ടിൽ ഒരു ഭക്തൻ സാഷ്ടാംഗ പ്രണാമം ചെയ്ത് വലം വെച്ച് തൊഴുത കഥ ബഷീർ പറയുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ അത് തന്നെയായിരുന്നില്ല ആലിനെയായിരുന്നു എന്ന സത്യം ചമ്മലോടെയാണെങ്കിലും തിരിച്ച റിയുകയാണ് ഈ കഥാകാരൻ. വൃക്ഷങ്ങളെ ഈശ്വരതുല്യം കാണുന്ന ഈ തിരിച്ചറിവാണ് ഹരിത ആത്മീയതയുടെ പ്രഥമപാഠവും. ഈ തിരിച്ചറിവിലൂടെയാണ് ദുർലഭവും വിലമതിക്കാനാകാത്തതുമായ ഒട്ടനവധി മഹാവൃക്ഷങ്ങൾ നിറഞ്ഞ കാവുകളും മറ്റും ഇന്നും നമ്മുടെ നാട്ടിൽ നിലനിൽക്കുന്നത്.

സ്വന്തം ജീവിതവും ജീവനും നൽകി ഈ ലോകത്തെ ജീവജാലങ്ങൾക്കു വേണ്ടി നിലകൊള്ളണമെന്ന് ഹരിത ആത്മീയത പഠിപ്പിക്കുന്നു. അങ്ങനെ സ്വന്തം ജീവിതവും ജീവനും വൃക്ഷങ്ങലദാധികൾക്കും സസ്യജന്തുജാലങ്ങൾക്കും വേണ്ടി ഒഴിഞ്ഞുവെച്ച വ്യക്തിയാണ് ബഷീർ. അതുകൊണ്ടാണ് കത്തിയെരിയുന്ന വേനൽച്ചൂടിൽ പോലും തൈമരങ്ങളുടെ ഇലകളും കൂമ്പും വാടാതെ അവയുടെ ചുവട്ടിൽ അവയെ ശുശ്രൂക്ഷിച്ചു കൊണ്ട് വർത്തമാനം പറയാനുള്ള മനസ്സ് ബഷീറിന് ഉണ്ടായത്. ആത്മാവ് കൊണ്ട് പ്രകൃതിയെ തൊടാനുള്ള കഴിവായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന് ഉണ്ടായിരുന്നത്.

തേന്മാവ്

മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയും തമ്മിലുള്ള സ്നേഹബന്ധത്തിന്റെ കഥ പറയുന്ന പരിസ്ഥിതി കഥയാണ് വൈക്കം മുഹമ്മദ് ബഷീറിന്റെ തേന്മാവ്. സ്നേഹത്തിന്റെ ഭിന്നമുഖങ്ങൾ ആണ് ഈ കഥ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നത്. മാനുഷിക സ്നേഹത്തിന്റെയും പ്രകൃതിസ്നേഹത്തിന്റെയും പ്രപഞ്ച സ്നേഹത്തിന്റെയും വൈവിധ്യമാർന്ന മുഖങ്ങൾ തേന്മാവ് എന്ന കഥയിൽ മിന്നി തെളിയുന്നു. സ്നേഹം, ദയ, കാരുണ്യം, സഹതാപം തുടങ്ങിയ മാനുഷിക മൂല്യങ്ങൾ നഷ്ടപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഇന്നത്തെ സമൂഹത്തിൽ ബഷീറിന്റെ തേന്മാവ് എന്ന കഥ പഠനവിധേയമാക്കേണ്ടത് തന്നെയാണ്.

മനുഷ്യൻ പ്രകൃതിയോടും പ്രകൃതിയിലെ ചരാചരങ്ങളോടും പ്രപഞ്ചത്തോടും ഈശ്വരനോടും അവനവരോടും കാണിക്കേണ്ട സ്നേഹത്തിന്റെയും കാരുണ്യത്തിന്റെയും സഹതാപത്തിന്റെയും ആവശ്യകതയാണ് ഈ രേഖ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. പ്രതിഫലേച്ഛയില്ലാതെ ചരാചരങ്ങളോട് കാണിക്കുന്ന നന്മയുടെ ഫലം വരും തലമുറകളിലേക്കും പകരും എന്ന സന്ദേശവും ഈ കഥ പകർന്ന് നൽകുന്നു. തേന്മാവ് എന്ന കഥയിൽ റഷീദ് എന്ന കഥാപാത്രത്തെ കൊണ്ടാണ് ബഷീർ കഥ പറയിക്കുന്നത്. കഥാകൃത്ത് ശ്രോതാവായി കടന്നുവരുന്നു. ഞാനൊരു വൃക്ഷത്തെയും ആരാധിക്കുന്നില്ല എന്ന് പറഞ്ഞുകൊണ്ടാണ് തേന്മാവ് എന്ന കഥ ആരംഭിക്കുന്നത്. ഇവിടെയും ബഷീറിന്റെ വൃക്ഷ സ്നേഹം ആണ് തെളിയുന്നത്. യൂസഫ് സിദ്ദിഖ് എന്ന വൃദ്ധനെ ഓർമ്മ നിലനിർത്താനായി മാവ് നട്ടുവളർത്തുന്ന റഷീദ് എന്ന കഥാപാത്രം തന്റെ ഓർമ്മകൾ പങ്കിടുന്ന രീതിയിലാണ് കഥ ആവിഷ്കരിക്കുന്നത്. അനുജനെ കാണാനായി പട്ടണത്തിലെത്തിയ റഷീദ് എന്ന യുവാവ് വഴിയ ിൽ വൃക്ഷത്തണലിൽ ഒരു വൃദ്ധൻ അവശനായി കിടക്കുന്നത് കണ്ടു മരിക്കാറായ അദ്ദേഹം തന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം അടുത്തു കണ്ട വീട്ടിൽ നിന്ന് വെള്ളം വാങ്ങി നൽകുന്നു. എന്നാൽ ആ വൃദ്ധൻ തന്റെ ദാഹം തീർക്കുന്നതിന് മുമ്പേ പകുതി വെള്ളവും റോഡരികിൽ വാടി തളർന്നു നിൽക്കുന്ന തേന്മാവിന്റെ ചുവട്ടിൽ ഒഴിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്. അതിനുശേഷം വൃദ്ധൻ തന്റെ ദാഹവും അകറ്റി നല്ല വേനൽക്കാലമാണ് ചുടു കാറ്റാണ് അടിച്ചിരിക്കുന്നത്. വെള്ളത്തിനു ക്ഷാമവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ സമയത്താണ് വൃദ്ധൻ തനിക്ക് ലഭിച്ച ജലത്തിൽ പകുതിയും തൈമാവിന് നൽകിയത് പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും ഒന്നാണെന്ന് ഏകത്വ ചിന്തയാണ് വൃദ്ധന്റെ പ്രവർത്തിയിലൂടെ ബഷീർ അവതരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. മാവിൻ തൈക്ക് ദാഹജലം നൽകിയ റഷീദിനെയും വെള്ളമെടുത്തു നൽകിയ അടുത്ത വീട്ടിലെ യുവതിയായ അസ്മയെയും പരിചയപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. നമ്മളെയെല്ലാം അല്ലഹു അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട്

ദാഹജലം നൽകിയ തൈമാവിന് തന്റെ പ്രാണനും കൂടി പകർന്നു നൽകുന്നു. അസ്തമനത്തോട് അടുത്ത് തന്റെ ജീവൻ കൊണ്ട് മാവിൻ തൈക്ക് ഉദയം നൽകിയ ആ വൃദ്ധന്റെ പ്രവർത്തി റഷീദ് എന്ന യുവാവിന്റെ ജീവിതം മാറ്റിമറിച്ചു. വൃദ്ധന് ദാഹജലം നൽകാൻ തന്നെ സഹായിച്ച അസ്മ എന്ന യുവതിയെ റഷീദ് ജീവിതസഖി ആക്കുകയും താങ്കളെ ഓർമ്മിപ്പിച്ച വൃദ്ധന്റെ ഓർമ്മയ്ക്കായി ആ മാവിൻ തൈ പരിപാലിച്ച് അയാളുടെ സത്രവർത്തിയെ താങ്കളുടെ ജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗമാക്കുകയും ചെയ്തു. ഒപ്പം താങ്കൾക്കുണ്ടായ മകനെ യൂസഫ് സിദ്ധിഖ് എന്ന് പേരിടുക യും ചെയ്തു. അങ്ങനെ അവരെല്ലാം തേന്മാവിന്റെ നിലനില്പിന് കാരണമായി തീർന്നു. നാം ചെയ്യുന്ന നന്മയുടെ ഫലം നമ്മുടെ തലമുറയിലേക്ക് പകരും എന്ന സന്ദേശമാണ് ബഷീർ ഈ കഥയിലൂടെ നൽകുന്നത്.

ഹരിത ആത്മീയത

ആത്മാവ് കൊണ്ട് പ്രകൃതിയെ തൊടണമെങ്കിൽ സ്വന്തം ജീവൻ നൽകി സകല ചരാചരങ്ങളെയും സംരക്ഷിക്കണമെന്ന് ഹരിത ദർശനം ഉദ്ബോധിപ്പിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ സ്വന്തം പ്രാണൻ പോലും പ്രകൃതിക്ക് വേണ്ടി നൽകാൻ തയ്യാറുള്ള കഥാപാത്രങ്ങളാണ് ബഷീറിന്റെ തൂലികത്തുമ്പിലൂടെ പിറവിയെടുത്തത്. അത്തരത്തിലുള്ള കഥാപാത്രങ്ങ ളിലൂടെ സ്വന്തം ജീവിത ദർശനമാണ് ബഷീർ അവതരിപ്പിച്ചത്.

ആത്മാവ് കൊണ്ട് പ്രകൃതിയെ അറിഞ്ഞ കഥാപാത്രമാണ് തേന്മാവ് എന്ന കഥയിലെ യൂസഫ് സിദ്ധിഖ് എന്ന വൃദ്ധൻ. സ്വാർത്ഥ താല്പര്യങ്ങൾക്കായി ജീവിതം ഉഴിഞ്ഞുവയ്ക്കുന്ന ആധുനിക യുഗത്തിൽ സ്വന്തം പ്രാണൻ നിലനിർത്താൻ അവസാനമായി ലഭിക്കുന്ന ദാഹജലം പോലും വാടിയ തൈച്ചെടിക്കായി പങ്കുവയ്ക്കുന്ന യൂസഫ് സിദ്ദിഖ് എന്ന കഥാപാത്രം വേറിട്ട് നിൽക്കുന്നു.

ഞാനൊരു വൃക്ഷത്തെയും ആരാധിക്കുന്നില്ല സൃഷ്ടികളിൽ ഒന്നിനേയും എന്നാൽ ഈ തേന്മാവിനോട് എനിക്ക് പ്രത്യേക സ്നേഹം ഉണ്ട് എന്ന് പറഞ്ഞാണ് കഥ ആരംഭിക്കുന്നത്. വൃക്ഷങ്ങളെയും പ്രപഞ്ച സൃഷ്ടികളെയും ആരാധിക്കുകയല്ല വേണ്ടത് സ്നേഹിക്കുകയാണ് വേണ്ടത് എന്നാണ് ബഷീർ പറയുന്നത്. അന്ധമായ ആരാധനയെ ബഷീർ എതിർത്തിരുന്നു. സ്നേഹവും പരിചരണവും ഉള്ളിടത്താണ് ഈശ്വര

ചൈതന്യം കാണാനാകുന്നത് എന്നായിരുന്നു ബഷീറിന്റെ വിശ്വാസം.

പ്രകൃതിയുടെയും മനുഷ്യന്റെയും നിലനില്പ് പരസ്പരപൂരകം ആണെന്ന് ഈ കഥ തെളിയിക്കുന്നു. പ്രകൃതിയുടെ ആത്മാവിനെ തൊട്ടറിഞ്ഞ ഒരാളാണ് യൂസഫ് സിദ്ദിഖ് എന്ന കഥാസൂചനകൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഫക്കീറ ായി ലോകം ചുറ്റുന്ന അയാൾക്ക് ഈ ലോകവും പ്രകൃതി ആയിരുന്നു. സർവ്വസവും പ്രകൃതിയുടെ ഓരോ ചലനവും അയാൾ ആത്മാവ് കൊണ്ടാണ് തൊട്ടറിയുന്നത്. അതുകൊണ്ടായിരിക്കും ഞാൻ മരിക്കാൻ പോകുകയാണ് എന്നും പറഞ്ഞുകൊണ്ട് മരണത്തിലേക്ക് അയാൾ നടന്നടുത്തത് പരമകാരുണികനായ അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വ സിച്ചുകൊണ്ടായ ിരുന്നു യൂസഫ് സിദ്ദിഖ് ഓരോ പ്രവർത്തിയും ചെയ്തിരുന്നത് ചെടിക്ക് വെള്ളം നൽകുമ്പോഴും സിദ്ദിഖിനെയും അസ്മയെയും അനുഗ്രഹിക്കുമാറാകട്ടെ ദൈവത്തെ സ്മരിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. പ്രപഞ്ചവും പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള ദൃഢബന്ധത്തിന്റെ ഹരിത പാഠമാണ് ഈ ദൈവിക ചിന്തയിൽ ഉള്ളത് ഞാൻ പോയാലും ഈ പ്രകൃതിയും പ്രപഞ്ചവും അതിലെ ചരാചരങ്ങളും നിലനിൽക്കണമെന്ന് ആദർശമാണ് യൂസഫ് സിദ്ദിഖിന്റെ പ്രവർത്തികളിൽ കാണാനാകുന്നത്. വരും തലമുറകളുടെ അവകാശം കൂടി കൈവശപ്പെടുത്താൻ നിൽക്കുന്ന ആധുനിക സമൂഹത്തിന് പാഠമാണ് യൂസഫ് സിദ്ധിക്കെന്ന വൃദ്ധ കഥാപാത്രം.

ഗ്രന്ഥസൂചി

1. *മുഹമ്മദ് ബഷീർ, വൈക്കം, ഭൂമിയുടെ അവകാശികൾ, ബഷീർ സമ്പൂർണ്ണ കൃതികൾ, വാല്യം 2, പുറം 1762.*
2. *രാമകൃഷ്ണൻ എൻ. വേണു, വനവത്കരണം ആരണ്യകം, കേരള വന്യജീവി വകുപ്പ് പ്രസിദ്ധീകരണം, നവംബർ 2009, പുറം 18.*
3. *മുഹമ്മദ് ബഷീർ, വൈക്കം വൃക്ഷങ്ങൾ, ബഷീർ സമ്പൂർണ്ണ കൃതികൾ, വാല്യം 2, പുറം 2172.*
4. *ഗോപിനാഥൻ നായർ പി. എസ്., ഭൂമിക്ക് പനി, പുറം 294.*
5. *മുഹമ്മദ് ബഷീർ, വൈക്കം, തേന്മാവ് ബഷീർ സമ്പൂർണ്ണകൃതി, വാല്യം 1, പുറം 1773.*

09
अनुज लुगुन की कविता 'गुरिल्ले का आत्मकथन' में पर्यावरण शोषण

Dr. Bindu T R
Assistant Professor, Department of Hindi, S N M College, Maliankara
Email: binduvaliyakunnil@gmail.com

प्रकृति और मनुष्य के बीच गहरा संबन्ध है। दोनों एक दूसरे का पूरक है। मनुष्य के लिए धरती उसके घर का आंगन, आसमान, छत, सूर्य-चांद-तारे- दीपक सागर - नदी - पानी के मटके और पेड-पौधे आहार के साधन है। 'कामायनी' में जयशंकर प्रसाद ने प्रकृति और मनुष्य के बीच के संतुलित संबंध का आधार समरसता को माना । यही भाव प्रकृति और व्यक्ति को जोडता है। परंतु आज समरसता खत्म हो गयी है, आधिपत्य की मानसिकता उभर रही है। उपभोक्तावादी संस्कृति के इस दौर में अत्याधुनिक सुविधाओं से लेस प्रत्येक व्यक्ति प्रकृति का दोहन कर रहा है। प्रकृति से प्राप्त सुविधाओं का का अंधाधुंध प्रयोग उसे अधिक खतरे में डाल रहा है। प्रकृति और मनुष्य का संबन्ध आश्रय और आश्रित का है। प्रकृति इस चराचर जगत को अपने भीतर संरक्षण देती है। जब प्रकृति का ही अस्तित्व समिट जाएगा तो जीवन भी समाप्त हो जाएगा ।

मनुष्य व पर्यावरण एक दूसरे को प्रभावित करते है। मनुष्य व पर्यावरण को प्रभावित करनेवाला कई कारक है। मनुष्य, सभी प्राणियों में शारीरिक तथा मानसिक स्तर पर सर्वाधिक विकसित प्राणी है। मनुष्य भौतिक पर्यावरण को सबसे अधिक प्रभावित करता है। इस संदर्भ में मनुष्य की भूमिका दो प्रकार की होती है ।एक तरफ मनुष्य अपने हित के लिए केवल पर्यावरण का शोषण करता है तो दूसरी तरफ शोषण के साथ-साथ पर्यावरणीय संसाधनों में योगदान भी करता है। मनुष्य अपने भोजन की आपूर्ति केलिए पूर्णत: भौतिक वातावरण पर आश्रित था । जंगल से फल-फूल तथा कन्दमूल प्राप्त कर अपना जीवन व्यतीत करता था | मानव गतिविधियों से पर्यावरण को किसी भी प्रकार से हानि नहीं पहुँचती थी । यद्यपि मनुष्य विस्तृत पैमाने पर प्राकृतिक संसाधन का प्रयोग करने लगा था तो पर्यावरण वृद्धि भी पूर्णत : सुरक्षित था । धीरे-धीरे -मनुष्य के ज्ञान में वृद्धि होने लगी और मनुष्य स्थायी आवास में रहने लगा। समय के साथ - साथ कृषि क्षेत्र, उत्पादकता तथा कृषि तकिनीक का विकास हुआ बल्कि जिनसंख्या में भी काफी वृद्धि हुई ।जनसंख्या में वृद्धि के कारण पर्यावरण शोषण में तीव्र वृद्धि हुई और पर्यावरण चूषण का सिलसिला आरंभ हो गया । किन्तु मनुष्य व पर्यावरण को सबसे अधिक क्षति 'औद्योगीकरण काल' के अभ्युदय से हुई। संक्षेप में कह सकते है कि औद्योगिक क्रान्ति के बाद पर्यावरण शोषण अपनी चरम सीमा पर पहुँच गया है।

1947 में भारत की आज़ादी के बाद व्यवस्थित रूप से औद्योगिक विकास पर काफी बल दिया गया जो भारी उद्योगों पर केन्द्रित थी और जिसके लिये खनिजों की खुदाई एक जरूरी हिस्सा थी। समाजवादी सरकारी नीति के तहत भारत सरकार द्वारा स्थानीय लोगों की जमीनें बगैर उचित मुआवज़े के अन्य हाथों में जाने लगी। दूसरी तरफ़ सरकार का यह भी मानना था कि चूँकि वहाँ की जमीन बहुत उपजाऊ नहीं है इसलिये वहाँ औद्योगीकरण न सिर्फ़ राष्ट्रीय हित के लिये आवश्यक है बल्कि स्थानीय विकास के लिये भी जरूरी है। लेकिन औद्योगीकरण का नतीजा हुआ कि वहाँ बाहरी लोगों का दखल और भी बढ़ गया और बड़ी सँख्या में लोग कारखानों में काम के लिये वहाँ आने लगे। इससे वहाँ स्थानीय लोगों में असंतोष की भावना उभरने लगी और उन्हें लगा कि उनके साथ नौकरियों में भेद-भाव किया जा रहा है। 1971 में बनी राष्ट्रीय खनन नीति इसी का परिणाम थी।

सरकारी भवनों, बाँधों, इत्यादी के लिये भी भूमि का अधिग्रहण होने लगा। लेकिन कुछ पर्यवेक्षकों का मानना है कि इन बाँधों से उत्पादन होने वाली विद्युत का बहुत कम हिस्सा इस क्षेत्र को मिलता था। इसके अलावा सरकार द्वारा वनरोपण के क्रम में वहाँ की स्थानीय रूप से उगने वाले पेड़ पौधों के बदले व्यवसायिक रूप से लाभदायक पेड़ों का रोपण होने लगा। पारंपरिक झूम खेती और चारागाह क्षेत्र सिमटने लगे और उनपर प्रतिबंधों और नियमों की गाज गिरने लगी। आज़ादी के बाद के दशकों में ऐसी अनेक समस्याएँ बढ़ती गयी।

झारखंड के खनिज पदार्थों से संपन्न प्रदेश होने का खामियाजा भी इस क्षेत्र के आदिवासियों को चुकाते रहना पड़ा है। यह क्षेत्र भारत का सबसे बड़ा खनिज क्षेत्र है जहाँ कोयला, लोहा प्रचुर मात्रा में उपलब्ध है। इसके अलावा बाक्साईट, ताँबा चूना पत्थर इत्यादि जैसे खनिज भी बड़ी मात्रा में है। यहाँ कोयले की खुदाई पहली बार 1856 में शुरू हुआ और टाटा आयरन एंड स्टील कंपनी की स्थापना 1907 में जमशेदपुर में की गई। इसके बावजूद कभी केन्द्र और राज्य सरकार द्वारा इस क्षेत्र की प्रगति पर ध्यान नहीं दिया गया। बाद में आये सरकारों ने झारखंड के वन - पहाड और नदियों को चूषकों के हाथों में सौंप दिया। इसके विरुद्ध आवाज़ उठाने वाले साहित्यकारों में एक है युवा कवि अनुज लुगुन ।

अनुज लुगुन का जन्म 10 जनवरी 1986 को सिमडेगा ज़िले के जलडेगा पहान टोली (झारखंड) में एक मुंडा परिवार में हुआ। उन्होंने राँची विश्वविद्यालय से स्नातक प्राप्त करने के बाद बनारस हिंदू विश्वविद्यालय से 'मुंडारी आदिवासी गीतों में आदिम आकांक्षाएँ और जीवन-राग ' विषय पर शोध किया। इन्हीं दिनों उनकी कविताओं का प्रकाशन शुरू हुआ और 'वसुधा' पत्रिका में प्रकाशित 'अघोषित उलगुलान' शीर्षक कविता के लिए उन्हें भारत भूषण अग्रवाल पुरस्कार से सम्मानित किया गया। इस कविता को हिंदी संस्कारों का निर्वाह करते हुए धूमिल के आसपास बताया गया है जिसकी आत्मा में आदिवासी जीवनदर्शन है।

उनकी कविताएँ आदिवासी समाज की अस्मिता और संघर्ष में बोलती है ।जहाँ उत्तर- औपनिवेशिक भारत में हाशिए पर जीने की टीस हिंदी से वृहत संवाद माँगती है।

अनुज लुगुन प्रशंसित कवि रहे है जो युवा पीढ़ी में आदिवासी सरोकारों के लगभग प्रतिनिधि कवि है। उन्हें 'सावित्री त्रिपाठी सम्मान', 'भारतीय भाषा परिषद कोलकाता' के 'युवा पुरस्कार' और 2019 में लंबी कविता 'बाघ और सुगना मुंडा की बेटी' के लिए 'साहित्य अकादेमी युवा पुरस्कार' से सम्मानित किया गया।

अनुज लुगुन मुण्डारी भाषा के सशक्त कवि है जिन्होंने अपनी कविताओं के द्वारा देश भर का ध्यान आकर्षित किया है। उनकी कविताओं

में केवल झारखंड ही नही, पूरे देश का आदिवासी इतिहास झाँकता है। उन्होंने अपनी कविताओं में बाजार और पूँजीपतियों के शोषण से जूझते लोगों की बात उठाने की कोशिश की है।

प्रसिद्ध साहित्यकार महादेव टोप्पो ने अनुज लुगुन के बारे में कहा कि उनकी कविताओं में आदिवासी मुद्दों को, आदिवासी जीवन की विडंबनाओं और त्रासदियों और उनके दुख-तकलीफों से हिंदी पाठकों को सशक्त ढंग से परिचित कराया है। उनके कारण युवा हिंदी पाठकों की रुचि आदिवासी साहित्य में बढ़ी है। रमणिका गुप्ता ने लिखा है : 'अनुज लुगुन इतिहास, संस्कृति, उत्साह, उम्मीद, संकल्प, हक और हौसले के कवि हैं। खूबसूरती की उनकी अपनी ही परिभाषा है, व्याख्या है जो प्रचलित व पारम्परिक व्याख्या से भिन्न है। खतरनाक होने की हद तक सत्य और तथ्य के नजदीक है।'

अनुज लुगुन ने अपनी कविताओं के द्वारा आदिवासी समाज के संघर्षों के साथ-साथ उनकी समृद्ध सांस्कृतिक परम्परा, सादगी और करुणा को सामने लाने का प्रयास किया है। उनकी कविताओं ने तथाकथित मुख्यधारा में आदिवासी कविता को पहचान दिलाने में एक अहम भूमिका निभाई है। उनकी कविताओं में जहाँ प्रकृति के विनाश और आदिवासियों के विस्थापन से आहत होकर अपनी पीड़ा को व्यक्त करने की चेष्टा की गयी है तो वहीं इतिहास और उसके नायकों की घटनाओं की पुनर्व्याख्या करने की कोशिश भी हुई है। आज झारखंड हो या देश का कोई भी आदिवासी बसाहटों का गाँव व शहर, जल-जंगल-जमीन पर कब्जा, विस्थापन, घुसपैठ, अवमानना, अस्तित्व व पहचान का संकट तथा बेरोजगारी, भूख, बेदखली और जंगल में प्रवेश निषिध ने आदिवासियों का जीना दूभर कर दिया है। अनुज लुगुन कहते है कि इन स्थितियों का चित्रण करने के लिए वे कविता की खोज में है, एक बच्चे की तरह जो अपने मृत माँ-पिता और स्वजनों के साथ ही उस कविता के लिए रो रहा है जो उसे वहाँ से बाहर निकाले । 'गुरिल्ले का आत्मकथन' कविता आदिवासी मन और उसकी दृष्टि, उसकी त्रासदी एवं अस्तित्व के प्रति उसकी चिन्ता का दस्तावेज़ है। इस कविता के जरिए जल और जमीन खोते आदिवासियों की व्यथा सामने आती है। उसे हर चीज से प्यार है-मुर्गियों से, गिलहरियों से, भैंसों से, बैलों से, बकरियों से और जंगल, नदी, पहाड़ व जमीन से भी। आदिवासी इन सबके साथ ही बेहतर दुनिया बसाना चाहते है। अगर कवि आदिवासियों की बात मीडिया और पत्रकार बन्धुओं से कहता है तो वे हँसते हैं और कहते हैं कि 'यह मेरी मूर्खता है।' वे यह भी कहेंगे कि हमारी दुनिया आदमिता की काली दुनिया है।

चूषकों के कारण बन्दूक उठाने और युद्ध करने की मज़बूरी को कवि बहुत दुःख के साथ कविता में व्यक्त करते है। शोषक वर्ग वन से आदिवासि जनता और जीवजालों को बेदखल कर रहा है। इसलिए इनके चारागाह नष्ट हो जायेंगे । जंगल में स्थिर हुई पूँजपति लोग अपने काम रात दिन जारी रखती है। निर्माण कार्य केलिए प्रयुक्त बडे-बडे मशीनों को देखकर बूढ़े लोग उसे काला दैत्य समझकर अपने कुटी में डर के मारे दुबक जाते थे। हर दिन रात में लोहे का कचरा ढोकर हार्न देते मालगाडी आता जाता रहता था। दिन-रात जंगल में निर्माण कार्य चलने के कारण दिन - रात का वित्यास जंगली लोग नही पहचानते थे। रात में चरने केलिए निकलिनेवाले जंगली जानवर भी अब नही निकलते थे। रात को दिन बनाने के लिए सूरज ही अन्तिम विकल्प है। सूर्योदय की प्रतीक्षा करना अपनी पैरों में बेडियाँ डालने की समान है । जंगल से बेदखल होने के बाद जीवजालों और मनुष्य केलिए चारागाह भी नहीं रह जायेंगे इस व्यथा के बारे में पागुर करती हुई बकरियों और बैलों को पता होता है। जंगल के लोग और पशु - पक्षी एक ही तरह के दुःख से गुज़र रहे है ।

पुजपितियों और शोषकों से संचालित अखबार के पत्रकारों और पर्यटक लेखक , एक रात जंगल में रहकर या एक डिजिटल फ्लेश चमकाकर नही लिया जा सकता है नाभिनल बुद्ध सहजीवियों से आदिवासियों के सहजीवि स्नेह । पत्रकार और पर्यटक लेखक आदिवासी लोगों की भाषा का अर्थ ध्वनियों को ठीक तरह से समझ नही पायेंगे। अनुवाद के जरिये भी समझ नही पाया है। पत्रकार लोग हमेशा दावा करती है कि समान दुःख केलिए समान समाधान जरूरी है। पत्रकार के पोल खोलते हुए अनुज लुगुन कहते है कि एक ही लाश पर कैमरे टिकाये हुए बार- बार वही दृश्य दिखानेवाले पत्रकार व्यवस्था के पोल खुल पाने में असमर्थ है। वे हमेशा कहते है कि कविता पक्षधरता, प्रतिरोध और बैमानी अनावश्यक चीज़ है।

जंगलों में पूँजपितियों के चूषण दिन - ब - दिन विभिन्न प्रकार बढ़ते ही रहते है। इसके विरुद्ध कोई आवाज उठाये तो उन्हें खतम करने के लिए वे आमादा हो जाते है। अनुज लगून झारखंड के आदिवासी लोगों की और जंगल में खुसकर चूषण करने वाले लोगों के विरुद्ध आवाज़ उठानेवाले लोगों को खतम करने की व्यथा ' गुरिल्ले का आत्मकथन ' में व्यक्त करते है। हत्याओं से मानव मन सबसे ज्यादा काँपता है। वही मनुष्य हत्याओं के बारे में सबसे ज्यादा: तर्क भी प्रस्तुत करती है। अपनी ज़मीन और अपनी सहजीवियों के चूषण के विरुद्ध तर्क करनेवाले लोगों की हत्या पूँजपितियों ने निर्दय रूप से करते है । कवि इसी तरह के तर्क नही चाहते है। क्योंकि इन्ही तर्कों से उनके स्वजनों और सहजीवियों की हत्या हो रहा है। आलोचक गण कविता में शिल्प और सौन्दर्य के अभाव पर कटु आलोचना करते हैं। कवि के लिए कविता अपने स्वजनों के दुःख और दर्द व्यक्त करने का माध्यम है। कवि केलिए उसके गाँव, देश, साथी, जंगल, ईचा बाहा और सिम्बुआ बुरु सब कुछ बहुत सुन्दर और प्यारा है। कवि को इन्ही के बारे में लिखने में आनन्द मिलते है। कवि के अनुसार अँधेरे रात को चाँदनी की रोशनी से अधिक देर तक स्थागित नहीं कर सकते उसी प्रकार आदिवासी लोगों को अधिक देर तक अज्ञता के अंधकार में रख नही पायेंगे । आदिवासी लोगों की दुःख इस बात में है कि शोषण के विरुद्ध आवाज उठानेवाले उनकी स्त्रीयों और बच्चे फर्जी मुठभेड़ में मारे गये। दुःख इस बात में कि पिड़ोस के गाँव तक सही बात पहुँचने नही देते थे। उनके अस्तित्व द्वीप में अटके - भटकते नाविक की तरह है। शासन व्यवस्था ने बातों को फैला रही है कानूनों की अनुच्छेदों की तरह। अनुच्छेदों की पुष्टि केलिए न्यायाधीशों की आवश्यकता है। न्यायाधीशों के रास्ते थकाऊ,घुमावदार और अन्तहीन है। शोषण के विरुद्ध न्यायाधीशों के यहाँ चक्कर का सिलसिला कई पीढियों से जारी है। कवि के कई पुरखे चूषण के विरुद्ध लड़ते-लड़ते जुगुनू(आत्मा का प्रतीक) बन नाये | क्योंकि जुगुनू पुरखों के आत्मा के जीवित रूप है। कवि- अपने हथेलियों में जुगुनू के साथ अपनी सहजीवियों को भी समेटने की कोशिश में है ।

पूँजपितियों और चूषकों के विरुद्ध आवाज़ उठाने के कारण कवि हर वक्त मृत्यू के घेरे में है। इनके विरुद्ध तब भी कवि गीत गाता रहता है। कवि को गाते देखकर मारने आये लोग उलझन में पड जाता है कि कवि को निशाना बनाये या कविता को ।मृत्यु ने आदिवासियों पर हमला किया तो वे साहस के साथ उनसे लड़ा था। अपनी करनी पर शर्मिन्दा होकर मृत्यू लौट गयी थी। अनुज लुगून कहते है कि कविता शब्दों की मरुभूमि से नही आ जायेगी । रेत के टीले पर घर बनाना भी वे पसन्द नहीं करते थे। उनके पुरखों के साथ खड़े ' ससन दिरी' जानते है कि "जीवित होने का एहसास '। कवि नदि के घाट पर बैठकर अपनी धरती के बारे में सोचता है। अपने बच्चों को नष्ट हो जानेवाले गीतों, जुगुनुओं, तितलियों और सपनों के बारे में हमें पता है ।इसलिए उन्हें आँखों से

आश्वासन देते है। अपने जंगल, नदी, पहाड़ की तराई पर अपने सहजीवियों के साथ गीत साझा करने में ही कवि को संतोष मलिता है । आदविासी लोग अपने चारों ओर दखिनेवाले साथी जीवजालों के साथ प्यार से जीना चाहते है।

अनुज लुगुन ने 'गुरलि्ले का आत्मकथन ' नामक कविता के द्वारा बाज़ार और पूँजपितियों के शोषण से जूझते आदविासी जनता के संघर्ष को शब्दबद्ध करने का प्रयास किया है।उनकी कविता ने फासीवाद और उत्पीड़न के खलिाफ स्वदेशी पुनर्जागरण और तीव्र वद्रिोह का समर्थन किया। सामाजकि न्याय के लिए अनुज की सक्रयिता ने उन्हें आदविासी कवि का खतिाब दलिाया। प्रकृति के साथ या प्रकृति में जीनेवाले आदविासियों को उनके स्वाभावकिता से बेदखल करने की व्यथा के साथ पर्यावरण शोषण को भी अपनी कविता में उकेरा है।झारखंड में जन्मे अनुज लुगून बाज़ार और पूँजपितियों के शोषण से जूझते आदविासी लोगों और अपनी स्वार्थता की पूर्तकिरण हेतु वन और धर्ती के स्वाभावकिता नष्ट करने की वेदना अपनी कवताओं के द्वारा व्यक्त करते है। ' गुरलि्ले का आत्मकथन' नामक कविता में कवि ने पूँजपितियों द्वारा जंगल और जंगल में पाये जाने वाले धातुओं को परस्थितिऔर पर्यावरण को नज़रअंदाज़ करके शोषण करने और दनि-ब-दनि वन कम हो जाने की व्यथा को व्यक्त करते है । ' गुरलि्ले का आत्मकथन' एक आत्मकथात्मक कविता है । इसमें कवि अपने सहजीवियों और बंधुजनों के दयनीय अवस्था को उकेरा है । अपने घर और परस्थितिनिष्ट होने के दुःख भी इसमें प्रस्तुत किया है।

ग्रन्थ सूची

क्र . सं	आधार ग्रन्थ	लेखक का नाम	प्रकाशक

मौलकि रचना

काव्य संग्रह

1.बाघ और सुगुना मुण्डा अनुज लुगुन वाणी
की बेटी (गुरलि्ले का आत्म कथन) प्रकाशन
नई दलि्ली | 2018

आलोचनात्मक ग्रन्थ सूची

1. पत्थलगाडी अनुज लुगुन वाणी
प्रकाशन
नई दलि्ली | 2018

2. आदविासी अस्मति अनुज लुगुन अनन्य
प्रभुत्व और प्रतरिोध प्रकाशन
पंचशील गार्डन | 1 जनवरी 2015

3.हमारा पर्यावरण:चन्तिन संगीता सहि राका प्रकाशन
चुनौतियां एवं समाधान
अलाहाबाद | 2019

4. पर्यावरण संरक्षण योगेन्द्र शर्मा लोक भारती
प्रकाशन
नई दलि्ली | 1 जनवरी 2020

5.पर्यावरण संरक्षण - ताज रावत तक्षशलि प्रकाशनशक्षिण, प्रशक्षिण अनसारी रोड
एवं वकिास
नई दलि्ली | 2001

6. पर्यावरण वकिास ज्ञानेन्द्र रावत श्री नटराज
और यथार्थ प्रकाशन
नई दलि्ली

पत्र - पत्रकिाएं - आन लाइन

1. वकिीपीडिया
2. अमर उजाला
3. फारवर्ड प्रेस

10

പരിസ്ഥിയും സമകാലികവസ്ഥയും ലോർഡ് ലീവിങ്സ്റ്റൺ ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന സിനിമയെ മുൻനിർത്തി ഒരു പഠനം

ആരതി പി. എം

മലയാള ബിരുദാനന്തര ബിരുദ വിദ്യാർഥിനി, എസ്.എൻ.എം.കോളേജ് മാല്യങ്കര

Email: arathypm143@gmail.com

പ്രബന്ധസംഗ്രഹം

പ്രകൃതിയുടെ നാശം സംസ്കൃതിയുടെയും സംസ്കൃതിയുടെ നാശം സർവ്വനാശത്തിനും കാരണമാവും എന്ന തിരിച്ചറിവ് ജനങ്ങൾക്കിടയിലുണ്ടായി. തുടർന്നാണ്പ്രകൃതി സാഹിത്യത്തിന്റെയും,കലയുടെയും ശ്രദ്ധ പിടിച്ച്പറ്റുന്ന വിഷയങ്ങളായി തീർന്നത്. 1990കളുടെ അവസാനത്തോടെയാണ് മലയാളത്തിലേക്ക് ഈ ചിന്താരീതി കടന്നുവരുന്നത്.പുരാണങ്ങളിലും ഇതിഹാസങ്ങളിലുമൊക്കെ പ്രകൃതിയുമായുള്ള മനുഷ്യന്റെ ബന്ധത്തെപ്പറ്റി വ്യക്തമാക്കുന്നു. 1970-കാലങ്ങളിൽ നടന്ന സൈലന്റ് വാലിപ്രക്ഷോഭം കേരളത്തിലെ പാരിസ്ഥിതിക പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ വളർച്ചക്ക് ആക്കം കൂട്ടി.ഇതോടെ സാഹിത്യത്തിലെ മുഖ്യപരിഗണന വിഷയമായി പരിസ്ഥിതി മാറി. 1983-ൽ പരിസ്ഥിതിസംരക്ഷണസമിതി പ്രസദ്ധികരിച്ച "വനപർവ്വം" എന്ന കവിത മലയാളത്തിലെ ആദ്യത്തെ ഹരിതസാഹിത്യ കൃതിയായി. പിന്നീട് പരിസ്ഥിതിദർശനം കഥകളിലേക്കും നോവലുകളിലേക്കും കടന്നു വന്നു. പിന്നീട് ഇത് സിനിമയിലേക്കും കടന്നു വന്നു.അനിൽരാധകൃഷ്ണമേനോൻ സംവിധാനം നിർവ്വഹിച്ച ലോർഡ് ലീവിങ്സ്റ്റൺ 7000 കണ്ടി എന്ന സിനിമയെയും സമകാലികവസ്ഥയെയും പഠനവിധേയമാക്കുകയാണ് പ്രബദ്ധത്തിലൂടെ.

താക്കോൽവാക്കുകൾ: പ്രകൃതി, സിനിമ, ഗ്രാമം, ജനവിഭാഗം, പ്രതിരോധം, കാലികത

ആമുഖം

ദൈവത്തിറ്റെ സ്വന്തം നാടായ കേരളം ഇന്ന് പ്രകൃതിവിഭവങ്ങളുടെ സമ്പന്നത കൊണ്ട് ടൂറിസത്തിറ്റെ ഭാഗമായി ഉയർന്ന് വലിയൊരു സമ്പത്ത് വ്യവസ്ഥ കെട്ടിപ്പെടുത്തി. ഈ ഒരു വികസനം സാധ്യമാക്കുമ്പോൾ അതിന് പിന്നിലുള്ള ദീർഘമായ ചരിത്രം കൂടി പങ്കുവെക്കണം. ആദിമ മനുഷ്യൻ കാടിനേയും പ്രകൃതിയിലെ ഓരോ സൂഷ്മചലനങ്ങളെയും തൊട്ടറിഞ്ഞ അവയുടെ ആവാസവ്യവസ്ഥയെ അതുപോലെ നിലനിർത്തി പ്രകൃതിയോട് ഇണങ്ങി ജീവിച്ചവരാണ്. എന്നാൽ പ്രകൃതിസംരക്ഷണം ഒരു ജീവൽപ്രശ്നമായി മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഭൂമി മനുഷ്യറ്റേതല്ല മനുഷ്യൻ ഭൂമിയുടേതാണെന്ന സത്യം യുവതലമുറക്കാർ തിരിച്ചറിയുന്നില്ല. പ്രകൃതിയിലെ ഓരോ വിഭവങ്ങളും അനിയന്ത്രിതമായി ചൂഷണം ചെയ്യുന്നു. മണ്ണിനെയും വായുവിനെയും കമ്പോളചരക്കുകളാക്കി മാറ്റുന്നു. ഇത്തരം പ്രവണതകൾ പാരസ്ഥിതിക നാശത്തിലേക്ക് എത്തിക്കുന്നു. മാനവപുരോഗതിയുടെ ഭാഗമായി അടിസ്ഥാനാവിശ്യങ്ങൾക്കുപരി ആർഭാടങ്ങളിലേക്ക് മനുഷ്യൻ സഞ്ചരിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായാണ് ഈ പ്രതിസദ്ധികളെല്ലാം. പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് മുൻതൂക്കം നൽകി സാമൂഹിക ധാർമ്മിക ഉത്തരവാദിത്തിന്റ്റെ ഭാഗമായി കരുതി പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണം ജീവിത ശൈലി ആയി ആചരിക്കണം.എന്നാൽ മാത്രമേ വരാൻ പോകുന്ന വലിയൊരു വിപത്തിനെ നമ്മുക്ക് തടയാൻ സാധിക്കൂ.കാടിന്റെ മക്കളെ കുടിയിറക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന നാട്ടാളന്മാരോടുള്ള പ്രതിരോധം തീർക്കുകയാണ് കാട്ടാളന്മാർ. അത്തരത്തിൽ പ്രതിരോധം പ്രകടമാക്കുന്ന ചലച്ചിത്രമാണ് അനിൽ രാധാകൃഷ്ണമേനോൻ സംവിധാനം ചെയ്ത ലോർഡ് ലിവിങ്സ്റ്റൺ ഏഴായിരം കണ്ടി. ഹരിത ദർശനം എന്ന സങ്കല്പത്തെ മുൻനിർത്തി ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന പ്രദേശത്തിന്റെ അപൂർവ്വമായ പ്രകൃതി ഭംഗിയും അവിടുത്തെ ഗോത്ര വർഗ്ഗക്കാരുടെ ജീവിതശൈലിയും അതിനെ ചൂഷണം ചെയ്യാൻ വരുന്ന ഫാക്ടറി ശക്തികളോടുള്ള പ്രതിരോധം പഠനവിശകലനം ചെയ്യുകയാണ് ഈ പ്രബന്ധത്തിലൂടെ.

സിനിമ – ലോർഡ് ലീവിങ്സ്റ്റൺ ഏഴയിരം കണ്ടി

മലയാള സാഹിത്യത്തിലേക്ക് പരിസ്ഥിതി ദർശനം കടന്നു വന്നതിനു ശേഷം ഇത് സിനിമയിലേക്കും കടന്നു വന്നു. മലയാളസിനിമയിൽ രണ്ടു രീതിയിലാണ് പ്രകൃതിയെ പ്രത്യക്ഷമായി അവതരിപ്പിക്കുന്നത്.ഒന്ന് സ്ഥലരാശി എന്ന നിലയിലാണ്. ഇന്ത്യൻ പശ്ചാത്തലത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ചും മലയാളത്തിൽ പരിസ്ഥിതി പ്രതിനിധാനത്തിന് അവസാന പരിഗണന മാത്രമേ നൽകുന്നുള്ളൂ. രണ്ടാമതായി പ്രകൃതി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നത് പ്രമേയതലത്തിലാണ്.പശ്ചാത്തലത്തിനേക്കാൾ സ്ഥാനം ഇതിവൃത്തത്തിനുനൽകി.അവിടെ പ്രകൃതി സംബന്ധമായ വിഷയങ്ങൾ കൊണ്ടുവരുമ്പോൾ, പരിസ്ഥിതിയും പ്രകൃതിയും ഒഴിച്ചുകൂടാനാവാത്ത ഘടകങ്ങളായി മാറുന്നു.

സംഭവിച്ച് കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഓരോ പ്രകൃതി ദുരന്തവും മനുഷ്യ നിർമ്മിതിയുടെ അനന്തരഫലമാണ് വനനശീകരണം, നദികളുടെ നാശം,മണൽവാരൽ,പാറപൊട്ടിക്കൽ തുടങ്ങിയ മലിനീകരണ പ്രശ്നങ്ങളെയും ജന്തുജീവിതത്തെയും പ്രതിസന്ധികളെയും കേന്ദ്രീകരിച്ച് സിനിമകൾ വരുന്നു.മലയാള സിനിമയിൽ ഓരോ ഇതിവൃത്തത്തിനും അതിന്റേതായ സവിശേഷതയും പ്രാധാന്യവുമുണ്ട്.

നിശബ്തകാലഘട്ടത്തിൽ അമേരിക്കൻ ചലച്ചിത്ര പ്രതിഭ റോബേർഡ് ജെ ഫ്ലാഹർട്ടി സംവിധാനം ചെയ്ത നാനൂക് ഓഫ് ദ് നോർത്ത ആണ് അർത്ഥവത്തായ പരിസ്ഥിതി കേന്ദ്രികൃത ആദ്യ സിനിമ. പ്രകൃതിയുടെ വെല്ലുവിളികളെ ജന്തുസഹജമായ കഴിവുകൊണ്ട് മനുഷ്യൻ നേരിടുന്നതെങ്ങനെയാണെന്ന് ചലച്ചിത്രത്തിലൂടെ അവതരിപ്പിക്കുന്നു.

മലയാളത്തിലെ ആദ്യത്തെ വനചിത്രം എന്നത് വി ആൻഡ് സി പ്രൊഡക്ഷൻസ് നിർമ്മിച്ച വനമാലയാണ്(1951). പിൽക്കാലത്ത് ഉണ്ടായിട്ടുള്ള വനചിത്രങ്ങളെല്ലാം വനമാല എന്ന ചിത്രത്തിലെ കഥയെ ഉൾക്കൊണ്ടാണ്. കാനനച്ചിത്രങ്ങളിൽ ഒരു പരിധിയിലേറെ വന്യജീവികൾക്കും വനവിഭവങ്ങൾക്കും നേരെയുള്ള മനുഷ്യന്റെ ചൂഷണത്തിന്റെ കഥയാണ് ചിത്രീകരിക്കുന്നത് അനിൽ രാധകൃഷ്ണമേനോൻ രചനയും

സംവിധാനവും നിർവ്വഹിച്ച ഫാൻറ്റസി-സാഹസിക ചിത്രമാണ് ലോർഡ് ലിവിങ്സ്റ്റൺ 7000കണ്ടി. 2015-ൽ പുറത്തിറങ്ങിയ ചിത്രമാണിത്. പ്രകൃതിയുടെ സന്തുലിതാവസ്ഥയെ തകിടം മറിക്കുന്ന വനനശീകരണം സിനിമയിലുടനീളം ചർച്ചചെയ്യുന്ന പ്രധാന വിഷയമാണ്.ഭൂമിയിലെ ഏറ്റവും സുന്ദരമായ ഒരിടമാണ് ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന ഗ്രാമം. ഈ ഗ്രാമത്തെ കേന്ദ്രികരിച്ചാണ് കഥ മുന്നേറുന്നത്.യുഗങ്ങൾ കൊണ്ട് വനത്തിൽ ഉണ്ടായ അപൂർവമായ സാങ്കൽപ്പിക ഗ്രാമം ആണ് ഏഴായിരം കണ്ടി.ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണ കാലഘട്ടത്തിൽ ലോർഡ് ലിവിങ്സ്റ്റൺ എന്ന കോപ്പറേറ്റീവ് കമ്പനി കാടിനെ ലീസിന് എടുക്കുന്നു. ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന വനഭൂമിയും ബ്രിട്ടീഷ് കമ്പനിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ ആകുന്നു.ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന വന ഭൂമി അവർ കൊള്ളയടിക്കുകയും അതിന്റെ ഫലമായി ആവാസവ്യവസ്ഥയിൽ കോട്ടം തട്ടുകയും ചെയ്യുന്നു.ഈ നില തുടർന്നാൽ ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന വനഭൂമി കാട്ടിൽ നിന്നും അപ്രത്യക്ഷമാവും.ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ കാടിനോട് ഇണങ്ങി ജീവിക്കുന്ന ഒരു കൂട്ടം ജനവിഭാഗങ്ങളുടെ ജീവിതരീതിയെയും അത് പ്രതികൂലമായിബാധിക്കും. കാടിന് സംഭവിക്കാൻ പോകുന്ന ഈ വിപത്തിനെ സിനിമയിൽ ഫിലിപ്പോസ്ജോൺവർക്കി എന്ന കഥാപാത്രം തിരിച്ചറിഞ്ഞു.ഗ്രമത്തിലെ ജനവിഭാഗത്തെ സംരക്ഷിക്കുവാനും കോപ്പറേറ്റീവ് ശക്തികളെ ഇല്ലാതെയാക്കാനും തീരുമാനിക്കുന്നു.അതിനായി അദ്ദേഹം തന്റെ ഡയറിയിലുള്ള പത്ത്പേർക്ക് കത്തുകൾ അയക്കുന്നു .ഫിലിപ്പോസ് ജോൺവർക്കിയുടെ ക്ഷണപ്രകാരം ഇന്ത്യയിലെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിലിയായി വിവിധ തൊഴിൽ മേഖലകളിൽ വ്യക്തിമുദ്ര പതിപ്പിച്ച കുറച്ചുപേർ ഏഴായിരം കണ്ടിയിലേക്ക് എത്തുന്നു.

കാടിനെ ചൂഷണം ചെയ്യുന്ന യുവതലമുറക്കാരെ സിനിമയിൽ ഒരു ഭാഗത്ത് കാണിക്കുമ്പോൾ മറുഭാഗത്ത് കാടിനെ സംരക്ഷിക്കാൻ വരുന്നവരെയും കാണാം തുടർന്നുള്ള സംഭവവികാസങ്ങൾ ചലച്ചിത്രത്തിൽ വിശദമായി ചിത്രീകരിക്കുന്നു.ഭൂതപ്രേതപിശാശുക്കളുടെ ശക്തികളാൽ അതുവരെ ആരും പ്രവേശിക്കാത്ത വനഭൂമിയിലിലേക്ക് ബ്രിട്ടീഷ് കോർപറേറ്റീവ് കമ്പനികൾ കടന്നുകയറുന്നു. വ്യവസായവൽക്കരണത്തിനും തോട്ടക്കൃഷിക്കുമായി ഹെക്ടർകണക്കിനു വനപ്രദേശം ഓരോദിവസവും ഏഴായിരം കണ്ടിയെന്ന വനപ്രദേശത്തുനിന്നും ഇല്ലാതെയാക്കുന്നു. ധാതുവിഭവങ്ങൾ കൊണ്ട് സമ്പന്നമായ മണ്ണിനെയും ബ്രിട്ടീഷ് കമ്പനി കമ്പോള ഉല്പന്നമായി മാറ്റാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. വന്യമൃഗങ്ങളുടെ നാശത്തിൻറ്റേ സൂചനയും സിനിമയിൽ കാണാം. കാട്ടുപാതകൾ മാത്രമുള്ള വനപ്രദേശത്ത് അധിനിവേഷശക്തികളുടെ കടന്നുവരവോടെ ഉണ്ടായ റോഡുകൾ സിനിമയിൽ കാണാം.

തങ്ങളുടെ ഭൂമിയില്ലാതാവുകയാന്നെന്നും വേരുകൾ നഷ്ട്ടപ്പെട്ട് കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്ന് ഇവിടത്തെ ജനങ്ങൾ അവസാനം തിരിച്ചറിയുന്നുണ്ട്. നിലനിൽപ്പിന് വേണ്ടിയും പ്രകൃതിയുടെ ആവാസവ്യവസ്ഥയെ അതുപോലെ നിലനിർത്തുന്നതിനുവേണ്ടിയും അവർ സ്വയം പ്രതിരോധം തീർക്കുന്നു.

പ്രകൃതിക്ക് സംഭവിക്കുന്ന നാശത്തെയും അതുമൂലം ഉണ്ടാക്കാൻ പോകുന്ന പ്രതികൂല സാഹചര്യത്തെയും ഫിലിപ്പൊസ് ജോൺ വർക്കി ഉൾപ്പെടുന്ന ചെറിയ സംഘം ഭരണകൂടത്തിന്റെ മുൻപിൽ കൊണ്ടുവരുന്നു. എന്നാൽ നീതിന്യായവ്യവസ്ഥ പോലും നിശബ്ദമായി നിൽക്കുന്നത് സിനിമയിൽ കാണാം.കാടിനെ കമ്പോള ചരക്കുകളാക്കി മാറ്റുന്നതിൽ ഉത്തരവാദികൾ ഭരണകൂട വ്യവസ്ഥിതിയാണെന്ന സൂചന ചലച്ചിത്രത്തിൽ കാണാം.എത്ര കിട്ടിയാലും അവസാനിക്കാത്ത മനുഷ്യന്റെ അത്യാഗ്രഹങ്ങളും സിനിമ പങ്കുവെയ്ക്കുന്നു. മറ്റൊരു കമ്പനി ഏഴായിരം കണ്ടിയെ ഇല്ലാതെയാക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ തുടങ്ങുന്നഭാഗത്ത് വെച്ച് സിനിമ അവസാനിക്കുന്നു. പ്ലാസ്റ്റിക് ഉത്പന്നങ്ങൾ കാട്ടിൽ നിക്ഷേപിക്കരുതെന്ന സന്ദേശം കൂടി സിനിമ പങ്കുവെയ്ക്കുന്നു. പ്രകൃതിയെ തിരിച്ച് പിടിക്കാനുള്ള യാത്രയും അതിൽ നേരിടുന്ന പ്രതിസന്ധികളുമാണ് ഈ ചിത്രത്തിൽ കാണുന്നത്.

ഏഴയിരം കണ്ടി എന്ന ഗ്രാമവും ജനവിഭാഗവും

നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കുമുൻപ് രണ്ടുനാട്ടുരാജ്യങ്ങൾതമ്മിൽ യുദ്ധമുണ്ടായി. അക്കാലത്തെ രണ്ട്ഗ്രാമങ്ങളായിരുന്നു സിംഗാനഗൗളയും, കോണച്ചേരിനാടും. നാട്ടുരാജാക്കന്മാരായ തിമ്മസാരഥിപനും വീരരായ ഉദയനും മണ്ണിനും ഭൂമിക്കും വേണ്ടി പോരാടി.സിംഗാനഗൗളയെ കിഴടക്കാൻ തിമ്മസാരക്ക് കഴിയില്ല എന്ന് അവിടത്തെ ചെറിയ കാരണവരായ കൊച്ചിരം കാണോടത്ത് പറങ്ങോടന് മനസിലായി. സിംഗാനഗൗളയുദ്ധത്തിൽ മുന്നേറി തുടർന്ന് കോണച്ചേരി ഗ്രാമം പതിയെ അടിമകളായി.അടിമത്തത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷനേടാനുള്ള വഴിയായി പറങ്ങോടൻ സ്വീകരിച്ചത് മരണമായിരുന്നു.

ഭൂതപ്രേതപിശാശുക്കളുടെ ശക്തികളാൽ ഒറ്റപ്പെട്ട നിഗൂഢമായ വനപ്രദേശമായിരുന്നു പരുന്തുമുടി.ആർക്കും എത്തിപ്പെടാൻ സാധികാത്ത ഇടം. ഭയം നിറഞ്ഞ താഴ്വര ധാരാളം വിശ്വാസങ്ങളും, മിത്തുകളും,അന്ധവിശ്വാസങ്ങളുംകൊണ്ട് ചുറ്റപ്പെട്ട് കിടക്കുന്നതാണ് പരുന്തുമുടിയെന്ന പ്രദേശം. പറങ്ങോടനും സംഘവും പരുന്തുമുടിയിലേക്ക് പോയി.മരണം പ്രതീക്ഷിച്ച് പോയവർക്ക് അവിടെ ലഭിച്ചത് വേറിട്ട ജീവിതമായിരുന്നു. നിഗൂഢമായ വനങ്ങൾ മനുഷ്യന് തണലും സംരക്ഷണവും നൽകുമെന്നിക്കൂട്ടർക്ക് മനസിലായി.അങ്ങനെ കാട്ടിനുള്ളിൽ ഒരു ഗ്രാമം ഉണ്ടായി. അപൂർവ്വമായ ജൈവവൈവിദ്യങ്ങൾ നിറഞ്ഞ ഏഴായിരം കണ്ടിയെന്ന ഗ്രാമം.യുദ്ധം ഇന്നും അവസാനിച്ചിട്ടില്ല എന്ന വിശ്വാസത്തിൽ ഈ ഗ്രാമവാസികൾ ഇന്നും കാട്ടിൽ തന്നെ താമസിക്കുന്നു.

കാട്ടിൽ നിന്ന് ലഭിക്കുന്ന വസ്തുക്കൾ കൊണ്ടാണ് ഏഴായിരം കണ്ടിയിലെ ജനങ്ങളുടെ വസ്ത്രധാരണം.കരകൗശലവസ്തുക്കൾ കൊണ്ടുള്ള തോടകളും അണിഞ്ഞ് കൈയിൽ അമ്പും വില്ലും കൊണ്ട് നടക്കുന്ന ഗ്രാമവാസികൾ. ഏറുമാടം കെട്ടിയാണ് താമസം.ഭൂമിയിലെ ഓരോ ചലനങ്ങളെയും തിരിച്ചറിയുകയും ഇരുപുറവും കണ്ണും കാതും കൂർപ്പിച്ച് ജാഗ്രതയോടെ ഇരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അവർ പ്രകൃതിയെ സ്നേഹിച്ച് പ്രകൃതിയോട് ഇണങ്ങി ജീവിക്കുന്നവരാണ്.എല്ലാത്തിനേയും ഭയത്തോടെ നോക്കി കാണുന്ന നിഷ്കളങ്കരായ കുറേ മനുഷ്യർ.

ഓരോ തൊഴിലിനുമനുസരിച്ച് പ്രത്യേക ജാതികളായി ഇവരെ വിഭജിച്ചിട്ടുണ്ട്.ഇവരുടെ ആയുധങ്ങൾ പഴയരീതിയിലുള്ളവയാണ്. അവരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ആയുധം വേട്ടയാടാൻ മാത്രം ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒന്നാണ്.യുദ്ധങ്ങൾ ഒന്നും തന്നെ അവിടെയില്ല. ജാതിവ്യത്യാസം മുൻനിർത്തി ഗ്രാമത്തിലെ ജനവിഭാഗത്തെ കെലമതി, മധ്യമതി, മുഖ്യമതി എന്നിങ്ങനെ തിരിക്കുന്നു. ഏഴായിരം കണ്ടിയിലെ പ്രധാന വ്യക്തികളാണ് കുഞ്ഞ്യാത്തനും, കരിയാത്തനും. ഏഴായിരം കണ്ടിയുടെ കണ്ണുകൾ എന്നാണ് ഇവരെ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത്. ഏഴായിരം കണ്ടിയെന്ന ഗ്രാമത്തിലേക്ക് പുറമേ നിന്ന് ആരെങ്കിലും വന്നാൽ അത് അറിയുന്നത് ഈ രണ്ടു വ്യക്തികളാണ്. ഈ ഗ്രാമത്തിലെ വാസ്തു നിർമ്മാണം അത്ഭുതകരമാണ്. കളിമണ്ണിൽ നിന്ന് മൺപാത്രങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്ന മടിക്കാർ എന്ന വിഭാഗക്കാരും ഗ്രാമത്തിൽ ഉണ്ട്.

ഏഴായിരം കണ്ടിയുടെ കാരണവർ സ്ഥാനത്തിരിക്കുന്ന വ്യക്തി പറങ്ങോടൻ എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്നു. തറവാട്ടമ്മ വ്യവസ്ഥയും ജനവിഭാഗക്കാർക്കിടയിലുണ്ട്. ഗ്രാമത്തിലെ ജനങ്ങൾക്ക് അവരുടേതായ സൗന്ദര്യചിന്തകളും, വ്യത്യസ്തമായ സൗന്ദര്യവീക്ഷണവുമുണ്ട്. ഇവിടുത്തെ തെയ്യാർ എന്ന ദൈവസങ്കൽപ്പം മരത്തിലെ പ്രതിഷ്ഠയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നിലനിൽക്കുന്നു.

പ്രതിരോധശ്രമങ്ങൾ

കാടും മരങ്ങളും നിൽക്കുന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്നും ഇവയെ വേരോടെ ഇല്ലാതാക്കുകയാണ് അധിനിവേശ ശക്തികൾ ചെയ്തത്. ജീവനാഡിയായ വനങ്ങൾ ഇല്ലാതെയാവുന്നതോടെ വലിയൊരു ആവാസവ്യവസ്ഥതന്നെ ഇല്ലാതെയാവുന്നു. സിനിമയിൽ വനനശീകരണം എന്നത് വലിയൊരു പ്രശ്നമായി മാറുന്നു. മലനിരകളിൽ നിന്ന് ദിവസവും ഹെക്ടർ കണക്കിന് മരങ്ങൾ വെട്ടിമാറ്റുന്നു. മലകളുടെ ഓരോ ഭാഗവും നഷ്ടപ്പെടുന്നത് സിനിമയിൽ കാണുന്നു.പച്ചപ്പിനിടയിൽ കാണുന്ന തരിശുഭൂമി ഏഴായിരം കണ്ടിയിലെ ജനവിഭാഗത്തിനിടയിൽ ഭീതി ഉളവാക്കുന്നു. ടോയ്ലറ്റ് പേപ്പറുകളുടെ നിർമ്മാണത്തിനുവേണ്ടിയും വ്യവസായശാലകൾക്കും, തോട്ടംവിളകൾ വൻതോതിൽ കൃഷി ചെയ്യുന്നതിനുമായി അവിടത്തെ മരങ്ങളെ വെട്ടിമാറ്റുന്നു. വനനശീകരണത്തിലൂടെ അധിനിവേശശക്തികളുടെ കൊള്ളയടിക്കലും ഏഴായിരം കണ്ടിയെന്ന ഗ്രാമത്തിൽ നടക്കുന്നു.

ഈ വിപത്തിനെ ഫിലിപ്പോസ്ജോൺവർക്കി എന്ന കഥാപാത്രം തിരിച്ചറിയുന്നു. കാടിനെ സംരക്ഷിക്കുവാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ നടത്തുക യാണ് അദ്ദേഹം. അതിന്റെ ഭാഗമായി അദ്ദേഹം കേരളത്തിലെയും, തമിഴ്നാട്ടിലേയും, കർണാടകയിലേയും പരിസ്ഥിതിസംരക്ഷണ വിഭാഗത്തിലും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥരെയും സമീപിക്കുന്നു. എന്നാൽ അനുകൂല്യമായ പ്രതികരണങ്ങൾ ഉണ്ടായില്ല. എല്ലാവർക്കും അവരുടേതായ ന്യായങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. കാടിനെ കമ്പോളചരക്കുകളാക്കി മാറ്റുന്നതിൽ പ്രധാനികൾ എന്നുവേണമെങ്കിൽ ഈ ഉദ്യോഗസ്ഥരെ പറയാം. സാമൂഹ്യപ്രവർത്തകരെ കാടിന്റെ അവസ്ഥ ബോധിപ്പിക്കാൻ ഫിലിപ്പോസ് ജോൺ വർക്കി ശ്രമിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവർ പ്രശസ്തിയും പേരും ലഭിക്കുന്ന പ്രവർത്തികളിൽ താല്പര്യം കാണിക്കുന്നവരാണ്. ഫിലിപ്പോസ് ജോൺ വർക്കി എന്ന കഥാപാത്രം അവസാന ശ്രമമായി കാടിനെ ഇല്ലാതാകാൻ ശ്രമിക്കുന്ന കോൺട്രക്ടർ പ്രവർത്തകരുടെ അടുത്തുചെല്ലുന്നു. അവിടെ നിന്നും ഫലമുണ്ടാകുന്നില്ല. തുടർന്ന് കാടിനുവേണ്ടി നിരാഹാരസത്യാഗ്രഹം അദ്ദേഹം നടത്തുന്നു. എന്നാൽ അതും അധികാരശക്തികളായ പോലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥർ തകർക്കുന്നു. അവസാന ശ്രമമായി കത്തെഴുതുന്നു. അതെ തുടർന്നാണ് പ്രകൃതി സ്നേഹികളായ കുറച്ചു പേർ കാട്ടിലേക്ക് എത്തുന്നത്. അവർ ഫിലിപ്പോസ് ജോൺ വർക്കിയോടൊപ്പം ചേർന്ന് പ്രവർത്തിക്കാൻ ഒരുങ്ങുന്നു.

ഫിലിപ്പോസ് ജോൺ വർക്കിയും സംഘവും ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന ആ ഗ്രാമം നശിക്കുന്നതിനു മുൻപ്   ആ നാശത്തെപ്പറ്റി ജനങ്ങളെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. ഏഴായിരം കണ്ടിയിലേക്കുള്ള മേലാളൻമാരുടെ കടന്നുകയറ്റം പറങ്ങോടൻ ഉൾപ്പെടെ ഗ്രാമത്തിലുള്ള സകലരും അറിയുന്നു. തങ്ങളുടെ വേരുതന്നെ നഷ്ടപെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുയാണെന്ന് ഗ്രാമവാസികൾ തിരിച്ചറിയുന്നു. ഓരോരുത്തരും സ്വയം പ്രതിരോധം തീർക്കുന്നു. അവർ സ്വീകരിച്ചത് ശത്രുവിനെ ഭയം കൊണ്ട് ഇല്ലാതാക്കുക എന്ന തന്ത്രമായിരുന്നു. കാട്ടിൽ പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുള്ള ഭൂതപ്രേത ശക്തികൾ യാഥാർഥ്യമാണെന്ന് വരുത്തി തീർക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ തുടങ്ങുന്നു. ഫിലിപ്പോസ് ജോൺ വർക്കി കോൺട്രാക്ടർമാരെ കാണാൻ ചെല്ലുന്നു. ഭീമൻ അമാവാസി വരുമ്പോൾ ആണ് പലപ്രകൃതി ശക്തികളും അതിന്റെ യഥാർത്ഥ ശക്തി പ്രകടമാകുന്നതെന്ന് അതിനാൽ ജാഗ്രതയോടെ ഇരിക്കാൻ മുന്നറിയിപ്പ് നൽകുന്നു. ഈ വാക്കുകൾ കോൺട്രാക്ടർമാർക്കിടയിൽ ചെറിയ ഭയം സൃഷ്ടിക്കാൻ സാധിച്ചു. പ്രകൃതി യിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്നതും അല്ലാത്തതുമായ ഘടകങ്ങൾ കൊണ്ട് കെട്ടുകഥകൾ സ്ഥാപിച്ചെടുക്കാൻ ഉള്ള ശ്രമം ഗ്രാമവാസികളും മറ്റുള്ളവ രും തുടങ്ങി. ഗ്രാമവാസികളെ കാടിന്റെ പ്രേതങ്ങളാക്കി മാറ്റുന്നു. കാടിന്റെ നാശം കാണണമെന്ന് ആഗ്രഹിച്ച് കാട്ടിലേക്ക് പ്രവേശിക്കുന്നവർക്ക് ആളപായമില്ലാത്ത രീതിയിൽ ചില ഉപദ്രവങ്ങൾ ഗ്രാമവാസികൾ നടത്തുന്നു. ഇത് അവരിൽ ചെറിയ ഭയങ്ങൾക് കാരണമാകുന്നതും സിനിമ യിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്നു. മരത്തടികൾ കൊണ്ട് പുതിയ ആയുധങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുകയാണ് ഗ്രാമവാസികൾ. നാടിനെ സംരക്ഷിക്കാൻ മൃഗങ്ങളും ഇതിന്റെ ഭാഗമായി മാറുന്നുണ്ട്.

അമാവാസിനാളിൽ ഉദയസൂര്യനെ സാക്ഷിയാക്കി നാട്ടാളന്മാർക്ക് നേരെയുള്ള കാഹളം മുഴക്കുന്നു ഗ്രാമവാസികൾ. അമ്പും വില്ലും തീഗോളങ്ങളും ഒരു പ്രകൃതിപ്രതിഭാസം എന്നപോലെ അധിനിവേശശക്തികൾക്കുനേരെ എറിയുന്നു. കൂടാതെ ഭൂതപ്രേതപിശാചുക്കളുടെ രൂപങ്ങൾ മനുഷ്യരാലും മൃഗങ്ങളാലും സൃഷ്ടിച്ച് അവർക്ക് നേരെ പാഞ്ഞടുക്കുന്നു. കാടുമുഴുവൻ പ്രകമ്പനം സൃഷ്ടിക്കുന്നു. കമ്പനി ശക്തികളെ തുരത്തുന്നു. കാടിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുപ്രചാരത്തിൽ വന്ന കെട്ടുകഥകൾ തന്നെ ആ കാടിന് സംരക്ഷണ കവചം തീർത്തു. ഏഴായിരംകണ്ടി എന്ന ഗ്രാമത്തിന് പഴയ ആവാസവ്യവസ്ഥ കൈവന്നു. ഭരണകൂട വ്യവസ്ഥിതി പോലും ഇവിടെ നിശബ്ദമായി നിൽക്കുന്നത് സിനിമയിൽ വ്യക്തമായി അവതരിപ്പിക്കുന്നു. കാടിനെ സംരക്ഷിക്കാൻ നടത്തിയ പോരാട്ടങ്ങളാണിവ.

കാലികത

ലോകം ഇന്ന് നേരിടുന്ന ഏറ്റവും വലിയ പ്രശ്നമാണ് പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നം. മാനവരാശിയുടെ നിലനിൽപ്പിനെപോലും ഗൗരവമായി ബാധിക്കുന്ന ഒന്നായി പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നം മാറിക്കഴിഞ്ഞു. ഇനിയും ശെരിയായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കാത്തതുകൊണ്ട് വംശനാശം സംഭവിച്ച് ജന്തുജാലങ്ങളുടെ ഒപ്പം മനുഷ്യനെന്ന വംശവും ഇല്ലാതെയാകും.

ആദ്യകാലത്ത് ജനസംഖ്യ കുറവും പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ ധാരാളവുമായിരുന്നു. പ്രകൃതിയെ ദൈവമായി കണ്ട് ആരാധിച്ചിരുന്നു. അന്ന് ആവശ്യത്തിന് മാത്രമാണ് പ്രകൃതിവിഭവങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നത്.എന്നാൽ ഇന്ന് മനുഷ്യർക്ക് ആവശ്യങ്ങൾ വർധിച്ചു എത്ര കിട്ടിയാലും മതി വരാത്ത രീതിയിലേക്കായി. പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ പുനഃസൃഷ്ടിക്കാനാവാത്തവിധം ഉപയോഗിച്ച തീർക്കുന്നു. പ്രകൃതിയെ സംരക്ഷിക്കേണ്ടത് മനുഷ്യധർമ്മമാണ്.

ശാസ്ത്രസാഗേതിക വിദ്യയുടെ പുരോഗമനം അത്യാവശ്യമായി മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാലഘട്ടമാണിത്. ഈ പുരോഗമനം പ്രകൃതിക്ക് കോട്ടം തട്ടാത്ത രീതിയിലായിരിക്കാൻ ആരും ശ്രദ്ധിക്കുന്നില്ല. മനുഷ്യന്റെ അതിരില്ലാത്ത ആഗ്രഹങ്ങൾ സാധിക്കാൻ വേണ്ടി പ്രകൃതിയെ ചൂഷണം ചെയ്യുമ്പോൾ പ്രകൃതി തിരിച്ചടിക്കുമെന്ന കാര്യം ആരും ഓർക്കുന്നില്ല.

ഹിമാലയൻ മലനിരകൾ പടിഞ്ഞാറു അഫ്ഗാനിസ്ഥാൻ മുതൽ വടക്കുകിഴക്ക് മ്യാൻമാർ വരെ വ്യാപിച്ച് കിടക്കുന്ന വനപ്രദേശമാണ്. ഭാരതത്തിന്റെ ഭൂപ്രദേശത്തിലും ഈ മലനിരകൾ കടന്നുവരും. ഹിമാലയൻ മലനിരകളെ കേന്ദ്രികരിച്ച് വലിയൊരു ജൈവപാരമ്പര്യവും ആവാസ വ്യവസ്ഥയുമുണ്ട്. ഭൂമിയിൽ ഏറ്റവും ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രികരിക്കേണ്ട ഭാഗമാണ് ഇത്. എന്നാൽ അവിടത്തെ ജന്തുജീവജാലങ്ങളെയും വനസമ്പത്തി നേയും ഇന്ന് വലിയ രീതിയിൽ ചൂഷണം ചെയ്യുന്നു. പലജന്തുജാലങ്ങൾക്കും വംശനാശം സംഭവിച്ചു. ആവാസകേന്ദ്രങ്ങൾ ഇല്ലാതെയായിക്കൊണ്ടി രിക്കുന്നു.

അന്തരീക്ഷത്തിൻെറ ചൂട് ക്രമാതീതമായി ഉയരുകയാണ്. മഞ്ഞുമലകൾ ഉരുകിയില്ലാതെയാവുന്നു. കാലാവസ്ഥയെ ഇത് പ്രതികൂലമായി

ബാധിക്കുന്നു. വ്യവസായശാലകളിൽ നിന്നുള്ള മാലിന്യങ്ങൾ നദികളിലേക്ക് ഒഴുകി വൻതോതിൽ ജലമലിനീകരണം നടത്തുന്നു. പ്രകൃതിയുടെ നാശം മാത്രമല്ല ഇതിലൂടെ ഉണ്ടാകുന്നത്. പുതിയ രോഗങ്ങളുടെ വിതരണവും ഇവിടെ ഉണ്ടാകുന്നു. നദികളുടെ സ്വാഭാവികമായുള്ള ഒഴുക്കിനെ തടഞ്ഞുനിർത്തി ധാരാളം അണക്കെട്ടുകൾ നിർമ്മിച്ചു. ഇത് പുഴയെ നീർച്ചാലാക്കി മാറ്റി. വൈദ്യുതി ഉല്പാദനത്തിന്റെ ഭാഗമായി താപനിരക്കും വൻതോതിൽ വർദ്ധിച്ചു. കാലാവസ്ഥാവ്യതിയാനത്തിന്റെ ഭാഗമായി മഴയുടെ ആകെ അളവ് കുറയും. അതിതീവ്രമഴ ഉണ്ടാവാനും തുടങ്ങി. വനനശീകരണം മണ്ണിടിച്ചിലിനും കാരണമായി. കൂടാതെ ഉരുൾപൊട്ടൽ മുതലായ വലിയ വിപത്തുകൾ ഉണ്ടായി. ഭൂമിയിലെ വനസമ്പത്ത് ഭൂരിഭാഗവും നശിച്ചു. വരും തലമുറക്ക് നീക്കി വക്കാൻ പോലും ഒന്നുമില്ലാത്ത അവസ്ഥയിലേക്ക് കടന്നു.

ഭൂമിയുടെ നാശം മനുഷ്യന്റെ നാശമാണെന്ന യാഥാർഥ്യം തിരിച്ചറിഞ്ഞ് പ്രകൃതിക്കുവേണ്ടിയുള്ള തിരിച്ച് പിടിക്കൽ ശ്രമങ്ങൾ ഇന്ന് ചെറിയ തോതിൽ നടന്നുവരുന്നു. ഗംഗാസംരക്ഷണപ്രസ്ഥാനം, സൈലന്റ് വാലി പ്രക്ഷോഭം, ചിപ്കോപ്രസ്ഥാനം, ഗ്രീൻ ബെൽറ്റ് മൂവ്മെന്റ് മുതലയാ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ജനങ്ങൾ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ എത്രത്തോളം ഗുരുതരമാണെന്ന് ജനങ്ങളെ തന്നെ മനസ്സിലാക്കി. എല്ലാ അർത്ഥത്തിലും പ്രകൃതിയോട് സഹകരിച്ച് ജീവിക്കുകയും ആത്മബന്ധം പുലർത്തി, മനുഷ്യൻ പരസ്പരം സഹകരിച്ച് ജീവിച്ചാൽ മാത്രമാണ് പ്രകൃതിയെ അതിന്റെ യഥാർത്ഥ ആവാസ വ്യവസ്ഥയിലേക്ക് എത്തിക്കാൻ സാധിക്കൂ.

സൈലന്റ്വാലി,മാവൂരിലെ ഗ്വാളിയാർ റയോൺസി മണൽവാരൽ, പ്ലാച്ചിമടയിലെ ജലവിഭവ ചൂക്ഷണം, മൂന്നാറിലെ വനഭൂമി കയ്യേറ്റം, കാസർഗോട്ടെ കശുമാവിൻ തോട്ടങ്ങളിൽ എൻഡോസൾഫാൻ അടിച്ചത്തിന്റ്റെ ഭാഗമായി ഉണ്ടാകുന്ന മാരക രോഗങ്ങൾ, ഭൂമാഫിയ നടത്തുന്ന വയൽ നികത്തൽ തുടങ്ങിയ പരസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങൾ സമൂഹത്തിൽ ഉടലെടുക്കുന്നു.

സുസ്ഥിരവികസനമാണ് സാധ്യമാക്കേണ്ടത്. പ്രകൃതിയോട് ഇണങ്ങി പ്രകൃതിയുടെ പുരോഗമനവും മാനവപുരോഗമനവും ഒരു പോലെ പ്രാധാന്യം നൽകി രണ്ടിനേയും പരസ്പരാശ്രയത്തോടെ നിലനിർത്തണം. പ്രകൃതി സംരക്ഷണം ഉറപ്പുവരുത്തുന്ന രീതിയിലാണ് പുരോഗമനം സാധ്യമാക്കേണ്ടത്. പ്രകൃതിയെ അതിന്റെ ആവാസവ്യവസ്ഥയിൽ തന്നെ കാത്ത് സൂക്ഷിക്കണം. എന്നാൽ മാത്രമേ വരും തലമുറക്ക് കൂടി ഈ ഭൂമിയെ കൈമാറാൻ സാധിക്കൂ.

ഉപസംഹാരം

പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ കൊണ്ട് സമ്പന്നമാണ് നമ്മുടെ നാട്. നമ്മുടെ സംസ്കാരം ജനിക്കുന്നത് ഭൂമിയിൽ നിന്നാണ്. അതിനാൽ പ്രകൃതിയിൽ കാണുന്ന സർവ്വചരാചരങ്ങളും നമ്മുടെ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്. കാലം മാറുന്തോറും മനുഷ്യൻ പ്രകൃതിയുമായി അകലം പാലിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഒരു കാലത്ത് സംസ്കാത്തിന്റെ ഭാഗമായിരുന്ന മണ്ണും പുഴയുമെല്ലാം നാശത്തിന്റെ വക്കിലാണ്. ഇന്ന് ലോകം നേരിടുന്ന പ്രധാനപ്പെട്ട വെല്ലുവിളികളിൽ ഒന്നായി പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നം മാറി.

അനിൽരാധാകൃഷ്ണമേനോൻ സംവിധാനം ചെയ്ത ലോർഡ് ലിവിങ്സ്റ്റൺ ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന സിനിമ പ്രകൃതിക്ക് സംഭവിക്കുന്ന വനനശീകരണം എന്ന വിപത്തിനെ കാണിച്ചു തരുന്നു. ഓരോ ദിവസവും ഹെക്ടർ കണക്കിന് വനം ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന പ്രദേശത്ത് നിന്നും അപ്രത്യക്ഷമായി പോകുന്നു. കമ്പനി ശക്തികൾക്കു എതിരെ ഏഴായിരം കണ്ടി എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ പറഞ്ഞുപ്രചരിച്ച കെട്ടുകഥകൾ കൊണ്ട് ഗ്രാമവാസികൾ കാടിനെ തിരിച്ച് പിടിക്കുന്നു.

മനുഷ്യൻ അടിസ്ഥനാവിശ്യങ്ങൾക്കുപരി ആർഭാടങ്ങളിലേക്ക് സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ പ്രകൃതിയെ ഉപഭോകാസക്തിയോടെ നോക്കി കാണുന്നു. വർഷാനുവർഷമായി നാം അനുഭവിക്കുന്ന ഓരോ പ്രകൃതി ദുരന്തവും മനുഷ്യന്റെ പ്രവർത്തിയുടെ അനന്തരഫലമാണെന്ന് മനുഷ്യൻ തിരിച്ചറിയുന്നില്ല. പ്രകൃതിയെ ചൂഷണം ചെയ്യുന്ന ജനസമൂഹത്തിനിടയിൽ തന്നെ പ്രകൃതിയെന്ന അമൂല്യനിധിയെ സംരക്ഷിക്കണമെന്ന ചിന്തയുള്ള ചെറിയൊരു ജനസമൂഹവുമുണ്ട്. അത് സിനിമയിൽ കാണാം. മരങ്ങൾ മുറിക്കാതെ വെച്ച് പിടിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കണം. ഇനിയും പാരിസ്ഥിതികപ്രശ്നങ്ങൾക്ക് വേണ്ട നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചില്ലെങ്കിൽ വരുംതലമുറയ്ക്ക് കൈമാറാൻ ഈ ഭൂമി ഉണ്ടാകില്ല. മാത്രമല്ല നേരിടാൻ പോകുന്ന ദുരന്തങ്ങളും വലുതായിരിക്കും. അതിനാൽ സുസ്ഥിരവികസനമാണ് സാധ്യമാക്കേണ്ടത്.

ഗ്രന്ഥസൂചി

1. ചന്ദ്രശേഖർ എ.,ഹരിത സിനിമ – ഒലിവ് പബ്ലിക്കേഷൻസ് കോഴിക്കോട്,2016

2. മദുസൂദനൻ ജി.,ഹരിത നിരൂപണം ഡി.സി ബുക്ക് കോട്ടയം,2015

3. രാജശേഖർ എസ്,പരിസ്ഥിതി ദർശനം മലയാളകവിതയിൽ–The state institute language of nalandha Thiruvanandhapuram,2010

4. രാമചന്ദ്രൻ നായർ പന്മന,പരിസ്ഥിതി പഠനങ്ങൾ കറന്റ് ബുക്സ്കോട്ടയം 2010

5. സ്കറിയ തോമസ് പരിസ്ഥിതി വിഞ്ജനവും മനുഷ്യാവകാശ പഠനവുംഅസ്സന്റ്റ് പബ്ലിക്കേഷൻ കോട്ടയം,2019

11

समकालीन ह िंदी कहिता और पर्ािरण बोध

Dr. Babitha. K

HOD & Assistant Professor, Hindi Department, SNM College, Maliankara, MG University

Email: babithak2002@gmail.com

ABSTRACT

साहत्िय और प्रकृत का संबंध घनष्ठि है और शाश्वत भी है। वर्तमान समय में प्रकृत का शोषण अनेक रूपों में हो रहा हैI यह एक चंताजनक वषिय है। समकालीन कवता में पर्यावरण प्रदूषण और उसके संरक्षण की चंता एवं जागरूकता अनेक रूपों में देख सकते है। पहाड़, जंगल, मट्टिी जैसे प्राकृतकि संसाधनों के कारण प्रकृत मात्र समृद्ध का वषिय बन कर न रहते है। समकालीन कवयिों ने प्रकृत के पेड़, पौधे, नदयिा, जंगल आद को संरक्षति रखने की आवश्यकता को अपनी कवताओं द्वारा मुखरति करते हैं।

KEY WORDS समकालीन कवता, पर्यावरण बोध, प्रदूषण I

INTRODUCTION

आधुनकि युग की एक वशिेष काव्यधारा है- समकालीन कवता। मानवीय मूल्यों की रक्षा करना इन कवताओं की प्रमुख लक्ष्य रहा है। समकालीन शब्द काल को सूचति करते है। वभिन्नि वद्विानों ने समकालीनता को अपने-अपने ढंग से परभिाषति कयिा है। डॉ रोहताशि के अनुसार – "समकालीन भावना के अंतर्गत ही वैश्वकि चंतन सृजन का दाई हमारा दाई बन जाता है। साम्राज्यवादी पूंजीवादी या सामान्यवादी व्यवस्थाओं से तीसरी दुनयिा के देशों वयितनाम, कोरयिा आद देशों के मानवीय लोग का संघर्ष हमारा संघर्ष बन जाता हैI"१ समकालीनता के अंतर्गत अपने समय की सभी समस्याएं आती है। मैनेजर पांडेय के अनुसार "केवल नया ही समकालीन नहीं होता बल्क जो सार्थक है, वही समकालीन है चाहे वह पुराना क्यों ना हो I"२ समकालीन कवता अपने समय की सभी समस्याओं और चुनौतयिों का सामना भी करती है। समकालीन कवता की एक उल्लेखनीय पक्ष है - पर्यावरण वमिर्श।

समकालीन कवता के एक प्रमुख कव है- नागार्जुन, जो लोक जीवन के कव भी है। उनकी कवताओं में ग्रामीण परवेश और उनके परस्थितयिों पर उन्होंने अनेक काव्य की रचना की है। 'अकाल और उसके बाद' शीर्षक कवता में नागार्जुन ने प्रकृत का संरक्षण पर जोर दी है। नागार्जुन के अनुसार प्रकृत और मनुष्य परस्पर आश्रति है। एक दूसरे के अभाव में सही नहीं होगा। 'अकाल और उसके बाद' शीर्षक कवता में उन्होंने प्रकृत का सुंदर और भयानक दृश्य हमारे सामने रख देते हैं-

"कई दनिों तक चूल्हा रोया चक्की रही उदास

कई दनिों तक काली कुत्तयिा सोई उनके पास

कई दनिों तक लगी भीत पर छपिकलयिों की गश्त।

कई दनिों तक चूहों की भी हालत रही शकिस्त।"३

अकाल के दनिों में घर में अनाज का एक दाना भी ना होने के कारण चूहे नर्जिीव जैसे रहे। अकाल की भीषणता के कारण घर का चूल्हा मानो रोता रहा। चक्की भी उदास रही।

"दाने आए घर के अंदर कई दनिों के बाद

धुआं उठा आंगन के ऊपर कई दनिों के बाद

चमक होती घर घर के ऑखे कई दनिों के बाद

कौए ने खुजलाई पांखे कई दनिों के बाद।"४

अकाल के बाद सब के दलिों में आनंद और उल्लास आ उठता है। चूहा, चक्की आद नर्जिीव पड़ी वस्तुओं में भी मानो नया जीवन आ जाता है। अकाल के चत्रि में अगर भीषणता और नराशा और उदासी है तो दूसरे चत्रि में आनंद, उल्लास, उत्साह और जागरण है।

'पानी की प्रार्थना' केदारनाथ सहि की एक प्रमुख कवता है। प्रस्तुत कवता में कव ने भवष्यि में आने वाले एक भयंकर समस्या की ओर हमारा ध्यान ले जाता। कभी हमारा ध्यान उस और आकृष्ट करते है जहां बाजारवाद ने सभी वस्तुओं को अपना शकिार बनाया हैI वहां पानी को कैसे छोड़ देता पानी को बाहर की वस्तु बनाने के लए ही इसके प्रकृत स्रोतों को नष्ट कयिा जा रहा है। प्रस्तुत कवता में पानी प्रभु के सामने एक दनि का हसिाब लेकर खड़ा होता है और उस दनि के हसिाब में लुप्त होने के कगार पर पहुंचे पानी ने अपने पीछे कार्य कर रहे समूचे सप्ताह पूंजीवादी तंत्र की पोल खोल देता है पानी व्यक्त करती है -

"पय यहां पृथ्वी पर मै

यानी आपका मुंह लगा यह पानी

अब दुर्लभ होने के कगार तक

पहुंच चुका हूं।

पर चिंता की कोई बात नहीं

यह भाषणों का समय है

और वहां किसी रहस्यमई स्रोत से

मै हमेशा मौजूद हूं।"५

पानी कहती है- मै पानी, पृथ्वी का सबसे प्राचीनतम नागरिक हूं मै पहले से ही प्रथ्वी पर स्थित हूं।

प्रकृति और जीवन के उल्लास के गीतकार के रूप में कवि जीवन की शुरुआत करने वाले केदारनाथ सिंह के काव्य संवेदना अत्यंत विशिष्ट रही है। वह अपने समय के पार के कवि है और उनकी कला उनके काव्य को हमेशा प्रासंगिक बनाए रखते है। गीतकार के उल्लास से लेकर नीरस जीवन एवं अस्तित्व की खोज तक की उनकी कविता में विराट स्वरूप विस्तार दिखाई देता है। केदारनाथ सिंह की कविता कर्म में प्रकृति और पर्यावरण की उपस्थिति बिहुत गहरी और विस्तीर्ण है। उन्होंने कहा -

"मेरे गांव की वह पतली सी नदी

कहीं कोई मरता है

लोग उठाते है

और नदी जहां सबसे ज्यादा चुप और अकेली

होती है

उसी के आजू-बाजू फूंक आते हैं"६

हमारे नदियां प्रदूषित होने के बारे में अनेक कवियों ने ध्यान दिया है। बढ़ते प्रदूषण और मलिनता से भरा नदियां किस तरह विषाक्त हो रही है, इस बात को गंगा स्नान कविता में कवि ज्ञानेंद्रपति ने चिंता व्यक्त किया है। -

."गंगा में स्नान कर रहे वह बूढ़ी मैया

अपने प्राणों तक प्रक्षालित कर रही है पवित्र कर रही है

तुम्हारी सारी नदियां अपवित्र हो गई है विषाक्त।"७

बीसवी शताब्दी में औद्योगिकरण के कारण पर्यावरण का प्रश्न नेपथ्य में चला गया, जिसके कारण पर्यावरण की समस्या एक चुनौती बनकर संपूर्ण दुनिया के सम्मुख खड़ी है। प्रमुख पर्यावरणविद हरीश अग्रवाल जी के अनुसार "जब से ओजोन, पट्टी के ह्रास के बारे में पता चला है और अविलंब खतरे की घंटी बजी है, तब से विश्व की सरकारें हरकत में आ गई है। लोगों के सामने त्वचा कैंसर, फसलों की , मोतियाबिंद जैसे खतरा मंडराने लगे है। हरीश अग्रवाल जी के यहां बात पर्यावरण के बिगड़ते स्वरूप पर गहरी चिंता व्यक्त करते है साथ ही इससे उत्पन्न समस्याओं की और भी हमारा ध्यान आकृष्ट कराते है।"८ विश्व के अनेक देशों के सामने पर्यावरण प्रदूषण एक गंभीर समस्या के रूप में आई हुई है। 'आत्मा विलाप' कविता में कवि लीलाधर मंडलोई ने भूख की यथार्थता को इस प्रकार दिखाया गया है-

"मैंने जो धुआं देखा जिंदगी के हवन से

उसमें सूर्य की किरण झाड़ू की सीक से बढ़िया नहीं थी

हमने सोचा था कि पिलट डालेंगे

मगर भूख आदमी को कायर बना देती है

इसको बुझाने में कोई बहादुरी नहीं

वह खुद ही जानती है रखो होना"९

अकाल की करुण स्थिति व्यक्त करने वाली एक कविता है लीलाधर मंडलोई के 'गाने' । प्रस्तुत कविता में अकाल की स्थिति का वर्णन कवि ने इस प्रकार किया है-

"फसलों की खुशी के

सारे गाने याद थे

इस साल फिर अकाल

अकाल के गाने थे

अकाल से लड़ने वाले गाने नहीं थेI"१०

प्रकृति के बारे में लखिने वाले कवि कुंवर नारायण जी ने पर्यावरण के चिंता को बरकरार रही है। प्रस्तुत कविता में उन्होंने कहा - प्रार्थना करो कि हरे पेड़ और अधिक रहे। ताकि जीव जंतुओं का जीवन बना रहे। प्रकृति के दोहन में लगे लोगों को पृथ्वी का मूल्य केवल संपन्नता के लिए कयिा जा रहा है। भूमंडलीकरण के दौर में पूरी दुनिया में बहुत तेजी से बदलाव हो रहे है। अनेक कंपनियों के शुरू होने से शहर जल्दी बदल रहे है यह गांव का रूप भी जल्दी बदलता दखिाई दे रहा है। इस बदलाव के बारे में अरुण कमल ने अपनी कविता 'नए इलाके' में कहा हैI दुनिया में तेजी से आने वाले बदलाव प्रस्तुत वाक्य में लखिते है-

"हमने बस्ते इलाकों में

जहां रोज बन रहे है नए नए मकान

मै अक्सर रास्ता भूल जाता हूं

धोखा दे जाते है पुराने मशिनI"११

लीलाधर मंडलोई की और एक कविता 'ना के बराबर में' उन्होंने रेडियो और मोबाइल टावरों की तरंगों के विकरिण से कैसे जीवन वालों की जान संकट पर ले गया है दखिाया गया है-

"हमारे पूर्वज जानते थे

कि कतिना जरूरी है

गौरैया का होना वाह बनाते थे घर जनिमें होते थे झरोखे,

रोशनदान और धमनयिा वे घोसले बनाती थी वहां

की ध्वनि, शोर और तरंगों से सुरक्षति था उनका जीवन

इधर अब फ्लैट है और मोबाइल फोन डीटीएच छतरी

या केबल और इंटरनेट का महा संजाल

और घातक बहुत आसपास अदृश्य

और फाइल का प्रदूषण इस कदर की सांस लेना मुहाल"१२

पर्यावरण में जलवायु का असंतुलन एक गंभीर समस्या है। इसके कारण पृथ्वी पर मौजूद अणु परमाणु में अपने अपने अस्तित्व को लेकर द्वंद शुरू हो गया है। बद्री नारायण की कविता 'गर्मी में आया सावन' में इसके बारे में कहा गया है-

"फरि भी इतनी गर्मी क्यों है धरा पर

क्या प्रतकि बनाने वाले तत्व में मच गया है कोहराम

कि आजकल अंडों के बीच भी गोलबंदी तेज हो गई है

कि यह अनोखी अन्याय के खलिाफ ही

एक सीमा से ज्यादा बढ़ गए परमाणु के क्रोध का नतीजा है

के प्रतकि के नीचे सर्पों की फफकार का है

यह एक और प्राकृतकि परणािम"१३

CONCLUSION

समकालीन कविता अपनी विषय वैवध्यि के कारण हिंदी काव्य विधा में महत्वपूर्ण स्थान रखती है। इस काल की कविता ने मनुष्य के अनुकूल अनेक समस्याएं समय-समय पर प्रस्तुत कएि है। समकालीन कविता की एक महत्वपूर्ण विषय रहा है- पर्यावरण। मनुष्य और प्रकृति दोनों एक दूसरे पर अन्योन्याश्रति हैI इसलिए पर्यावरण संरक्षण हर एक का दायत्वि रहेगा। पर्यावरण संरक्षण केवल भारत का नहीं समूची संसार का एक मुद्दा है। हमारे नदी या तालाब, बांध इन सब को पुनः जीवति करना आवश्यक है। जल के भवष्यि के लिए अनेक योजनाओं की आवश्यकता है। यह सरकार के साथ हर आदमी का दायत्वि भी है। समाज के हरति विकास के समर्थक और प्रख्यात पर्यावरणविद कार्यकर्ता सुनीता नारायण जी का राय है कि वातावरण में फैलती अशुद्ध का प्रकृति और वातावरण की होती दुर्दशा से सबसे ज्यादा नुकसान महलािओं, बच्चों और गरीबों को होता हैI आज विविध प्रदूषण की चपेट में भारत सहति दुनिया के अधिकांश देश हैI बेहतर पर्यावरण पाने के लिए आज दुनिया बेचैन हैI प्रदूषण हमारे देश ही नहीं पूरी दुनिया को लील रहा हैI धरती आसमान हवा और यहां तक कि महासागर भी इससे नहीं बच पाए है।

प्रदूषण के अनुप्रयोग है- जल प्रदूषण, वायु प्रदूषण और ध्वनि प्रदूषण। गाड़ियों की संख्या में आने वाली वृद्धि ध्वनि प्रदूषण का कारण बन जाता है। समकालीन दौर में पर्यावरण असंतुलन की समस्या पूरी दुनिया की समस्या है। इसके समाधान के लिए पूरे विश्व में अनेक स्तरों से कार्य चल रहा है। समकालीन कविता के माध्यम से मनुष्य के जीवन में पर्यावरण की भूमिका को निर्दिष्ट करने का प्रयास किया जा रहा है। इस

तरह समकालीन कविता के सभी कवियों ने किसी ना किसी रूप में पर्यावरण की चिंताओं को अपनी कविताओं में केंद्रित करने का महत्वपूर्ण काम करते जा रहे हैं।

संदर्भ ग्रंथ सूची

१. सुखदेव सिंहमनहाल -समकालीन का अर्थ परिभाषा, पृष्ठ संख्या १६

२. डॉक्टर आरपी वर्मा - समकालीन हिंदी कविता में पर्यावरण विमर्श, पृष्ठ संख्या १

३. नागार्जुन - अकाल और उसके बाद, पृष्ठ संख्या १४

४. नागार्जुन - अकाल और उसके बाद, पृष्ठ संख्या ६४

५. केदारनाथ सिंह - पानी की प्रार्थना, पृष्ठ संख्या ११६

६. एक सूखी नदी कविता नदी - पृष्ठ संख्या ६४

७. ग्यानेन्द्रपति - गंगा स्नान, पृष्ठ संख्या ३३

८. नए इलाका - अरुण कमल, पृष्ठ संख्या ६४

९. लीलाधर मंडलोई - कविता कोश, पृष्ठ संख्या ६६

१०. लीलाधर मंडलोई - कविता कोश, पृष्ठ संख्या ६४

११. काव्य चयनिका - भग १, संपादक प्रदीप को का व्रत, पृष्ठ संख्या संख्या १११

१२. कुंवर नारायण - कहीं कोई दरवाजा, पृष्ठ संख्या ३१

१३. चंदाबाई - वैश्विक पर्यावरण परिदृश्य और समकालीन हिंदी कविता, पृष्ठ संख्या १

■

12

ആധുനികതയിലെ പാരിസ്ഥിതിക കഥാകാരി

ഡോ. സംഗീത തിരുവൾ പി.പി
അസി.പ്രൊഫസർ, മലയാള വിഭാഗം, ശ്രീ ശങ്കരാചാര്യ സംസ്കൃത സർവ്വകലാശാല, കാലടി
Email: sangeetapp1976@gmail.com

നാം അധിവസിക്കുന്ന ചുറ്റുപാടിനെയാണ് പരിസ്ഥിതി എന്ന് പറയുന്നത്. നമ്മുടെ അന്തരീക്ഷം പുഴകൾ, സമുദ്രങ്ങൾ, സസ്യങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ ജീവനുള്ളവയും ജീവനില്ലാത്തവയുമായി നമുക്കുചുറ്റും വ്യാപിച്ചു കിടക്കുന്നതാണ് നമ്മുടെ പരിസ്ഥിതി. മനുഷ്യകേന്ദ്രിതമായ (Man centric) മനോഭാവത്തോടെ മുതലാളിത്ത വ്യവസ്ഥിതിയുടെ സ്തുതിപാഠകരായ സ്വാർത്ഥമതികളായ മനുഷ്യർ സ്വന്തം നേട്ടങ്ങൾക്കായി പരിസ്ഥിതിയെ ദുഷിപ്പിച്ചുകൊിരിക്കുന്നു. അസന്തുലിതമായ കാലാവസ്ഥ, അന്തരീക്ഷമലിനീകരണം, പ്രകൃതി വിഭവങ്ങളുടെ ദൗർലഭ്യം, എന്നിങ്ങനെ നിരവധിയായ വ്യഥകളുടെ കെട്ടുപാടിലാണിന്ന് ഭൂമി നിലകൊള്ളുന്നത്. ഇന്ന് ലോകം നേരിടുന്ന ഏറ്റവും വലിയ പ്രശ്നം പാരിസ്ഥിതികമാണ്. ഈ പ്രശ്നങ്ങളെ അടിയന്തിര പ്രധാന്യത്തോടെ പരിഹരിക്കാൻ പര്യാപ്തമായ നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചില്ലെങ്കിൽ അന്യംനിന്നുപോയ പല വംശങ്ങളുടേയും പട്ടികയിൽ മനുഷ്യവർഗ്ഗവും ഇടംപിടിക്കുന്ന കാലം വിദൂരതയിലല്ല.

1962 ൽ റേച്ചൽ കാർസൺ രചിച്ച 'നിശബ്ദവസന്തം' (Silent Spring) എന്ന കൃതിയാണ് പരിസ്ഥിതിവാദ രൂപീകരണത്തിന് അടിത്തറ പാകിയത്. കീടനിശിനികളുടെ ഉപയോഗം പ്രകൃതിക്കു വരുത്തുന്ന ശോഷണം ഈ കൃതി ചിത്രീകരിച്ചു. പക്ഷികളിൽനിന്ന് ആപ്പിൾ ചെടികളിലേക്കും, ആപ്പിളിൽനിന്ന് മനുഷ്യശിശുക്കളിലേക്കും വ്യാപിക്കുന്ന ഡി.ഡി.റ്റിയുടെ പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ തിരിച്ചറിഞ്ഞ് 'US Environmental Protection Agency യുടെ തുടക്കത്തിനു കാരണമായ ഇതേ കൃതിതന്നെയാണ് പാരിസ്ഥിതിക അവബോധ രൂപീകരണത്തിനും പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്കും തുടക്കം കുറിച്ചത്. ഗഹനപരിസ്ഥിതി വാദം (Deep Ecology) സാമൂഹ്യപരിസ്ഥിതി വാദം (Social Ecology) പാരിസ്ഥിതിക മാർക്സിസം (Eco-Marxism) പാരിസ്ഥിതിക സ്ത്രീവാദം (Eco-Feminism)എന്നിങ്ങനെ പ്രധാനമായും നാലുശാഖകളിലൂടെയാണ് പാരിസ്ഥിതിവാദം രൂപം പ്രാപിച്ചത്. സാഹിത്യമെന്നത് കേവലം സാഹിത്യം മാത്രമല്ല. സാംസ്കാരിക ആധിപത്യ വ്യവഹാരങ്ങളെ പുരുത്പാദിപ്പിക്കുകയോ സാധൂകരിക്ക ുകയോ ചെയ്യുന്ന സാംസ്കാരിക പ്രവർത്തനം കൂടിയാണ്. ആധുനികാനന്തര കാലഘട്ടത്തിൽ രൂപപ്പെട്ടുവരുന്ന വിമർശന പദ്ധതികളിൽ ഏറെ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന ഒന്നാണ് പാരിസ്ഥിതിക നിരൂപണം. പരിസ്ഥിതിയുടെ രാഷ്ട്രീയവും സൗന്ദര്യശാസ്ത്രപരവുമായ വിശകലനമാണ് പാരിസ്ഥിതിക നിരൂപണം ലക്ഷ്യം വെക്കുന്നത്.

ആധുനിക കഥാകാരിയായി മലയാള സാഹിത്യചരിത്രങ്ങൾ അടയാളപ്പെടുത്തിയ പി. വത്സലയുടെ, 1970 കൾ മുതൽക്കുള്ള ചില ചെറുകഥകളെ പാരിസ്ഥിതിക സൗന്ദര്യശാസ്ത്രത്തിന്റെ വിശകലനപദ്ധതി ഉപയോഗിച്ച് പുനർവായന നടത്താനാണ് ഈ പ്രബന്ധം ശ്രമിക്കുന്നത്. പാരിസ്ഥിതിക പ്രതിസന്ധി എന്നത് പാശ്ചാത്യ പൗരസ്ത്യ രാഷ്ട്രങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്ത രീതികളിലാണ് അനഭവവേദ്യമാകുന്നത്. ഇന്ത്യ പോലുള്ള വികസ്വര രാഷ്ട്രങ്ങളിൽ പരിസ്ഥിതിയോട് അഭേദ്യമായി ബന്ധപ്പെട്ട് കിടക്കുന്ന സമുദായങ്ങൾ, സമൂഹങ്ങൾ എന്നിവ ധാരാളമായ്പുത്തൻ വികസന മാതൃകകൾ നിലവിലുള്ള പ്രകൃതിയെ മാറ്റിമറിക്കുമ്പോൾ ഇത്തരം സമുദായങ്ങളുടെ നിലനിൽപ്പ് തന്നെ സങ്കീർണ്ണമാകുന്നു. അതിജീവിതത്തിനായി മണ്ണിനേയും പ്രകൃതിയേയും ആശ്രയിക്കുന്ന പ്രകൃതിജീവനം നടത്തുന്ന ആദിവാസികൾ, കൃഷിക്കാർ, കൃഷിയേയും കടലിനേയും ആശ്രയിച്ചു ജീവിക്കുന്നവർ എന്നിവർ പ്രകൃതിയോടൊപ്പം പാരിസ്ഥിതിക ദുരന്തങ്ങൾ ഏറ്റുവാങ്ങേണ്ടിവരുന്നു. പ്രകൃതിയോ പ്രകൃതി ജീവിത ഉപാധിയാക്കിയവരേയും സ്വന്തം രചനകളിലൂടെ ചിത്രീകരിക്കാനും അവരുടെ ഉന്നമനത്തിനായി സ്വന്തം രചനകളെ ഉപയുക്തമാക്കാൻ പി. വത്സലക്ക് കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഭാഷയിലെ ജൈവ പ്രകൃതി സ്ത്രൈണവും ജൈവികവുമായ ബിംബങ്ങളാൽ സമൃദ്ധമാണ് വത്സലയുടെ ഭാഷ. പുഴ, മഴ എന്നിവ സ്ത്രൈണബിംബങ്ങളായും പശ്ചാത്തലമായും ജീവിതമായും വത്സലയുടെ കഥകളിൽ നിറയുന്നു.

'പാരിസ്ഥിതികസാഹിത്യം അതിന്റെ സാകല്യാവസ്ഥയിൽ നിശ്ചയമായും ബാഹ്യ പ്രകൃതിയേയും, സാമൂഹ്യ മാതൃകകളേയും, മനസ്സിനെയും ഒന്നിച്ച് ഉൾക്കൊള്ളണം. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ക്രിയകളും, അതിലെ ഭാഷയും അതിന് അർത്ഥം നൽകുകയും അതുത്ഭവിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന യഥാർത്ഥ ലോകത്തിൽനിന്നു വിച്ഛേദിക്കപ്പെട്ടതാകരുത്' (മധുസൂദനൻ. ജി., 2011:414). സ്വയം ഒരു പാഠമായി മാറുന്ന ഭാഷയ്ക്ക് സമൂഹവും പ്രകൃതിയുമായുള്ള ജൈവബന്ധം നഷ്ടപ്പെടുന്നു. മുതലാളിത്ത യാന്ത്രിക പുരുഷാധിപത്യ സംസ്ക്കാരത്തിന്റെ ഭാഷ അതിൽനിന്ന് പ്രകൃതിയേയും സ്ത്രീയേയും കീഴാളരേയും അന്യവത്ക്കരിക്കുന്നു. ഉന്മൂലനം ചെയ്യപ്പെടുന്ന പ്രകൃതിയോടൊപ്പം ധാരാളം വാക്കുകളും അപ്രത്യക്ഷമാകും. 'പച്ചയെല്ലാം നശിച്ച ലോകത്ത് 'പച്ച്' എന്ന വാക്കിന് പ്രസക്തിയല്ല. പുഴ മരിക്കുമ്പോൾ ഭാഷ കളങ്കിതമാകുന്നു 'ഴ' എന്ന അക്ഷരം തന്നെ നഷ്ടമാകുന്നു' (മധുസൂദൻ ജി. 2011:415).

പ്രകൃതിയെ തന്റെ ഭാഷയിലേക്ക് ആവാഹിക്കുന്നവയാണ് വത്സലയുടെ രചനകൾ വേനൽമഴ എന്ന കഥ തുടങ്ങുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ് 'അക്കരെകാട്ടിൽ നിന്നും പതുക്കെ പാടത്തേക്കിറങ്ങുകയായിരുന്ന മഴ അവളെക്ക് അതിവേഗം നടക്കാൻ തുടങ്ങി. മഴയുടെ പുടവഞൊറികൾ വിടർന്നുവീശി. കാഴ്ച മങ്ങുന്നു. ചൂരൽപാലത്തിനുമീതെ കയറിയപ്പോഴേക്കും മഴ അവളെ മുറുകെ പുണർന്നുകഴിഞ്ഞു. അവൾ നടത്തം നിർത്തി മഴയുടെ മുഖത്തു നോക്കി മന്ദഹസിച്ചു. മറന്നിട്ടില്ല അല്ലേ? അന്നു പൊൻചെമ്പകം വിരിഞ്ഞതു കാണാൻ മല കയറിയപ്പോഴും നീയെന്നെ ആലിംഗനം ചെയ്തു. ഇത്രകാലം നീ എവിടെ ഒളിഞ്ഞിരുന്നു?' (വത്സല പി. 2011:172). കാളിയുടെ സ്വപ്നങ്ങളിൽ ചമയന്റെ ഗ്രാമത്തിലെത്തിയ കാളിയെ വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത് 'വേനലിൽ പറിച്ചു നടപ്പെട്ട ഒരു ചെടിയുടെ അവസ്തയിലായി' (വത്സല. പി, 2011:55) എന്നാണ്. 'പതുക്കെ പതുക്കെ ഈർപ്പം തേടി വേരുകൾ പടരും' എന്ന് ചമയനും ഓർക്കുന്നു. പുഴക്കരയിൽ ഒരമ്മ എന്ന കഥയിൽ ' പൊഴിഞ്ഞ ഒരു മരം പോലെ അമ്മ തീരത്തുനിൽക്കുന്നു' (വത്സല. പി, 2011:66) എന്നാണ് വത്സല അമ്മയെ വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. 'ചാലിയാറിന്റെ കരയിൽ നിന്നൊരു പെൺകുട്ടി'യിൽ ഭർത്താവിനെ ഉപേക്ഷിച്ചുവന്ന്, സ്വന്തം മുറിയുടെ ചാവി അമ്മയിൽനിന്നും ബലമായി പിടിച്ചു വാങ്ങുന്ന സീതക്കു മുന്നിൽ നിൽക്കുന്ന ആഖ്യാതാവ് (ഏട്ടത്തി) 'ഒരു മരത്തിനു കീഴെ നിൽക്കുന്ന പുല്ലായി' മാറുന്നു (വത്സല. പി, 2011:23). മരവാഴകളിൽ 'തോട്ട

ത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിലേക്ക് നിലാവിറങ്ങി വരുന്നു'. 'രാവിന്റെ നിരുദ്ധ കണ്ഠത്തിലൂടെ മെല്ലെ മെല്ലെ... ഉറവകൾ നിറഞ്ഞൊഴുകുന്നു...' (വത്സല. പി. 1999:70). 'കൂമൻ കൊല്ലിയിലെ' അനന്തൻ പരിതപിക്കുന്നത് ഇങ്ങിനെയാണ് 'ഒരു നല്ല കനത്ത മഴ, ആഴ്ചകൾ നീു നിൽക്കുന്ന വികാരത്തിന്റെ പ്രവാഹം കിട്ട് എത്ര വർഷങ്ങളായി' (വത്സല. പി, 2000). കൂമൻകൊല്ലിയിലൂടെ കൃഷ്ണൻ നമ്പീശൻ സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ അയാൾക്ക് തോന്നുന്നത്. ഇപ്രകാരമാണ് 'നാൾതോറും വ്യഭിചരിക്കപ്പെടുന്ന മലനിരകളുടെ ഉടയാടകൾ കീറിപ്പറിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു. കുന്നുകളുടെ നഗ്നമായ നാഭിയിൽ വറ്റിയ നീർച്ചോലകളുടെ തീരവൃക്ഷങ്ങൾ എത്തിനോക്കുന്നു. ക്ഷതമേറ്റ ഉടലുകളോടെ തളർന്നുകിടക്കുന്ന കുന്നുകൾ. അവിടെ ദീർഘനിശ്വാസം തങ്ങിനിൽക്കുന്ന മുകിൽമാലകൾ. ഒരു ശ്മശാനത്തിന്റെ നടുവിലൂടെയാണ് നടക്കുന്നതെന്ന് അയാൾക്ക് തോന്നി. ചിതയുടെ ഓരങ്ങളിൽ കൊച്ചു കൊച്ചു കണ്ണുകൾ മിഴിച്ച് എത്തിനോക്കുന്ന തൈകൾ. അവ എന്നെങ്കിലും അവിടെ വളർന്നുപന്തലിക്കുമോ. വെട്ടിനുറുക്കി ചുടലത്തീയെരിക്കാൻ കാപാലികന്മാർ ഇനിയും എത്തിയില്ലേ? ഇരിക്കാൻ ശിഖിരങ്ങൾ കാണാതെ ഉയരത്തിൽ പറന്നലയുന്ന കിളികളുടെ തേങ്ങൽ' (2000:34).

ആഗ്നേയത്തിലെ (1974) ചില ഉദ്ധരണികൾ നോക്കാം 'ഒരു പഴുത്ത ഇലയായി വീഴാൻ കാത്തുനിൽക്കുന്ന ഏടത്തി' (1997:41), 'മാറിടം പുകഞ്ഞു പുകഞ്ഞു പൊട്ടി ഉറവകൾ ഒഴുക്കി റവുക്ക നനഞ്ഞു. കാട്ടുവഴിയിലെ കരിയിലകളിൽ മുലപ്പാൽ ഇറ്റുവീണു' (1997:40). ഏട്ടന്റെ ദു:ഖത്തെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുമ്പോൾ നങ്ങേമ്മ പറയുന്നതിപ്രകാരമാണ് 'ഏട്ടന്റെ കണ്ണിൽ നനവ് ആദ്യത്തെ ഉറവ്. ആഴമേറെ കുഴിക്കേണ്ടിവന്ന കിണറ്റിലെ ആദ്യത്തെ ഈർപ്പം' (1997:14). സൂര്യനൊപ്പം നടന്ന പെൺകുട്ടി (1999) എന്ന കഥയിലെ ഏതാനും ഉദ്ധരണികൾ പരിശോധിക്കാം 'ഭൂമിയുടെ ഹൃദയത്തിന്റെ ചൂടുള്ള ഒഴുകുന്ന ജലം'. നദിക്കൊപ്പം അവളുടെ മനസ്സും ഒഴുകി... സമാന്തരമായ മലമുടിയിലൂടെ സൂര്യൻ അവരെ അനുയാത്ര ചെയ്തു' (വത്സല. പി, 1999:83). 'അടിത്തട്ടിലെ മുത്തുമണികൾ വെളിപ്പെടുന്ന മന്ദഗമനമുള്ള പുഴ' യിൽ കുളിക്കാൻ കൊതിക്കുന്ന പെൺകുട്ടിയാണിതിലെ കഥാപാത്രം (വസ്തല. പി, 1999:82). ഇത്തരത്തിൽ ജൈവികബന്ധത്തെ മുൻനിർത്തിയുള്ള ഒരു ഭാഷാപ്രയോഗമാണ് വത്സലയുടെ രചനകളിൽ വഴിയുന്നത്. പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുന്നു സംസ്കാരങ്ങളുടെ കളിതൊട്ടിലുകളാണ് പുഴകൾ. സ്ത്രൈണതയുടെ സത്തയായി പുഴയെ കണക്കാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പി. വത്സലയുടെ രചനകളിൽ പുഴയും പുഴയോര ജീവിതവും മുഖ്യപ്രമേയമാകുന്നു് പുഴക്കരയിൽ ഒരമ്മ, ചാലിയാർ, ചാലിയാറിന്റെ കരയിൽ നിന്നൊരു പെൺകുട്ടി, എര-കൾ, സൂര്യനൊപ്പം നടന്ന പെൺകുട്ടി എന്നീ ചെറുകഥകൾ ഉദാഹരണങ്ങളാണ്. പുഴക്കരയിൽ ഒരമ്മയിൽ പുഴയായും പുഴക്കരയിലെ ജീവിതമായും അമ്മ മാറുന്നു് സ്ത്രീ യേയും പ്രകൃതിയേയും ഒന്നായി ദർശിക്കുന്ന കഥയാണ് ചാലിയാർ. പുഴ എന്നത് സ്ത്രൈണബിംബമാണ് എന്നതിലുപരിയായി പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങളും വത്സല ഈ കഥകളിൽ ചർച്ച ചെയ്യുന്നു് ചാലിയാർ സമരങ്ങളുടെ സൂചനകളും 'ചാലിയാറിന്റെ കരയിൽ നിന്നൊരു പെൺകുട്ടിയിലുണ്ട്'. വായു, മണ്ണ്, ജീവൻ എന്നിവ നശിക്കുമ്പോൾ സാമൂഹ്യ പ്രതിബദ്ധതയുള്ള ഒരു സാഹിത്യകാരി എന്ന നിലയിൽ ഇത്തരം പ്രശ്നങ്ങളെയും വത്സല തിരിച്ചറിയുന്നുണ്ട്. സ്വന്തം രചനകളിലൂടെ ഇവയോടു പ്രതികരിക്കാനും പാരിസ്ഥിതിക സാമൂഹിക അവബോധം രൂപപ്പെടുത്താനും വത്സല ശ്രമിക്കുന്നുണ്ട്. അംബികാസുതൻ മാങ്ങാടിന്റെ 'എൻ മകജെ' (2009) എന്ന നോവൽ ഇത്തരത്തിൽ പാരിസ്ഥിതിക അവബോധം പുലർത്തുന്ന ഒന്നാണ്. കുടിവെള്ളത്തിലും അമ്മയുടെ മുലപ്പാലിലും പോലും വിഷം കലർത്തുന്ന ആഗോള കുത്തകകൾക്കെതിരെയുള്ള ശക്തമായ താക്കീതാണ് ഇത്തരം രചനകളും പാരിസ്ഥിതിക സമരങ്ങളും.

'എരണ്ടകൾ' എന്ന കഥയിൽ കഥാകാരി പുഴയേയും ഭാനുവിനേയും സമാനതലത്തിലാണ് ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. 'അവൾ ദിനം തോറും കൂടുതൽ കളങ്കിതയായി. അവളുടെ മനസ്സിലേക്ക് ഒരിക്കലും സൂര്യവെളിച്ചം കടന്നുചെന്നില്ല. അവളുടെ ഒതുങ്ങിയ ദേഹം ചീർത്തു തുളുമ്പി. കയത്തിൽനിന്നും കയത്തിലേക്കുള്ള ഒഴുക്കു കുറഞ്ഞു. തന്റെ ഹൃദയാന്തരാളത്തിൽ അടിഞ്ഞുകൂടിയ ഉപ്പിനെ കറുത്തജലം കൊണ്ട് അവൾ ഒളിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു' (വത്സല, 2011:392). നിരാധാരയായ പുഴയും ഭാനുവും ഈ കഥയിൽ ഒന്നുപോലെയാണ്. മണൽ കോൺട്രാക്ടറുടെ നോട്ടം മണ്ണിൽനിന്നും അവളിലേക്കും പാറി നടന്നു. നദിയുടെ മരണം സമീപസ്ഥരിൽ ഉളവാക്കുന്ന ദുരന്തങ്ങൾ ഈ കഥ അനാവരണം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. പരിസ്ഥിതിയോടൊപ്പം മലിനീകരിക്കപ്പെടുന്ന, ചൂഷണവിധേയമാകുന്ന സ്ത്രീയവസ്ഥകളും ഈ കഥയിൽ ദൃശ്യമാണ്. വസ്തുവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്ന കാടും അന്യവത്ക്കരിക്കപ്പെടുന്ന ആദിവാസികളും താതാധികാരത്തിൽ നിന്നും മോചനം നേടുന്നതിനൊപ്പംതന്നെ ആഗോളവത്ക്കരണത്തിൽ നിന്നും, പുത്തൻ അധിനിവേശങ്ങളിൽ നിന്നും സ്ത്രീയും പുരുഷനും ആദിവാസികളും വിമോചിതരാകണം എന്ന സന്ദേശം പി. വത്സലയുടെ രചനകളിൽ പ്രകടമാണ്. സംസ്കാരങ്ങളുടെ വാഹകയും തലമുറകളുടെ സംരക്ഷകയുമായ സ്ത്രീ തന്നെയാണ് പല പ്രകാരത്തിലും പാരിസ്ഥിതിക ദുരന്തത്തിന്റെ ആദ്യ ഇര. ജൈവികമായ സവിശേഷതകളാലും പുരുഷാധിപത്യസമൂഹം കൽപിച്ചു നൽകിയ ഗാർഹിക ചുമതലകളാലും സ്ത്രീ പുരുഷനേക്കാൾ അധികമായി പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുകയും പ്രതികരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതേ തിരിച്ചറിവ് കൊുതന്നെയാണ് കാടിനേയും പുഴയേയും മണ്ണിനേയും മരങ്ങളേയും സംരക്ഷിക്കാൻ സമരരംഗത്തേക്ക് സ്ത്രീകൾ കൂടുതലായി എത്തപ്പെടുന്നത്. കാടും, നാടും, പുഴയും, മണ്ണും പെണ്ണും, മരവും, ആദിവാസികളുടെ ജീവിതങ്ങളും, ഗോത്രവർഗ്ഗ സംസ്കാരങ്ങളും തന്നെയാണ് പി. വത്സലയുടെ കഥകളിലൂടെ മുഖ്യ പ്രമേയങ്ങൾ.

നെല്ല്, കൂമൻകൊല്ലി, ആഗ്നേയം എന്നീ നോവലുകളും പാരിസ്ഥിതിക സ്ത്രീവാദവായനക്ക് ഇവിടെ വിധേയമാക്കിയ ചെറുകഥകളും വത്സലയുടെ സോഷ്യലിസ്റ്റ് ഇക്കോ ഫെമിനിസ്റ്റ് ദർശനത്തിന്റെ മാതൃകകളാണ്. സ്ത്രീ, ആദിവാസി സ്ത്രീ എന്നിങ്ങനെ സ്ത്രീകളെ വേർതിരിക്കുമ്പോൾ ഇവർ അനുഭവിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ സമാനമല്ല. ആദിവാസി സ്ത്രീകൾ സ്ത്രീ എന്ന നിലയിലും അധ:സ്ഥിതർ എന്ന നിലയിലും തമസ്കരണത്തിന് പാത്രമാകുന്നുണ്ട്. പ്രകൃതിയിൽ നിന്നുള്ള അന്യവത്ക്കരണം ആദിവാസികളുടെ സ്വത്വ നഷ്ടമാണ്. എട്ടണകൊടുത്താൽ സംതൃപ്തരായി, അത് നിധി എന്നു കരുതി ഒരു കുപ്പി തേൻ തിരിച്ചു നൽകുന്ന കുറുമരും, കുറിച്യരും, ഒരു കഷ്ണം പുകയില കൊും, ഒരു 'ചിന്ത' കൊും വിലയ്ക്കു വാങ്ങാവുന്ന അടിയാത്തി പെണ്ണുങ്ങളും, ഒരു ഗ്ലാസ്സ് ശർക്കരച്ചായയ്ക്കുപകരമായി രിടങ്ങഴി പച്ചനെല്ല് നൽകുന്ന അടിയാൻമാരും നിറഞ്ഞ വയനാട് വത്സല തന്റെ കഥകളിലൂടെ വരച്ചുകാട്ടുന്നുണ്ട്.

'കേരളത്തിലെ ആഫ്രിക്കയിൽ' കെ പാനൂർ പറയുന്നത് ഇവിടെ പ്രസക്തമാണ് 'അവർ നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കും മുമ്പേ സ്വന്തമായുള്ളതെല്ലാം നഷ്ടപ്പെട്ടവരാണ്. നമ്മെ കുറ്റപ്പെടുത്താൻ നാം തയ്യാറുണ്ടെങ്കിൽ നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കു മുമ്പേ അവർക്കുള്ളതെല്ലാം നാം തട്ടിപ്പറിച്ചെന്നു പറയണം. വിശ്രമമില്ലാതെ പണിയെടുക്കുന്ന അടിമകൾ... അവരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം മനുഷ്യത്വവും, മനസ്സും, ഹൃദയവും, ബുദ്ധിയും അങ്ങനെ ഉപകാരികളായേക്കാവുന്ന മറ്റെല്ലാം ഒരു ചാൺവയറൊഴികെ മറ്റെല്ലാം തന്നെ പണ്ടേ മരവിച്ചു പോയിരുന്നു' (1963:159).

ഒരിക്കൽ കാടിന്റെ അധിപരായിരുന്നു ആദിവാസികൾ. ആഹാരവും, പാർപ്പിടവും, ഔഷധവും നൽകി കാട് അവരെ പരിരക്ഷിച്ചിരുന്നു. വനഭൂമികൾ സ്വകാര്യവത്കരിക്കപ്പെട്ടതോടെ ആദിവാസികൾ അടിമകളായി മാറി. വനസമ്പത്തിനോടൊപ്പം തന്നെ കുടിയേറ്റക്കാർ

ആദിവാസികളേയും കൊള്ളയടിച്ചു. 'വനഭൂമി നാണ്യവിളത്തോട്ടങ്ങളായി പരിവർത്തിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ആദിവാസിയെ പിറന്ന മണ്ണിൽ നിന്നും അന്യവത്ക്കരിച്ചു തുടങ്ങി. ആദിവാസികൾക്ക് മണ്ണ് ഒരിക്കലും കൈമാറ്റവസ്തുവായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെ അവർക്ക് ഭൂമിയുടെ മേൽ ഉടമസ്ഥാവകാശം സ്ഥാപിക്കാനുള്ള രേഖകളും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല' (പുഷ്പലത പി.എ, 2008:86). ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമവും, വനഭൂമിയുടെ ദേശസാൽക്കരണവുമെല്ലാം ആദിവാസികൾക്ക് സ്വന്തം തട്ടകമായ കാട് നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നതിന് ആക്കം വർദ്ധിപ്പിച്ചു.

'നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ സംസ്കാരത്തെപ്പറ്റി ഞങ്ങളോടു പ്രസംഗിക്കണമെന്നില്ല. നിങ്ങളുടെ നാട്ടിലെ സ്ത്രീകളേയും കുട്ടികളേയും ആദിവാസികളേയും ഞങ്ങൾക്കു കാണിച്ചുതന്നാൽ മതി. അവരോട് നിങ്ങൾ എങ്ങനെ പെരുമാറുന്നുവെന്നു കണ്ടുകൊണ്ട് നിങ്ങളുടെ സംസ്കാരത്തെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾ കൂടുതൽ മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളാം' എന്ന് ഹ്യൂഗോയെ ഉദ്ദരിച്ചുകൊണ്ട് പാനൂർ പറയുകയുണ്ടായി (1963:164). 1963 ൽ പാനൂർ കേരളത്തിലെ ആഫ്രിക്കയിൽ എഴുതിയ സാഹചര്യങ്ങളിൽനിന്നും ഏറെ വ്യത്യാസമൊന്നും തന്നെ ഇന്നും ആദിവാസി മേഖലയിൽ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. 'മണ്ണിനും പെണ്ണിനും' ഏൽപ്പിക്കുന്ന പീഡനങ്ങൾക്ക് അറുതിവരുത്തുവാൻ മാറി മാറിവരുന്ന സർക്കാരുകൾക്ക് കഴിഞ്ഞിട്ടുമില്ല. കേരളത്തിലെ അടിമകളെ മോചിപ്പിക്കുവാൻ വരുന്ന ഒരു അബ്രഹാം ലിങ്കനേയോ, ഈ പാവങ്ങൾക്കുവേണ്ടി വാദിക്കുന്ന ഒരു 'യുഗാവോ' ആയി ഉയരാൻ കെൽപുള്ള സാഹിത്യകാരന്മാരിൽ ഒരാളെയാണ് പാനൂർ പ്രതീക്ഷിച്ചത്. എന്നാൽ വയനാട്ടിലെ ആദിവാസി ഊരുകളിൽ താമസിച്ച് ആ സംസ്കൃതിയെ അടുത്തറിഞ്ഞ് സ്വന്തം കൃതികളിലേക്ക് ആവാഹിച്ച് പി. വത്സല പാനൂരിന്റെ പ്രതീക്ഷയെ പൂർത്തീകരിക്കുന്നു. 1960 കളിൽ തുടങ്ങി സാഹിത്യ രചന നടത്തുന്ന പി. വത്സലയുടെ രചനകൾ സിംഹഭാഗവും ആദിവാസികളെ പിൻപറ്റിയുള്ളവയാണ്. വളരെ വിരളമായി മാത്രമേ മറ്റ് പ്രമേയങ്ങളെ വത്സല സ്വീകരിക്കുന്നുള്ളൂ. അവയിലും ഊന്നൽ നൽകുന്നത് സ്ത്രീക്കും, പരിസ്ഥിതിയ്ക്കും തന്നെയാണ്. സ്ത്രീ സ്വാതന്ത്ര്യം എന്നത് തികച്ചും ഒറ്റപ്പെട്ട ഒരു വസ്തുതയല്ല. സാമൂഹിക ഉന്നമനത്തിലൂടെയേ സ്ത്രീ സ്വാതന്ത്ര്യവും മാനവസാഹോദര്യവും സമത്വവും പ്രാപ്യമാകൂ. പുത്തൻ അധിനിവേശങ്ങളിൽനിന്ന് വിടുതൽ കൊണ്ട് പ്രകൃതിയോടിണങ്ങി ജീവിക്കുന്ന മനുഷ്യൻ (സ്ത്രീയും പുരുഷനും ആദിവാസികളും) എന്ന മാതൃകയിൽ സമൂഹത്തെ പുനർനിർമ്മിക്കുന്ന സോഷ്യലിസ്റ്റ് ഇക്കോഫെമിനിസ്റ്റ് ആശയധാരയാണ് വത്സല തന്റെ രചനകളിലൂടെ മുന്നോട്ട് വയ്ക്കുന്നത്.

എഴുത്തിന്റെ കാലഗണനകൊണ്ട് ആധുനിക കഥാകൃത്തുകൾക്കൊപ്പമാണ് നാം വത്സലയ്ക്ക് സ്ഥാനം കല്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. എന്നാൽ ആധുനികാനന്തരതയുടെ പല ഘടകങ്ങളും പി. വത്സലയുടെ ചെറുകഥകളിൽ ദൃശ്യമാണ്. പുതിയ സാമൂഹ്യ സാഹിത്യ പരിസ്ഥിതികളിൽനിന്നുകൊണ്ട് വത്സലയുടെ ചെറുകഥകളെ പുനർവായിക്കുമ്പോൾ അവയിൽ പ്രകടമായ പാരിസ്ഥിതികവാദവും പാരിസ്ഥിതിക സ്ത്രീവാദവും കണ്ടെടുക്കാനാവുന്നുണ്ട്.

1960 കളിൽ എഴുതപ്പെട്ട 'പ്രബി' 'ലോപമുദ്ര' എന്നീ കഥകളിൽ തന്നെ ശക്തമായ സ്ത്രീ പരിസ്ഥിതിബന്ധങ്ങളുണ്ട്. പ്രകൃതിയെ കീഴടക്കി പുത്തൻ സംസ്ക്കാരങ്ങൾ പണിതുയർത്തുക എന്നതായിരുന്നു ആധുനികതയുടെ ജീവിത വീക്ഷണം. അമിതചൂഷണത്തിന്റെ പ്രശ്നങ്ങളെ, പ്രകൃതിയുടേയും സ്ത്രീയുടേയും ആദിവാസികളുടേയും തമസ്കൃത കർതൃത്വത്തെ കാലത്തിനു മുമ്പേ നടന്ന ഈ കഥാകാരി കണ്ടെടുത്തിട്ടുണ്ട്.

ഗ്രന്ഥസൂചി

പാനൂർ കെ. 1963 കേരളത്തിലെ ആഫ്രിക്ക. എൻ.ബി.എസ്., കോട്ടയം
പുഷ്പലത പി.എ. 2008 വത്സലയുടെ സ്വന്തം വയനാട്, സാഹിത്യ അക്കാദമി, തൃശൂർ.
പ്രസാദ് സി.ആർ. 2010 ഹരിത വിമർശനം: ഉല്പത്തിയും വികാസവും, മലയാളം റിസർച്ച് ജേർണൽ, ലക്കം:2.
പി.വത്സല. 2011 തെരഞ്ഞെടുത്ത കഥകൾ, സമ്പൂർണ്ണ, ഡിസി.ബുക്സ്., കോട്ടയം
Bas Wilenga 1999 Towards Eco Just Society, Centre for action, Banglore.
Gred Garrad 2012 Ecocriticism Routledge, London.
Maria Mies and Vandana Shive 1993 Eco-Feminism, Rawat Jaipur.
Rachel Carson 1962 Silent Spring, Houghtenmiffin.

13

പരിസ്ഥിതി സൗന്ദര്യശാസ്ത്രം പി. സുരേന്ദ്രന്റെ നോവലിൽ

ശ്രീജ പി ആർ
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, മലയാള വിഭാഗം, എസ്.എൻ എം കോളേജ്, മാല്യങ്കര
Email: sreejapr8281@gmail.com

ആധുനിക കാലത്ത് ഏറെ ചർച്ച ചെയ്യപ്പെടുന്ന ഒരു വിഷയമാണ് മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം. പ്രകൃതിയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഏതുമാറ്റവും മനുഷ്യജീവിതത്തെയും ബാധിക്കുന്നു. ഭൂമിയും അതിലെ വിഭവങ്ങളും വാണിജ്യ വൽക്കരണത്തിന് വിധേയമാകുമ്പോൾ അവയെ ആശ്രയിച്ച് നിലനിൽക്കുന്ന മനുഷ്യജീവിതം തകരുന്നു. നഗരവൽക്കരണവും പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾക്ക് നേരെയുള്ള മനുഷ്യന്റെ അനിയന്ത്രിതമായ കൈകടത്തലുകളും ഗ്രാമീണ ജീവിതത്തെ മാത്രമല്ല നമ്മുടെ പാരമ്പര്യ ഈടുവയ്പുകളെയും ഇല്ലാതാക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ മുന്നോട്ടു പോയാൽ ഈ ഭൂമി മനുഷ്യനും മറ്റു ജീവജാലങ്ങൾക്കും വാസയോഗ്യമല്ലാത്തതായി മാറും. ഈ ഭീകരാവസ്ഥ നാം തിരിച്ചറിയേണ്ടതുണ്ട്. പരിമിതമായ വിഭവസാമഗ്രികൾ ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ട് വരും തലമുറയ്ക്കു വേണ്ടി ഭൂമിയിലെ സൗഭാഗ്യങ്ങളെ നിലനിർത്തേണ്ടത് ഇന്നത്തെ മനുഷ്യന്റെ കടമയാണ് എന്ന ഓർമ്മപ്പെടുത്തലാണ് പി. സുരേന്ദ്രന്റെ നോവലുകൾ. ജിനശലഭങ്ങളുടെ വീട് എന്ന കൃതി മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്ന പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങളെ അനാവരണം ചെയ്യുക എന്നതാണ് ഈ പ്രബന്ധത്തിലൂടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്.

പ്രകൃതി പരസ്പരം ബന്ധപ്പെട്ട് കിടക്കുന്ന കുറെ വസ്തുക്കളുടെ പാരസ്പര്യത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്ന ഒരു പ്രതിഭാസമാണ്. പ്രാചീന കാലം തൊട്ടിങ്ങോട്ടുള്ള ചരിത്രം പരിശോധിച്ചാൽ മനുഷ്യൻ അവന്റെ അറിവിന്റെ പരിമിതികൾക്കുള്ളിൽ നിന്ന് പലരീതിയിൽ പ്രകൃതിയെ നിർവചിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നത് കാണാം. ഋഗ്വേദത്തിലെ സൃഷ്ടിഗീതം പ്രകൃതിയുടെ ഉള്ളറകളിലേക്കുള്ള ഒരന്വേഷണമാണ്.

'അന്നു മരണമോ അമരത്വമോ ഇല്ല, രാത്രിയും പകലും വ്യത്യാസമില്ല. സ്വശ്രുതമായ ശക്തിയാൽ ശ്വസിച്ചു. അതിൽനിന്നന്യമായി യാതൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല'

വേദങ്ങളിലും ഉപനിഷത്തുകളിലും പുരാണങ്ങളിലും മതഗ്രന്ഥങ്ങളിലും ഒക്കെ പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും തമ്മി ലുള്ള പാരസ്പര്യത്തിന്റെയും പരസ്പര ബഹുമാനത്തിന്റെയും സൂചനകൾ കാണാൻ കഴിയും .മത ദർശനങ്ങൾ എല്ലാം തന്നെ പ്രകൃതിയിലെ സർവ്വചരാചരങ്ങളോടും സഹവർത്തിത്വത്തോടെ പുലരാനാണ് അനുശാസിക്കുന്നത്.ഓരോ മതവും മനുഷ്യനും പ്രപഞ്ചവും തമ്മിലുള്ള പാരസ്പര്യത്തിന്റെ സൂചകമാണ്.പ്രകൃതിയും മനുഷ്യ നും തമ്മിലുള്ള സംയോഗമാണ് മതം എന്ന ചിന്ത, ആധ്യാത്മികതയിലേക്കാണ് വിരൽ ചൂണ്ടുന്നത്. ഈ പാരസ്പര്യം നഷ്ടമാകുന്നതിനാണ് വിലോഭന നഷ്ടം എന്ന് പറയുന്നത്.പ്രകൃതി പ്രതിഭാസങ്ങളെ അതിശയത്തോടും ഭയത്തോടും കണ്ടിരുന്ന മനുഷ്യനിൽനിന്ന് ആഭാവം നഷ്ടമായപ്പോഴാണ് ഇന്ന് കാണുന്ന വിധത്തിലുള്ള പാരി സ്ഥിതിക പ്രതിസന്ധികൾ ഉണ്ടാകാൻ തുടങ്ങിയത്.

പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും

മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയുമായുള്ള ബന്ധത്തിന് ഓരോകാലഘട്ടത്തിലും ഓരോസ്വഭാവമാണുള്ളത്. മനുഷ്യൻ തന്റെ അധ്വാനത്തിന്റെ ഫലമായി പ്രകൃതിയെ മാറ്റി മറിക്കാനും വിഭവങ്ങൾ സമ്പാദിക്കാനും തുടങ്ങിയതോടെ അവന് പ്രകൃതിയുമായുള്ള ബന്ധത്തിന്റെയും പ്രകൃതിയുടെയും താളം തെറ്റി. ആദ്യകാലങ്ങളിൽ മനുഷ്യൻ തന്റെ നിലനിൽപ്പിനു വേണ്ടിയായിരുന്നു പ്രകൃതിയെ ആശ്രയിച്ചിരുന്നതെങ്കിൽ പിന്നീട് അത് അധികാരത്തിനും സമ്പത്തിനും വേണ്ടിയുള്ള പോരാട്ടമായി മാറി. പതുക്കെ പ്രകൃതിയെ അധീനതയിലാക്കാനും അതിന്റെ ഫലമായി ഉണ്ടായേക്കാവുന്ന എല്ലാ ന്യൂനതകളെയും നൂതന ശാസ്ത്ര സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ സഹായത്താൽ നികത്തിയെടുക്കാം എന്ന ധാരണയും അവനിൽ വളർന്നു. ഇത്തരത്തിലുള്ള മനുഷ്യന്റെ കടന്നുകയറ്റങ്ങൾ പ്രകൃതിയുടെ സ്വാഭാവികമായ സന്തുലിതാവസ്ഥയെ തകിടം മറിക്കുക മാത്രമല്ല മനുഷ്യനിർമ്മിത വസ്തുക്കളാൽ പ്രകൃതി അനുദിനം മാലിന്യ കൂമ്പാരമായി മാറുകയും ചെയ്തു. പ്രാചീന മനുഷ്യൻ ഭയഭക്തി ബഹുമാനത്തോടെ കണ്ട് ആരാധിച്ച പ്രകൃതി ആഗോളവൽക്കരണത്തോടെ വ്യാവസായിക ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ നിർമ്മിതിക്കായി മനുഷ്യന് ചൂഷണം ചെയ്യാനുള്ള വിഭവം മാത്രമായി മാറി. ഗോത്ര സമൂഹങ്ങളിൽ നിലനിന്നിരുന്ന തൊഴിൽ കൂട്ടായ്മയും ജൈവപരമായ ആദാന പ്രദാന വ്യവസ്ഥകളും ഇല്ലാതായി. മനുഷ്യാധ്വാനം നിലനിൽപ്പിനുവേണ്ടി അല്ലാതെ സാമ്പത്തികനേട്ടത്തിന് കൂടിയായിമാറി. വ്യവസായിക നവോത്ഥാനവും മുതലാളിത്തവ്യവസ്ഥയും അതിന് അക്കം കൂട്ടുകയും ചെയ്തു.

പൗരസ്ത്യ സമൂഹങ്ങളിലെ മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം പാരസ്പര്യത്തിന്റേതായിരുന്നു. പ്രകൃതിയിലെ ജീവജാലങ്ങളിൽ ഒന്നു മാത്രമാണ് മനുഷ്യൻ എന്നും അധ്വാനശക്തിയും ബുദ്ധിയും ആണ് മറ്റു ജീവജാലങ്ങളിൽ നിന്ന് അവനെ വേർതിരിക്കുന്നതെന്നും അവർ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. മനുഷ്യന് അവന്റെ ശക്തിയെ ബുദ്ധിയോടും വിവേകത്തോടും ഉപയോഗിക്കാൻ സാധിക്കുന്നു. അതവൻ സാധിക്കുന്നത് ജ്ഞാനത്തിലൂടെയാണ്. മനുഷ്യനെയും പ്രകൃതിയെയും അവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെയും കുറിച്ചുള്ളജ്ഞാനമാണ് മനുഷ്യരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ദിശയും മൂല്യബോധവും നൽകുന്നത്. അതുകൊണ്ടു തന്നെ മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയും തമ്മിലുള്ള ഐക്യമാണ് പൗരസ്ത്യ ചിന്തയുടെ കാതൽ. പൗരസ്ത്യർക്കുണ്ടായിരുന്നു പാരിസ്ഥിതിക അവബോധത്തെകുറിച്ച് കെ എൻ ഗണേശ് പറയുന്നത് ഇപ്രകാരമാണ്.

''മൗര്യ ചക്രവർത്തിയായ അശോകന്റെ ശാസനങ്ങളിൽ മൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നതിനും വൃക്ഷങ്ങൾ നശിപ്പിക്കുന്നതിനും നിയന്ത്രണങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. അക്കാലത്ത് ധാരാളമായി വൃക്ഷങ്ങൾ നട്ടുപിടിപ്പിക്കുകയും ജലസംഭരണികൾ നിർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ബുദ്ധജൈനരുടെ കൃതികളിൽ ഉടനീളം കാണുന്ന ഹിംസയുടെ സങ്കല്പവും മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തിന്റെ മറ്റൊരു ഉദാഹരണമാണ് '

പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പൗരസ്ത്യ സമൂഹത്തിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടാണ് മേൽവിവരിച്ചതിൽ നിന്നും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുന്നത്.

പരിസ്ഥിതി ദർശനങ്ങൾ

മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെ നിർവചിക്കുന്ന വ്യത്യസ്ത സമീപന രീതികൾ ആണ് പരിസ്ഥിതി ദർശനങ്ങൾ. 1962 ൽ പ്രസിദ്ധീകൃതമായ റേച്ചൽ കാഴ്സന്റെ 'നിശ്ശബ്ദ വസന്തം' എന്ന ഗ്രന്ഥമാണ് പശ്ചാത്യലോകത്ത് പരിസ്ഥിതി പ്രതിസന്ധിയെകുറിച്ചുള്ള ചർച്ചയ്ക്ക് തുടക്കമിട്ടത്. ഭാരതത്തിൽ ഗാന്ധിജിയുടെ പശ്ചാത്യവികസന മാതൃകയുടെ പ്രകൃതി വിരുദ്ധതയെ കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മപ്പെടുത്തലാണ് പരിസ്ഥിതി ചിന്തയുടെ തുടക്കം.

പരിസ്ഥിതി ദർശനങ്ങളെ അവയുടെ സ്വഭാവത്തിന്റെയും ലക്ഷത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ രണ്ടായിതിരിക്കാം (1) മനുഷ്യകേന്ദ്രിതം (2)ജൈവകേന്ദ്രിതം എന്നിങ്ങനെ. പ്രകൃതിയെ നിലനിർത്തേണ്ടത് മനുഷ്യന്റെ നിലനിൽപ്പിന് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണെന്ന തത്വമാണ് മനുഷ്യ കേന്ദ്രിത പരിസ്ഥിതി ദർശനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം. മനുഷ്യന്റെ ഉപയോഗിതക്കപ്പുറത്തും പ്രകൃതിയുടെ നിലനിൽപ്പിനെകുറിച്ചുള്ള ചിന്തയാണ് ജൈവകേന്ദ്രിത ദർശനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം.

ഇന്ന് പ്രസക്തമായ പരിസ്ഥിതി ദർശനങ്ങളിൽ ആദ്യമായി നിലവിൽ വന്നതും ഏറെ പ്രചാരമുള്ളതുമായ പാരിസ്ഥിതിക ദർശന ശാഖയാണ് ഗഹനപരിസ്ഥിതിവാദം. നോർവീജിയൻ ചിന്തകനായ ആർനേനേസ്സ് ആണ് ഇതിന്റെ തുടക്കക്കാരൻ. ഭൂമിയിലുള്ള സകല ജീവജാലങ്ങളെയും സമഭാവനയോടെ കാണുക എന്ന ആദർശമാണ് ഈ ശാഖയിൽപെട്ട എല്ലാ പാരിസ്ഥിതിക ചിന്തകരും മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്നത്. മനുഷ്യനും മൃഗങ്ങളും മരങ്ങളും എല്ലാം തുല്യപ്രാധാന്യത്തോടെ വർത്തിക്കുന്ന പാരിസ്ഥിതിക വീക്ഷണമാണ് പൗരസ്ത്യ സങ്കല്പങ്ങളുടെ കാതൽ. ഇതിനു വിപരീതമായി മനുഷ്യനെ പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ കേന്ദ്രസ്ഥാനത്ത് പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നതാണ് പാശ്ചാത്യതത്വചിന്ത. അതുകൊണ്ടുതന്നെ പൗരസ്ത്യ ദർശനത്തിലെ പ്രപഞ്ചത്തെ കുറിച്ചുള്ള അദ്വൈത ചിന്തയാണ് കാതലായി വർത്തിക്കുന്നത്.

പ്രകൃതിയും സാഹിത്യവും

പൗരസ്ത്യ സാഹിത്യത്തിൽ പ്രകൃതി എന്നും ഒരു സുപ്രധാന സാന്നിധ്യമാണ്. കാളിദാസന്റ ശാകുന്തളവും മറ്റും പ്രകൃതിയുമായുള്ള മനുഷ്യന്റെ അവിനാഭാവത്തിന് ഉദാഹരണമാണ്. മനുഷ്യനെപ്പോലെ തന്നെ പ്രകൃതിയും സമസ്തവികാരങ്ങളോടും കൂടിയാണ് കാവ്യങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നത്. ദ്രാവിഡ കാവ്യശാസ്ത്രമായ തൊൽകാപ്പിയത്തിലെ പൊരുളധികാരം സാഹിത്യത്തിലെ പ്രകൃതിയുടെ പ്രാധാന്യത്തിന് ഉദാഹരണമാണ്. മലയാളത്തിൽ നാടോടി സാഹിത്യത്തിലും മനുഷ്യൻ, മൃഗം, സസ്യജാലങ്ങൾ എന്നിവയുടെ പാരസ്പര്യം കാണാൻ കഴിയും. ക്ലാസിക് കൃതികളിൽ നിയമവിധേയമായി നടത്തുന്ന വർണ്ണനകളിലെ വർണ്ണ്യവസ്തുവായാണ് പ്രകൃതി ആഖ്യാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതെങ്കിൽ കാല്പനികതയിൽ മനുഷ്യന് അഭിരമിക്കാനും ആസ്വദിക്കുവാനുമുള്ള ഒരു വസ്തുവായി പ്രകൃതി മാറുന്നു. ആധുനിക സാഹിത്യത്തിൽ അധികാരം, രാഷ്ട്രീയം, സമ്പദ്ഘടന എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നിൽക്കുന്നതാണ് പ്രകൃതി. ശാസ്ത്രത്തിന്റെ വളർച്ചയും ആണവവിപത്തുകളുടെ സാധ്യതയും മനസ്സിലാക്കി വനനശീകരണവും മലിനീകൃതമായതും ഉറവയറ്റതുമായ നീരൊഴുക്കുകളും ചേർന്ന ഭൂമിയുടെ അരക്ഷിതമായ ഇന്നത്തെ അവസ്ഥ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള പാരിസ്ഥിതിക അവബോധത്തിൽ അധിഷ്ഠിതമായ സാഹിത്യകൃതികളാണ് ഇന്ന് നമുക്ക് വേണ്ടത്. അത്തരത്തിൽ പ്രകൃതിയുടെ ഇന്നത്തെ അവസ്ഥയെ മനസ്സിലാക്കുകയും അതിൽ പരിതപിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു എഴുത്തുകനാണ് പി .സുരേന്ദ്രൻ.

സമസ്ത ജീവജാലങ്ങളുടെയും താളാത്മകമായ പൊരുത്തപ്പെടലിലൂടെ മാത്രമേ മനുഷ്യർക്ക് ശാന്തിയും സമാധാനവും ഉണ്ടാവുകയുള്ളൂ എന്നും അതിനാധാരമായ ഭൗതിക പ്രകൃതിയുടെ നിലനിൽപ്പിലൂടെ മാത്രമേ അത് സാധ്യമാകൂ എന്നും ഓർമ്മപ്പെടുത്തുകയാണ് സുരേന്ദ്രന്റെ ഓരോ നോവലും. തലമുറകളായി മനുഷ്യൻ നേടിയെടുത്ത സമ്പത്തും ഐശ്വര്യവും സമൃദ്ധിയും സുഖവും സമാധാനവും എല്ലാം തന്നെ പ്രകൃതിയെ ആശ്രയിച്ചുള്ളതാണ്. മനുഷ്യന് വേണ്ടി മാത്രം നിറയ്ക്കപ്പെട്ട വിഭവങ്ങളുടെ കലവറയാണ് ഭൂമി എന്ന സങ്കുചിത ചിന്തയാണ് പ്രകൃതിയെ വീണ്ടും വീണ്ടും ചൂഷണം ചെയ്യുന്നതിന് അവനെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നത്. പക്ഷേ അത് ആത്യന്തികമായി പ്രകൃതിയുടെയും അതിലൂടെ മനുഷ്യൻ അടങ്ങുന്ന സകല ചരാചരങ്ങളുടെയും നാശത്തിലേക്കാണ് നയിക്കപ്പെടുന്നതെന്ന ചിന്ത ആധുനികകാലഘട്ടത്തിലും മനുഷ്യനെ അവന്റെ പ്രവർത്തികളിൽ നിന്നും പിന്നോട്ട് നയിക്കുന്നില്ല. ഈ ചൂഷണം തുടർന്നു പോയാൽ ഭൂമി വാസയോഗ്യമല്ലാതായി മാറും. ഈ ഒരു പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് പി സുരേന്ദ്രന്റെ ജനശലഭങ്ങളുടെ വീട് എന്ന നോവൽ വായിക്കപ്പെടുന്നത്.

പി സുരേന്ദ്രൻ രചിച്ച പാരിസ്ഥിതി നോവലാണ് ജിനശലഭങ്ങളുടെ വീട്. 'എന്റെ ഹരിതാന്വേഷണങ്ങളുടെ തുടർച്ച തന്നെയാണ് ഈ നോവലും, മായാപുരാണത്തിൽ നിന്ന് ജിനശലഭങ്ങളുടെ വീട്ടിൽ അവസാനിക്കുന്ന ഒരു യാത്ര 'എന്ന് നോവലിസ്റ്റ് തന്നെ ആമുഖത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. നമുക്ക് ചുറ്റും ചൂഴ്ന്നു നിൽക്കുന്ന പരിസ്ഥിതിയെ, അതിന്റെ സമകാലിക അവസ്ഥയെ മനസ്സുകൊണ്ട് തൊട്ടറിഞ്ഞ ഒരു ആത്മാവിന്റെ വേദന ഈ നോവലിൽ കാണാൻ കഴിയും. ബാല്യത്തിൽ തന്നെ അച്ഛനും അമ്മയും നഷ്ടപ്പെട്ട ധനലക്ഷ്മിയും അനാഥനായ രാമാനുജനുമാണ് ഈ നോവലിലെ കേന്ദ്ര കഥാപാത്രങ്ങൾ. വിവാഹത്തിനുമുൻപ് തന്നെ താമസിക്കാൻ വേണ്ടി വീട് നിർമ്മിക്കുന്നതിന് തങ്ങളുടെ സങ്കല്പത്തിലുള്ള ഹരിത ഭൂമി അന്വേഷിച്ചുള്ള ഇരുവരുടെയും യാത്രകളിലൂടെയാണ് നോവലിലെ പാരിസ്ഥിതിക ചിന്തകൾ കടന്നുവരുന്നത്. 'മണ്ണിരയെപ്പോലെ പ്രകൃതിയോടു ഇണങ്ങി ജീവിക്കാൻ സാധിക്കണം മനുഷ്യർക്ക്' എന്ന ധനലക്ഷ്മിയുടെ വാക്കുകളിൽ പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധമാണ് പ്രശ്നവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്നത്. ഭൂമി അന്വേഷിച്ചുള്ള അവരുടെ യാത്രകളിൽ കേൾക്കാൻ സാധിക്കുന്നത് തരിശാക്കപ്പെട്ട ഭൂമിയുടെയും നീരുവറ്റിയതും മലിനമാക്കപ്പെട്ടതുമായ പുഴകളുടെയും അപ്രത്യക്ഷമായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കുന്നുകളുടെയും രോദനമാണ്. മനുഷ്യൻ പ്രകൃതിയോട് ചെയ്യുന്ന ക്രൂരതകൾ ഭൂമിയെ കൂടുതൽ കൂടുതൽ തരിശാക്കി മാറ്റിയതിന്റെ കാഴ്ച തങ്ങളുടെ സങ്കല്പഭൂമിയെ കുറിച്ചുള്ള അവരുടെ സ്വപ്നത്തിൽ കരിനിഴൽ വീഴ്ത്തുന്നു. നമ്മുടെ വികസന സങ്കൽപ്പങ്ങളും മതവിചാരങ്ങളും ആത്മീയതയും എല്ലാം അവിടെ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ മുന്നോട്ടു പോയാൽ എത്രകാലം മനുഷ്യനും മറ്റു ജീവജാലങ്ങൾക്കും ഈ ഭൂമി വാസയോഗ്യമായിരിക്കും എന്ന ചോദ്യം നോവൽ മുന്നോട്ട് വയ്ക്കുന്നു. ഇന്ന് ലോകം നേരിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പാരിസ്ഥിതികാഘാതങ്ങളെ സൗന്ദര്യാത്മകമായി പുനസൃഷ്ടിക്കുക കൂടിയാണ് നോവൽ ചെയ്യുന്നത്.

നാഗരിക മനുഷ്യൻ ജീവിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി മാത്രമല്ല പ്രകൃതിയെ ആശ്രയിക്കുന്നത്. ധനസമ്പാദനം, അമിതമായ സുഖസൗകര്യങ്ങൾ നേടുക തുടങ്ങി അവരുടെ ആഗ്രഹങ്ങൾക്ക് അതിരുകളില്ല. ഭൂമിയിലുള്ള എല്ലാ വിഭവങ്ങളും തനിക്കുവേണ്ടി മാത്രമാണ് എന്ന ബോധമാണ് അവനെ ഭരിക്കുന്നത്. എന്നാൽ ഗ്രാമീണരിൽ അത്തരത്തിലുള്ള വികാരങ്ങൾക്ക് സ്ഥാനമില്ല. ചെറിയ വീടുകൾ ആണെങ്കിലും അതിൽ അവർ സംതൃപ്തരാണ്. രാമാനുജന്റെയും ധനലക്ഷ്മിയുടെയും സ്വപ്നത്തിലെ വീട് ചെറുതായിരുന്നു ''യഥാർത്ഥത്തിൽ വീടുകൾ ഇത്രയേ വേണ്ടൂ ഒരു കഴുതപ്പുറത്തോ കാളപ്പുറത്തോ എപ്പോൾ വേണമെങ്കിലും പറിച്ചെടുത്തുകൊണ്ടുപോകാവുന്ന ഭാരമേ വീടുകൾക്ക് ഉണ്ടാകാൻ

പാടുള്ളൂ' 'ഭാരമേറിയ വീടുകളൊക്കെ കടങ്ങളാണ്' തുടങ്ങിയ അവരുടെ വാക്കുകളിൽ വീടിനെകുറിച്ചുള്ള അവരുടെ കാഴ്ചപ്പാട് വ്യക്തമാണ്. വീട് എന്നത് മനുഷ്യനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം സുരക്ഷിതമായ ഒരു സങ്കേതമാണ്. കാലാവസ്ഥാവ്യതിയാനങ്ങളിൽ നിന്നും ഹിംസ്രജന്തുക്കളിൽ നിന്നും രക്ഷനേടാനുള്ള ഒരു താവളം. സ്നേഹവും സന്തോഷവും പരസ്പരം പങ്കുവയ്ക്കാനുള്ള ഒരിടം കൂടിയാണത്. അവിടെ വീടിന്റെ വലുപ്പത്തിനോ അതിലെ സുഖസൗകര്യങ്ങൾക്കോ സ്ഥാനമില്ല. പ്രകൃതിയെ നശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ളതാണ് ഓരോ നിർമ്മിതിയും. ഇത്തരത്തിലുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഭാവിയിലേക്കുള്ള നമ്മുടെ കരുതലിന്റെ അഭാവം കൂടിയാണ് ബോധ്യപ്പെടുത്തുന്നത്. നമുക്ക് ലഭിച്ച പ്രകൃതി സൗഭാഗ്യങ്ങളുടെ കുറച്ചെങ്കിലും അടുത്ത തലമുറയ്ക്ക് കൂടി ലഭ്യമാക്കാനാണ് നാം ശ്രമിക്കേണ്ടത്. പക്ഷേ മനുഷ്യന്റെ ആർത്തി പ്രകൃതിയുടെ നൈസർഗികതയെ അടുത്ത തലമുറയ്ക്ക് വേണ്ടി അല്പം പോലും കാത്തുസൂക്ഷിക്കാൻ തയ്യാറാകുന്നില്ല.

പ്രാചീന മനുഷ്യർ പ്രകൃതിയെ ദൈവമായി കണ്ട് ആരാധിച്ചവരാണ്. വീടിനു വേണ്ടി സ്ഥലം അന്വേഷിച്ചുള്ള യാത്രയിൽ തങ്ങൾക്കുണ്ടായ അനുഭവങ്ങളുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ആ പഴയകാലത്തേക്ക് തിരിച്ചു പോകാനാണ് അവർ ആഗ്രഹിക്കുന്നത് എന്ന് രാമാനുജന്റെ വാക്കുകളിൽ നിന്ന് മനസ്സിലാക്കാം 'മരത്തെയും കുന്നിനെയും ഈശ്വരൻ തന്നെയായി കണ്ടാൽ പോരേ' രാമാനുജന്റെ വാക്കുകളിൽ പ്രാചീന മനുഷ്യന്റെ പാരിസ്ഥിതിക ബോധമാണ് കാണാൻ കഴിയുന്നത്.

വീട് അന്വേഷിച്ച് യാത്രതിരിക്കുന്ന ഇരുവരുടെയും മുന്നിലേക്ക് ആദ്യം വരുന്നത് പരസ്യ കമ്പനി കളാണ്. ആ ചതിക്കുഴിയിൽ ആദ്യമവർ വീണു പോവുകയും ചെയ്യുന്നു. 'സത്യത്തിന്റെ ഗോപുരങ്ങളെക്കാൾ മനോഹരമായി നിർമ്മിച്ചെടുക്കുന്ന നുണയുടെ ഗോപുരങ്ങളാണ് അവ' എന്ന് നോവലിസ്റ്റ് തന്നെ പറയുന്നുണ്ട്. സെലിബ്രിറ്റികളാണ് പരസ്യങ്ങൾ അവതരിക്കുന്നതെങ്കിൽ സാധാരണക്കാർ അതിൽ വീണു പോകും എന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയമില്ല. പരസ്യത്തിന്റെ പ്രലോഭനങ്ങളിൽ വീണ് മനുഷ്യൻ സ്വന്തം ജീവിതവും പ്രകൃതിയും പണയപ്പെടുത്തുന്നു. ഫ്ളാറ്റ് എന്നുള്ള സങ്കല്പം അതോടെ അവർ അവസാനിപ്പിക്കുന്നു. 'മഴത്തുള്ളികൾ തട്ടുമ്പോൾ മുളപൊട്ടിയ ഒരു വിത്ത് പോലെ വളരെ സ്വാഭാവികമായി താഴ്വരയിലെ വീട്. ഇതുവരെ ആരും കാണാത്ത ആകൃതിയിലൊരു വീട്." ഇതായിരുന്നു പിന്നീടുള്ള ധനലക്ഷ്മിയുടെ സ്വപ്നം. ആ സ്വപ്നവുമായാണ് നീലിമലയിലേക്ക് അവർ യാത്ര തിരിക്കുന്നത്. പക്ഷേ അവിടെയും പ്രതീക്ഷിച്ചത് പോലെ തണുപ്പോ പച്ചയുടെ ഗന്ധമോ കാണാൻ സാധിച്ചില്ല. ഇലപൊഴിഞ്ഞ മരങ്ങൾക്കിടയിലൂടെ ചാരനിറമാർന്ന ആകാശവും മങ്ങിയ നക്ഷത്രങ്ങളും മാത്രമാണവർക്ക് കാണാൻ സാധിച്ചത്. യാത്ര തന്നെ അവർക്ക് വിരസമായി മാറി. മനുഷ്യന്റെ ആർത്തി മൂലം പ്രകൃതിയുടെ സന്തുലിതാവസ്ഥയ്ക്ക് കോട്ടം തട്ടുന്നു അതിന്റ ഫലമായി പ്രകൃതി ക്ഷോഭങ്ങളും വരൾച്ചയും അടിക്കടി ഉണ്ടാകുന്നു. അത് മനസ്സിലാക്കി മുന്നോട്ടുപോയാൽ പ്രകൃതി നമ്മുടെ മുൻപിൽ അന്നപൂർണേശ്വരിയായി നിലനിൽക്കും. ഈ തിരിച്ചറിവാണ് ആധുനിക മനുഷ്യന് ഉണ്ടകേണ്ടത്.

നോവലിലെ മറ്റൊരു കഥാപാത്രമായ കപിലന്റെ വാക്കുകളിൽ കുടിയേറ്റവും മതവും സംസ്കാരവും എല്ലാം കടന്നു വരുന്നുണ്ട്. 'അമ്മയുടെ ഗർഭപാത്രമാണ് ഭൂമിയിലെ ശേഷിക്കുന്ന വനങ്ങൾ. ജീവന്റെ തുടിപ്പുകൾ അവിടെ നിന്നു തന്നെ ഉണ്ടാകണം. എന്നാൽ നമ്മളിപ്പോൾ പെറ്റമ്മയുടെ ഗർഭപാത്രം തിന്നു തീർക്കുകയാണ്. കുടിയേറ്റക്കാരായ മനുഷ്യർക്കു മുമ്പും ഇവിടെയുള്ളവരാണ് വനവും വന്യജീവികളും. പിന്നെയെപ്പോഴാണ് നമ്മൾ അധികാരികളായത്? ഈ ഭൂമുഖത്തെ മറ്റൊരു ജീവിയും മനുഷ്യനോളം ഭൂമിക്ക് പരിക്കേൽപ്പിച്ചിട്ടില്ല'- എന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നു. ഒപ്പം തന്നെ 'മനുഷ്യർക്ക് വേണ്ടി മാത്രം സംസാരിക്കുന്ന ഒരു മതവും ഭൂമിയും നിലനിൽക്കരുത്' എന്നും പറയുന്നത് സമകാലിക കേരളത്തിൽ സംഭവിച്ച ചില പ്രതിഷേധങ്ങൾക്ക് നേരെയുള്ള മറുപടി കൂടിയാണ്. മനുഷ്യൻ തന്റെ നിലനിൽപ്പിനു വേണ്ടി നടത്തുന്ന സമരങ്ങൾ പ്രകൃതിയുടെ നിലനിൽപ്പിനെ മറന്നുകൊണ്ടാകരുതെന്ന ബോധ്യപ്പെടുത്തലാണ് കപിലന്റെ ഒറ്റയാൾ സമരം.

ധനലക്ഷ്മിയുടെയും രാമാനുജന്റെയും ഭൂമി അന്വേഷിച്ചുള്ള തിരച്ചിൽ ഒടുവിൽ എത്തിച്ചേരുന്നത് ശ്രാവണപുത്തൂർ എന്ന സ്ഥലത്താണ്. ശക്തിവേൽ കരുണാനിധിയുടെ ഫേസ്ബുക്ക് പോസ്റ്റുകൾ ആണ് അവളെ ആ സ്ഥലത്തേക്ക് ആകർഷിക്കുന്നത്. കീറിപ്പറിഞ്ഞ പർവ്വതങ്ങളും ഉഷ്ണക്കാറ്റ് നായാടുന്ന തരിശുകളുമായിരുന്നു ആ യാത്രയിൽ ഉടനീളം അവർക്ക് കാണാൻ സാധിച്ചത്. പച്ചപ്പുകളുടെ പ്രാർത്ഥന എവിടെയും അവർ കണ്ടില്ല. പക്ഷേ ആ യാത്ര ചില തിരിച്ചറിവുകൾ അവർക്ക് നൽകുന്നു. മനുഷ്യന്റെ കണ്ടുപിടിത്തങ്ങൾ പ്രകൃതിക്ക് ഹാനികരമാകുന്ന കാഴ്ചകളാണ് അവയിൽ പ്രധാനം'ശാപങ്ങളെ കെട്ടിവലിച്ചു കൊണ്ടു വരികയാണ് മനുഷ്യർ.യന്ത്രങ്ങൾ കയ്യിൽ കിട്ടിയതിന്റെ അഹങ്കാരമാണ് പർവ്വതങ്ങളുടെ മുറിവുകൾ. മലതുരക്കുന്ന യന്ത്രങ്ങളൊന്നും കണ്ടുപിടിക്കാൻ പാടില്ലായിരുന്നുവെന്ന് തോന്നുന്നില്ലേ ഇപ്പോൾ? പർവ്വതങ്ങളുടെ പ്രതിഷേധങ്ങൾക്ക് പോലും പ്രസക്തിയില്ലാതായി. പർവ്വതങ്ങൾ ഒക്കെ അപ്പാടെ ഇടിഞ്ഞു തകർന്നാലും എല്ലാം പെറുക്കിക്കൂട്ടികൊണ്ടുപോകാൻ മാത്രം യന്ത്രങ്ങൾ വളർന്നു' യന്ത്രവത്കരണം പ്രകൃതിക്ക് വരുത്തി വെച്ച വിനാശം അതായിരുന്നു ശ്രാവണപുത്തൂർ. ശക്തിവേൽ കരുണാനിധിയിൽ നിന്നും അറിഞ്ഞ അറിവുകൾക്ക് വിപരീതമായ കാഴ്ചകൾ അവരെ അസ്വസ്ഥരാക്കിയെങ്കിലും പ്രതീക്ഷയുടെ ചില പച്ചപ്പുകൾ അപ്പോഴും അവർ മനസ്സിൽ സൂക്ഷിച്ചു. ഒടുവിൽ മാരിയമ്മയിൽ നിന്നും ശക്തിവേൽ കരുണാനിധി ജൈന ബസ്തിക്കടുത്തുള്ള പുരാതന ക്ഷേത്രത്തിലെ പ്രതിഷ്ഠയുടെ പേരായിരുന്നു എന്ന് മനസ്സിലാക്കുന്നതോടുകൂടി മനുഷ്യന്റെ പ്രവർത്തികളിൽ നിന്ന് ഈശ്വരനു പോലും പ്രകൃതിയെ രക്ഷിക്കാൻ സാധിക്കില്ല എന്ന തിരിച്ചറിവിലേയ്ക്ക് അവർ എത്തിച്ചേരുന്നു. ഇനി വരുന്ന തലമുറയെങ്കിലും തങ്ങളുടെ സ്വാർത്ഥതയില്ലാത്ത പ്രവർത്തികളിലൂടെ പ്രകൃതിയെ വീണ്ടെടുക്കേണ്ടതുണ്ട് എന്ന ഓർമ്മപ്പെടുത്തലോടെ നോവൽ അവസാനിക്കുന്നു.

സമസ്ത ജീവജാലങ്ങളുടെയും താളാത്മകമായ പൊരുത്തപ്പെടലിലൂടെ മാത്രമേ മനുഷ്യർക്ക് ഭൂമിയിൽ ശാന്തിയും സമാധാനവും ഉണ്ടാവൂ എന്ന് അനാഥരുടെ ജീവിത സംഘർഷങ്ങളെ ആവിഷ്ക്കരിക്കുന്ന ഈ നോവൽ അടിവരയിടുന്നു. വീട് എന്ന സങ്കല്പത്തെ താമസിക്കാനൊരിടം എന്നതിനപ്പുറം പൊങ്ങച്ചത്തിന്റെയും അഡംബരത്തിന്റെയും സമ്പത്തിന്റെയും പ്രതീകമായി കാണുന്ന ആധുനിക ചിന്താഗതിയ്ക്ക് വിപരീതമായി പ്രകൃതിയോടിണങ്ങി ജീവിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന രണ്ട് അനാഥരുടെ വിഹ്വലതകളാണ് വർത്തമാനകാലത്തെ പരി സ്ഥിതി ചൂഷണങ്ങളുടെയും പാരിസ്ഥിതികാവസ്ഥകളുടെയും പശ്ചാത്തലത്തിൽ നോവലിസ്റ്റ് അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. സ്വന്തംലാഭത്തിനുവേണ്ടി പ്രകൃതിയെ ചൂഷണം ചെയ്യുന്ന സ്വാർത്ഥമനുഷ്യന് ഇനി എത്രകാലം സുഖകരമായി മുന്നോട്ടു സഞ്ചരിക്കാനാവും എന്ന ചോദ്യം നോവൽ അവശേഷിപ്പിക്കുന്നു. മരങ്ങൾക്കും പ്രകൃതിയുടെ പുനരുജ്ജീവനത്തിനും വേണ്ടി ജീവത്യാഗം ചെയ്ത അനേകം മനുഷ്യരുടെ ചരിത്രം നമ്മുടെ മുൻപിലുണ്ട്.പക്ഷേ അവരുടെ കഥ ജനഹൃദയങ്ങളിലേയ്ക്ക് എത്തപ്പെട്ടില്ല.അവർ തുടങ്ങി വച്ച യജ്ഞം പിന്നീട് സാഹി ത്യകാരന്മാരും പാരിസ്ഥിതികപ്രവർത്തകരും ഏറ്റെടുത്തു. പരിസ്ഥിതി അതിന്റെ സ്വാഭാവികതയിൽ നിലനിന്നെങ്കിൽ മാത്രമേ മനുഷ്യന് സ്വസ്ഥമായി ജീവിക്കാൻ സാധിക്കൂ എന്ന തിരിച്ചറിവിൽ നിന്നാണ് ആധുനിക കാലത്ത് പല പരസ്ഥിതി സമരങ്ങളും ഉണ്ടായിട്ടുള്ളത്. സാഹിത്യത്തിലൂടെ അത്തരത്തിലൊരു തിരിച്ചറിവിലേക്ക് അനുവാചകനെ എത്തിക്കുകയാണ് അനാഥരായ രണ്ട് മനുഷ്യരുടെ വീട് എന്ന സങ്കല്പത്തിലധിഷ്ഠിതമായ ഭൂമിയുടെ അന്വേഷണത്തിലൂടെ നോവലിസ്റ്റ് സാധ്യമാക്കുന്നത്. ഹരിത ആത്മീയതയുടെ ഒരു പുതിയ തലത്തിലേയ്ക്ക് അത് എത്തിച്ചേരുകയും ചെയ്യുന്നു. നില

നിൽക്കുന്ന അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് മാറി പ്രകൃതിയെ ദൈവമായി കാണുന്ന പ്രാചീന മനുഷ്യന്റെ അദ്വൈതാധിഷ്ഠിതമായ ജീവിത മാർഗ്ഗത്തിലേയ്ക്കുള്ള ഒരു തിരിച്ചു പോക്കിലൂടെ മാത്രമേ പ്രകൃതിയുടെ പഴയകാല സൗഭാഗ്യങ്ങളെ തിരികെക്കൊണ്ടുവരാൻ സാധിക്കൂ എന്നുള്ള ഓർമ്മപ്പെടുത്തൽ കൂടി നോവൽ നമ്മിൽ അവശേഷിപ്പിക്കുന്നു.

കുറിപ്പുകൾ

1. ദാമോദരൻ കെ ,ഇന്ത്യയുടെ ആത്മാവ്, പ്രഭാത് ബുക്സ്, തിരുവനന്തപുരം, 2001: പുറം 38
2. ഗണേശ് കെ എൻ, പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും, കേരള ശാസ്ത്ര സാഹിത്യ പരിഷത്ത്, തൃശൂർ, 2015 പുറം 161
3. സുരേന്ദ്രൻ പി, ജിനശലഭങ്ങളുടെ വീട്, മാതൃഭൂമി ബുക്സ്, കോഴിക്കോട്, 2019 : പുറം 28
4. സുരേന്ദ്രൻ പി, ജിനശലഭങ്ങളുടെ വീട്, മാതൃഭൂമി ബുക്സ്, കോഴിക്കോട്, 2019 : പുറം 33
5. സുരേന്ദ്രൻ പി, ജിനശലഭങ്ങളുടെ വീട്, മാതൃഭൂമി ബുക്സ്, കോഴിക്കോട്, 2019 : പുറം 47
6. സുരേന്ദ്രൻ പി, ജിനശലഭങ്ങളുടെ വീട്, മാതൃഭൂമി ബുക്സ്, കോഴിക്കോട്, 2019 : പുറം 56
7. സുരേന്ദ്രൻ പി, ജിനശലഭങ്ങളുടെ വീട്, മാതൃഭൂമി ബുക്സ്, കോഴിക്കോട്, 2019 : പുറം 69
8. സുരേന്ദ്രൻ പി, ജിനശലഭങ്ങളുടെ വീട്, മാതൃഭൂമി ബുക്സ്, കോഴിക്കോട്, 2019 : പുറം 81
9. സുരേന്ദ്രൻ പി, ജിനശലഭങ്ങളുടെ വീട്, മാതൃഭൂമി ബുക്സ്, കോഴിക്കോട്, 2019 : പുറം 82
10. സുരേന്ദ്രൻ പി, ജിനശലഭങ്ങളുടെ വീട്, മാതൃഭൂമി ബുക്സ്, കോഴിക്കോട്, 2019 : പുറം 108

14

Digitalization and Green economy – Changes of Business Perspectives

Rohini V Salim

Assistant Professor (Department of Finance and Taxation, SNM College Maliankara) | Email: rohinivalathsalim@gmail.com

ABSTRACT

In this paper, the author aims to find out the how the impact of advanced technologies, digitalization of everything and green economy approach change the business perspectives and how new strategies are developed in various organizations. If a business wants to remain competitive on the market, while delivering green products and services, they must change their management approach and style.

KEYWORDS: **Digitalization, Green Economy, Organisational structure, Business model**

1. Introduction

Society is currently experiencing a transition in the Digital and Green Economy area. It is revolutionizing business models, technology innovation and use, consumption and offering of applications, and sharing of knowledge involving both human and machine spheres. Digital transformation, integrating digital technology into all areas of a business, will result in fundamental changes to how businesses operate and how they deliver value to customers, while increasing the competitiveness of the industrial sectors, impacting not only the private but also the public sector including agencies and organizations.

The world economy is developing under the influence of numerous factors, among which the decisive place is occupied by information and communication technologies. Digitalization of economies significantly increases the level of their competitiveness in the international market and fundamentally changes business processes in the international business environment.

The shift to a more lasting circular economy may be encouraged through digitalization. Digitalization will also improve the efficiency of company processes, assist in minimising wastes, promote product life and decrease transaction costs. The digital database technologies that serve as new type of policy tools are being used for educational and governing institutions and activities. The rapid advancement of technology has increased the number of digitalization and continues to influence and change the way business operate [4].

The most often used words during the last decade, have been digitalization, digital transformation and the green economy. Green management of Human Resources (GHRM) is rapidly becoming a major topic in academic circles in organisational environmental management and it's effect on green employee behaviour. The circular economy is developing attraction in academic areas, industry and policy making as an alternative model that minimises resource depletion, waste and emissions. To implement the concept at the organisational level, business models plays an important role. The use of long term development methods to achieve a green economic transition is known as " green growth". Green economies put people's well-being ahead of increased efficiency in new technologies [5]

2 Research Methodology

The present work paper is an exploratory research. This analysis had in a view of two aspects.

1. The level of knowledge and understanding of what it is digitalization and how can green economy can improve the performance of the organisation as a whole.
2. Integration of green economy principles in business process.
3. This study is conducted on the basis of secondary data.
4. Theory and Calculation

Theory

The survival of businesses is connected with the adoption of innovation, circular or green economy principles, and embracing digital changes, to improve the efficiency and the performance within the organization. The reconstruction of organization design using actual technologies imply new educational specialisations and developing new skills and competences to fulfill the challenges of different and new job requirements. This require promoting a stable business climate, offering an efficient infrastructure, using the newest technologies, which become the greatest conditions to welcome investments, employing actual technologies to boost economic development.

Digitalization

There is an excess of definitions for the term digitalization, used to describe the offline to online migration of commercial operations and business, including those found in many published research.

Contemporaneous economists defined digitalization as the repositioning of, or new investment in,, advanced technology to more effectively engage digital customers at every touch point in the customer experience life cycle[6].

Digitalization is of crucial importance to data processing, storage, and transmission, because it allows information of all kinds in all formats to be carried with the same efficiency and also intermingled.

The following are some of the digitalization methods that are inevitable organizations :

1. Digital Database Technologies : It facilitates the generation, calculation and circulation of the data required to develop new business processes to prepare organizations for successful integration in a digitalized era.

2. Digital Systems: It represents a much faster, cheaper and safer way when it comes to financial transactions.

3. Modern Telecommunication System: It is a priority in all countries around the world, as in their evolution, financial and banking systems implement, use and encourage online services for domestic and international financial transfers.

4. Digital solutions and new technologies: They offer great potential to overcome massive development challenges and can contribute achieving the goal of universal access to financial services

5. Digitalization and Digital business : It promise a universe of applications and digitalized assets that are expected to work together to allow a rapid development of new capabilities

that will give competitive advantage

6. Digital integration technology: It has transformed the consumer financial services market and the way consumers interact with the financial ecosystem.

Green Economy

The main purpose of Green economy is human welfare and to reduce environmental risks over the long term. Green economy can be defined as 'the process of reconfiguring businesses and infrastructure to deliver better returns on natural, human and economic capital investments,while at the same time reducing green house has emissions, extracting and using less natural resources, creating less waste and reducing social disparities.

Integration of digitalization and green economy

Over the past 10-15 years a consensus has emerged that digitalization can support the development of the green economy. If we lay efforts to integrate digitalization and green economy, then it will lead improve efficiency within the organization. The main issue of organization is how to deal with scarce resources and how wastage can be reduced. Digitalization along with green economy approach is a solution to this problem.It helps the organization by decreasing direct effects on the environment of the production, distribution, operation and disposal of ICTs through improved energy and material efficiency, increased use of renewable energy sources, reduced use of toxic materials and improved recycling and end of life disposal of ICTs

4 Results and Discussion

Now, we are dealing with digital era and everything is becoming both digital and green. Now we have developed tools, literacy, solutions, data systems, education, jobs, products and services, and organizational structure, culture and designs that are completely digitalized and adaptable with green economy. New technologies restructured economic relations and change business processes qualitatively on the basis of digital systems. On this conduct organizations are better to redesign their structure, work processes and services provided in order to face the current market competitions, challenges and fluctuations. In this digital era, organizations need to re-develop themselves at every stage. Organizations must be flexible to accept the developments occuring in the environment and must take great effort to restructure themselves at management level, organizational structural level. Here, the managers of the business organization plays the vital role. Managers are the persons who are forced to deal with both the general and specific environmental challenges. They must be well prepared and trained to face challenges. During digitalization managers continually face choices about how best to respond to the forces for change. Any organization which are facing competitions and trying to build their goodwill and financial performance through digitalization and green economy principles often approach a corporate – level strategy. A corporate-level strategy is a multi-tiered company plan that leaders use to define, outline and achieve specific business goals. A corporate-level strategy can be used by a small business to increase its profits over the next fiscal year, whereas a large corporation might be overseeing the operations of multiple businesses to achieve more complex goals like selling the company or entering a new market. This involves a search for new technologies that will be helpful to support organization's ability to create value by various digitalization technologies.

Even educational institutions are using digitalization for academic purposes even providing

application forms online, result publications, research works can be done using online platforms, fees collection through online payment gateways, e-books, online classes, international seminars are provided for further studies.

Hospitals are digitalized by using safer database management system for keeping patient details individually, e-banking services, insurance services etc are provided through online services.

4.1 Figures and Tables

4.1.1 Figure

Here is an example for digitalization

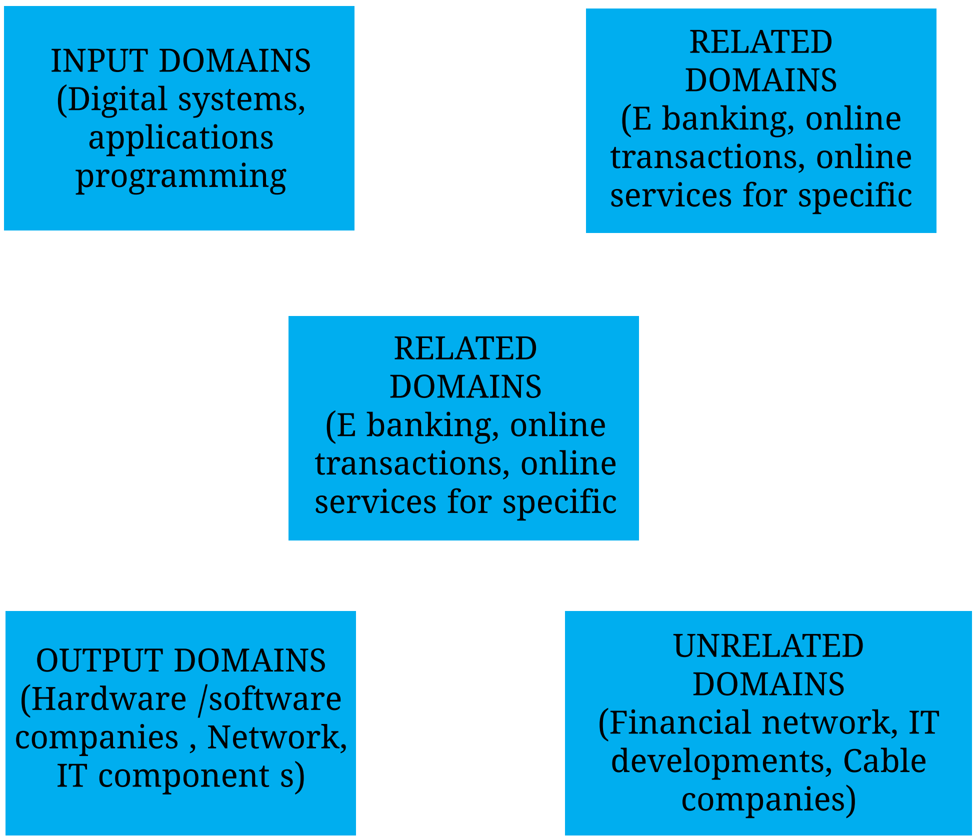

Online/ digital services and products are delivered to its customers using new domains and technologies. Corporate level strategies are restructured by using existing skills and technologies and applied them in new domain using, generally new technologies. Digital facilities like e- banking, e-trading, e- business platforms can be used for doing business. Modern Telecommunication systems can be used for easy communication with customers around the world. Digital systems helps in providing facilities for faster and cheaper medium. Newly updated software and applications provides more cyber security also. Through digitalization programs, organizations use digital distribution channels, typically mobile, to

offer competitive retail, financial and other necessary services.

Figure 4.1.2

Audit				PR/Communication
Quality Management				Marketing
CRO	COO	CMO	CIO	CFO
Risk Management	Retail Management	Digital Marketing	IT	Finance
Disaster Management	Distribution	Digital Communication	Digital Technology	Accounting
Strategic Management	Digital products	Product development	Data Analytics	Administration
Project Management	Material procurement			
	Payment System			

Organizational Restructuring

In order to bring full digitalization throughout the entire organization, the organization structure requires to develop a Digital Development Team, a task force which contains experts in digital sector and is located under operations lines of the organisation with a mission to stimulate digital innovation, lead key initiatives and provide frameworks while supporting others to lead. For integrating digitalization with green economy the organization can develop a Green Economy Team to support the Disital Development Team. Digital services regarding information as well as financial activities can be dealt directly with Green Economy Team.

5. Conclusions

The integration of digitalization and green economy principles in changing business perspective s brought a lot of benefits for all the stakeholders. The main crisis of business organization is the difficulty in managing scarce resources and increasing level of wastage of resources. Digitalization and green economy helps the organization in cutting costs with consumables because by keeping digital systems and information the usage of consumables such as stationary items are reduced, the cost spent for utilised are reduced by using latest low cost and fastest technologies and increase profit by default. As we use innovative technologies for providing products and services the business will grow towards a top level standard, usage of latest technologies will help the organization to face challenges. By using advanced technology organization can offer new and more faster services to the customers at low charges. Throught restructuring of organizational structure using digitalization simplifies the flow of operations inside the organization and give space for innovation and creativity for new services and products, can increase the efficiency of the organisation by concentrating on important areas

. The daily tasks can be left with API or robots, can give more importance to research and development, can reduce cyber attacks by using latest and updated versions of technologies. Focusing on digitalization without considering green economy will be a complete failure in this era. In order to survive in the market of uncertainties business organization can be successful by integrating both digitalization and green economy principles in their business approach.

a. Study Limitations

This study is conducted on the basis of secondary data and general awareness. The time available for conducting the study was limited.

b. Acknowledgements

I am really thankful to the almighty for supporting me both physically and mentally. I thank my senior teachers for providing such an opportunity to prepare a paper on the given topic. I also thank my friends, colleagues and family for guiding me..

References

1. *Moshirian, F., 2011. The global financial crisis and the evolution of markets, institutions and regulations. Journal of Banking and Finance, 35(3),502-511*
2. *Mosteance, N.R., 2020. Challenges for organizational structure and design as a result of digitalization and cyber security. Proceeding of 9th International Conference on business and Economics Development (ICBED) 6-7th August, New York, USA.*
3. *Mosteance, N.R., 2020. Green sustainable regional development and digital era. In green buildings and renewable energies (181-197)*
4. *Haldi, H., 2020, p.96. The compatibility of digitalization and human relations in enhancing knowledge creation: A prerequisite for organizational agility*
5. *Vargas – Hernandez, J.G, 2021, p.1*
6. *Solis, B.,Li,C., Szymanski,J.,2014. The 2014 state of digital transformation on. Altemeter Group*

15

Environmental conservation and role of women with special reference to Green task force in Kerala : A Review

Sreeja V S

Assistant Professor, Department of Economics, SNM College, Maliankara
Email: sreevs7@gmail.com

ABSTRACT

Environmental conservation is important for sustainable development. Overexploitation of natural resources driven by unrestrained development leads the resources to being exhausted for the future generation. The enhanced production process ends in the discharge of its byproducts into the atmosphere which result in environmental degradation and pollution. Women are considered to be excellent environmental protectors. It is revealed from various papers and journals that women have pioneered several environmental movements and succeeded in the implementation of environmental protection programmes. Since women are closely connected to the environment, environmental conservational measures can be adopted through the active involvement of women. The paper highlights several success stories of women's involvement in environmental conservation. By highlighting the successes achieved by the Green Task Force, it underscores the potential of women's active engagement in waste management and organic farming practices. Under local self-government, the participation and contributions of marginalized women in waste management have led to noticeable improvements in waste management practices. Being skilled resource managers, they undertake organic farming practices which nurture the land and prevent soil erosion. Furthermore, the study aims to suggest that women empowerment can be achieved through environmental conservation activities. This empowerment in turn will make them eminent to execute and implement fruitful ways of environmental conservation. The empowered women can make changes in the attitude of society towards the environment and can find solutions during an environmental crisis.

KEYWORDS: **Environmental conservation, Kudumbashree, Green task force, Women, Women empowerment**

"Judge a country by the place it gives its women." - Mahatma Gandhi

1. Introduction

The extinction of planet Earth on which we live is predicted if it is not managed properly. The drastic effects of climate change will vanish our planet. The protection of the environment is a serious matter of concern. Many developmental activities along with the population blast have led to various forms of environmental degradation. One among them is pollution. It made the life of its habitats miserable. Several environmental protection summits and conventions are happening worldwide. Earth summit at Rio de Janeiro, and the Kyoto Protocol are some of them. Women and the environment have a divine relationship. In this patriarchal world, women were and meant to serve the family and manage household chores. Taking care of children, cleaning the house hold premises, cooking, etc were expected to be done by them [3].But all of her labour has a relation with the environment. It starts from the reproductive labour and production of breast milk which sustains and nurtures every human being to survive and progress on this earth. Nature also provides its resources to human beings with which it develops and survive. But both women and the earth are got exploited. Over-exploitation

of the earth and its natural resources turned into environmental degradation. The exploitation of women also degraded her position in this world. Here comes the role of women and the conservation of the environment. Women and their labour are closely connected to nature. Her role in protecting the environment is also prominent. [17]

Women are having base and skills for natural resource management. They are better managers for natural resources and have high ecological consciousness. (P. Mago, I. Gunwal). History proves that women have succeeded in several environmental conservation programmes to be implemented. It includes preserving forests, farming practices, protection from pollution, cleaning and sanitation of environment. Women can make a change of culture in society. From over-exploitation of environment to sustainable use of it. Women has the ability to implement several environmental protection programmes . Government and policymakers should keep these factors in mind while framing out policies for environmental conservation programmes.

The contribution of services in her family and labour towards development is high it is not counted while calculating national income. This missing labour of women leads to exploitation of women further. The gender inequality in access to natural and financial resources against women will hamper sustainable development. Women produce between 60 and 80 percent of food in developing countries — and yet they officially own only 2 percent of land worldwide, according to the Food and Agriculture Organization. Historical inheritance laws and customs often prohibit or limit women's direct control over land; even when women are able to own and lease land, they may not be able to secure loans or insurance to keep their resources safe. The lack of equitable land rights remains a major obstacle to women's empowerment and poverty alleviation.(Aleksandra Koroleva).

Kerala is one of the states which have highest female literacy. The women under self help groups weave solution to various types of environmental-related problems. The local self-government has imparted environmental protection activities through Kudumbashree. It has adopted various environmental protection activities in panchayats, municipalities and corporation. Haritha karma sena (Green Task force) is constituted to manage waste in local bodies. They will keep intact the maintenance of waste disposal mechanism, organic farming, and follow up the compost making practices.

Kudumbashree Mission which has been actively involved in promoting organic farming embrace new technologies, inclusion of women farmers, promotion of value addition units and identifying markets, extending support for tribal JLGs etc. In this context the paper discusses the success stories of women in the conservation of environment in India. The study also explores various environmental conservation activities headed under local self-government bodies in Kerala through deprived section of women. It focussed on the success running of various activites which upgrade the quality of environment through women under Kudubashree. It tries to examine how environmental conservation activities done by women paved the way for women's empowerment.

Importance of environmental conservation

The spike in population and subsequent increase in the usage of resources has lead to over-exploitation of environment and environmental degradation. According to the data from the Worldometer, the total human population to date is 7.9 billion, which is estimated to reach 10 billion by 2057.According to a report by Statista, the world surface temperature was measured to be 0.98 degrees warmer than the average in past decades.

The term environment has been derived from a French word "Environia" means to surround. It can be defined as the surroundings or conditions in which a person, animal, or plant lives or operates and to all elements of the physical and biological world, as well as the interactions between them. It's our duty to ensure they are not polluted as it is the hub to a large variety of marine life and water plants. It

is a life source for all. Preservation of our natural ecosystem and other environmental components on which we humans are dependent is known as environmental conservation. It can include maintaining and restoring habitats, and protecting biological diversity as well as preventing the wasteful use of resources. Our constant development desires include results in deforestation, pollution, natural habitat destruction, etc. Pollution causes a serious threat to the environment. Taking preventive measures to reduce pollution and to save the environment is necessary. Because these all are causing pain to mother nature and dreadful scenarios for humans.

The soil is a supporter of life and at the same time, it provides us with the supply of food as well as filters water. It provides us with food crops which are vital for the consumption of both animals as well as humans. These forests are the home for a large variety of flora and fauna; all these should not be disturbed nor exploited. By embracing sustainability we can conserve our nature and it's resources. We should not exhaust renewable energy and shift to non-renewable resources in order to protect the environment. Deforestation continues to be an important environmental concern. The destruction of trees has led to an increase in greenhouse gas and also gives way to global warming.

Our freshwater resources are just 3% of total water bodies all over the earth. Only 1% can be used for different purposes like electricity generation, irrigation, and regular usage. The way we are using these bodies can ultimately bring a crisis for our next generation.

Damage to habitats, such as that caused by deforestation, can have a disastrous effect. Forest resource help to prevent climate change by removing carbon dioxide (CO2) from the atmosphere and locking it away it in their wood, leaves and in soil. Forests are one of the significant (about one-third) drinking water suppliers for the world's most famous cities. Increased street trees could benefit 68 million people by diminishing the air temperature to 0.5 to 2.0 degrees celsius in summer. Cleaner air and a cleaner environment will automatically create a drop in disease speed.

Besides the human-made accidents happening every year, some natural disasters are primarily due to increased human activities. The most significant example is the current COVID-19 pandemic which seems like a natural disaster but results from humans. From 2020 to 2022, there will be about 59 lakh deaths worldwide due to this anthropogenic coronavirus. And it has brought lots of losses to the economies of different countries. Some other natural disasters include floods responsible for the death of about 6.8 million people in the 20th century.

The Rio de Janeiro Earth Summit proved to be a pivotal moment in international cooperation on environmental issues. This is because the Summit laid the foundation for many subsequent international agreements such as the Kyoto Protocol and the Paris Agreement on climate change. But that's not all. The Summit also highlighted that the economic, social, and environmental considerations shall be balanced to reach a sustainable environment.

ROLE OF WOMEN IN ENVIRONMENTAL CONSERVATION

Governments all over the world have accepted that gender equality and women's empowerment are central to environmental decision-making and sustainable development. Women make up the majority of farmers, but only 1% of them worldwide own land. Women often have tremendous experience adapting to climate change, but they do not sit at the decision-making tables. The Environment and Gender Index (EGI) monitors gender equality and women's empowerment in the environmental arena. This novel index was created by the Gender Global Office of the IUCN and was launched on November 19 during the UN Climate Change Convention (COPS 19 in Warsaw. The aim of the EGI is to measure progress, improve information and empower countries to take steps forward for gender equality and for the environment. India has been ranked at 46 out of 72 nations. The majority of the 17 Sustainable Development Goals (SDGs) adopted by UN are linked to waste management showing its critical importance in sustainable development.

The National Policies for Women 2016 also give importance to women and adopted policies and gender sensitive programs. As women get equitable ownership of control and use of natural resources and also secure the asset then the poor women can counter poverty. Women's participation will be ensured in the use of environment-friendly technologies and organically grown produce will be promoted to provide viable livelihood options to women. The World Bank estimated that environmental degradation is costing around 5.7% of the country's GDP every year. History witnessed how women have been playing an integral part and parcel in conserving and protecting the environment which is so much success so far. In every time they come forward and protect the environment whether it was by tree hugging or doing long-time hunger strike without bothering about their life. It is because, women are always close to nature and very much dependent upon nature.

Success Stories of Save the Environment by Women in India

There are several inspiring success stories of women in India who have made significant contributions to saving the environment and promoting sustainability. Here are a few notable examples:

Vandana Shiva: Vandana Shiva is an environmental activist and eco-feminist who has dedicated her life to protecting biodiversity and promoting sustainable agriculture practices in India. She founded Navdanya, a network of seed keepers and organic producers, which works towards conserving indigenous seeds and promoting organic farming. Shiva's efforts have played a crucial role in raising awareness about the importance of sustainable agriculture and empowering farmers, especially women, to adopt eco-friendly practices.

Chandi Prasad Bhatt: While not a woman himself, Chandi Prasad Bhatt's story highlights the impact of empowering women in environmental conservation. Bhatt founded the Chipko movement in the 1970s, which gained widespread attention for its non-violent protests against deforestation in the Himalayan region. The movement was primarily led by women who hugged trees to prevent them from being cut down. The Chipko movement not only brought attention to the need for environmental protection but also empowered women to actively participate in conservation efforts.

Medha Patkar: Medha Patkar is a social activist and environmentalist who has been at the forefront of various movements advocating for the rights of marginalized communities affected by large-scale development projects. She founded the Narmada Bachao Andolan, a movement that fought against the construction of large dams on the Narmada River, which would have displaced thousands of people and caused irreversible environmental damage. Patkar's efforts have highlighted the importance of balancing development with environmental and social concerns.

Saalumarada Thimmakka: Although not from India, Saalumarada Thimmakka's story from Karnataka, India, is worth mentioning. Thimmakka is an environmentalist known for her extraordinary contribution to tree conservation. She planted and nurtured more than 400 banyan trees along a stretch of 4 kilometers over a period of several decades. Her dedication and determination to create a greener environment have inspired many and earned her numerous awards and recognition.

Thresiamma Mathew: Thresiamma Mathew, a resident of Cherthala in Alappuzha district, took up the initiative of converting 32 acres of barren land into a lush green forest. With the help of her husband and two children, she planted around 50,000 trees over a span of 30 years. Today, this forest is home to various species of birds, butterflies, and small animals, and serve as a perfect example of reforestation and bio diversity conservation. Environmental Conservation in Kerala Alappuzha district, took up the initiative of converting 32 acres of barren land into a lush green forest.

Sunita Bhaskar: Sunita Bhaskar, a resident of Kottayam district, initiated a unique waste management program called "My Own Street." Under this program, she motivated the residents of her locality to segregate their waste and convert organic waste into compost. With active participation from the community, Sunita successfully transformed her street into a zero-waste zone. Her efforts have not only reduced the burden on landfills but also inspired neighboring communities to adopt

similar practices.

Reshma Anand: Reshma Anand is the founder of Earth Collective, an organization based in Kochi that focuses on promoting sustainable living and eco-friendly practices. Through Earth Collective, Reshma conducts workshops and awareness campaigns on waste management, organic farming, and sustainable lifestyles.

These are just a few examples of the remarkable work done by women in India to save the environment. Their stories serve as a testament to the positive impact that individuals, regardless of gender, can have in promoting sustainability and protecting our planet.

Different forms of conservation strategies adopted by Local self - government in Kerala

Kerala is one of the states in India with a high density of population. The state has an area of 38863 Km2 with 3.34 crores or 2.76 per cent of India's population. The sex ratio (number of females per thousand males) of Kerala according to Census 2011 is 1084. Increase in population coupled with rapid urbanisation and consumerism has led to pollution of air, water, land, and challenges in waste management causing alarm and bringing to focus the need for conservation of biodiversity, protection of wetlands, prevention of environmental pollution and promotion of ecological balance to enable sustainable development. Kerala has enacted stringent environmental legislations and has created institutions to monitor and enforce these legislations. Creation of a legal and administrative framework for environmental management alone does not solve problems of environmental degradation or provide ecological balance for sustainable development. Proper coordination between various level of Governments and policy implementation is necessary.

High density of population, unplanned urbanisation and resultant generation of unmanageable quantities of waste material is a challenge for people and government. Rapid growth in urban population due to migration, changes in consumption habits in the urban areas, improper/ absence of urban planning leading to haphazard development, are some of the major causes for accumulation of waste.Responsibility for the implementation of legislations and policies in the sector are of departments of Health and Family Welfare, Environment and Climate change, and Local Self Government Institutions. Kerala State Pollution Control Board, Food Safety Commission, Clean Kerala Company Ltd., Suchitwa Mission, Haritha Keralam Mission etc. are other agencies are responsible for activities associated with these sectors.

Clean Kerala Company provides technical and management support to Resource Recovery Facilities (RRF). Segregation of waste, operation of machines, bailing, etc., are attended by people selected from among Kudumbasree SHGs and trained in segregation, processing and selling of the final product. Shredded plastic from these facilities is used in polymerised road construction. The Company collects and hands over e-waste to authorised recycling companies. LSGIs lack infrastructure, manpower, technology, and funds to undertake effective management of solid waste. Kerala has formed Suchitwa Mission and Clean Kerala Company to support LSGIs in waste management. The state has a well laid policy on Solid Waste Management. Haritha Keralam Mission - HKM (meaning Green Kerala Mission) is an umbrella mission combining three submissions of sanitation and waste management; water resources rejuvenation and conservation; and sustainable agriculture. The global objective of this umbrella mission is to regain Kerala's past glory and pride in its clean environment, ample water resources, and abundant farm supplies which were organicby default. Haritha Keralam Mission was constituted in 2016 in the state in waste management. The Suchitwa mission provides policy, strategy, planning, implementation, and monitoring support for solid and liquid waste management.

Women's participation in environmental conservation - Green work force

Harithakarma sena (green task force)was formed in Kerala by the state Government in 2016 under Kudumbashree. They are entrusted to collect both organic and inorganic wastes under the local bodies and deliver it to designated centres. Involvement of women task force in Kudumbashree and Haritha Karma Sena, involved in SWM services is notable. For the sustenance of the SWM, ULB formulated Haritha Karma Sena (HKS); the Green Task Force which can either be drawn from the existing Kudumbashree units or any other self- help groups or any NGO/local entrepreneur. Haritha Karma sena started its functioning in 2017 consist of Green Technicians and Green Supervisors mainly under Kudumbashree The selected group will be imparted training by Haritha Sahaya Sthapanam (HSS); the Green Facilitators who are selected for their technical competence.

Women under green task force are assigned with the responsibility of collection, transportation, processing, recycling / disposal, and management of waste materials in association with respective Local Self Government Institutions and Suchithwa Mission. Kudumbashree extended training to 19500 women. The Harithakarmasena had started functioning in 182 Local Self Government Institutions. A minimum of 2 members forms the smallest unit of the Sena at the ward level of a local body. A micro-entrepreneurial group (let us call it MEG) is formed with 4-10 members. Harithakarmasena was implemented to minimize the use of plastic and to make people aware of the hazardous effects of plastic, collect and send them for recycling and to decompose the biodegradable waste. Harithakarma sena has fetched Rs. 6.59 crores from the sales of waste collected across the state in 2021.The contribution towards income from sales of waste in panchayats, municipalities, and corporations are 70 percent,28 percent, and 2 percent respectively.

The powers to select HKS are with the local bodies. Each Kudumbashree worker will visit minimum 250 houses to collect non-biodegradable waste. A calendar is distributed to the households as per which HKS members undertake the collection of waste. This calendar is supposed to be distributed to all households and institutions .

Waste management in Kerala- Process flow

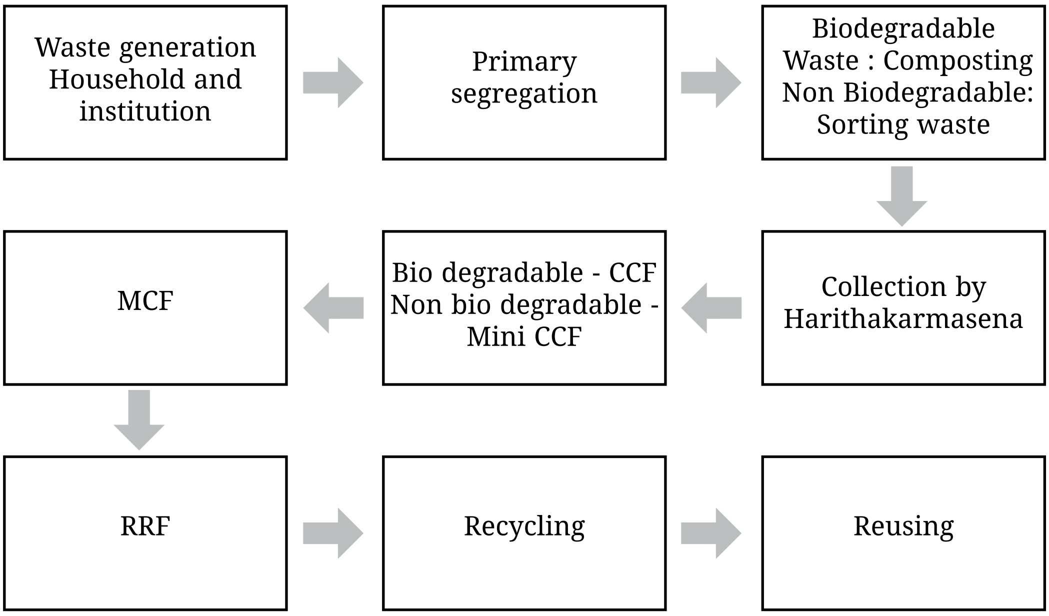

Figure 1

The figure above show the waste management process done through Harithakarmasena. The Haritha Karma Sena collects non-biodegradable waste from houses and establishments to shredding units for

recycling. Waste which was considered to be a complex problem is actually a resource and become something that gives earnings. The cleaned waste from households are taken to collection points and segregated into different sections based on its features.. HKS members will take it to the Material Collection Facility (MCF) and segregate it.Then it will be transferred to material recovery facility (MRF). It will be collected by a company chosen by the local body. According to the mission, the shredded plastic is being given to the local bodies for road tarring by Clean Kerala Company.

The state government has made the user fee for Haritha karma sena mandatory. The user fee of Rs 50 per month was fixed by the government The average monthly income of a Green task force worker is Rs. 3468. A Sena member has multiple streams of income. 1. A monthly user fee, paid by each household. 2. The price paid by the company that will acquire the plastic collected by HKSThe manufacture of environment-friendly materials, maintenance of waste disposal mechanism, organic farming, environment-friendly equipment on rent and compost making and associated works will be taken up by HKS members. A total of 793 local bodies including 718 local bodies including 718 panchayats, 72 muncipalities and three corporations have achieved hygiene status. As per the latest data with Kerala government, 23,546 women in rural areas and 4,678 women in urban areas are part of Haritha Karma Sena that work with Kerala government for scientific disposal of waste generated from households and other establishments in the state. There are 1018 Haritha Karma Sena units functioning across the state and out of it, 926 units are working in rural areas. The data shows that of the 25 lakh tonnes waste generated every year, 69 per cent is organic waste and 31 per cent is inorganic. Data provided by Kudumbashree shows that 4836 tonns of plastic wastes have been removed by Haritha Karma sena in the year 2022-23.

Table 1. Harithakarma sena -Status

No	Districts	No: of LSGs (Grama panchayat, Municipality, Corporations)	No: of Haritha Karma Sena Identified (2018)	No: of Haritha Karma Sena Identified (2023
1	Thiruvananthapuram	78	1706	3932
2	Kollam	73	2477	2821
3	Pathanamthitta	58	1528	1623
4	Alappuzha	78	3460	2333
5	Kottayam	77	2187	2105
6	Idukki	54	1736	1475
7	Ernakulam	96	2251	3865
8	Thrissur	94	2200	2911
9	Palakkad	95	2862	2885
10	Malappuram	106	2925	2249
11	Kozhikode	78	3004	2831
12	Wayanad	26	491	843
13	Kannur	81	1500	1998
14	Kasaragod	41	1193	1407
	Total	1035	29520	33278

Source: Kudumbashree official site

The table 1 given above shows the number of women green task force identified in Kerala in fourteen districts in 2018 and 2023 respectively. There are currently 33,278 HKS volunteers involved in the collection process compared to 29520 in 2018.in 14 districts. The number of wards is 19,489. While each ward in a panchayat requires at least two volunteers, the minimum strength for each ward under a municipality is likely between two and five based on the population. As per the estimates by the Suchitwa Mission, the number of volunteers should be about 40,000 in over 19,000 wards. The number of Harithakarmasena in Thiruvananthapuram district increases from 1706 in 2018 to 3932 in 2023. Wayanad exhibits a lower number in 26 LSGs the number identified is 491 in 2018 and now increased to 843 in 2023. Alapuzha, Idukki and Kozhikkode shows a decline in the number. The Local Self-Government department has asked the local bodies that are yet to appoint adequate number of HKS volunteers to initiate the process without delay. As per the estimates by the Suchitwa Mission, the number of volunteers should be about 40,000 in over 19,000 wards. Majority of the households was reluctant to pay the user fee for availing of the door-step collection facility. The attitude of society towards HKS were not welcoming. In many districts studies show that people are not cooperating with them in waste collection and they are ill-treated.(mathrubhumi.com). Inadequate earnings, non-cooperation from the society, inadequate segregation facilities leads to the declin in the number in the above districts.

Table: 2

District	Total no. .of households in the LSGs	Total No. of Households from where Non Biodegradable waste is collected	Percentage of coverage
Thiruvananthapuram	11,62,404	3,11,749	27
Kollam	8,51,160	5,41,027	64
Pathanamthitta	4,15,507	2,63,725	63
Alappuzha	6,42,082	2,85,478	44
Kottayam	5,89,718	2,51,228	43
Idukki	3,47,860	1,78,262	51
Ernakulam	10,31,547	3,96,238	38
Thrissur	9,37,692	3,25,441	35
Palakkad	8,38,302	4,64,724	55
Malappuram	11,57,451	4,54,303	39
Kozhikode	8,56,188	5,16,694	60
Wayanad	2,40,584	1,29,179	54
Kannur	7,17,866	5,00,068	70
Kasaragod	3,63,721	1,76,386	48
Total	1,01,52,082	47,94,502	

Total No. of Households from where Non Biodegradable waste is collected-District Level

Source: State of Decentralised Solid Waste Management in Kerala Report 2021

The table depicts that nearly half of the households 47% gave wastes to Green task force. The higher percentage of waste collection from households in Kannur can largely be attributed to the performance of households and HKS members in the Panchayats. 77% of the households in Kannur Panchayats give their waste to HKS.Whereas only 52% and 46% of households in Kannur Corporation and Municipalities give their waste to HKS. The survey also reveals that in the case of Thiruvananthapuram district, only 30 odd % of Thiruvananthapuram district, only 30 odd % of households in Panchayats give their waste to HKS. In addition to Thiruvananthapuram, the 2 other large corporations viz. Kochi and Kozhikode show a mixed response when it comes to waste collection by HKS. While Kochi Corporation hits a middle ground with around 54% of the institutions giving their waste to HKS, Kozhikode does not perform well with only 20% of institutions in the corporation giving their waste to HKS.

Community Compost Facilities

Even as decentralized waste management is promoted, it is highly unrealistic to assume all of it is being treated at the source level. There are several varieties of composting facilities introduced at the household level to ensure maximum treatment of biodegradable waste at the source level. Some of them are Ring Composting, Pipe Composting, Kitchen Bin (Biobin) Composting, Pot Composting, Bio-gas plants etc. All composting facilities are eligible for a subsidy of 75% from Suchitwa Mission and 50% for biogas plants. For source level composting facilities and biogas plants, Local Self Government contributes a subsidy of 15% & 25% respectively. 11,83,892 households have composting facilities that directly contribute to the decentralised waste management efforts of the state. Kannur District with the highest total numbers at 2,92,828 units followed by Kozhikode and Kottayam with 1,83,990 units and 1,29,022 units respectively. Kasargod has the lowest total number of units with just 23,370 households with composting facilities and followed by Pathanamthitta with a total of 25,361 households with composting. It is notable that Kochi corporation has 0 households with composting units while all other corporations

have covered over 1,000 households with the highest being Thiruvananthapuram Corporation with a total of 46,601 households with compost units. Furthermore, community composting facilities are

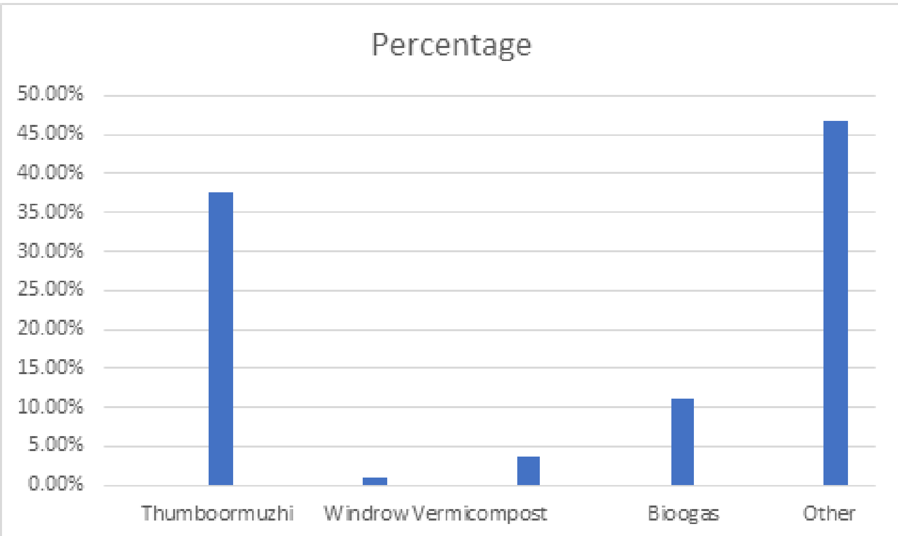

also being promoted. This can be for several households in a neighborhood, a housing or apartment complex or for an institution who do not have space or facilities to do source level management of biodegradable waste. These facilities are mainly focused at hotels, restaurants, fast food joints, convention halls and auditoriums.

The 4 most common community compost methods used across the state are Thumboormuzhi

Model or the Aerobic Bins, Windrow composting facility, Vermicomposting and Biogas Plants. Other models of community composting facilities being used across the state include pit- composting, ferro cement tanks, masonry tank composting etc. some of which are a combination of traditional models. Graph 1 above shows the different types of Community Compost Facilities across the State - Percentage share overf 37.5% of the people across various districts adopted Thumboormuzhi model as composting method. If we take a quick look at the districts, Thrissur is highly overburdened with the community compost facilities receiving over 64,000 kgs above the total composting capacity. Ernakulam and Pathanamthitta have a good utilization at 93 and 82 percent capacity of the existing facilities respectively. Kollam and Kozhikode have utilised around 70 percent of the facilities available. Remaining all 9 districts have utilisation below 50 percent of their capacity. Wayanad has recorded that no biodegradable waste is received at any of these community facility centres. Lack of setting up of forward linkages has been identified as a reason for the same in Wayanad.

Thumboormuzhi waste management model

In Thumboomuzhi waste management model, biodegradable waste, will be converted to compost with the help of aerobic bins that can be used for soil conditioning for farming and gardening. Haritha Karma Sena (HKS) members got training in operating Thumboormuzhi model aerobic composting technique. This green business options are being explored by Alapuzha district. The secret of this success story is based on a decentralised waste management system, along with the continuous efforts local body authorities to ensure that this is followed. 'Ente malinyam, ente utharavathithwam,' meaning the 'garbage I produce is my responsibility,' is the tagline of the decentralised waste management program followed by the local body.[16] The first step in the process must be completed by each house or restaurant or office — the segregation of waste into biodegradable and non-biodegradable. Biodegradable waste is then put through undergo 'aerobic composting,' a process that uses microorganisms and utilises oxygen in the air to decompose the bio waste to manure.

For this, the local body has made different options available for residents within the municipality limits. Bio bins and pipe compost are offered at a subsidised rate for the residents.Instead of collecting all the garbage produced by around 1.7 lakh people in the municipality and dumping it in a single spot, then starting waste management processes, in decentralised waste management, the waste is treated at the source of production itself.

Kudumbashree have several Micro Enterprise units who are producing eco friendly products like paper bags, paper pen, paper covers, paper plates, paper files , paper chappals, cloth bags, bamboo products, screw pine product units etc.[9] There are 77 such units working under Kudumbashree Mission. Around 50,000 such products are being sold out a month. There are 6 swap shop units working under Kudumbashree which lend utensils in bulk quantity to reduce the use of plastic and other non-bio degradable products. Kudumbashree centres help in following the Green Protocol. [8]. While conducting trade fairs, Kudumbashree focus in wastes of eco friendly products such as bamboo, sacks, jute etc for decorating and used palm products and reusable plates made of fibre, ceramic and steel for serving the food. Kudumbashree members had also been making active participation in fighting against plastic during the pilgrimages like Sabarimala, Malayattoor, Malayalapuzha, Aluva Shivaratri, Attukal etc. Through this HKS members and women belonging to Kudumbashree can be part of micro enterprise units. Through these environmental programs they can earn a living. LSG are implementing environment-friendly programme envisioning a healthier, clean and green world that complements a human generation living in harmony with nature.

Organic waste management by Harithakarma sena

Harithakarma sena is carrying out activities such as, giving awarness on waste management to the public, providing guidance on composting systems that can be installed in homes and institutions, providing necessary equipment for homes and institutions to dispose oraganic waste at source, and ensuring doorstep collection of non-organic waste. Harithakarma sena provides guidance to

households on organic waste management. They also deal with problems arising from disposal of waste at source and ensure assistance of Green Aid Institution if required. They are also looking for new income opportunities by starting Green enterprises that manufacture new products from waste materials. Sena is also engaged in activities like organic farming, manufacturing of environment-friendly products and providing environment-friendly equipment on rent.

Kerala is in the process of organic boom. Due to agricultural transformation, wetlands mainly paddy lands were converted and filled up for non-agricultural use. It is a reason for high irreversible ecosystem crisis for the state (Viswanathan, 2014; Harilal and Eswaran, 2017). The organic farming was triggered during COVID19 lockdown. During lockdown period, many people started focusing on organic farming in the form of field farming, kitchen farming and terrace farming. Many public and private institutions and organizations have come up with many projects for organic farming. The major one is Jaiva Keralam (Organic Kerala). [7]. Green task force is utilised to give guidance to households to start organic farming. They gave instructions of converting kitchen wastes to manure using compost plants. Methods of converting food wastes to organic manure that can be used in vegetable cultivation, distribution of bio pots, bio bins from panchayats, supply of grow bags, helping to install composting facilities etc are some initiatives done through green taskforce.

Women empowerment and Environmental conservation-Discussion.

Women empowerment may mean equal status to woman, opportunity and freedom to develop themselves. It would mean equipping women to be economically independent, self-reliant, to have a positive self-esteem, enable them to face any difficult situations and they should be able to participate in the process of decision making.. The stereotyped society made women belong to below the poverty Line to engage in works like washing, waste picking, cooking rather than working with machines. The low education followed by low employability also contributed to this. The earnings are also less compared to men , more exploited by middle men, employers, contractors and dealers.

Women belonging to below the poverty line can be empowered through active participation in environmental conservation initiatives. Throughout history, there has been a sacred relationship between women and nature, making women's involvement crucial for effective environmental management. Women play a vital role in environmentally related activities within households, such as childcare, cleaning, cooking, and maintaining health and hygiene. Recognizing and granting women, along with men, access and ownership of Earth's resources is essential for achieving sustainable development. Empowering women through environmental management is especially beneficial for marginalized sections of society.

The Green Task Force established by urban local bodies in Kerala deserves recognition for its commendable progress in waste management, providing income opportunities to women. However, some members of society discourage their participation, refusing to pay user fees or dispose of plastics properly, oblivious to the consequences of burning plastics and associated health issues. Awareness campaigns must be conducted across all societal segments to promote the adoption of green techniques and protect the Earth from pollution. Green awareness classes should begin at the primary level, fostering a culture of respect for environmental conservators like the HKS members. Programs should be organized to honor HKS members. Authorities should ensure better work standards and opportunities for capacity building. Kudumbashree can provide training to women's groups to monitor and maintain decentralized waste management facilities. Efforts should be made to improve waste collection facilities in districts lacking adequate infrastructure. The Haritha Kerala Mission, with support from local self-government bodies, should incorporate income-generating activities for HKS members using waste materials. Government research and development initiatives should focus on discovering innovative waste disposal techniques. Planting flower plants and trees to beautify public places can be done through this green task force as an initiative to increase income for Harithakarma sena workers. Decentralized level plans should be held which explore green task force

to become entrepreneurs and transform waste into valuable resources. These initiatives empower women by recognizes them in society, whose unpaid household services have not been accounted for in national income calculations.

CONCLUSION

Women and environment are closely related. Environmental degradation in aggregate level will affect women's access to resources for household management and well being in micro aspect. Since there is a connection between women and environment, the key for environmental conservation can be given in the hands of women for achieving the sustainable development goals of the nation. Kerala is a state which has the highest female literacy rate. Education , training and skill development will empower the women and conservation of environment can be done in more effective manner. Many stories of women in environmental conservation can been seen in different time periods. Ecological preservation can be accomplished by adopting organic farming, farm practices to prevent land slides, waste collection mechanism etc. It will provide a solution to climatic woes. Various kinds of environmental conservation practices are effectively managed by women under various self-help groups in Kerala. The self-help group in Kerala, Kudumbashree has adopted quality environmental activities to beat pollution. The women collective, Haritha Karma Sena who were assigned with the task of waste management under urban local bodies. These group can be transformed into women entrepreneur groups which supplies raw materials for producing eco friendly products. Most often it is found that women who are doing household chores within the four walls of the home are not getting recognized inside or outside the family. Since they didn't have economic freedom, their self esteem and self-realization is not satisfied. If women are empowered through education skill, and training along with access to natural and financial resources, many chaos of climate change can find a solution.

References;

1. *Goswami Kundu, Trishna, Women participation in environmental management- A study*
2. *Siji, S R, Role of Kudumbasree in waste management a study of Ernakulam district*
3. *Vandana Shiva, Staying Alive: 2010,Women. Ecology, and Development Publication: South End Press; 10/31/10 edition*
4. *Goswami, Sadhana ,A study on the role of women in environment protection with reference to Kamrup district*
5. *Alex, Jishamole, Women and ecology in selected works of Kamala Das and Sugathakumari, 2014*
6. *Ranjana Mary Varghese, D.Mavoothu, Gender Issues as Barriers to Environmental Empowerment of Kudumbashree Members*
7. *Abdul Jabbar A T and Muhammed Fazal, Environment friendly initiatives of Kudumbashree Mission: The Gateway for Green Microfinance inKerala*
8. *www.kudumbashree.org/pages*
9. *http://lsgkerala.gov.in/index.php*
10. *https://ypte.org.uk/factsheets/conservation/why-is-conservation-important-for-the-environment*
11. *www.earthreminder.com/importance-of-environmental-conservation/*
12. *www.kudumbashree.org/monitor-progress/257/611*
13. *www.thehindu.com/news/cities/Kochi/state-still-short-of-haritha-karma-sena-volunteers/article66927208.ece*

14. *The State of Decentralised Solid Waste Management in Kerala Report 2021, Local Self Government Department,Government of Kerala*

15. *https://suchitwamission.org/*

16. *https://keralakaumudi.com/en/news/news.php?id=1030004&u=success-of-thumboormuzhi-model-can-be-seen-in-azhakode-alappuzha*

17. *Sumi Mary Thomas,Role of women in environmental conservation movements in Kerala, 2022,|IJRTI|Volume 7,Issue 6*

18. *https://kerala.gov.in/articledetail/NDk1MzgxNzAxLjMy/1?lan=en*

16

India in the landscape of Climate Finance: Prospects and Challenges

Siby K M[1], Teena Rose K J[2]

1Assistant Professor, Postgraduate Department of Economics, St.Paul's College Kalamassery, Kerala, India
2 JSG, SBOA Senior Public Secondary School, South Chittoor,Kerala, India
Email: siby@stpauls.ac.in

ABSTRACT

Climate change is not a cliché anymore but a burning reality with far-reaching consequences for the very survival of humankind and nature. India on the one hand is the third largest carbon emitter and on the other hand is susceptible to the high risks of climate change, ranging from heat waves to cyclones and urban and rural displacements. Though India is a major recipient of international climate finance, it is proven to be more than insufficient to meet the climate change adaptations as per Paris Agreement. The present study analyses the challenges and prospects of India with respect to the Green Climate Fund and the imperative for developing its own paradigm of climate finance.

KEYWORDS: **Climate Change, Climate Finance, Green Climate Fund**

1. Introduction

When developing countries strive hard to reignite their economic growth prospects while reducing widening inequalities and poverty, the ability of these countries to tread the path of development without compromising the climate goals envisaged under the Paris Agreement needs the financial support of the global community, especially from the Global North.

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) 2018 report has highlighted the unprecedented scale of the challenge of keeping global warming to 1.50 C. In the hindsight, the challenge is not only met but it has become worse due to the continued increase in green gas emissions. Global warming is presently 1.10 C above the pre-industrial level due to the reckless burning of fossil fuels as well as unequal and unsustainable energy and land use.(1)

Climate change with all its shattering consequences like rising average temperatures & sea levels and ever-frequent and extreme weather mishaps is likely to be the challenge humankind wouldn't dare to face during this millennia. Climate justice is questioned when countries and people who contribute least to climate change disproportionately bear its consequences. It's undoubtedly a question that the international community cannot overlook. But the query of who would bear the cost of climate change mitigation efforts is much debated and still remains unanswered. Climate finance has been a key discussion point since COP15 in Copenhagen in 2009 and all international climate negotiations followed. To ensure a low carbon and climate-resilient development, developed countries in the Global North committed a climate finance flow worth US$100 billion per year by 2020 to Developing countries in Global South.(2) The daunting question is 'Is this sufficient enough to meet all the climate action?' in developing countries.

Rich countries in the Global North have historically been the main contributors to greenhouse

gases accumulation in the atmosphere causing and accelerating the pace of global warming. These countries recklessly exploited the resources of poor countries to augment their industrial revolution all alone destroying the climate. From the perspective of climate justice, these countries are obliged to compensate for the 'loss and damage' of the poor countries who have contributed less to climate change and to assist these countries to tread a climate change resilient economic growth path. People of these developing countries are most vulnerable to the consequences of global warming such as floods, droughts and heat waves and often lack resources and infrastructure for adaptation to climate change. Helping these communities adapt and become more resilient is not only a moral imperative but also contributes to global stability and security.(3) Apart from all these, climate change is a global challenge, which requires a global collective action led by rich countries equipped with the financial resources and technological expertise to mitigate the impacts of climate change and invoke a smooth transition to a low-carbon economy.

According to the Intergovernmental Panel on climate change, India with its vast population and heavy reliance on the growth of its agrarian economy, is particularly vulnerable to the high risks of climate change, ranging from heat waves to cyclones and urban and rural displacements.(4) India is the third largest carbon emitter with 2654 million tons of CO_2. But addressing climate change with an iron hand entails trade-offs, though short-term in nature, with economic growth and social development, which may compromise the country's target of eradication of poverty. As a result, climate finance is a critical issue for India, both in terms of supporting its own efforts to transition to a low-carbon economy and in terms of addressing the impacts of climate change on its people and ecosystems.

India has been actively seeking climate finance from a range of sources, including multilateral institutions, bilateral donors, and private investors. India, in order to meet its Nationally Determined Contributions (NDCs) under the Paris Agreement, has pledged to reduce its greenhouse gas emissions intensity by 33-35% below 2005 levels by 2030 and to generate 40% of its power from renewable sources by 2030.(5) To achieve these goals, India has launched a number of initiatives to attract climate finance, including the International Solar Alliance, which aims to mobilize $1 trillion in investments in solar energy by 2030, and the National Adaptation Fund for Climate Change, which supports climate adaptation measures in vulnerable communities across the country.(6)

Though India is a major recipient of international climate finance, receiving more than $10 billion in climate-related funding from multilateral institutions and bilateral donors between 2015 and 2018, India has consistently maintained the view that developing countries like India need much more climate finance to achieve its goals in alignment with COP27 plan's aim of holding global warming well below 1.5-degree celsius and that rich countries in Global North have a responsibility to provide additional funding to support the efforts of developing countries like India to address climate change. India estimated at least US$206 billion (at 2014-15 prices) between 2015-2030 for implementing climate adaptation programs and US$834 billion (at 2011 prices) for climate change mitigation programs.

2. India and The Green Climate Fund (GCF)

The Green Climate Fund (GCF) is a global fund established in 2010 under the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC). The GCF was created to assist developing countries in their efforts to reduce greenhouse gas emissions and adapt to the impacts of climate change. The fund is intended to be a key tool for implementing the Paris Agreement on climate change.

A board of 24 members, with an equal representation of developed and developing countries, governs the GCF. The fund receives contributions from developed countries and channels these resources to developing countries to support climate action. The fund also works to mobilize private sector financing for climate projects.

The GCF has approved over $10 billion in funding for more than 170 climate projects in developing countries. These projects range from renewable energy and energy efficiency initiatives to climate-resilient agriculture and forestry programs. The fund has also provided support for initiatives aimed at strengthening the capacity of developing countries to plan and implement climate action.

The GCF is seen as a key mechanism for addressing the climate finance gap and supporting developing countries in their efforts to address climate change. However, the fund has faced criticism over its slow disbursement of funds and its complexity, and there have been calls for reforms to make it more effective and efficient in supporting climate action.

India is one of the countries that received significant support from the Green Climate Fund (GCF) to finance its climate projects. As of March 2021, the GCF had approved 24 projects in India, with a total funding of over $1.5 billion. The projects funded by the GCF in India cover a range of areas, including renewable energy, sustainable agriculture, and climate-resilient infrastructure. Some examples of GCF-supported projects in India include:

1. A project to expand the use of solar power in rural areas, which aims to provide access to electricity to more than 1 million households and reduce carbon emissions by over 4 million tons.
2. A project to promote sustainable agriculture practices in the state of Andhra Pradesh, which aims to reduce greenhouse gas emissions and increase the resilience of farming communities to climate impacts.
3. A project to improve the resilience of coastal communities in the state of Tamil Nadu to climate change impacts, such as sea level rise and storm surges.

In addition to funding specific projects, the GCF has also provided support to India for capacity building and the development of national climate strategies. For example, the GCF provided $1 million to support the development of India's National Adaptation Plan in 2019, which aimed at equipping states and union territories of India to meet the cost of adaptation to climate change.

India is considered a key partner of the GCF, and the country's efforts to attract climate finance have been supported by the fund. However, India has also called for greater financial support from developed countries to help developing countries like India address the impacts of climate change.

3 Indian Challenges with GCF

While India has received significant support from the Green Climate Fund (GCF), there are also a number of challenges that the country faces in accessing climate finance from the GCF and other international institutions.

One challenge is the complexity of the application process for GCF funding. The process of accessing GCF resources can be lengthy and bureaucratic and requires significant capacity and resources on the part of the recipient country. This can be a barrier for developing countries like India, which may lack the technical expertise and administrative capacity to navigate the application process.

Another challenge is the limited availability of climate finance resources, both from the GCF and other international sources. While the GCF has provided significant funding for climate projects in India, the overall level of international climate finance remains inadequate to meet the scale of the climate challenges faced by developing countries like India.

A third challenge is the need for alignment between national development goals and climate action. India has ambitious plans to expand its economy and improve the standard of living of its citizens, which can create tension with efforts to reduce greenhouse gas emissions and transition to a low-carbon economy. Balancing these competing priorities can be a challenge for policymakers in India.

Finally, there is also a need for greater private-sector investment in climate projects in India. While the GCF has played an important role in financing climate projects, there is a need for greater private-sector investment to scale up and sustain these efforts over the long term. This will require the development of policy and regulatory frameworks that provide incentives for private sector investment in climate-friendly technologies and infrastructure.

4 Indian Prospects with GCF

India has already accessed the GCF and received funding for a number of projects, including renewable energy, sustainable agriculture, and climate-resilient infrastructure. India's efforts to promote renewable energy, such as solar power and wind power, have been particularly successful, and have helped to reduce the country's dependence on fossil fuels and reduce greenhouse gas emissions.

India has also set ambitious targets for reducing greenhouse gas emissions and increasing the share of renewable energy in its energy mix. At COP26 (Glasgow), the announcement of Prime minister Narendra Modi that India would zero out its greenhouse gas emissions by the year 2027 was a total surprise to the world. India aimed to install 175 GW of renewable energy by 2022, which included 100 GW of solar power, 60 GW of wind power, 10 GW of biomass power, and 5 GW of small hydropower. (7)

India has good prospects in accessing and benefiting from the GCF, given its vulnerability to climate change and its ambitious efforts to address the issue through renewable energy and other climate mitigation and adaptation measures.

5 Conclusions

It's high time that India needs to develop its own paradigm of climate finance. The lack of commitment from the Global North with respect to its US$ 100 billion annually for developing countries is a pressure point for India to evolve its own paradigm. This breach of contract has augmented suspicion among low-income countries of the real commitment of rich countries to climate change mitigation efforts. The Climate Finance Working Group has identified a fund deficit worth US$ 54 trillion to achieve climate objectives. The public and the private sector need to work in tandem to address the deficit. Indian dream of zero carbon emission and climate-resilient development can be realized through a mixture of policy implementations well articulated in the 2023 union budget such as shifting to renewable energy, battery storage system, cleaner transport, climate-resilient sustainable farming, optimization of water use, afforestation to create carbon sinks and reducing fossil fuel consumption.

References

1. *Urgent climate action can secure a liveable future for all — IPCC. (n.d.). Retrieved March 24, 2023, from https://www.ipcc.ch/2023/03/20/ar6-synthesis-report/*

2. *Buchner, B., Clark, A., Falconer, A., Macquarie, C., Tolentino, R., & Watherbee, C. (2019). Global Landscape of Climate Finance 2019. Climate Policy Initiative, November.*

3. *Roberts, J. T., Natson, S., Hoffmeister, V., Durand, A., Weikmans, R., Gewirtzman, J., & Huq, S. (2017). How will we pay for loss and damage? Ethics, Policy & Environment, 20(2), 208-226.*

4. *Balasubramanian, M., & Birundha, V. D. (2012). Climate Change and Its Impact on India. IUP Journal of Environmental Sciences.*

5. *Meinshausen, M., Lewis, J., McGlade, C., Gütschow, J., Nicholls, Z., Burdon, R., ... & Hackmann, B. (2022). Realization of Paris Agreement pledges may limit warming just below 2 C. Nature,*

604(7905), 304-309.M. Ahmad, "Importance of Modeling and Simulation of Materials in Research", J. Mod. Sim. Mater., vol. 1, no. 1, pp. 1-2, Jan. 2018.DOI: https://doi.org/10.21467/jmsm.1.1.1-2

6. *Majid, M. A. (2020). Renewable energy for sustainable development in India: current status, future prospects, challenges, employment, and investment opportunities. Energy, Sustainability and Society, 10(1), 1-36.*

7. *Committee Reports. (n.d.). Retrieved March 25, 2023, from https://prsindia.org/policy/report-summaries/action-plan-for-achievement-of-175-gw-renewable-energy-target*

17

Sustainable Tourism as a driving force of Tourism Industry in Kerala

Theertha Joy & Dr.Rajani B Bhat

Assistant Professor, Department of Commerce, SNM College Maliankara
Email: theerthajoy20@gmail.com
Assistant Professor & Research Guide, P G & Research Department of Commerce
The Cochin College, Kochi -2
Email:rajanibbhat@thecochincollege.edu.in

ABSTRACT

Kerala is one of the principal tourism destinations on the national and international map and it is considered as the tourism trendsetter in the country. Sustainable tourism refers to types of travel where the environmental, social and economic impacts of tourism are factored in and where significant adjustments are made to minimize these negative consequences. The main responsibilities of sustainable tourism include: Protecting the environment, natural resources, and wildlife. Providing socio-economic benefits for communities who live in tourist destinations. Conserving cultural heritage and creating authentic tourist experiences Sustainable tourism is defined by the UN Environment Program and UN World Tourism Organization as "tourism that takes full account of its current and future economic, social and environmental impacts, addressing the needs of visitors, the industry, the environment and host communities." Additionally, they say that sustainable tourism "refers to the environmental, economic, and socio-cultural aspects of tourism development, and a suitable balance must be established between these three dimensions to guarantee its long-term sustainability" (UNEP & UNWTO, 2005: 11-12. Making Tourism More Sustainable – A Guide for Policy Makers). This paper deals with the sustainable tourism in Kerala, its importance and how it promotes tourism in Kerala. The data is collected from secondary sources. The study concludes that Kerala has a great potential for sustainable tourism and Government has to frame more policies and initiatives to promote the same.

KEYWORDS: **Sustainable tourism, Eco tourism, Environment**

I. Introduction

Named as one of the ten paradises of the world by National Geographic Traveler, Kerala is famous specifically for its ecotourism initiatives and beautiful backwaters. Its unique culture and traditions, coupled with its varied demography, have made Kerala one of the most popular tourist destinations in the world. However, with time, the concept of mass tourism has had a damaging effect to the destination owing to factors like pollution, over-crowding etc. which paved way for emergence of alternate forms of tourism like sustainable tourism, green tourism, heritage tourism, eco-tourism, which not only offer tourism opportunities but also cause less (or almost negligible) damage to the destination. This provides for a win-win situation for all tourism stakeholders viz. tourists, government, local community, businesses, etc. Nevertheless, development of any industry or activity requires a streamlined and systematic approach. Thus, the above factors led to development of the theory of the tourism system, to go into the depth of this phenomenon, specifically, considering factors like drawing power or pull force offered by a destination, push factors or what motivates people to undertake travel and finally what tourists do in the intermediate time frame. The aim of sustainable tourism is to increase the benefits and to reduce the negative impacts caused by tourism for destinations. This can be achieved by: Protecting natural environments, wildlife and natural resources when developing and

managing tourism activities. Sustainability as a concept stands for "long term economic, environmental and community health". It is sometimes considered as immeasurable goal and unachievable objective and its application as an achievable and practical objective for the tourism industry is still immature [2].The World Tourism Organization defines sustainable tourism as "tourism that takes full account of its current and future economic, social and environmental impacts, addressing the needs of visitors, the industry, the environment and host communities".

II. Importance of Sustainable Tourism

Sustainable tourism refers to types of travel where the environmental, social and economic impacts of tourism are factored in and where relevant adjustments are made to minimise these negative consequences. It considers the needs of travelers, but also the needs of host communities, local businesses and the natural world. This could mean adopting more sustainable methods of transportation, staying in more environmentally friendly accommodation, eating locally and ethically sourced foods, and avoiding harmful activities. The contributions of Responsible Tourism especially notable in the present scenario, were leading tourism destinations are finding to maintain the in balance their growth in tourism activities and retain their traditional livelihoods, culture and heritage; most of which are indubitably the hallmarks of individual destinations. This has been providing possible by the long-term vision and timely involvement by the Department of Tourism, Government of Kerala, which formulated the project in line with the latest international trend in the tourism sector. [7] There are some important reasons calling for an urgent assessment of tourism sustainability. The fragile ecological settings and cultural sensitiveness of attraction sites call for consistent monitoring and evaluation of tourism impacts.[3] As global economy, social and technological development processes are still expanding, the analysis of new and specific forms, present in business is necessary in tourism as well in order to achieve sustainable development of tourism. One of them involves the clusters, gaining a greater significance – to locate in one network geographical companies and establishments that closely cooperate and that are focused on mutual business results and ones that complement each other. The innovations are expected to contribute to breakthroughs at the international level and that may determine companies' operation under new effective organizational forms that generalize ideas, provide with some competitive advantage and open new possibilities in tourism as well [1] Sustainable tourism can be related to leisure, business or event travel, but also travel to visit friends and family too. It is important to also reflect on the lack of progress on enhancing sustainability despite the gathering wealth of knowledge about the impacts of tourism. Global tourism is untenable at least in environmental terms [8]

III. Objectives of the study

- To understand the importance of sustainable tourism in Kerala
- To study role of sustainable tourism initiatives in promotion of the tourism industry in Kerala

IV. Research Design

The study is in the form of descriptive in nature. The data has been collected from secondary sources – official websites of World Tourism Organization, Tourism Department and related extensive literature.

V. Analysis and Interpretation

(1) The goals of sustainable tourism

The Global Challenge for Government Transparency: The Sustainable Development Goals (SDG) 2030 Agenda. In 2015, 195 nations agreed with the United Nation that they can change the world for

the better. In the tourism sector, sustainability has become a chief goal in des-tination management to strengthen the competitiveness and attractive-ness of destinations [6].

Sustainable development is the main concept of development and tourism has enormous economic, environmental and social impact in the modern world therefore the development of this sector is linked with all three mentioned dimensions of sustainability. As global economy, social and technological development processes are still expanding, the analysis of new and specific forms, present in business is necessary in tourism as well in order to achieve sustainable development of tourism.[5]

This will be accomplished by bringing together their respective governments, businesses, media, institutions of higher education, and local NGOs to improve the lives of the people in their country by the year 2030.

- Eliminate Poverty
- Erase Hunger
- Establish Good Health and Well-Being
- Provide Quality Education
- Enforce Gender Equality
- Improve Clean Water and Sanitation
- Grow Affordable and Clean Energy
- Create Decent Work and Economic Growth
- Increase Industry, Innovation, and Infrastructure
- Reduce Inequality
- Mobilize Sustainable Cities and Communities
- Influence Responsible Consumption and Production
- Organize Climate Action
- Develop Life Below Water
- Advance Life On Land
- Guarantee Peace, Justice, and Strong Institutions
- Build Partnerships for the Goals

(2) Sustainable Tourism promotes Tourism Industry in Kerala

- The mission for Responsible Tourism Kerala was implemented with the intention to use tourism in Kerala as a tool for the development and empowerment of villagers through sustainable tourism model, encourage community living through homestays, and promoting eco-living initiatives. Sustainable tourism needs effective governance, policies and evaluation tools to plan and man-age its development[4].
- Protecting the environment, natural resources, and wildlife. Providing socio-economic benefits for communities who live in tourist destinations. Conserving cultural heritage and creating authentic tourist experiences
- Time magazine picked Kerala among 50 'extraordinary destinations' across the globe to explore in 2022. The state was ranked ninth in the 'World's Greatest Places' and was described as an 'eco-tourism hot spot'. In 2023, The New York Times selected Kerala as one of the 52 must-see tourism destinations in the world.

(3) The positive impacts of the tourism industry

A. Social and cultural benefits of tourism

- Strengthened communities due to more money and resources
- Improved infrastructure including buildings and transport systems
- Higher rates of employment due to the tourism industry
- Improved understanding of different cultures and traditions
- Preservation of local cultures
- Commercialization of art and culture
- Conservation of heritage including architecture and natural sites
- Increased number of events and celebrations

B. Environmental benefits of tourism

- Creation of natural parks and Areas of Outstanding Natural Beauty
- Reduced numbers of animal poaching
- Improved water quality
- Increased funding for nature conservation and protection

(4) Ecotourism and Sustainable Tourism Statistics 2022

- The global ecotourism market size is expected to have increased by 17.5% to $185.43 billion in 2022, from $157.76 billion in 2021.
- Choosing sustainable accommodation costs an average of $151 less per night, and was an average of 39% cheaper than non-sustainable options.
- Online searches for 'sustainable travel' increased by 142.6% between April 2019 and April 2022.
- The majority of global travellers want authentic travel experiences that represent the local culture and communities.
- Travellers claim that they would go on trips closer to home in order to reduce their carbon emissions.

(5) Benefits of sustainable travel

Ecotourism has a number of benefits for the environment and local communities as well as travelers. Below are some of the key benefits of sustainable travel.

- Less impact on the environment – Staying in locally run accommodation and eating local food helps reduce your ecological impact as you're not relying on imported goods. By eating local produce and visiting independent restaurants, you can enjoy fresher food that has less of a carbon footprint.
- Supports local communities – Using sustainable accommodation and local companies, you support the community by directly paying into their economy. Many locations where tourism is operated by large companies can miss out on this financial benefit. Using providers who work with local people can help give this benefit directly back to the community.
- Helps conserve wildlife ethically – Some tourist attractions involving animals can be popular for visitors, but are not necessarily good for the animals themselves. A lot of attractions like elephant riding and tiger meet-and-greets are not run ethically, so sustainable tourism involves educating yourself about these practices.

(6) Eco friendly initiatives by accommodation providers

Many travellers believe that hotels and other accommodation providers could do more to improve their sustainability.

- Heating and air conditioning and hotels should be controlled by in-room keycards or sensors in order to save energy.
- Accommodation providers should give visitors more information about local culture, heritage, ecosystems and etiquette when visiting a location
- Room cleaning may be done daily so that water usage could be reduced.
- Only use reusable cutlery and plates for meals and room service rather than disposable items

(7) Best Practices of sustainable tourism

- Staying in eco-friendly accommodations.
- Making optimal use of environmental resources.
- Taking public transportation.
- Respecting the culture of local communities.
- Buying from and supporting local businesses.
- Traveling slow.
- Saying no to single-use plastic.
- Eating local food.

VI. Conclusion

Tourism is the inevitable part in a developing country like India. The role of Kerala state in tourism development will achieve much progress in each year to come. It also influences the Indian economy on a great scale. It contributes foreign exchange on a large scale. Tourism in Kerala can be developed through sustainable Tourism. Sustainability has been recognized as the philosophy of the developmental process of Indian tourism. Numerous plans, policies and programmes have been introduced and implemented for enhancing the sustainability of tourist destinations across the country. Kerala, the southernmost state of India, has been recognized as the model of sustainable tourism in India. Sustainability has been recognized as the philosophy of the developmental process of Indian tourism. Numerous plans, policies and programmes have been introduced and implemented for enhancing the sustainability of tourist destinations across the country. Kerala, the southernmost state of India, has been recognized as the model of sustainable tourism in India.[9] In Kerala sustainable tourism applied through three strategies. They are economic social and environmental responsibility. The Government has to make more policies and initiatives for the promotion of Sustainable Tourism in Kerala.

References

1. *Agyeiwaah, E., McKercher, B., & Suntikul, W. (2017)." Identifying core indicators of sustainable tourism: A path forward ?" Tourism Management Perspectives, 24, 26– 33. https://doi.org/10.1016/j.tmp.2017.07.005*
2. *A G Asmelash S Kumar "Assessing progress of tourism sustainability: Developing and validating sustainability indicators" Tourism Management Volume 71 April 2019 https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.09.020*

3. *A G Asmelash S Kumar "Assessing progress of tourism sustainability: Developing and validating sustainability indicators" Tourism Management Volume 71 April 2019 https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.09.020*

4. *Bramwell, B., & Lane, B. (2011). "Critical research on the governance of tourism and sustainability. " Journal of Sustainable Tourism, 19(4–5), 411–421. https://doi.org/10.1080/09669582.2011.580586*

5. *D Streimikiene, B Svagzdiene ,E Jasinskas , "A Simanavicius Sustainable tourism development and competitiveness: The systematic literature review" , Sustainable Development ,19 September 2020 https://doi.org/10.1002/sd.2133*

6. *D Bertocchi N Camatti L Salmasi J V D Borg "Assessing the tourism sustainability of EU regions at theNUTS-2 level with a composite and regionalised indicator " Journal of sustainable tourism VOL. 31, NO. 7, 1738–1755 https://doi.org/10.1080/09669582.2021.2000993*

7. *R.Francis, S. Ganapathy, M. K. Arif, K. K. Sakkariya, S. Rajmohan, "Responsible Tourism Kerala Perspective" Journal of Emerging Technologies and Innovative Research, © 2020 JETIR April 2020, Volume 7, Issue 4 https://www.jetir.org/view?paper=JETIR2004443*

8. *Sharpley,R.(2022).Sustainable tourism governance: Local or global Tourism Recreation Research.,1–4 https://doi.org/10.1080/02508281.2022.2040295*

9. *T. Venugopalan "Sustainable Destination Management in India: Perception of Stakeholders on Sustainability of Kerala Tourism Archives of Business Research, 9(4) April 25, 2021 https://doi.org/10.14738/abr.94.10044*

Publication Divison
Centre For Research, S.N.M College, Maliankara
Ernakulam, India-683513 | www.snmcollege.ac.in